Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

2e uitg

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

KW 224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

urbem bilbano consideravd

de stadt Sbrandt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

constitit 14 ſt.

Sum Andreæ
Copal
Anno 1657

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

I. SLEIDANI
DE
QVATVOR SVMMIS
IMPERIIS
Libri tres:

Poſtrema editione
hac accurate
recogniti.

LVGD. BATAVORVM,
Ex Officina Elzeviriana.
A°. cIɔ Iɔc XXXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Koninklyke
Bibliotheek
's Hag

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

IOANNIS SLEIDANI VITA.

IOannem, à patria Sleidanum cognominatum, Lutetiæ bonis diſciplinis excultum excepit Argentina, ubi cum & eruditionis & prudentiæ atque pietatis multiplex ſpecimen indidiſſet, dignus eſt habitus cui licet peregrino res longè maximi momenti procurandæ committerentur. Itaque tum in Anglia communi Proteſtantium, quos vocant, nomine, legationem obiit, tum etiam interfuit Tridentino conciliabulo civitatis Argentinenſis legatus: in quo utroque munere, quamvis difficultatum pleno, talem ſe præſtitit, ut magnam ab iis, à quibus miſſus erat, laudem reportarit. Sed æter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

num illius laborum teſtimonium eſt hiſtoria illa de reip. & religionis in Germania ſtatu ab initio inſtaurati à Luthero Chriſtianiſmi, diligentiſſimè viginti quinque libris, non hortante modo, ſed etiam materiam ei ſuppeditante clariſſimo viro D. Iacobo Sturmio, veriſſimè ſimul & elegantiſſimè perſcripta, adiecta etiam de quatuor monarchiis eruditiſſimo commentario: hanc ipſius gloriam, quamvis non abſq; inſigni Eccleſiæ totiuſq; Germanici imperii detrimento, augente eorum culpa, qui, ſive negligentia, ſive præpoſtero metu, ſive quod illum æquare ſe poſſe deſperarant, conticeſcere, reſque tam memorabiles pati ſilentio perire, quàm opus ab illo cœptum perſequi maluerunt. Obiit autem Sleidanus Argentinæ ex epidemico morbo, anno ætatis duntaxat quinquageſimo, qui fuit annus Domini CIↃ IↃ LVI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Ioannis Sleidani, De Quatuor Summis Imperiis,

Liber I.

PRius, quàm de quatuor ſummis, & præcipuis orbis terrarum Imperiis dicam, de Babylonico, Perſico, Græco, Romano, breviter hoc mihi præfandum eſt, in annorum ſupputatione ab orbe condito, magnam eſſe diſſenſionem: nam & Hebræi & Euſebius & Auguſtinus & Alphonſus & Mirandula, multum inter ſe diſcordant: veruntamen, quia plerique omnes noſtri ſeculi viri docti, rationem Hebræorum, hac quidem in parte ſequuntur, veſtigiis eorum & ipſe inſiſtam cùm res ita feret.

Annos ab orbe cõdito ad Chriſtũ natũ numerãt.	Hebræi	Talmudici 3784.
		Rabbini recentes 3760.
		Ioſephus 4102.
	Græci	Metheodorus 5000.
		Euſebius 5990.
		Theophilus 5476.
	Latini	Hieronymus 3941.
		Auguſtinus 5351.
		Iſidorus 5210.
		Beda 3952.
	Recentiores.	Alphonſus 5984.
		Picus 3970.
		Alii 3962.

Vide Gilbert. Genebrar. lib. 1. Chronographiæ.

Ac principio quidem, ut ad inſtitutum veniam, ad primum videlicet imperium, omiſſis illis, quæ in omnium primam ætatem inciderunt, omiſſa quoque narratione diluvii, quandoquidem ſacris literis hæc omnia continentur, neque meliùs dici poſſunt, exordium mihi ſumam ab eo tempore, quo diſſipata rurſus aquarum mole, & deſiccata terra, genus humanum, tunc ad pauciſſimos redactum, denuò propagari cœpit.

Geneſ. 1. 2. 3. 4. 5. *& 6. Xenophon in æquivocis tradit, Sex inundationes maximè celebratas recenſeri. Tempus autem hujus diluvii in autumnum refert Ioſephus Antiquit. lib.* 1. *cap.* 5. *alii in tempus vernum collocant, quòd credibilius ſit, Moiſen ſupputare menſes eo more, quem ipſe Iſrahelitis tradiderat. Item quod folium oleæ ad* Noham *allatum à columba, vernum tempus monſtret, quæ teſte Plinio lib.* 16. *cap.* 25. *tum floret.*

Diluvii tempus ad annum ponitur orbis conditi milleſimum ſexcenteſimum quingenteſimum ſextum: Metuſalah autem, ſeptimus ab Adam, hoc ipſo tempore moritur, annos natus nongentos ſexaginta novem: erat tum Noah, nepos Methuſalah, ex filio Lamech, ſexcentorum annorum, & ſingulari Dei beneficio cum ſua familia ſervatus, ubi jam paulatim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

tim augeſceret hominum numerus, author ſuis liberis atque poſteris fuit, ut in diverſas regiones profecti terram colerent & oppida ſibi conſtituerent, ſuam denique cuique provinciam, ſorte illis deſignavit, anno circiter centeſimo poſt diluvium.

Geneſ. 5. & 7. 8. 9. 10. Epiphanius in panario hæreſi 66. Sulpit. Severus lib. 1.

Quo quidem tempore, Nimrod Nohæ pronepos, unà cum ſuis in terra Chaldæorum conſedit.

Cumque tandem creſcente hominum multitudine migrandum eſſet quam plurimis, & diverſæ quærendæ ſedes atque coloniæ: voluerunt antea perpetuum ſui monimentum relinquere, & duce Nimrodo cœperunt urbem ædificare, in eaque ſummę turrim altitudinis: & immemores iræ divinæ, quæ nuper totum orbem terrarum abſorpſerat, & de qua diligenter ac ſæpe multūq; Noha illis haud dubie cōcionatus erat, nominis ſui famã ſuperbis & ambitioſis operibus extēdere cogitabant.

Geneſ. 11. D. Hieronymus in 14 caput Eſaiæ, turrim hanc vocat arcem ſeu Capitolium in urbe Babylone. Credibile autem eſt, hanc hiſtoriam Poëtis occaſionem dediſſe fingendi fabulam de Gigantibus, qui congeſtis altiſſimis montibus, cœlum oppugnare conati ſunt. Michaël Glycas in ædifi-

catione turris 40 annos conſumtos ſcribit.

Offenſus autem Deus irritos fecit illorum conatus, linguarum immiſſa conturbatione, cùm primis unum fuiſſet & idem ſermonis genus apud omneis. Itaque ab opere inchoato coacti deſiſtere, in varias mundi partes abierunt.

Ioſeph. Antiq. Iud. lib. 1, cap. 5.

Ab hac linguarum conturbatione nomen urbs accepit, ut Babel diceretur: ab eoque tempore, nimirum ab anno poſt diluvium circiter CXXXI, regni Chaldæi ſumitur initium, & Babylonici.

Auguſtinus de civit. Dei, lib. 16. c. 4. & 11. & lib. 17. c. 16. Beroſus l. 4. Matth. Beroaldus lib. 3. Chronicorum c. 2. Babel, unde eſt Babylonis profectum vocabulum, idem eſt ac ſi dicatur Ba, id eſt, venit, & Bel, hoc eſt, confuſio, id eſt, pro gloria quam homines Dei ſecuri ſomniabant, & quærebant, retulerunt juſto Dei judicio confuſionem & ignominiam.

Primus autem Rex fuit is, quem diximus, Nimrod, qui LVI. annis præfuiſſe dicitur: hunc ſcriptura vocat robuſtum venatorem, & vim atque potentiam ei tribuit.

Gen. 10. 1 Paral. 3. Michææ 5. terra Babylonica terra Nemrod nominatur.

Alii Saturnum vocant, eumq; Imperii ſui anno XLV. miſiſſe principes ajunt colonia-

loniarum huc illuc, Aſſur, Medum, Magogum, Moſcum, qui regna ſui nominis condiderunt, Aſſyrium, Medum, Magogum, Moſcum, è quibus duo quidem illa prorſus ad Aſiam, tertium autem atq; poſtremũ ad Aſiam atq; Europam pertinent.

Beroſus lib. 5. Xenophon in Æquivocis. Archilochus de temporibus. Gog & Magog non eſſe certas gentes, Auguſtinus lib. 20. c. 11. de civitate Dei demonſtrat. Adde quæ habet Vives interpres. Suidas in voce Magog. Perſas à popularibus ſuis Magog & Maguſæos appellari ſcribit.

Ipſius Aſſur meminit etiã ſacra ſcriptura, & Ninivem urbẽ ædificatã ab eo dicit.

Gen. 10. Ninivem urbem Herodotus libro primo in ripa Tigris conditam fuiſſe refert. Meminit & Lucianus in Charonte. Hieronymus in locis Hebraicis duas hujus nominis urbes facit: Vnam Aſſyriorum ab Aſſur ædificatam: aliam in Arabiæ angulo ſuo tempore corruptè Nevenom vocatam.

Nimrodo ſucceſſit filius Iupiter Belus, qui ad occidentem ſolem occupaſſe traditur omnem agrum in Sarmatiam uſq; Europęam, ac deinde bellum quoque feciſſe Sagarum regi Sabatio, quem non ipſe quidem, eò quod morte præpediretur, ſed ipſius filius Ninus oppreſſit, & productis longè lateque finibus, Monarchiam primus omnium cœpit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Beroſus lib. 5. Meminit Beli Archilochus, Oroſius lib. 1. c. 1. Marcellinus l. 23. Ninus memoratur à Strabone, Diodoro, Iuſtino. Videatur Auguſtinus de civitate Dei lib. 16. c. 3, & 15. lib. 8. c. 2.

Trecentis quinquaginta poſt diluvium annis Noah moritur, & duo de vigeſimo poſt anno circiter Abraham, decimus à Noah, juſſus à Deo, patriam relinquit, cum eſſet annorum ſeptuaginta quinque: vigeſimoquarto autẽ anno poſteà, fœdus cum illo facit Deus per circumciſionem quam inſtituit. Centeſimo ætatis anno natus eſt ei filius Iſaac, poſt illud tempus vixit annos ſeptuaginta quinque: nam humanæ vitæ ſpacium multò jam erat contractius.

Geneſ. 11. 17. 22. cap.

Quomodo nepos ejus Iacob, quaque occaſione devenerit in Ægyptum, ibique ſit mortuus, quomodo deinde ipſius poſteritas aliquot ſeculis in Ægypto permanſerit, & duriſſima ſervitute preſſa, beneficio Dei, per Moſen adminiſtrum educta fuerit atque liberata, ſacræ literæ docent:

A 36. c. Geneſ. uſq; ad 14. Exodi.

Ponitur autem hæc emigratio Iſraëlis ex Ægypto, ad annum orbis conditi bis milleſimum quadringenteſimum quinquageſimum quartum, nempe quadrin-

gentis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

gentis annis & triginta poſt promiſſionem Abrahamo datam, ut ait Paulus Apoſtolus.

Galat. 3.

Poſt Moſen, judices habuit populus Iſraëliticus, ad Saulem uſque, cui David ſucceſſit, rex alter ejus populi.

Lib. Iudic. 1. Reg. 1. Paralip. Ioſeph. in Antiquit. Iudaicis.

Nunc ad Babylonicum imperium revertamur. Nino mortuo, regnavit ejus uxor Semiramis, quæ divitiis & victoriis & triumphis nulli mortalium ceſſit. Babylonem oppidum extendit, & juſtæ magnitudinis urbem effecit, & variis ornavit ædificiis, muroque cinxit.

Beroſus lib. 5. Propertius lib. 3. Elegia 9. Dionyſius in deſcriptione orbis.

Æthiopiam devicit, & in India quoque bellum geſſit,

Archilochus, Diodorus Siculus lib. 5. Strabo. Iuſtin. 1. Auguſt. de civitate Dei lib. 18. c. 2. Oroſius lib. 1. c. 7. Iornandes lib. 1. Suidas in voce Semiramis.

Ejus filius Zameis, quintus rex, nihil memorabile perfecit, ſed proximus ab eo Arius Bactrianos & Caſpios imperio ſuo conjunxit.

Beroſus l. 5. Iuſtin. 1. Diodorus 3. Metaſthenes, Caſſiodorus, Euſebius, Iornandes.

Qui ſucceſſit huic Aralius, ingenio quidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

dem & ſtudio militari clarus fuiſſe traditur: quid autem geſſerit, non eſt proditum literis.

Beroſus l. 5. Euſeb. Caßidorus, Metaſth. Auguſt. lib. 18. c. 3. de civitat. Iornandes.

Alter ab eo Baleus, quamplurimas gentes domuit, ſuoſq; fines ad Iudęam uſque produxit, ideoque Xerxes fuit cognominatus, hoc eſt, victor & triumphator, ſeu bellator.

Beroſus lib. 5. Euſebius, Caßiodorus, Metaſthenes, Auguſtinus, Iornandes.

Armatrites, nonus, voluptatibus & otio plane fuit addictus.

Herodotus lib. 5. Caßiodorus Armametrem vocat. Auguſt. l. 18. c. 3. Iornandes.

De Belocho, decimo, nihil traditur, niſi quod auſpicia curavit, & divinationes.

Metaſthenes Priſcum nominat. Auguſtinus lib. 18. c. 3. Iornandes.

Baleus, undecimus, alteram à Semiramide laudem habet virtutis & induſtriæ militaris, & doctorum hominum ſcriptis valde celebratus fuiſſe dicitur.

Beroſus. Metaſthenes. Auguſt. lib. 10. cap. 4. Caßiodorus. Iornandes.

Alcadas, duodecimus, ocium & vitæ tranquillitatem ſecutus fertur, eo quod ſtultum eſſe duceret, multis fatigari laboribus, & variis implicari curis, amplificandi regni cauſa: quoniam ea res ad nullam

lam hominum ſalutem & utilitatem, ſed ad detrimentum potius atque ſervitutem pertineret.

Beroſus. Metaſthenes, Caſsiodorus, Iornandes.

Qui hunc excepit, Mamitus, decimus tertius, belli curam atque laborem in ſuis iterum excitavit, ejuſque fuit ſuſpecta potentia Syris & Ægyptiis.

Beroſus. lib. 5. Metaſthenes. Auguſtinus lib. 18. cap. 7. Iornandes.

In Mantaleo, decimoquarto, narrandi deficit argumentum.

Metaſthenes. Caſsiodoro dicitur Mechaleus. Iornandes.

Sphæri, decimiquinti, magna dicitur fuiſſe virtus atque prudentia.

Methaſth. Aug. lib. 18. c. 8. Iornandes.

Mameli, decimiſexti, nullum facinus commemoratur.

Metaſthenes, Iornandes.

Sub Spareto, decimoſeptimo, proditum eſt, paſſim accidiſſe miranda.

Caſsiodoro hic Sputaethus dicitur. Iornandes.

Qui fuit decimusoctavus, Aſcatades, omnem Syriam ſuæ ditionis fecit.

Iornandes, & alii.

Et hactenus quidem is, qui circumfertur, Beroſus: de quo quidem ſcripto plerique omnes valde dubitant, & adulterinũ eſſe

eſſe putant: ſed quoniam aliis monumentis hac in parte deſtituimur, hunc ordinem ſequimur.

Beatus Rhenanus rerum Germanicar. lib. 3. Ludovicus Vives commentario in Auguſtin. de civitate Dei, cap. 4. lib. 7. Caſpar Peucerus in Chronico, Gulielmus Cambdenus in ſua Britannia, aliiq; plurimi adulterinum cenſent Beroſi ſcriptum. Videatur præterea Caſparis Varrerii cenſura de Beroſo Romæ excuſa.

Ab aliis deinde reges viginti numerantur ad Sardanapalum uſque, trigeſimum octavum Aſſyriorum regem.

Metaſthenes. Manetho. Caßiodorus. Euſeb. Iornandes.

Fuit hic omnium hominum longè effœminatiſſimus: inter mulierculas perpetuò deſidens, colum & lanam tractabat, adeò totus immerſus voluptatibus, ut vix unquam ſui conſpectum præberet. His rebus alienati ab eo duo quidam ejus præfecti, Belochus Babyloniæ, Arbaces autem Medorum, facta conjuratione, cum turpitudinem ejus atque mollitiem vulgo traduxiſſent, bellum fecerunt. Ipſe cum ſuo *ſemiviro comitatu*, vix tandem progreſſus in aciem, re malè geſta profugit in regiam, & conſtructa pyra, ſe divitiaſque omnes in ignem abjecit, hoc uno facto virum imitatus, ut quidem ait

Cicer.

Cicer. in Parad. Virgil. 4. Æn. De Sardanapalo Iuſtin. lib. 1. Velleius lib. 1. Athenæus l. 12. 6. 12. Oroſ. lib. 1. c. 19. Auguſtin. l. 3. c. 20. de civitate Dei. Cicero 5. Tuſc. quæſt. Ovid. in Ibin. Iornandes lib. 1. Suid. in voce Sardanapalus, & κηθνοσκογκόλορος. Conſtantinus Manaſſes in Annalibus de interitu Sardanapali variat.

Hi duo præfecti monarchiam poſt inter ſe partiuntur, & Belochus quidem Babylonis, Arbaces vero Medorum atque Perſarum rex factus eſt.

Arbaces hic Iuſtino Arbactus dicitur lib. 1. Oroſio lib. 2. c. 2. Arbatus: Velleio mendosè Pharnaces pro Arbaces.

Fuit ergo Sardanapalus Aſſyriorum rex poſtremus, in eo quidem ordine, quum ad mille trecentos annos ea Monarchia ſtetiſſet: nam plerique reges omnes diutiſſimè vixerunt.

Iornan. 1240. annos numerat.

Belochus, quadrageſimus nonus, aut ſi magis libet, primus Aſſyriorũ rex, in nova monarchia, Manahem regem Iſraëlis, vectigalem ſibi fecit: hunc ſcriptura ſacra non Belochum, ſed Phul appellat.

4 *Reg. 15. 1 Paral. 5. Metaſthenes.*

Ei ſucceſſit Phul Aſſur, cognomento Tiglath Pilleſſer, qui urbes aliquot Iudææ cepit, & populum in Aſſyrios captivum abduxit: hunc ipſum Tiglath, Achas rex Iuda,

Iuda, ſub quo vixit Eſaias, de auxiliis interpellavit adverſus regem Syriæ, eique dona miſit.

4 Reg. 15. 1 Paral. 5. 2 Paral. 28. Eſa. 7. & 9. hoc fœdus vehementer diſſuadetur.

Tiglath regem ſecutus eſt Salmanaſſer, qui Samariam urbem poſt trium annorum obſidionem cepit, & Hoſeam regem Iſraelis unaque populum abduxit, & per ſuam ditionem illis domicilium attribuit, etiam in Medis, ut ait ſcriptura: Vnde quidam colligunt, ipſum imperaſſe quoque Medis.

Tobia 1. 4 Reg. 18. Ioſeph. lib. 9. c. 13. & ſeqq.

Eum excepit Sennacherib, qui Ninivem urbem inhabitavit: Ezechiam regem Iuda mulctavit pecuniis, ac deinde cum ingenti exercitu Hieroſolymam obſedit; & miſſis legatis populum ad defectionem hortabatur, & regem, qui auxilium à ſuo Deo ſperaret, irridebat: ſed non tulit impune: nam percutiente angelo Dei, deſideravit una nocte ad centum octoginta quinque hominum millia, quod Ezechiæ regi paulo antea per Eſaiam Deus confirmaverat.

4 Reg. 18. 4 Reg. 19. 2 Paralip. 32. Siracidæ 48. Eſaiæ 37.

Deinde domum reverſus, à ſuis ipſe liberis fuit interfectus.

Ioſeph.

Ioſeph. lib. 10. Antiquitatum Iudaicarum cap. 1. & 2.

Huc uſque Babylonii, poſt debellatum Sardanapalum, Aſſyriis paruerunt: cum autem Sennacherib tantam, ut diximus, calamitatem ad Hieroſolymam accepiſſet, neque multo poſt à ſuis filiis eſſet trucidatus, magna fuit inſecuta rerum mutatio, & diviſum eſt regnum; nam qui eam cædem fecerant, duo fratres Adramelech & Saraſar, profugerunt quidem, ſed nihilominus vim & arma pararunt in fratrem Aſſaradonem, qui poſt necem parentis regnum occupaverat, cum antea quoque per abſentiam illius rempublicam geſſiſſet.

4. Reg. 19. Eſa. 37. Metaſthenes.

Hanc adeptus rei bene gerendæ occaſionem, Merodach Babyloniæ præfectus deſcivit, & indicto bello, cum vicinas undique gentes, partim gratia partim vi paulatim ad ſe traduceret, duodecimo demum anno ſui regni devicto Aſſaradone, totum Aſſyriorum imperium Babyloniis adjunxit, & XL. poſt annis regnavit.

4. Reg. 20. 2 Paralip. 32. Metaſthenes. Eſaias cap. 39. Ioſeph.

Ab hoc nonnulli ponunt Benmerodach & Nabuchodonoſor, ejus nominis primum: ſed quia literæ ſacræ nihil ea de re produnt, nec aliis temere poteſt

adhiberi fides, eum Nabuchodonoſor, de quo ſcriptura ſacra plurimam mentionem facit, proximum à Merodach numerabimus. Is ergò ſtatim à primis annis bellum fecit Ægyptiis, & regionem omnem, quæ eſt inde ab Euphrate uſque ad Peluſium, illis ademit.

Metaſthenes. Peluſium nominatur à Suida clavis Ægypti, & ingreſſus & exitus.

Iojachim regem Iuda vectigalem ſibi fecit, & octavo ſui regni anno filium Iechoniam regem unà cum præcipuis viris & artificibus, non tantum urbis Hieroſolymæ, ſed totius quoque regionis Babylonem captivos abduxit.

4. *Reg.* 24. *Ierem.* 46. *Ioſeph. lib.* 10.

Anno XVIII ſui regni Hieroſolymam obſeſſam per biennium cepit, ac paulo poſt diripuit, incendit, muros diruit, potiſſimam populi partem captivam abduxit, regem Zedechiam exoculavit, filios illius atque proceres interfecit. Hanc vero calamitatem Hieremias anno primo regni Nabuchodonoſor prædixerat: ab hoc quidem tempore numerandi ſunt anni ſeptuaginta captivitatis Babylonicæ.

4. *Regum* 25. 2. *Paral.* 16. *Ioſephus lib.* 20. *c.* 1.

Ad annum circiter XXIIII ſui regni, Nabuchodonoſor, devictis Amonitarum

& Moabitarum regibus, exercitum duxit in Ægyptum, & occupata regione tota, MONARCHIAM poſt inchoavit.

Ierem. ultimo. Ierem. 25. Ierem. 4.

Altero anno Monarchiæ, ſicut noſtri temporis viri docti rationem putant, per ſomnium vidit ſtatuam ingentem, cujus erat caput aureum, pectus unà cum brachiis argenteum: venter & femora ex ære, crura ferrea, pedum pars aliqua ferrea, pars autem fictilis. Expergefactus, cum non recordaretur ſomnii, & tamen valdè eſſet attonitus, convocatis ariolis & divinatoribus mandat, ut quale fuiſſet ſomnium, explicarent: niſi facerent, capitis pœnam denunciat. Ea re cognita Daniel adoleſcens, qui cum reliquis fuerat captivus eò deductus Hieroſolymis, nunciabat, ſe poſſe regis deſiderio ſatisfacere: productus, incepit, & primò quidem, quid ſomniarit, oſtendit; deinde, quid ſibi vellet ſomnium, interpretatur; & ſtatuam illam ſignificare dicit quatuor orbis imperia ſumma, quæ ſint ordine ſucceſſura: & ad ipſum regem oratione converſa, Tu, inquit, quem ſumma potentia Deus ornavit, atque gloria, cui dedit imperium in omnes homines, & beſtias agri, volucreſque, tu nimirum es illius ſtatuę caput aureum. poſt te regnum aliud orietur argenteum, videlicet dete-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

rius, quam ſit hoc tuum: deinde tertium aliud, æreum, quod longe lateque dominabitur: regnum verò quartum erit ferreum. Nam ſicut ferrum comminuit & perdomat omnia, ſic etiam quartum & poſtremum illud, reliqua omnia confringet, ſibique ſubjiciet.

Lutherus. Funccius & alii in Chronologiis. Dan. 2. Ioſeph. Antiquit. Iudaic. lib. 10. cap. 11. Doctrinam hanc de quatuor orbis terrarum catholicis imperiis ſeu monarchiis, poſt Rabbinos impugnavit Iohannes Bodinus Gallus, in ſua hiſtorica Methodo, cui præter alios reſponderunt Matthæus Dreſſerus, Andreas Francoberg. & Ioannes Pappus.

Hoc igitur primum eſt & inauditum antea vaticinium de quatuor Imperiis, quod nobis eſt per Danielem divinitus patefactum, res plane digna quæ memoriæ tota commendetur, quia temporum omnium hiſtoriam ad finem uſque mundi paucis complectitur, ut poſtea ſum dicturus: nunc ſatis eſt videre, hoc primum tempore DEVM aperuiſſe nobis imperiorum ordinem ac viciſſitudinem.

Quanta vero fuerit potentia Nabuchodonoſor, magis etiam perſpicuum eſt ex eo loco Danielis, ubi ſcriptura comparat eum arbori, quæ ad cœlum uſque pertingat, quæ totum orbem terrarum

velut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

velut obumbret, cujus folia ſint longe pulcherrima, & fructus omnium uberrimus, quo ſaginetur, & pingueſcat, quicquid eſt animalium, cujus in frondibus atque ramis omne genus volucrum nidificet & quieſcat.

Daniel. 1.

DE PRIMA MONARCHIA.

EST igitur hæc PRIMA MONARCHIA: quæ ſicut hoc rege vehementer aucta fuit, & ad ſummum educta faſtigium, ita quoque deſiit, ac plane deleta fuit in ipſius nepotibus, quemadmodum per Danielem Deus, alioſque Prophetas denunciaverat. Regnavit Nabuchodonoſor annis XLIII.

Ioſephus contra Appionem lib. 1. & Antiq. Iud. lib. 10. cap. 12. Metaſthenes 45. ei aßignat, aſſumpto biennio, quo patris in imperio conſors fuit.

Quam horrendo ſpectaculo Deus & exemplo ſuperbiam ejus, ut Daniel ait, ſit ultus, operæ pretium eſt, ut cum omnes mortales, tum reges inprimis ac viri principes diligenter legant, & cōſiderent, quo videlicet majeſtatem divinam reve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

reantur, & officium ſuum erga populum ſibi commiſſum faciant.

Dan. 4. & 5. c. Ioſ. Antiq. lib. 10. c. 12.

Succeſſit ei filius Evilmerodach. Is regnavit annis triginta, & ſucceſſorem habuit Aſſur, qui tribus annis præfuit. Hunc excepit Labaſſardach, ſeptem annorum rex. Ab hoc imperii ſummam obtinuit Balthaſar annis quinque.

4. Reg. 25. Ierem. ultimo. Metaſthenes, & poſt eum autor hiſtoriæ ſcholaſticæ Petrus Comeſtor. Vide Ioſeph. Antiquitatum Iudaicarum lib. 10. c. 13. lib. 1. contra Appion.

Ad hunc modum eos nonnulli recenſent: verùm ætatis noſtræ viri docti, his duobus omiſſis, ab Evilmerodach rege numerant Balthaſarem filium, eumque per annos quatuordecim regnaſſe ferunt: quod quidem neceſſe eſt, ut conficiantur anni ſeptuaginta, quibus apud Babylonios captivus fuit populus Iudaicus: cum hujus captivitatis initiũ ſumatur ab anno decimonono regni Nabuchodonoſor.

Philippus Melanchth. & alii.

Qui rationem hanc ſequuntur, & duos illos reges, de quibus dixit, prętermittunt, ſcripturæ veſtigiis inſiſtunt, & Hieremiæ præſertim teſtimonio, qui futurum prædixit, ut Iudæi ſervirent regi Babel, ejuſque filio, filiique filio: ſed hic liberum ſit

ſuum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ſuum cuique judicium. Balthaſar autem, ut ait ſcriptura, poſtremus fuit Babyloniorum rex, in eoque pariter omnes conſentiunt.

Ierem. 5. cap. Dan. 5. Ioſeph. Antiq. lib. 10. cap. 33.

Iam, quomodo capta ſit Babylon, non ab uno deſcribitur: quomodo autem iminentem regi calamitatem, & jam præſentem, Deus illi & denunciaverit, Daniel commemorat; & interfecto rege, ſummam Imperii tranſlatam eſſe dicit ad Darium, Medum, tum ſeptuaginta duo natum annos.

Xenophon. lib. 7. παιδ. Daniel cap. 5. Ioſeph. Antiquit. lib. 10. cap. 13.

Hic Darius à ſcriptoribus vocatur Cyaxares, fuitque filius Aſtyagis, quem Daniel Aſſuerum vocat, octavi Medorum regis: & cum ſobolem maſculam non haberet, filiam ſuam in matrimonium dedit Cyro Perſæ, ſororis filio: & bello laceſſitus à rege Aſſyriorum, in auxilium accerſivit Cyrum, qui profectus eò cum copiis, & factus Imperator totius exercitus, feliciter rem adminiſtravit, urbe capta potentiſſima. Poſt hanc victoriam non ampliùs anno Darius vixiſſe traditur.

Herodotus lib. 1. Xenophon lib. 5. & 8: παιδ. Dan. 8. Dan. 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Et hoc quidem tempore, quum capta Babylone Darius adhuc viveret, jamq; per annos fere ſeptuaginta populus Iſraëliticus eſſet in Babylone captivus, Danieli, revolventi Hieremiam, ejus captivitatis prænuncium, & precanti, Deus multo majora patefacit, & non ſolum inſtare liberationem confirmat, ſed quo tempore ſit etiam venturus Meſſias, qui pro peccatis hominum ſatisfaciat oſtendit.

Ierem. 25, & 29. Dan. 9.

A morte Darii ſumma rerum ad Cyrum generum delata fuit: & hoc quidem eſt alterius initium Monarchiæ. Iam enim & Aſſyriam & Mediam & Perſiam ſolus Cyrus obtinebat ad Ionium uſque mare, ſicut Thucydides ait, cum ante captam Babylonem prælio cepiſſet Crœſum Lydiæ regem potentiſſimum.

Thucyd. lib. 5. Herodot. lib. 1. Iuſtinus lib. 1. Oroſius lib. 2. cap. 6. Suidas in voce Crœſus.

SECVNDA MONARCHIA.

EST ergo Cyrus Perſarum rex primus, & autor ſecundæ Monarchiæ.

Devictis Babyloniis, bellum geſſit cum Scythis, eoq; profectus ipſe cum exercitu, circumventus tandem fuit per inſidias, & in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

& interfectus, princeps laudatiſſimus.

Iuſtin. lib. 1. Val. lib. 9. c. 8. Oroſ. l. 2. cap. 7. Frontinus Stratagem. lib. 1. c. 5.

Initio ſui regni, poſt captam Babylonem, populo Iudaico permiſit, ut ex captivitate domum reverſi, templum ac urbem Hieroſolymam reædificarent, ad eamque rem ſumptum liberaliſſime ſubminiſtrari juſſit.

2. Paralip. 36. lib. 1. Eſdræ, c. 1. lib. 3. Eſdræ, c. 2. Ioſeph. Antiq. lib. 11. c. 1.

Hoc ipſum Deus, per Eſaiam, ſæculis aliquot ante, quam naſceretur ille, prænunciaverat nominatim.

Cap. 44. & 45.

De animorum immortalitate diſſerentem ad filios ante mortem, Xenophon introducit; ut eſt apud Ciceronem, qui locum illum eleganter, ut omnia, vertit. Ad ſeptuageſimum annum Cyrus pervenit: regnavit annis triginta, quum quadraginta natus regnare cœpiſſet.

Xenoph. lib. 1. Cicero in Catone Majore.

Filius ei fuit Cambyſes, quem domo proficiſcens in bellum Scythicum, regno præfecerat. Is, abſente & occupato patre, cepit Ægyptum: bello quidem egregius, ſed alioqui vitioſus, & patris virtutem minimè repræſentans. Inter alia turpiter immaniterque facta, fratrem quoq; ſuum inſidioſe necari juſſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Herodot. lib. 3. Iuſtinus lib. 1.

In iis libris, quos de legibus Plato conſcripſit, valde Cyrum in eo peccaſſe dicit, quod molliter filios inter fœminas educaſſet, qui grandiores facti, & ab aſſentatoribus corrupti, quum ipſorum auribus pleriq; ſervirent, mortuo parente, vitæ periculum alter alteri crearint.

Iuſtin. lib. 3.

Cambyſi ſecundo Perſarum regi, qui poſt mortem patris non diu ſuperſtes fuit, Darius ſucceſſit filius Hyſtaſpis. Et quoniam à morte Cyri, ac poſt tantam exercitus calamitatem nonnulli populi, & in his Babylonii, à Perſico regno defecerant, ſtatim ab initio principatus arma ſumpſit, & imperio ſuo rurſus illos adjunxit, capta quoque Babylone poſt longam obſidionem opera Zopyri.

Herodot. lib. 3. Iuſt. lib. 1. Plutarchus in Apoph. Suidas in voce Zopyrus.

Bellum deinde ſuſcepit in Athenienſes, qui ſubitò collectis copiis, neque Lacedæmoniorum expectatis auxiliis, ad decem millia hominum, ingentem illius exercitum, ad Marathonem, duce Milthiade fuderunt.

Herodot. 6. Plato in Menexeno, Plutarchus in Ariſt. Plutarchus pugnam Marathoniam ferè à trecentis hiſtoricis deſcriptam eſſe affirmat.

Cogita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Cogitabat redintegrare bellum Darius: verum in ipſo conatu mortuus filium habuit ſucceſſorem Xerxem, qui decimo anno, quemadmodum Thucydides ait, poſt prælium illud ad Marathonem, innumerabili cum exercitu venit, ut Græciam omnem ſibi ſubjungeret. Itaque rei gerendæ ſumma, de communi conſenſu fuit demandata Lacedæmoniis, quod ii totius Græciæ plurimum tunc poterant: Athenienſes verò, ſecuti conſilium Themiſtoclis, urbe deſertâ, ſuiſque liberis & uxoribus huc illuc depoſitis, naves conſcendunt, & hoſtem ad Salaminem inſulam prælio vincunt.

Thucyd. lib. 1. Herodotus lib. 8. Diodorus lib. 11. Oroſius lib. 2. c. 10. Plutarchus in Themiſtocle. Cornelius Nepos in vita excell. Imp. Gell. lib. 17. cap. 12.

Ea victoria toti Græciæ fuit ſalutaris: nam terra quoque profligatus, turpi & infelici fugâ domum Xerxes revertit, & Græci quidem etiam poſt diſceſſum illius: Verum Athenienſes, qui claſſem haberent, ad quadringentas circiter naves, profecti longius, & inſecuti, Seſtum oppidum in Helleſponto, quod Perſæ tenebant, capiunt, & ibi peracta hyeme reverſi domum, ſuas uxores atque liberos recolligunt, & urbis, quam hoſtis captam incenderat, mœnia reſtaurant, portumq; muni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

muniunt, Bellum hoc Perſarum, velut Thucydides vocat, Medorum, eodem fere tempore fuiſſe ſcribit Cicero, quo bellum Volſcorum, cui Coriolanus exul Romanus interfuit. Id autem incidit in annum urbis conditæ CCLXVI.

Thucyd. l. 1. In Bruto & Lælio. Plut. in Coriolano. Dionyſ. l. 8. Plin. de viris illuſt.

Perſicum illud bellum deſcripſit Herodotus, Thucydide prior. Eum Cicero vocat patrem hiſtoriæ, ſed innumerabiles apud eum fabulas eſſe dicit.

Lib. 7. 8. 9. Lib. 1. de legibus. Extat liber Plutarchi περὶ κακοηθείας Ἡροδότου, *ſed huic reſponderunt Henricus Stephanus, & Ioachimus Camerarius, VV. CLL. videatur Andreas Alciatus præfatione in Tacitum, & Ludovicus Vives lib. de cauſis corruptarum artium.*

Munitionem hanc Athenienſium indigne quidem ferebant Lacedæmonii, ſed cum aliud non poſſent, muſſabant. Conjunctis etiam viribus, tum ipſi reliqui omnes, Athenienſes Cyprum capiunt & Byzantium urbem, quam Perſę tenebant.

Erat tunc inter alios Lacedæmoniorum duces Pauſanias, qui convictus proditionis, cum domum rediiſſet, & obſeſſus in quodam aſylo, fame fuit enecatus. Themiſtocles etiam accuſatus, hoc nomine profugit.

Thucyd.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Thucyd. lib. 1. Cornelius Nepos in vita excellentium Imperatorum.

Multis deinde variiſque bellis & diſſidiis jactata Græcia fuit, partim externis, partim civilibus, quæ Thucydides obiter exponit; ſed tandem quinquageſimo anno poſt Xerxis è Græcia diſceſſum, ut poſt Thucydidem ait Cicero, bellum illud ingens natum eſt, quando Peloponneſus totus conjuravit in Athenienſes, quorum in eo bello dux erat Anaxagoræ Philoſophi diſcipulus Pericles, quem dicendo fulgurare, tonare, permiſcere Græciam ait Ariſtophanes: nam iidem erant olim & virtutis & eloquentiæ magiſtri.

Ariſtoph. in Achornenſibus actu 2. ſcena 5. Repetit hoc ex Ariſtophane Cicero in Oratore. Habet eundem locum Plinius, lib. 1, Epiſtola 20. ad Cornel. Tacitum.

Ex altera parte ſummæ rei præfectus fuit ArchidamusRex Lacedęmoniorum.

Periclis erat æqualis & æmulus Thucydides, qui & bellum illud deſcripſit.

Thucydides hiſtoricus non idem eſt cum hoc Periclis æmulo, ut Xylander vir judicii & doctrinæ laude excellentiſsimus ad Plutarchi Periclem annotat.

In prætura collegam Pericles habuit Sophoclem, Poëtam Tragicum, ut Cicero narrat.

1. *Offic.*

Nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Nunc ad Xerxem revertamur. Is, re malè geſta, cum in magnum contemptum veniſſet, à ſuis eſt interfectus.

Diod. lib. 11. Iuſt. l. 3. Oroſius l. 2. c. 11.

Ei ſucceſſit filius Artaxerxes Longimanus. Ad hunc, Themiſtocles exul, de quo paulo ante diximus, profugit, ibique vitam finiit, ſepultus Magneſiæ.

Plutarchus in Themiſtocle, Cornelius Nepos in vitis Imperatorum excell. Cicero in Bruto, & Lælio. Valerius Max. autem lib. 5. cap. 3. & lib. 8. cap. 18. Themiſtoclem ad Xerxem fugiſſe ſcribit.

A Longimano regnavit Darius Nothus, qui Xerxis filiam Paryſatida, Artaxerxis Longimani ſororem, habuit in Matrimonio, & regnarunt ante eum Longimani filii legitimi.

In hujus regnum incidit illud, quod diximus, bellum Peloponneſiacum.

Belli Peloponneſiaci tempus Plinius lib. 30. c. 1. refert ad Olymp. octogeſimæ primæ annum quartum. Aulus Gellius verò lib. 17, cap. 21. ad primum Olymp. 89. refert. Diodorus Siculus collocat id bellum in annum urbis conditæ 323. id eſt, in Olympiad. 87, annum tertium.

Et Athenienſes quidem, licet ſatis impediti eſſent, tamen ejus belli anno quarto, ſicut Thucydides ait lib. 3. claſſem in Siciliam miſerunt, verbo quidem, ut

Leon.

Leontinis adeſſent contra Syracuſanos, revera autem,ut inſulam illam ſuæ ditionis efficerent, quò ſic poſſent commodiùs perdomare Græciam, cumque ſubinde reverterentur, & factiones alerent, Hermocrates Syracuſanus author fuit Siculis, ut omni depoſita ſimultate, pacificarent: nam Athenienſes ipſorum omnium libertati tendere inſidias. Itaq; perſuaſit, quod fuit ejus belli anno ſeptimo.

Tribus pòſt annis, pacem Athenienſes & Peloponneſiaci faciunt in annos quinquaginta, ſed non totum ſeptennium ea pactio duravit. Tunc enim hoſtiliter multa fieri cœperunt: licet non planè ſublata pax eſſet, ac ſubinde per inducias reſarcirentur offenſiones; tamen anno decimo ſeptimo rurſus ad arma ventum eſt totis viribus, duravitque bellum hoc alterum annis decem: Tunc Athenienſes denuò claſſem ornatiſſimam in Siciliam mittunt. Primi duces erant inter alios, Alcibiades & Nicias. Et hic quidem, concionibus aliquot habitis, navigationem valde diſſuaſit: Alcibiades verò contra. Siculis opem ferebant Peloponneſiaci: tandem in portu Syracuſano Athenienſes cum hoſte confligunt, ſed poſt ancipitem ac ſubinde variantem fortunam profligati fuerunt omnes, atque conciſi. Intereà Lacedæmonii, ſociique, Darium regem

Perſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Perſarum in Athenienſes fœdere ſibi conjungunt. Darii legatus erat Tiſſaphernes.

Thucyd. lib. 6. Diod. Sicul. lib. 13. Thucyd. lib. 8.

Cæterum poſt Codrum, Polydorum, Spartanum, & Ariſtomenem Meſſenium, hi fere numerantur præcipui maximeque clari Græcorum duces, quorum alii de tota Græcia, alii de ſua quiſque patria bene meriti ſunt: Miltiades, Leonidas, Themiſtocles, Pericles, Ariſtides, Pauſanias, Xantippus, Leorychidas, Cimon, Conon, Epaminondas, Leoſthenes, Aratus Sicyonius, Philopœmen. ex iis plerique fuerunt juſſi tandem exulare.

De his Graciæ luminibus videantur paßim Xenophontis, Thucydidis, Pauſaniæ, Plutarchi aliorumque hiſtoriæ, inprimis vero liber Cornelii Nepotis ſive Æmilii Probi de vita excellentium Imperatorum.

Portum Syracuſanum Cicero deſcribit, in eumque ſolam Athenienſium claſſem, poſt hominum memoriam invaſiſſe trecentis navibus, victam autem atq; ſuperatam in eo ipſo portu, loci ipſius portuſq; natura; & tunc primum opes ipſius civitatis victas, comminutas atque depreſſas, & nobilitatis, imperii, gloriæ, naufragium fuiſſe factum, dicit.

Cicero

Cicero in Verr. lib. 5. Meminit Q. Fab. Maximus , oratione quæ apud Livium extat lib. 20.

Siciliam in circuitu patere , quantum navis magna poſſit obire intra dies octo, & à continenti diſtare Thucidides ait circiter viginti ſtadiis.

Thucyd. lib. 6.

Dario filii erant duo , Artaxerxes Mnemon , & Cyrus , quorum ille mortuo parenti ſucceſſit , Cyrus autem Ioniam Lydiamque tenebat : ſed ſorte ſua non contentus , fratri regi bellum fecit, in eoque victus fuit & occiſus.

Xenophon lib. 1. ἀναβα. Diod. lib. 14. Plutarch. in Artaxerxe. Oroſius l. 2. c. 18.

Cyrum hunc minorem M. Portius Cato, regem Perſarum , ut eſt apud Ciceronem, præſtantem ingenio virum, atque imperii gloriam vocat. Laudat etiam ex Xenophonte, propter ſtudium agriculturæ : nam ei Xenophon & militavit & fuit familiaris, ideoque poſt ab Athenienſibus , qui Mnemonem habebant amicum , pulſus fuit in exilium.

A Mnemone regnavit Ochus , ex tribus natu minimus filius.

In Catone Majore. Xenophon Oeconom. & lib. 3. ἀναβα.

Hunc excepit Darius , poſtremus. Ei bellum fecit Alexander, Philippi Macedo-

num regis filius, qui Thebis everſis, & pacata Græcia, in Aſiam contendit, & tribus præliis Darium ſuperavit, capta illius & matre, uxore, & filiabus.

Adrianus lib. 3. Pauſan. in Bœoticis. Iuſtinus lib. 11. Oroſ. lib. 3. cap. 16.

Ingentes quidem conditiones, & regni partem ad Euphratem uſque Darius ei deferebat, ſed ille reſpuit; neque deſtitit antè, quàm illum expugnaſſet. Cum enim pacem obtinere Darius his conditionibus non poſſet, tertium bellum inſtaurat, & educto validiſſimo exercitu, rurſus profligatur, inque fuga trucidatur à ſuis: cum eoque Perſicum imperium, quod annis ſteterat ducentis & amplius, deletum fuit.

Diod. lib. 17. Curt. lib. 5. Strabo lib. 16.

De Alexandro Magno ejuſque rebus toto Imperii tempore geſtis, videatur Plutarchus in vita. Diodorus Siculus lib. 16. Q. Curtius, Arrianus, Iuſtinus: Ioannes Monachus, & omnibus his recentior Galterus Poeta in Alexandreide.

His tantis victoriis in ſuam ditionem perduxit Alexander, quicquid eſt ferè terrarum ad orientem ſolem, & in Europam ex Aſia transportavit imperii ſummam, & tertiam conſtituit Monarchiam.

TER-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

TERTIA MONARCHIA.

POST etiam in India belligeravit, ſed quæ hominum eſt infirmitas, tantam fortunæ benignitatem & indulgentiam moderate ferre non potuit; & cum inſolenter multa faceret, ſeque pro numine vellet propemodum adorari, Babylonem ubi veniſſet, febri, vel, ut nonnulli tradunt, veneno fuit extinctus, cum annorum eſſet triginta trium, & annos regnaſſet duodecim.

Diod. lib. 17. Arrianus lib. 3. Curtius lib. 8. Iuſtinus lib. 12. Videatur Plutarchus in Alexandro. Diodorus Siculus lib. 16. Arrianus lib. 7. Curtius lib. 10. Iuſtin. lib. 12. Oroſ. lib. 3. cap. 20. Zoſimo lib. 1. Meminit lib. 1. Machab. cap. 1.

Vitæ finem ei prædixerat Calanus Indus, ut ait Cicero: quum enim conſcenderet in rogum ardentem, & Alexander eum rogaret, ſiquid vellet, ut diceret: Optime, inquit, propediem te videbo. Paucis poſt diebus mortem obiit Alexander.

Cicero Philip. Plutarchus in Alexandro nonnihil variat. Meminit Arianus lib. 7. Valerius Max. lib. 1. cap. 8.

Interitus ejus ad centeſimam decimam quartam ponitur Olympiadem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Vrbis autem Romanæ conditæ anno quadringenteſimo nono, trecentis nimirum & viginti duobus annis ante natum Chriſtum.

Funccius & Chytræus obitum Alexandri M. ponunt ad annum V. C. 428. Bucholcerus & Beroaldus ad annum 429. Cenſeo igitur, in Sleidano eſſe mendum, & ſcribendum, anno quadringenteſimo nono. Videtur idem cum Livio congruere, lib. 9. Papirio Dictatore.

Bonarum artium inprimis amans, & in homines doctos fuit liberaliſſimus, eoq; nomine multorum celebratur monumentis. Homeri poema ſibi familiariſſimum habebat: & quanquam ſcriptores multos rerum ſuarum ſecum habuiſſe dicitur, tamen cum in Sigeo ad Achillis tumulum aſtitiſſet, O fortunate, inquit, adoleſcens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris.

Plin. lib. 7. cap. 19. Dion. Chryſoſtomus de regno lib. 2. Cic. pro Archia. Fl. Vopiſcus in vita Probi Imp. Symmachus lib. 9. epiſt. 67.

Etenim ſicut ab Appelle potiſſimum pingi & à Lyſippo fingi, ſic etiam ab iis tantum celebrari volebat, & poſteritatis memoriæ commendari, qui in ipſo laudando propriam ingenii gloriam conſequi poſſent.

Cic.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Cic. ad Lucerium lib. 3. Epiſt. 12. Plutarchus in Alex. & de fortuna Alexandri. Plinius lib. 5. c. 37, & lib. 3. cap. 10. Horat. lib. 2. epiſt. 1. Apuleius lib. Florid.

Ariſtoteli præceptori negotium dedit animalium deſcribendi naturas, ad eamque rem aliquot hominum millia per Græciam Aſiamque conſtituit, pecuarios, venatores, piſcatores, cetarios, aucupes, & id genus alios, qui de ſingulis illum edocerent: ipſi verò ſcriptori præmium laboris dediſſe traditur LXXX talenta, hoc eſt, ut quidem ætatis noſtræ viri docti rationem ineunt, coronatorum aureorum milliaquadringenta octoginta.

Plin. lib. 2. cap. 15. Athenæus lib. 1. & 2. Budæus de aſſe, lib. 2. Melanchthon in oratione de vita Ariſtotelis. Matthæus Hoſius lib. 3. rei nummariæ.

Xenocrati Philoſopho quinquaginta per legatos talenta miſit, aureorum videlicet millia triginta: ſed illo recuſante, quod tanta pecunia non ſibi diceret opus eſſe, legatis reverſis, Quid, inquit, nulloſne habet ille amicos, quibus benefaciat?

Cicero Tuſc. 3. Plutarchus in Alexandro, Diogenes Laërtius de vitis Phil. lib. 4. Valer. Maximus lib. 4. cap. 3.

Primis annis, quum Ariſtotelis eſſet diſcipulus, ſummo ingenio, ſummaque modeſtia præditum, poſtea vero quàm

rex appellatus eſt, ſuperbum, crudelem, immoderatum fuiſſe, ait Cicero.

Lib. 13. ad Attic. Epiſt. 28. Meminit Livius lib. 9. Solinus cap. 12. Cic. 3. Tuſc.

De ſplendore, delitiis & luxu Darii mira narrant ſcriptores: nam omnis generis coquos, cupedinarios, fartores, artifices, magiſtroſque gulæ, & unguentarios habebat in caſtris, ne quid ad corporis voluptatem omnino deeſſet.

Quantus etiam fuerit alioqui regum Perſarum ſplendor & apparatus in quotidianis epulis, non ab uno memoriæ proditum eſt.

Athenæ. lib. 12. cap. 2. lib. 4. cap. 5.

Solebant, ut ait Cicero, plures uxores habere: his autem uxoribus civitates attribuere, ut hæc mulieri redimiculum præberet, illa hunc, vel illum ornatum.

Verrina 5. Meminit ejuſdem moris Xenophon in ἀναβάσει, & Plato in Alcibiade priore.

Talem igitur, ut dixi, vitæ finem habuit Darius, & in fuga, cum aquam turbidam bibiſſet, & cadaveribus inquinatam, negabat unquam ſe bibiſſe jucundius, nec enim ſitiens unquam biberat.

Cic. 5. Tuſculan. quæſt.

A morte Alexandri, diviſa fuit imperii moles in proceres, Ptolomæum, Laomedontem, Antigonum, Caſſandrum,

Leona-

Leonatum, Eumenem, Pythonem, Lyſimachum, Antipatrum, Meleagrum, Seleucum: in his autem præcipui fuerunt Seleucus Syriæ, Ptolomæus Ægypti, Antigonus Aſiæ minoris, Caſſander Macedonum Græciæque rex deinde factus, oppreſſis omnibus Alexandri propinquis.

Oroſius lib. 3. cap. 23. Iuſtin. lib. 13. Pauſanias lib. 9. Oroſius lib. 3. cap. 23. Diod. lib. 20.

Lyſimachus, ille eſt quem Alexander iratus aliquando concluſerat cum leone, cum autem interfectam ab eo belluam audiſſet, magno habuit in honore.

Iuſtinus lib. 14. Curtius lib. 8. fabuloſum hoc putat, & lib. 15. Plin. lib. 8 cap. 15. Valerius lib. 9. cap. 3. Plutarchus in Alexandro.

Cæterum inter eos, quos dixi modò ſucceſſores, eorumque filios atque nepotes, graviſſima bella fuerunt, ut fieri ſolet, dum ambitione depravatus animus quieſcere non poteſt, & aliena cum injuria ſuam potentiam augere ſtudet. Et his quidem bellis, quoniam diuturna fuerunt, vehementer afflictæ regiones illæ omnes, in populi Romani ditionem paulatim venerunt, qui longe lateque rerum potitus, Quartam & poſtremam effecit Monarchiam, de quo nobis jam dicendum eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Iulius Solinus cap. 14. Poſt Alexandrum qui fuére, magis ad ſegetem Romanæ gloriæ, quàm ad hæreditatem tanti nominis ortos invenimus. Herodianus lib. 1. Qui Alexandro ſucceſſerunt, ita contumelioſe violenterque dominati ſunt, ut illius imperio grave dedecus conciliarint.

Cæterum, inter Ægypti reges, Alexandri ſucceſſores, numeratur Ptolomæus Philadelphus, admodum laudatus princeps: nam & pacem coluit, quantum in ipſo fuit, & artes liberales excitavit, conſtitutis præmiis, & bibliothecam effecit luculentiſſimam, & Moſi libros atque Prophetarum in Græcam linguam juſſit converti.

Athen. lib. 2. cap. 5. Ioſephus Antiquit. Iudaic. lib. 12. cap. 2. Philo de vita Moſis lib. 2. Epiphanius libro de menſuris & ponderibus. Galenus lib. de natura humana. Zonaras tomo 1. Nicephorus lib. 4. cap. 4. Meminit Ammianus Marcell. lib. 22. Gell. l. 6. cap. 17. Auguſtinus lib. 18. cap. 42. de civitate Dei. Conſtantinus Manaſſes in annalib.

Romæ igitur urbis initium fuit, quo tempore Salmanaſſer rex, de quo ſupra dictum eſt, Aſſyriis imperabat, nimirum, anno primo ſeptimæ olympiadis, authore Plutarcho, conditi autem orbis anno ter milleſimo ducenteſimo duodecimo,

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

cum ſere annis quadringentis ante in Latio cœpiſſet regnare Æneas, à bello Trojano, quod Homerus ad poſteritatem transmiſit; de cujus quidem ætate, ſicut etiam patria, nihil certi conſtat, niſi quod ante conditam urbem atque Romulum multis annis eum fuiſſe Cicero ſcribit.

De initio urbis Romæ & diſſentientibus ſcriptorum ſententiis videatur Plutarchus in Romulo, Solinus cap. 1. Camer. in annotat. in Solin. Onuphr. lib. 1. Faſtorum. In Bruto. Herodotus Halicarnaſſæus lib. 2. Homerum & Heſiodum quadringentis non amplius annis ante ſua tempora vixiſſe teſtatur. Videatur præterea A. Gellius lib. 17. cap. 21. Solin. cap. 53. De patria Homeri habet Gellius lib. 3. cap. 12. & oratio Cicer. pro Archia.

Nullum vero ſcriptum exiſtit prophanum, illius poemate vetuſtius: nam ſicut Horatius ait:

Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: ſed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotique longa
Nocte, carent quia vate ſacro.

Lib. 4. Ode 9.

Significat idem quoque Cicero, nec oratoris ullum extare veſtigium dicit ante Homerum.

Diverſum ab hac ſententia ſcribit

Euſebius de præparatione Euangelica libro decimo cap. 3.

Tenuis autem, & prope deſpecta populi Romani fuit origo: ſed quia Deus ita conſtituit, ſicuti poſtea docebitur, in ſummam excrevit potentiam.

Cicero de conſolatione mortis: Dicuntur ea fere omnia à tenuibus initiis ſumſiſſe exordium.

Principiò, Reges ibi ſeptem imperarunt annis ducentis quadraginta quatuor.

Vide Livium lib. 1. Dionyſ. lib. 5. Meſſuam, Feſtum, Rufum, Eutrop. lib. 1. Oroſ. lib. 2. cap. 5. Iornandem, Solinum. Cauſam diverſitatis inter nos explicat Sigonius commentario in Faſtos & triumphos Rom.

Et ſexti quidem regis ætate, Servii Tullii, Solonem ac Piſiſtratum apud Athenienſes: Pythagoram autem in Italia floruiſſe, Cicero ſcribit, quo tempore Tarquinius Superbus fuit ejectus,

In Brut. 1, & 4, Tuſc. quæſt. In Brut.

Athenas etiam, ait, regnante Servio Tullio ſtetiſſe jam ſupra ſeptingentos annos.

Profligatis regibus, ad binos conſules rerum ſumma delata fuit, quorum magiſtratus erat annuus.

Livius lib. 2. Florus lib. 1. cap. 9. Cicero de legibus. Ovid. 2. Faſt. Feneſtella

c. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

c. 7. de magiſtratibus Rom. Eutropius lib. 1. Pomp. ti.2. lib. 1. Digeſtorum.

Primus conſul, L. Iunius Brutus, quàm fuerat acer & induſtrius in profligandis regibus, & conſtituenda libertate, tam etiam erat vigilans & ſtrenuus in eadem conſervanda. Quum enim inter alios nobiles adoleſcentes Romanos, ipſius quoque filii duo, Titus & Tiberius, occulta tractarent conſilia de reſtituendis Tarquiniis, re per indicium patefacta capitali ſupplicio palam illos affecit.

Livius lib. 2. Dionyſ. lib. 5. Plutarchus in Poblicola. Val. lib. 5. cap. 8. Oroſ. lib. 2. cap. 6. Virgil. lib. 6. Iuvenalis, Satyra 8. Plin. de viris illuſt.

Collegæ quoque ſuo, Tarquinio Collatino, imperium abrogabat, qui fuerat ſocius in expellendis regibus, & conſiliorum etiam adjutor. Idque Cicero defendit, ut juſte factum, & Patriæ tum utile, tum honeſtum fuiſſe dicit, ut nomẽ Tarquiniorum & memoria regni tolleretur.

Cic. lib. 3. offic. Abdicationis Collatini non eadem cauſſa ab omnibus traditur. Videatur Livius lib. 2. Gell. lib. 15. cap. 19. Cic. in Bruto & 3. de offic. Dionyſ. lib. 5. Plutarch. in Poblicola. Auguſtin. de civitate Dei, lib. 2. cap. 17. hoc Bruti factum ſcelus, Tarquinium vero bonum & innocentem virum nominat.

Cæterum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Cæterum, in varia populi Romani fortuna cum Hetrutia conſpiraſſet omnis, in hoſtem egreſſi urbe Roma trecenti Fabiæ gentis, interfecti fuerunt omnes, uno ſuperſtite tantum impubere domi relicto, qui familiam deinde propagavit: fuit hoc, anno triceſimo tertio poſt ejectos reges.

Livius lib. 2. Florus lib. 1. cap. 12. Ovid. lib. 2. Faſt. Eutropius lib. 1. Oroſ. lib. 2. cap. 5. Plinius de viris illuſt. Gellius lib. 17. cap. 12. Dionyſ. lib. 9. diſſentit ab his, & veriſimiliora affert. De die hujus cladis videatur Macrobius libro 2. cap. 16. Plutarchus in Camillo. Livius lib. 6. Tacitus lib. 2. Hiſtoriar.

Ob turbulentum autem Reipubl. ſtatum, conditæ urbis anno trecenteſimo, legati in Græciam miſſi fuerunt, qui leges illinc adferrent, quibus deinde civitas uteretur. Iis reverſis, mutata Reipubl. forma fuit, & Decemviri conſtituti: qui rei ſummæ præeſſent: ſed non totum triennium duravit hic ſtatus; & Appius Claudius, ex Decemviris unus, nequitia ſua, cum L. Virginii, civis Romani, filiam virginem ad libidinem abriperet, occaſionem populo dedit, ut ordinem totum profligarent.

Dionyſ. lib. 11. Livius lib. 5. Diodorus lib. 12. Eutropius lib. 1. Valerius lib. 6.

cap.

cap. 1. Florus l. 1. c. 24. Cic. 2. de finibus. Vide Matthæum Beroaldum lib. 4. Chron.

Itaque res ad Conſules rediit: ſed & hi paucorum fuerunt annorum: & creati ſunt Tribuni Militum duo, conſulari poteſtate: verum hi ſub finem anni depoſito magiſtratu, conſulibus denuo locum fecerunt, eoque tempore, quod erat anno urbis CCCXV, L. Quintius Cincinnatus, dictator, Sp. Manlium, largitione frumentaria captantem in urbe regnum, per C. Servilium Halam, magiſtrum equitum, interfecit, ejuſque domum complanavit.

Livius lib. 4. Florus l. 1, cap. 26. Cicero 1. Catilin. pro domo. 2. de finibus. in Catone. Plin. lib. 18. cap. 3. Valerius Maximus. lib. 5, cap. 3. Plinius de viris illuſtribus.

Biennio poſt, rediit poteſtas ad Tribunos militum, cui deinde non bini, ſed plures eodem tempore creabantur, pro voluntate populi & reipub. conditione.

Duravit hic magiſtratus per annos fere ſeptuaginta, & inter alios floruit in hoc ordine M. Furius Camillus, virtute nulli ſecundus, qui præclare de republica meritus, in exilium fuit ejectus ab ingrata patria, cum quartùm fuiſſet Tribunus militum: ſed cum captam à Gallis Senonibus urbem Romam liberaſſet, hoſtemque

ſtemque fudiſſet, reſtitutus dignitati fuit, biennio poſt factus Dictator.

De Camillo vide Livium lib. 5. 6. & 7. Florum lib. 1. cap. 12. & ſeq. Valerium lib. 5. cap. 3. Polyænum lib. 8. Plinium de viris illuſtribus, Plutarchum in Camillo. Auguſt. de civitate Dei, lib. 2. cap. 17.

Paucis vero poſt annis M. Manlius, qui Capitolium à Gallis defenderat, ob ſuſpicionem affectati regni, de ſaxo Tarpeio dejicitur, & decretum fuit factum, ne quis gentis Manliæ patricius, vocaretur Marcus.

Cicero 1. Philip. Livius lib. 6. Florus lib. 1. cap. 26. Plutarchus in Camillo, Plin. lib. 7, cap. 28. Valerius Max. lib. 6. cap. 3. Cicero pro domo ſua. Quintil. lib. 3. cap. 9. Gellius lib. 17. cap. 12. à citato Cornelio Nepote nonnihil variat.

Septimùm deinde creatus eſt tribunus militum Camillus, & ætate gravis vitam finiit anno conditæ urbis CCCLXXXIX, quum anno uno ante ipſius mortem à tribunis militum reipublicæ procuratio ad CONSVLES rediiſſet, ex quibus tunc primum unus fuit plebejus.

Sigon. 388. Camillus obiit L. Genutio & Q. Servilio Coſſ. quo anno ingens Romam univerſam peſtilentia invaſit: de qua Livius lib. 7. Oroſ. lib. 3. cap. 4. quæ & Camillum ſuſtulit. Plin. lib. 14. cap. 1.

Dedit

Dedit autem hæc ætas longe præſtantiſſimos belli duces in ea civitate, M. Valerium Corvinum, T. Manlium Torquatum, G. Martium Rutilium, P. Decium Murem, Papirium Curſorem, Publium Philonem, L. Volumnium, & alios.

De his Plinius de viris illuſtribus. Item Onomaſticon Romanum Glandorpii,

Ex his T. Manlius Torquatus, Conſul, filium ſuum, quod præter mandatum, extra ordinem, duello pugnaſſet in hoſtem, tametſi feliciter, ſecuri percuſſit.

Diod. Siculus lib. 16. Salluſt. in Catilinaria. Livius lib. 8. Plutarchus in Fabio Max. Cic. 1 de finibus, 3. Offic. pro Sylla. Val. Max. lib. 6. cap. 9. Gell. lib. 9. cap. 13. Frontinus lib. 4. cap. 1. Vide proverbium, Manliana imperia, 2. de finibus apud Ciceronem, & Eraſmum. Plinius de viris illuſtribus. Gellius lib. 17. cap. 21.

P. Decius Mus, Conſul, in prœlio contra Latinos, pro exercitu populi Romani ſeſe devovit, & in confertiſſimam turbam hoſtium irruptione facta, confoſſus, nutantem rem Romanam reſtituit.

Livius lib. 8. Florus lib. 1. cap. 14. Cic. 1. de divinatione, 2. de finibus, in Catone, 1. Tuſcul. quæſtion. Plin. lib. 22. cap. 25. Val. lib. 5. cap. 6. lib. 1. cap. 7. Auguſtinus de civitate Dei lib. 3. cap. 18. Meminere Virgilius lib. 6. Propert. lib. 3. Eleg. 9.

Iuvenalis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Iuvenalis Satyra 8. Lucanus lib. 2. Claudianus de 4. conſulatu Honorii. Frontinus Stratag. lib. 4. cap. 5.

Idem fecit ejus filius, ejuſdem nominis, quartùm Conſul, annis XLIV. poſt, in bello contra Gallos Senones.

Livius lib. 13. Cicero 2. de finibus. Florus l. 1. cap. 17. Cic. 1. Tuſ. quæſt. in Catone, pro Sextio, pro domo ſua, pro C. Rabirio Poſthumo, 4. ad Herenn. Val. lib. 5. Oroſ. lib. 3. cap. 21. Plinius de viris illuſt.

Eo, quod ante diximus, tempore, ad annum urbis conditæ CCCCXX. floruit ac bella geſſit Alexander Magnus, tertiæ Monarchiæ conditor, ut ſupra docuimus. Cum hoc T. Livius componit L. Papirium curſorem, & exſpatiatus tum ſui tum lectoris cauſa, demonſtrat, eum inter alios Alexandro potuiſſe reſiſtere, ſi forte poſt devictam Aſiam in Europam abductis copiis, ille populo Romano bellum feciſſet.

Liv. l. 9. Repetit hoc idem Ammianus Marcellinus lib. 30. his verbis: Papirius Curſor ad reſiſtendum aptus Alexandro Magno, ſi calcaſſet Italiam, æſtimatus. Item Paulus Oroſius lib. 3. cap. 15. Vide quid hic in Livio deſideret Anton. Muretus variar. lection. lib. 15. cap. 14.

Erat omnino ſumma præditus virtute, is quem dixi, Papirius Curſor: nam

ut alia prætermittam, quando T. Veturius Calvinus, Sp. Poſthumius Albinus, II. Conſules, cum toto exercitu, ſub jugum miſſi fuerunt à Samnitibus ad Furcas Caudinas, & turpiter cum hoſte pacificarunt, ille factus conſul, hoſtem victorem fudit ac profligavit.

Livius lib. 9. Florus lib. 1. c. 16. Cic. 3. Offic. Auguſtinus lib. 3. de civitate Dei. c. 17. & l. 5. c. 22. Eutrop. l. 2.

Quam etiam ſevere diſciplinam oporteat ſervare militarem, in ſuo declaravit equitum magiſtro, dictator ipſe.

Livius lib. 8. Eutropius l. 2. Valerius Max. lib. 2. c. 7. Plinius de viris illuſt. Frontinus Stratag. lib. 4. c. 1.

Protulit inſuper hæc, & aliquanto ſuperior ætas, in Græcia viros longe doctiſſimos. tunc enim Socrates, & ab hoc, velut ex fonte quopiam, Ariſtippus, Plato, Antiſthenes, Speuſippus, Ariſtoteles, Dicæarchus, Xenocrates, Heraclides, Theophraſtus, Pomleo, Strato, floruerunt; phyſici omnes, &, ut ait Cicero, ſpeculatores, venatoreſque naturæ.

Cicero 3. de Oratore. De natura Deorum. Primo de his vide Diogenem Laertium in vitis Philoſophorum.

Floruerunt etiam oratores clariſſimi, Gorgias, Protagoras, Prodicus, Hippias, Iſocrates, Lyſias, Demoſthenes, Hyperi-

des, Æſchines, Phalereus, Demetrius, Demochares: Hiſtorici vero, Xenophon inprimis, quem Socraticum Cicero vocat, & Caliſthenes, comes Alexandri Magni.

Cicero in Bruto, lib. 2. de Oratore, 2. off. 2. Tuſcul. quæſt. De Caliſthene Plutarch. in Alexandro: Cicero pro Rab. Poſthumo, Arrianus lib. 4. Curtius lib. 5. Oroſ. lib. 3 c. 18. Diogenes Laertius lib. 5.

Hac ætate vixit Syracuſanorum tyrannus, Dionyſius: ad quem Plato cum veniſſet, deque viri principis officio libere locutus eſſet, in maximo vitæ periculo fuit, ut Cicero narrat.

Pro C. Rabirio. Plut. in Dione. Cicer. lib. 5. Vide Diogenem Laertium lib. 3.

Hic eſt ille, qui non propinquis, ſed convenis quibuſdam & feris hominibus, atque barbaris cuſtodiam corporis committebat: qui tondere filias ſuas docuit, ne tonſori collum committeret: qui ferrum ab eiſdem, cum eſſent adultæ, removit, inſtituitq; ut candentibus juglandium putaminibus barbam ſibi & capillum adurerent: qui noctu ſic ad uxores ventitabat, ut omnia ſpecularetur & perſcrutaretur ante: qui cum in communibus ſuggeſtis conſiſtere non auderet, concionari ex turri ſolebat: qui Damocli paraſito, cujuſmodi ſua eſſet felicitas, quam ille prædicaverat, oſtendit, cum in ſummis deliciis

tiis omniumque rerum copia luxuq; accumbenti, gladium fulgentem, è lacunari ſeta equina appenſum, demitti juſſit, ut impenderet illius cervicibus.

Cic. l. 5. Tuſcul. quæſt. Marcellin. l. 6.

Poſt Alexandri mortem, annis circiter XLII. bella geſſit cum Romanis, & in Italiam venit, Epirotarum rex, Pyrrhus.

Cic. 3. of. Valer. Max. l. 9. c. 74. Cic. 5. Tuſc. Hor. car. l. 1. Ode 1. Perſius ſatyr. 3. Macrob. in ſom. Scipionis l. 1. c. 10. Livius l. 14. Florus l. 1. c. 18. Plutar. in Pyrrho. Eutropius l. 2. Iuſtinus lib. 18, Pauſanias in Atticis. Plinius de viris illuſtribus.

Altero ejus belli anno ſollicitabat ſenatum ad pacem & fœdus faciendum: ſed Appius Claudius ætate gravis, & cæcus, qui ante annos ſeptendecim fuerat conſul ſecundum, ut ait Cicero, venit in curiam, & ſenatum inclinantem ad pacem deterruit, ne fœdus cum eo facerent. Tanta enim erat in eo vis animi, ut in illo ſuo caſu, nec privato nec publico muneri deeſſet. Oratio, quam tunc habuit de Pyrrho, cum pacem dirimeret, extabat tempore Ciceronis, ut ipſe ait.

Marcell. lib. 8. 9. Livius l. 3. Cicero in Catone Majore. lib. 5. Tuſcul. quæſt. & in Bruto. De Appio videatur Livius lib. 13. Florus lib. 1. c. 18. Plinius de viris illuſtribus, Plutarch. in Pyrrho, Ovid. 9. Fa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ſtorum. Meminit Cic. in Bruto & Phil. 1.

Inſignem tunc operam Reipub. navavit C. Fabricius Luſcinus, qui ſollicitatus à Pyrrho ad defectionem, ampliſſima illius munera contempſit atque promiſſa: nec id modo, ſed captivum ei remiſit perfugam, qui veneno ſe poſſe regem tollere confirmarat. Cicero confert eum cum Ariſtide Athenienſi.

Eutropius l. 2. Lucanus l. 3. Livius l. 3. Cic. 3. Offi. Transfuga hic Eutr. l. 2. medicus Regius, Gellio l. 3. c. 8. amicus regis: Marcellino l. 20. miniſter regius appellatur: eſt autem Timochares Gellio, Demochares Marcellino, utriq; diverſo nomine Nicias. Ambracienſem Valerius l. 6. c. 5. & Gellius citato loco faciunt. Quomodo cætera autores varient, ex citatis locis petatur. Meminit Plutarch. in Pyrrho Cic. 1. & 3. officiorum. Suidas in voce Fabricius.

Secundo reverſum in Italiam Pyrrhum Manius Curius Dentatus omnino profligavit, ac triumphum egit.

Pyrrhus omnium primus Elephantos abduxit in Lucaniam.

Livius l. 14. Flor. l. 1. c. 18. Iuſtinus 23. Eutrop. 2. Cic. in Catone & pro Murena. Varro de lingua latina l. 6. Plin. l. 8. c. 6. Iulius Solin. c. 38. Oroſius l. 4. c. 1. Flavius Vegetius de re militari.

Et adhuc quidem per annos fere quin-
gentos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

gentos bella geſſerunt Romani cum Italiæ ſolum populis, è quibus acerrime reſtiterunt ac ſæpe rebellarunt, nunc victi, nunc victores, Latini, Veientes, Æqui, Faliſci, Samnites, Hetruſci: quibus demum devictis atque pacatis, exortum eſt longe graviſſimum bellum in CARTHAGINENSES: cujus quidem urbis originem, Roma multo vetuſtiorem eſſe, conſtat.

Videatur Livius lib. 30. prior. & ſeqq. Epitom. Eutrop. lib. 1. & 2. Flor. lib. 1. c. 18. Carthago condita annis 143. & menſibus octo à templo Salomonis, ut Ioſephus l. 1. contra Appionem. Eſt autem annus ante excidium ejus 751. Verum Dionyſius ex Timæo Siculo annotat, Carthaginem conditam eſſe ann. 38. ante primam Olympiadem. Velleius lib. 1. anno 67. ante everſionem ſub Scipione. Ioſephus ergo facit Carthaginem annis 81. antiquiorem quam Dionyſius: Suidas in voce καρχηδὼν dicit, Carthaginem 700. annos à prima origine finitimis imperaſſe, deinde à Scipione ſolo æquatam.

Initium belli fuit ad annum urbis Romæ CCCCLXXXV, in eoque cum primis memorabile eſt illud, quod de M. Attilio Regulo memoriæ proditum eſt, qui captus à Carthaginenſibus, & Romam miſſus, ut de pace ac permutandis captivis ageret, ac niſi impetraret, ad vincula

rediret; quum eo veniſſet, plane diverſum ſenatui ſuadebat, neq; ex uſu Reipublicæ id eſſe demonſtrabat: deinde quod fidem hoſti ſervandam eſſe diceret. Carthaginem reverſus, crudeliſſimo ſupplicii genere fuit exanimatus, reſectis palpebris, & alligatus in machina vigilando enecatus.

Annus quo bellum Punicum primum geri cœptum, cum varium numerum apud ſcriptores habeat, in faſtis Capitolinis eſt, CCCCLXXXIX. Conſentit Solinus. De ſupplicio Reguli variant ſcriptores, Cicero in Piſoniana Regulum in machina religatum ſcribit, & reſectis palpebris vigilando enecatum. Eam machinam Appianus caveã vocat, ſtimulis intus exſtantibus, necubi ſe ſine corporis laceratione inclinare poſſet. Tubero apud Gellium alium & inauditum tradit, talionemque nobiliſſimis Pœnorum captivis repenſam eſſe à Reguli liberis, eoſq; in armario muricibus præfixo incluſos, inſomnioq; excruciatos, interiiſſe. Repetit Zonaras tomo 2. Florus lib. 2, c. 2, crucis ſupplicio enecatum. Eutropius lib. 2. omnibus ſuppliciis extinctum, cæteri omnes inſomnio, etſi alio atque alio cruciatus genere, tradunt. Vide Livium lib. 18. Polybium lib. 1. Appianum in Libycis. Meminit Cicer. 2, & 3. offic. 5. de finibus. Horatius lib. 3. Ode 5. Silius Italicus l. 6. Valerius l. 1. c. 1. Oroſ. lib. 4. c. 12.

Seneca

Seneca de provident. Ovid. in Ibin: Plin. de viris illuſtrib. Tertullian. ad martyres.

Eo durante bello, Romani, omnium primo feliciter mari pugnarunt in Sicilia, C. Duillio Conſule, adverſus Hannonem.

Livius lib. 17. Florus lib. 2. c. 2 Eutropius lib. 2. Plin. lib. 34. Tacitus lib. 2. Plinius de viris illuſtribus. Oroſ. lib. 4. c. 6. Frontinus lib. 2. Stratag. lib. 3.

Hunc ipſum Duillium, & Manium Curium, & C. Fabricium, item Attilium Calatinum, Cn. & P. Scipiones, Aphricanum, Marcellum, & Fabium Maximum, Cicero nominat, ut clariſſimos urbis Romæ conſules.

Lib. 2. de natura Deorum. pro Cn. Plancio. & 1. lib. Tuſcul. 7. De his conſule Ioannis Glandorpii, ex Saxonibus Weſtphali, Onomaſticon Romanum, à Reinero Reineccio in lucem datum.

Anno ſequenti L. Cornelius Scipio Conſul, Corſicam atq; Sardiniam capit.

Livius l. 17. Florus l. 2. c. 2. Oroſ. l. 4. c. 7.

Compoſitum tandem fuit bellum Punicum, Q. Luctatio Catulo Cerco, A. Manlio conſulibus, cum annis duraſſet viginti tribus.

Ut habet Oroſ. lib. 4. c. 11. Eutropius 2. Auguſt. de civit. l. 5. c. 22. Polybius & Livius, qui tempus hujus belli reſpiciunt, ſcribunt, id geſtum annis 24.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Biennio poſt natus eſt Ennius, annis quinque natu major M. Portio Catone, qui illum ſuum vocat familiarem.

Cicero in Bruto, & in Catone majore.

Tum verò novis bellis implicati Romani fuerunt adverſum Faliſcos, Ligures, Illyrios, Gallos, Boios, Inſubres.

Videatur Liv. l. 20. Florus l. 2. c. 3. 4. 5. Polybius l. 2. Oroſius l. 4. c. 13. Eutrop. l. 2. & 3. Plutarchus in Marcello. Plin. l. 3.

Quibus tandem expugnatis, exortum eſt alterum bellum Punicum, anno vigeſimo quarto poſt factam pacem, P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo, Coss. Ejus erat dux Hannibal, qui Saguntum oppugnabat, & per Hiſpanias in Galliam, ac Italiam inde contendens, tribus præliis populum Romanum ordine ſuperavit ad Ticinum, ad Trebiam flumen, & Traſymenum lacum.

De bello Punico ſecundo Auguſt. l. 3. c. 19. de civitate Dei. Cicero Phil. 5. Liv. l. 10. & ſeqq. Florus l. 2. c. 6. Appian. de rebus Annibalis, Polyb. l. 3. Silius Italicus l. 4. & ſeqq. Plinius l. 33. c. 50. Eutropius l. 3. Oroſ. l. 4. c. 14. & 15.

Creatus autem dictator Q. Fabius Maximus, & in hoſtem profectus, cunctatione vim illius & impetum refregit, atque tardavit, ille ipſe, quem celebrans Ennius, *Unus homo nobis*, inquit, *cunctando reſtituit rem.*

Hic

Hic Ennii verſus de Q. Fabio extat apud Ciceronem lib. 1. off. & in Catone majore. Eundem una vocula immutata Virgilius l. 6. Æneidos expreßit, & poſt eum Serenus Sammonicus c. 62. De cunctatione Q. Fabii Maximi præter Livium legatur Florus l. 2. c. 6. Plut. in Fabio Max. Valer. Max. l. 7. c. 3. Plinius l. 22. c. 5. Oroſius l. 4. c. 15. Eutropius l. 3. Frontinus l. 2. c. 5. & l. 1. c. 3. Silius Italicus l. 6. & 7. Ovid. l. 2. Faſtor. Propert. l. 3. Elegia 2. Plin. de viris illuſt.

Calliditatem ei Cicero tribuit, & quod facile celaret, taceret, diſſimularet, inſidiaretur, hoſtiumque conſilia præriperet.

Lib. 1. off.

Poſt autem ad Cannas, ingentem cladem populus Romanus accepit, quæ quidem tantam excitavit in urbe trepidationem, ut plerique potentiores de fuga cogitarent, & Italia relinquenda: ſed à P. Cornelio Scipione, P. filio, ingentis animi juvene, qui tum viceſimum quartum ætatis annum vix ingreſſus erat, confirmati fuerunt, imò retenti.

Plutarchus in Fabio. Oroſius l. 4. c. 16. Livius l. 26. Polybius 10. Valerius l. 3. c. 7. Eutropius 3. De prælio ad Cannas commiſſo videatur Livius lib. 22. Polyb. l. 5. Plin. lib. 15. cap. 18. l. 33. c. 1. Strabo in fine lib. 6. Lactantius lib. 2. c. 17. Silius

Italicus l.9. Auguſt. l.2. c.9. de civitate Dei. Valer. Maxim. l.1.c.1. & 2.l.2.c.2. l.3.c.4.l.4.c.5.l.7.c.4.& 6.Frontinus l.2. c. 5. Oroſ. l 4. c. 16. Eutropius lib. 3.

Quarto poſt anno M. Claudius Marcellus poſt diuturnam obſidionem Syracuſas capit: In ejus urbis direptione fuit occiſus Archimedes, nobilis mathematicus, qui in pulvere quodam deſcribens, patriam non ſenſit eſſe captam. Interitum ejus tulit permoleſte Marcellus, ubi reſcivit, & ſepeliri juſſit, & captam urbem non ſolũ incolumem eſſe paſſus eſt, ut ait Cicero, ſed ita reliquit ornatam, ut eſſet idem monumentum victoriæ, manſuetudinis, clementiæ: imo victoria Marcelli pauciores homines deſideratos fuiſſe dicit, quam deos adventu Verris prætoris in eandem urbem. Livius autem, iræ, invidiæ, avaritiæ, multa fœdaque dicit ibi fuiſſe edita exempla.

Polyb. lib. 8. Livius l. 25. Cicero Verrina 4. 6. & 7. de finib. Valer. l. 8. c. 7. Silius lib. 14. De expugnatione Syracuſarum videatur Livius lib.25. Florus l.2. c. 6. Silius Italicus l. 14. Plutarchus in Marcello, Valer. Max. l. 5. c. 1. & l. 8. c.7. Oroſius lib. 4. c. 17. Eutropius lib. 3. Plinius de viris illuſt. Auguſtinus de civitate Dei lib. 1. c. 6. & lib. 3. c. 14.

Sepulchrum Archimedis, obſoletum

pror-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

prorſus, & dumis atque vepribus obſitum, & ipſis adeo Syracuſanis ignotum, Cicero, quæſtor Siciliæ, cum illud ex deſcriptione quadam cognitum haberet, ſenatui Syracuſano demonſtravit, centum triginta poſt annis.

Cicero lib. 5. Tuſc. quaeſt.

Vrbem Syracuſas, maximam eſſe Græcarũ urbium pulcherrimamq; omnium, & ex quatuor urbibus maximis conſtare, dicit M. Tullius: Inſula, ubi fons eſt Arethuſa, pleniſſimus piſcium: Acradina, ubi forum & porticus & curia: Tyche, ubi fanum Fortunæ: Neapoli, quæ poſtrema ædificata, theatrum habet ampliſſimum.

Cic. Verr. 6. Plutarchus in Marcello. Strabo Syracuſas ex quinq; urbibus, quas ambitu complectatur, conſtare dicit, l. 6. Inſula eidem diciturOrtygia. Livius l. 25. eam partẽ incolis Naſon vocari author eſt, qui idem Achradina & Tica pro Acradina & Tyche ſcribit. Diodorus l. 11. ἰτύκη.

Porro, nationum omnium exterarum princeps Sicilia ſe ad amicitiam fidemq; populi Romani applicuit, & primo omnium eſt appellata provincia, ſicut idem Cicero teſtatur.

Verrin. 4. Meminit Solinus c. 11. Feſtus Rufus in compendio hiſtoriæ Rom. Vell. l. 2.

Annibal, à Cannenſi victoria, Campaniam omnem deditione capit: exercitus

illius Capuæ hybernans, copia rerum atq; luxu totus fuit enervatus atque fractus.

Cicero contra Rullum: Luxuries Annibalem Capuæ fregit. Valerius l. 9. c. 2. Livius lib. 2. 3. Flor. l. 2. c. 5. Capuam Annibali Cannas fuiſſe ſcribit. Lucianus in contentione Annibalis & Alexandri, mulieribus deditum Annibalem belli gerendi occaſiones prodidiſſe, author eſt. Videatur Seneca lib. 7. Epiſt. 1.

Poſt expugnatas Syracuſas, anno tertio, Capua deditione capta fuit à Romanis. Diu multumque deliberatum fuit, an eſſet urbs delenda: poſtremo placuit, conſervandam eſſe, veruntamen ne poſſet unquam rebellionem facere, ademptus fuit illis ager, ſublatus omnis magiſtratus atque ſenatus, publicumque conſilium, imago nulla Reipublicæ relicta, ſed conſtitutum, ut eſſet locus comparandis condendiſque fructibus, receptaculum oratorum, nundinæ ruſticorum, cella horreumque agri Campani.

Livius l. 26. Florus l. 2. c. 6. Oroſius l. 4. c. 17. Cicero contra Rullium. Velleius l. 2. Stetiſſe Capuam, antequam à Romanis caperetur, annis circiter 260. Marcus Cato author eſt, teſte Paterculo l. 1. Idem lib. ſecundo, in præfectura formam redactam, ſcribit.

Biennio poſt Aſdrubal novas copias auxi-

auxiliares in Italiam adduxit, verum à M. Livio Salinatore, & C. Claudio Nerone, conſulibus, ad Metaurum flumen occiſus fuit.

Livius l. 17. Florus l. 2. c. 6. Polyb. l. 1. Silius l. 15. Eutropius l. 3. Suetonius in Tiberio, Oroſ. l. 4. c. 8. Horat. l. 4. Ode 4. Plinius de viris illuſt. Cicero in Bruto hoc prælium Senenſe vocat. Metaurus Umbriæ fluvius hodie Metro appellatur, teſte Leandro, Lambino, Bonacialo & aliis.

Interea rem feliciter in Hiſpaniis gerebat P. Cornelius Scipio, quem diximus, cum ipſius & pater & patruus ibi fuiſſent interfecti, & omni recuperata provincia, Romam revertit, & factus conſul, Aphricam ſibi dari petit, ut ibi bellum gerat. Vehementer autem ei reſtitit Q. Fabius Maximus, ætate gravis, & non adeundam Aphricam, ſed cum Annibale præliandum eſſe contendit. Scipio contra: ſi Carthaginenſibus bellum inferatur in ipſorum finibus, fore ut neceſſitate coacti, Annibalem, in quo ſummam ſpem atque præſidium collocaſſent, ex Italia domum revocent.

Cicero pro Balbo. Livius lib. 28. Eutrop. l. 3. Orationes L. Fabii Maximi & P. Cornelii Scipionis extant apud Livium lib. 28.

A multa diſceptatione, Scipioni ſenatus

tus tribuit Siciliam: & ſi quidem eſſet ex uſu Reipublicæ, ut in Aphricam eat, permittit. Ille igitur è Sicilia tandem in Aphricam proficiſcitur, & quod ſenatui prædixerat, re comprobavit ipſa: nam præliis ab eo victi, plurimiſque damnis affecti Carthaginenſes, Annibalem revocant. Sic ille, qui ſexdecim annis per Italiam graſſatus erat, qui ſub Romæ urbis mœnia caſtris locum delegerat, domum redire coactus eſt, quantumvis invitus atque dolens: & tandem ingenti prælio ſuperatus à Scipione fuit, qui de ſenatus voluntate pacem deinde cum hoſte fecit. Hinc ei datum cognomen, ut Aphricanus diceretur.

Livius lib. 18. lib. 19. lib. 30. Plinius lib. 15. c. 18. caſtra Punica ad tertium lapidem vallata. Eutropius lib. 3. Primus hic Imperator nomine victæ à ſe gentis eſt nobilitatus.

Hic vero conſiderandum eſt, quomodo ex ſummis anguſtiis emerſerint Romani: Iam enim per annos aliquot tenuiſſimo filo pendebat omnis ipſorum fortuna: ſed in fatis erat, ut vim omnem atque calamitatem ſuperarent, & domini fierent orbis terrarum: idq; prævidiſſe ferunt Annibalem, quum fratrem eſſe victum Aſdrubalem audiſſet. Ipſius quidem verba, quibus tunc uſus fuit, Horatius refert

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

fert in illo carmine, quo Druſi laudes, ejuſque familiæ celebrat, & quia doctiſſimum eſt elegantiſſimumque carmen, plane meretur, ut juventus illud inter alia memoriæ commendet.

Oroſius l. 4. c. 19. Polyb. l. 15. Appian. Liv. l. 17. Flor. l. 2. c. 6. Horat. l. 4. Ode 4.

Facta cum Carthaginenſibus pace, Romani, prẹter ea bella, quibus occupati fuerunt per Italiam, Iſtriam, Luſitaniam, grave quoq; bellum geſſerunt cum Philippo Macedonum rege, qui Græciam oppreſſerunt. Ejus belli fuit Imperator T. Quintus Flaminius, qui tandem hoſte devicto de ſenatus voluntate Græciam libertati reſtituit, & inter alia Philippo regi præſcripſit, ne ſenatus injuſſu belligeraret extra Macedoniæ fines.

De his bellis præter alios vide Oroſium lib. 4. cap. 10. ubi ea breviter perſtringit. Plutarch. in Flaminio. Bellum hoc Macedonicum etiam Philippicum, à rege, quocum geſtum eſt, nominatur, de quo Livius l. 31. & deinceps, Florus l. 2. c. 7. Eutrop. lib. 4. Oroſ. lib. 4. c. 20. Vell. lib. 4. c. 8. Pauſanias in Achaicis. Polyb. lib. 17. Iuſtinus lib. 31. Plin. de viris illuſtribus.

Huic bello ſucceſſit alterum, adverſus Antiochum Syriæ regem, qui tranſgreſſus in Europam, devictus fuit à Manio Glabrione; Græciaq; pulſus, auxilium Roma-

nis

nis ferente Macedonum rege Philippo.

Livius l. 36. Florus l. 2. c. 8. Iuſtin. 31. Eutropius 4. Oroſius lib. 4. c. 10 Appianus in Syriaca. Bellum hoc cum Antiocho geſtum, Antiochenum, Syriacum & Aſiaticum dictum eſt. Meminit Cicero Philippica 11. Plinius de viris illuſtr.

Sunt autem hi quos diximus, Aſiæ, Syriæ, Macedoniæ reges, ex eorum poſteritate, qui poſt Alexandri Magni mortem provincias inter ſe partiti fuerant, ut ſupra diximus. Nam Carthagine pacata, totaque ſubacta Italia, Romani, cum reliquas etiam Europæ partes viciniores, terra marique debellaſſent: eo jam potentiæ creverant, ut longinqui etiam reges atque populi fidem ipſorum implorarent.

Hunc ad modum Ægyptii, quorum Ptolomæus Epiphanes, admodum adoleſcentulus, per ætatem non poterat adminiſtrare, cum ab Antiocho magno periculum immineret, miſſis Romam legatis, petebant, ut ſenatus tutelam regis pueri ſuſciperet.

Iuſtinus lib. 13.

Eo facto, ſenatus Antiocho denunciat, ut ab Ægypto abſtineat: ille offenſus, præſertim, cum Annibal profugus & hoſpes ipſius vehementer bellum ſuaderet, in Græciam cum claſſe trajecit, ibiq; profligatus fuit, ut antea diximus. Comparata dein-

deinde claſſe, Romani perſequuntur illum, & in Aſiam tranſportati, maximo prælio vincunt, & ultra Taurum montem rejiciunt.

Livius l. 31, l. 37. Cicer. pro Sextio.

Poſt acceptã cladem dicere eſt ſolitus, ut Cicero narrat, benigne ſibi à populo Romano eſſe factum, quod nimis magna procuratione liberatus, modicis regni terminis uteretur. Bellum hoc gubernavit L. Cornelius Scipio, P. Scipionis Aphricani frater, vocatus ob hoc ipſum Aſiaticus.

Cic. pro Deiotaro. Val. lib. 4. c. 3. Florus l. 2. c. 8. Eutropius lib. 4. Appianus in Syriaca. Oroſ. lib. 4. c. 20. &c. Plin. de viris illuſtrib. Scipio hic tandem captæ à rege Antiocho pecuniæ damnatus eſt. Valerius l. 8. c. 1. Plutarchus in Catone.

Pòſt, Ætolos debellavit M. Fulvius nobilior, de iiſque triumphavit.

Livius lib. 48. Appianus in Syriaca. Florus lib. 2. c. 9. Iuſtinus lib. 31. Eutropius l. 4. Meminit Cicero in prima Tuſculana, Plin. lib. 35. c. 11.

Et cum ex Aſia domum revertiſſet, P. Scipio Aphricanus, qui legatus eo bello fratri fuerat, à tribunis plebis divexatur. Itaque Liternum ſeceſſit, in villam ſuam, atq; ibi, ſicut nonnulli tradunt, mortem obiit, vir longe præſtantiſſimus, natus annos LII, æqualis M. Portii Catonis.

 Plinius

Plinius l. 14. Livius l. 38. Oroſius l. 4. c. 20. Valerius lib. 5. c. 3. Auguſtinus de civit. l. 3. c. 21. Plin. de viris illuſtribus.

In Dialogo, quem de ſenectute Cicero ſcribit, Catonem introducit, amanter & honorifice de Scipione, deq; ſua & illius ætate ſtudiiſq; loquentem: inprimis vero celebrantem illius magnitudinem animi: Livius autem inimicum ei Catonem, ſolitumque fuiſſe dicit, hanc ipſius fortitudinem odioſius exagitare. Celeritatem ei Cicero tribuit in re gerenda.

Livius l. 38. Cicero Verrina 7. Suſpicor, Sleidanum memoria lapſum. ea quæ in dialogo de ſenectute à M. Portio Catone, de Q. Fabio cunctatore, deque ejus ſtudiis & ætate prolixe dicuntur, hoc loco ad T. Scipionem referri: conſtat autem ex lib. 4. c. 18. Gellii; Catonem Scipionis Africani inimicum fuiſſe, tribunoſque plebis ei immiſiſſe. Videatur Suidas in voce κάτων, ubi contrarium.

Florebant eo tempore, Ennius, Plautus, Nævius, poetæ.

Gellius lib. 17. cap. ultimo.

Debellato Antiocho, Annibal ad Pruſiam Bithyniæ regem profugit, & cum illum ſibi dedi Romani poſtularent, hauſto veneno vitam finiit.

Livius lib. 39. Iuſtin. l. 32. Eutropius lib. 4. De Annibalis morte diverſas hiſtoricorum

vicorum opiniones lege apud Plutarchum in vita Annibalis & Quinti Flaminii. Item apud Æmilium Trobum in vita Annibalis. Meminit Iuvenalis Satyra 10. Iulius Obſequens capite 3. prodigiorum. Plinius de viris illuſtr. Silius Italicus l. 13. Habet de ſepulchro ejus Plin. lib. 5. c. 32.

Antiocho ſucceſſit filius Antiochus Epiphanes, qui & ipſe per inſidias Ægyptum occupare cogitabat, cum eſſet Philometoris, Ægypti regis, qui mortuo patri ſucceſſerat, avunculus. Itaq; tutorem ſe profeſſus adoleſcentis, opprimere illũ, ac rei ſummam ad ſe traducere conſtituit. ſed intellecta fraude, Romani, quorum auxilia denuo ſollicitaverant Ægyptii, legatum miſerunt C. Popilium Lænatem.

Livius lib. 45.

Is, cum in colloquium veniſſet, Antiocho, populi Romani nomine denunciat, ut ab Alexandria, quam obſidebat, diſcederet: qui cum deliberandi ſpacium peteret, ille virgula ſtantem circumſcripſit, & quid facturus eſſet clare juſſit ante reſpondere, quam ex ea circumſcriptione excederet. Ita perterrefactus, quod populi Romani potentiam non ignoraret, pacem promiſit.

Plin. mendoſe Octavium vocat: Velleius Marcum: Iuſtinus Publium. Valer. Max. lib. 6. c. 4. Cicero Philip. 8. Plin. 8 1. c. 6.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Velleius lib. 1. *Iuſtinus* 34. *Appianus in bello Syriaco. Plutarch. in apophthegmatis tomo* 2.

Hæc eò commemorantur, ut videri poſſit, quemadmodum Romani paulatim à parvis initiis creverint, ac progreſſus fecerint ad ſummã rerũ conſtituendam. Iam enim virtus illorum egreſſa fines Italiæ, in diverſas mundi plagas impreſſioné fecit, ſed permultũ adhuc operis reliquum erat ad coacervationem illius imperii molis, quæ potiſſimam orbis terrarum partem ambitu ſuo complectitur, ut ordine deinceps, tametſi breviter, exponam.

Iuſtinus lib. 32.

Is, quem ſupra dixi, Philippus, Macedonum rex, quod à Romanis in anguſtias redactum ſe, graviſſime ferret, bellum redintegrare cogitabat, ſed præoccupatus morte, ſucceſſorem habuit Perſea filium, qui jam pridé in Romanos exacerbatus, belli quoque gerendi velut hæreditatem, ſuſcepit: ſed L. Æmilius Paulus, ſecundum Conſul, prælio tandem illum vincit, & una cum uxore, matre, liberiſq; capit, inque triumpho ducit, vocatus idcirco Macedonicus, ab eoque tempore Macedonia facta eſt populi Romani provincia.

Valerius lib. 5. *c.* 1. *Cicero pro Murena. Meſſala Corvinus de Rom. hiſtoria. Secundum bellum Macedonicum deſcribit Livius*

vius l.41. & ſeqq. Plutarch. in Æmilio Paulo. Diodorus Siculus l.31. Florus l.3. c.12. Eutropius l.4. Vell. l.2. Oroſius l.4. c.20. Meminit Val. lib. 4. cap. 2. Cicero 2. Offic.

Superiori proximo anno mortuus erat Ennius, annorum ſeptuaginta, ſicut ait Cicero.

Paucis deinde poſt annis, P. Cornelius Naſica, Dalmatiam ſubigit: neque multo poſt, tertiū eſt bellum Punicum exortum.

Cic. in Bruto & in Catone. Liv. lib. 47. Plinius de viris illuſtribus. Frontinus l. 3. c. 6. Tertium bellum cum Pœnis geſtum exponitur in Epitome Liviana lib 49. 50. 51. Scribitur ab Appiano in Libyca, à Plutarcho in Cat. ab Eutr. lib. 4. à Floro l. 2. c. 15. ab Oroſio l. 4. c. 22.

Etenim, cum Carthaginenſes, quietis impatientes & ocii, præcipue vero Maſaniſſæ, Numidię regi, populi Romani ſocio & amico, vim atq; bellum inferrent, ſolicitati Romani de auxiliis, bellum decreverunt, ad annum urbis conditæ circiter ſexcenteſimum quartum. Sed in eo ſententiis variabant, utrum everti civitatem, an vero ſervari oporteret integram: una erat eorum ſententia, qui non delendam eſſe cenſebant, eo quod Carthagine ſublata fore dicerent, ut civilibus deinde diſſidiis atque bellis inter ſe conflictaren-

tur ipſi: M. autem Porcius Cato diverſum ſuadens, quantum Reipublicæ Romanæ periculum impenderet ab ea civitate, niſi funditus everteretur, demonſtrabat, eaque ſententia vicit, ipſo in hac deliberatione mortuo, cum ad octogeſimum quintũ annum ætatem produxiſſet. Eum Cicero numerat inter oratores antiquos, & proximum à Marco Cornelio Cethego ponit, quem ab Ennio celebratum eſſe dicit. Catonis autem orationes extare centum ait quinquaginta: refertas & verbis & rebus illuſtribus, & ſui temporis homines delicatiores reprehendit, quod non eas diligenter evolvant. Confert eum cum Lyſia ſcriptore Attico.

Plutar. in Catone Majore. Plin. lib. 5. *c.* 18. *Cicero in Bruto. In* 9. *Annali. Vide Gellium lib.* 13. *c.* 18. *Ciceronem ſeptima Verrina. Valerium Maximum lib.* 3. *c.* 5. *Senecam in Epiſtola* 87.

Bello Punico tertio præfectus demum fuit P. Scipio Æmilianus, Pauli Macedonici filius, P. vero Scipionis Aphricani per adoptionem nepos. Is poſt inchoatum bellum ab aliis, anno quarto Carthaginem, aliquot diebus vehementer oppugnatam, capit, diripit, incendit, complanat: adeptus ideo cognomen, ut Aphricanus etiam diceretur, ſicut ille qui Annibalem debellavit, ut ſupra dictum eſt.

Velleius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Velleius lib. 1. Appianus in Libyco. Plutarchus in Scipione. Plinius lib. 15. c. 18. Livius Epit. 51. Florus l. 2. c. 15. Solinus c. 40. Strabo lib. 16.

Et hic quidem eſt urbis potentiſſimæ finis, quæ & origine vetuſtior, quam Romana, & ducum præſtantia fere non inferior, longe lateque dominata fuit.

De tempore Carthaginis conditæ diſcrepant authores. Iuſtinus lib. 12. ſeptuaginta duobus, Livius, Epitome 51, nonaginta tribus, Roma vetuſtiorem faciunt. Euſebius ejus ortum collocat in annum 40. ante Ilium captum, Appianus in quinquageſimum. Vide Oroſium lib. 3. c. 6.

P. Scipionem Cicero ſcribit, Carthagine capta, Siculis reddidiſſe, quæ ſuperioribus annis Carthaginenſes illis ademerant, ſigna & ornamenta & Agrigentinis quidem taurum illum nobilem, quem Phalaris tyrannus habuiſſe dicitur, quo vivos, ſupplicii cauſa, demitteret homines, & ſubjicere flammam ſolebat.

Cic. Verrina 6. Valer. Maxim. l. 54. c. 1. De Phalaride, ejuſq; tauro, videatur Oroſius l. 1. c. 20. Valerius l. 9. c. 2. Plutarch. in Para. lib. 1. c. 8. Cicero in Piſonem, 5 Tuſculan. Seneca de clement. lib. 2. c. 3. Iuvenal. Satyra 8. Perſius Satyra 3.

Phalaris hic non ex inſidiis interiit, ut alii multi tyranni, ſed in eum univerſa A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

grigentinorum multitudo impetum fecit.

Cic. Offic. l. 2. Valer. l. 3. c. 3. Ovidius in Ibin. Meminit hujus tyranni Diogenes Laërtius l. 9. ſuum nomen non exprimit.

Aphricam Cicero vocat provinciarum omnium arcem.

Cic pro Ligario. Bello Punico Carthaginenſium regio in provinciæ formam redacta eſt, teſte Velleio l. 1. & Strabone, libro ultimo. Idem patet ex F. Rufo & Saluſtii hiſtoria Iugurthina.

Eodem fere tempore bellum Romani fecerunt Achæis, Græciæ populo, propter violatos legatos. Belli dux erat L. Mummius, Cos. qui prælio victor Achaiam omnem deditione cepit, & Corinthũ, primariam urbem, ac totius Græciæ lumen, ut Cicero inquit, ex ſenatus conſulto incendit, funditusq; ſuſtulit, ne quando recreata exurgere, atque erigere ſeſe poſſet. Mummius ob eam rem vocatus eſt Achaicus.

De cauſis belli variant authores qui hujus belli hiſtoriam expoſuerunt. Cic. pro lege Manilia. Item. 1 Off. In Agrar. contra Rullum, 3. Verrina. Valerius l. 9. c. 6. De bello Achaico legatur Livius l. 52. Velleius l. 1. Florus l. 2, c. 16. Eutropius l. 15. Pauſanias l. 7. Iuſtinus l. 34. Feſtus Rufus. Oroſius l. 5. c. 3. Plinius l. 34. c. 2. Meminit Virgil. l. 6. Plinius de viris illuſtribus.

Ad

Ad hoc etiam tempus Luſitaniam occupavit Viriatus quidam ex paſtore venator, ex venatore latro, ac deinde validi exercitus dux factus: qui cum Romanis, per aliquot annos, ac ſæpe quidem feliciter præliatus, inſidioſe tandem fuit interfectus: ac tum demum Decius Iunius Brutus, Conſul, Luſitaniam ad Oceanum uſque perdomuit.

Livius Epit. 54. Strabo l 3. Feſt. Rufus. De re geſta cum Viriato legatur Appianus in Hiſpanicis, Florus l.2, c.4. Meminit Viriati Cicero 2 Officiorum, Plinius de viris illuſtribus, Silius lib. 3.

Romani magnam interea cladem à Numantinis, Hiſpaniæ populo, acceperant: cumque pacem à Mancino conſule factam, repudiarent, quod eſſet ignominioſa; P. Scipionem Æmilianum Aphricanum, extra ordinem denuo creant conſulem, eique bellum demandant.

Livius lib. 55. Vell. l. 2. Oroſius l. 5. Cicer. de Offic. Eutropius lib. 4.

Is cum exercitu profectus, & ad ſeveram diſciplinam revocato milite, qui mollior factus erat, & laboris impatientior, Numantiam urbem, ubi circumvallaſſet aliquandiu, cepit ac delevit, anno poſt delatam Carthaginem decimo quarto, urbis conditæ anno ſexcenteſimo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Vide Florum l.2. c.18. Strabonem l.9. Appianum in Ibericis, qui Scipionem ex hac victoria cognomen Numantini accepiſſe tradit.

Carthaginem, Numantiamque Cicero vocat duos terrores imperii Romani.

Eodem tempore ſervorum eſt ortus in Sicilia tumultus, qui maximis collectis copiis vix tandem à C. Fulvio conſule fuerunt oppreſſi.

Belli ſervilis hiſtoriam expoſitam luculenter à Diodoro Siculo edidit latine Henricus Stephanus. De eodem ſcribit Livius Epit.56. Florus l.3. c.19. Meminit Appianus l.1. Oroſ. l.5. c.6. Non autem C. Fulvius ſervos ſubegit, ſed bellū ſub ejus conſulatu ortū, triennio poſt P. Rubilius confecit, provinciamque ordinavit. Vide Sigonium commentario in Faſtos Romanos.

Poſt hæc, bellum fuit Romanis cum Ariſtonico in Aſia: nam Pergami rex Attalus, populum Romanum teſtamento fecerat hæredem.

Livius Epit.58. Appianus in Mithridat. Iuſt.l.36. Florus l.2. c.20. Strabo l.14. Eutropius l.41. Velleius l. 2. Cicero Philippica 1. Feſtus Rufus. Meminit Horatius l.2. Ode 18. Plutarchus in Gracchis.

Ariſtonicus autem ejus propinquus, occupata ea parte Aſiæ, teſtamento Romanos fraudabat. Hunc & debellavit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

& tandem cepit M. Perpenna conſul.

Livius Epit. 59. Valer. lib. 3. c. 4.

Anno ſequenti, qui fuit annus urbis conditæ cIↄcxxv, P. Scipio Aphricanus, domi ſuæ cubans, noctu fuit oppreſſus à propinquis, uti creditur.

Vide Livium l. 59. Velleium 2. Appianum 1. Plutarchum in Gracchis, Ciceronem in Lælio & Milone, lib. 3. de natura Deorum. Oroſ. l. 5. c. 10. Suſpicio de Sempronia Tiberii Gracchi filia Africani uxore eſt in Epitom. Livii: de Sempronia ac Cornelia ſocru in Appiano libro primo de bellis civilibus. Hinc Cicero in ſomnio Scipionis dixit: Si impias propinquorũ manus effugeris. Exiſtimatus eſt quoq; C. Carbo tribunus plebis Africano vim attuliſſe: Cic. l. 7. Epiſtol. ad fam. ep. 21, ad Pætum; ad Quintum fratrem l. 2. Epiſtola 3. Metellum Macedonicum hujus cadis inſimulat linius Plib. 7. c. 44. Appianus addit, non defuiſſe, qui Scipionem ſibi ipſi mortem intuliſſe, ſcripſerint.

Eloquentiam, ſummam fidem, integritatem ei Cicero tribuit: & quanquam ipſius interitu, maximum dolorem civitas tota perciperet, nullam tamen quæſtionem de illius morte latam fuiſſe ſcribit: Solem verò fuiſſe geminatum eodem anno, tradit. Itaq; ducum longe omnium præſtantiſſimus periit, natus annos LVI,

quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

quod quidem Aphricanum ei majorem præſignificaſſe, commentatione quadam ſuaviſſima fingit Cicero.

Cic. pro L. Muræna, pro Milone. Meminit ejuſdem Velleius 2. de nat. Deorum. Cic. in Somnio Scipionis.

Vixerunt hac ætate Lucilius, Terentius, Pacuvius, Accius, Licinius, Cæcilius, Afranius: & Pacuvium quidem C. Lælius Aphricanus conjunctiſſimus, amicum ſummum vocat, Terentium verò, familiarem.

Velleius l. 2, Cicero in Lælio. De his legatur Gellius l. 13, c 23. & l. 17. capite ultimo. Lilius Gyraldus hiſtoria Poëtarum, dialogo 4, & Petrus Crinitus.

Poſt hæc Fabius Maximus conſul, Allobroges, Arvernos, Rutenos, Galliæ populos, ingenti prælio ſuperavit.

Livius Epit. 61. Strabo l. 4. Oroſius l. 5, c. 14. Florus l 3, c. 1, de bello Gallico. Appianus in Celtica. Plinius l. 7 c. 50.

Eodemq; tempore fuit interfectus Romæ C. Gracchus Tribunus plebis, vir eloquens, legis Agrariæ defenſor, cum ante annos XII. ejus frater Tiberius Gracchus conſimili de cauſa cæſus fuiſſet.

De Caio Graccho videatur Plutar. in Gracchis. Appianus 1, de bellis civilibus. Oroſius l. 5, c. 8. Flor. l 3, c. 15 Vell. l. 2. Liv. Epit. l. 61. Valer. 6, c. 3. Saluſtius in Iugur.

Iugurthina. Auguſt. l. 3, c. 4, de civitate Dei. Tiberii Gracchi interitum refert Livius Epitome 58. Florus l. 3, c. 14. Plinius de viris illuſtribus. Valerius l. 6, c. 3. Seneca de conſolatione ad Martiam.

Vtrique Cicero tribuit eloquentiæ laudem, & Tiberii quidem orationes non ſatis ſplendidas verbis, ſed acutas, prudentiæque pleniſſimas, C. vero fratrem ejus legendum eſſe cum primis juventuti dicit, quod non ſolum acuere, ſed etiam alere ingenium poſſit, eumque vocat Romanorum ingenioſiſſimum atque eloquentiſſimum.

Cic. in Brut.

Somniaverat Gracchus, Tiberium fratrem ſibi viſum eſſe dicere, fore ut eodem letho, quo ipſe, periret: & hoc illum dixiſſe nonnullis, antequam tribunus plebis factus eſſet, Cicero refert.

Valerius Max. l. 1, c. 7. Plutarchus. Cicero libro primo de Divinatione.

Extant illorum leges frumentariæ de coloniis deducendis, de commodis militum, de provinciarum adminiſtratione, de populi ſuffragiis, de locatione agri Attalici, & Aſiæ.

Vide Fr. Hottomani comment. de legibus Romanis, Ioannis Roſini antiquitates Rom. lib. 8.

Hos motus tribunitios conſecutum eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

eſt bellum populi Romani cum Iugurtha Numidiæ rege, quod quidem bellum a L. Calphurnio Beſtia Coſ. ſuſceptum & à Q. Cæcilio Metello continuatum, à C. Mario conſule, qui P. Scipioni militaverat, tandem confectum eſt: nam rex Mauritaniæ Bocchus Iugurthæ ſocius, prælio victus, cum belli periculum nollet ſuſtinere diutius, vinctum Iugurtham Syllæ tradidit, qui miſſus à Mario fuerat hujus rei cauſa.

Plin. de viris illuſtribus. Plin. lib. 37. c. 1. Vide Saluſtii Iugurthinam hiſtoriam, Livium Epit. 64. & ſeqq. Florum l. 3. c. 1. Eutropium l. 4. Velleium 2. Oroſium l. 5. c. 15. & c. Traditionem hanc in annulo ſuo Sylla expreßit, & Plutarchus in vita & in Mario. Val. Max. l. 8. c. 15. teſtantur.

Et ad hoc ipſum tempus, quod erat urbis conditæ anno DCXLVII, natus eſt M. Tullius Cicero, cum annis ante ipſum octo natus eſſet Q. Hortenſius, clariſſimus orator.

Gellius l. 15. c. 28. Cicero in Bruto.

Per bellum Iugurthinum Cimbri & Theutoni innumerabili multitudine penetrant, alii in Italiam, alii in Galliam: ac ubi maximis cladibus populum Romanum affeciſſent, & nunc legatos aliquot præliis viciſſent, tandem ad internecionem cæſi fuerunt à C. Mario quartum conſule, Theutoni quidem ad aquas

Sextias,

Sextias, provinciæ Galliæ oppidum, Cimbri autem ad fines Inſubriæ.

Plutarchus in Mario: Appianus in Celticis. Livius Epit. 68. Florus l. 3. cap. 3. Eutropius l. 5. Oroſius l. 5. cap. 16. Bellum Cymbricum Cicero in orat. de provinciis Gallicum vocat.

Hanc felicitatem excepit novus tumultus. Nam Italiæ populi aliquot à Romanis defecerunt, Samnites, Peligni, Marſi, Veſtini, Marucini, Vmbri, Picentes, Lucani.

De his Italiæ populis videatur Strabo l. 5. Plin. lib. 3. c. 5. Silius l. 8. Pompon. Mela lib. 2. c. 8. Hiſtoria legatur apud Livium Epit. 72. Florum l. 3. c. 8. Velleium lib. 2. Eutropium l. 5. Appianum Alexandrinum lib. 1. de bellis civilibus Oroſium l. 5. c. 18. Meminit Auguſtinus de civit. Dei l. 5. c. 22. Horat. Ode 4. l. 3.

Varie cum his pugnatum eſt, & vix tandem ad officium reducti fuerunt.

Bellum hoc, quia à Marſis inchoatum, Marſicum nominatur à Strabone lib. 5. Cum hoc facit Cicero Philippica 8. in orat. contra Rullum: item Plin. l. 8. c. 57. l. 25. c. 5. Eidem & Sociale dicitur l. 32. c. 1. ubi ſimul origo indicatur, & l. 33. c. 3. Alias & Italicum appellatur à Cicerone Verrina 4. pro Cluentio, pro Archia, & de Aruſpicum reſponſis. Portentum, quod hoc bellum præceſſit,

præceſſit, refertur a Plin. l.2.c.83. ubi etiã Italiæ funeſtiſſimum fuiſſe annotatur. Vaſtitatem, quam Italiæ intulit, indicat Florus l. 3. c. 18. Defecerunt autem eo bello finitimi ac vicini, ut ait Cicero pro Sylla.

Mox aliud malum, ac Reipublicæ perniciosiſſimum intervenit: Mithridates, Ponti rex, Cappadociæ regem Ariobarzanem, & Bithyniæ regem Nicomedem, populi Romani ſocios & amicos, finibus ejecerat, & occupata Phrygia, Romanorum provincia, penetraverat in Aſiam.

De hoc bello legatur Oroſius l.6.c.2. Eutropius l.5. Florus l.3.c.5. Livius Epitome 78. Cicero pro lege Manilia: Val. l. 9, c. 2. Plutarchus in Sylla, Appianus in Mithridate. Iuſtinus lib. 38.

Itaque ſenatus bellum decrevit: hic autem orta factione, alii L. Syllam, nobili genere natum, alii C. Marium poſcebant Imperatorem. Marii partes juvabat P. Sulpitius, tribunus plebis.

Florus l.3.c.21. Livius Epit. 77. Velleius l.2. Valerius l.9, c. 5. Appian. l.1. belli civilis. Plutarchus in Mario & Sylla. Cicero in Bruto.

Habebat autem exercitum Sylla, Mariumque urbe ejecit, qui maximo deinde periculo, cum in paludibus circa Minturnas delituiſſet, parva navicula in Aphricam trajecit exul.

Vel-

Velleius libro 2. Cicero pro Sextio: in oratione ad Quirites: poſt reditum in Piſonem. Livius Epitom. 77. Ovidius l. 4. de Ponto elegia 3. Iuvenalis Satyra 10. Lucanus l. 2. Plinius de viris illuſt. Valerius Max. l. 8. c. 2.

Per abſentem Syllæ belligerantis in Aſia, L. Cornelius Cinna, Conſul, tumultuari cœpit, & moliri res novas: verum ejectus à Cn. Octavio collega, & pulſus urbe colligit vires, & C. Marium, iſta occaſione reverſum ex Aphrica, ſibi conjungit.

Livius Epitom 97. Cic. 3 Catilin. Bellum hoc Octavianum dicitur, cujus meminit Cicero l. 1. de divinat & de natura Deor. Plutarchus in Sylla. Appianus l. 1. Velleius l. 2. Eutropius l. 5.

Itaque contractis copiis Romam obſident ambo, qua parte Igniculum erat: cum non ignave tantum, ſed & perfidioſe multa in urbe fierent, neque jam illis reſiſti poſſet, intromiſſi, cædibus atque rapinis omnia complent: deinde ſeipſos renunciant conſules, in eoque magiſtratu crudeliter multa fecerunt: & L. quidem Cinna præſtantiſſimum oratorem M. Antonium interfici juſſit: Marius vero Q. Catulum.

Livius Epit. 8. Oroſ. lib. 5. c. 19. Luc. l. 2. Sal. l. 1. Hiſt. Quomodo uterque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ab inclementi victore vita expulſus ſit, ſcribunt Flor. l. 3. c. 2. Eutropius l. 5. Meminit Cicero l. 3 de oratore, 5. Tuſcul. in Bruto, l. 3, de natura Deorum. Val. Max. l. 9. c. 2. Velleius l. 2. & Florus dicto loco, de morte Catuli nonnihil variant.

His rebus cognitis, L. Sylla, cum pleraque omnia bello recuperaſſet, pace cum Mithridate facta, in Italiam revertit: ſed jam ante è vita deceſſerat Marius ſeptimùm Conſul.

Livius Epitome 83. Cicero lib. 3. de Natura Deor. Livius Epit. 80. Plinius de viris illuſt.

L. vero Cinna collegam habebat ſuarum partium, Cn. Papirium Carbonem, qui licet vim & arma Syllæ opponerent, unà cum filio Marii profligati fuerunt: & Sylla rerum potitus, adverſarios omnes acerbiſſime perſequitur, proſcriptionis tabulam proponit, proſcriptorum bona vendit, eorumque liberis facultatem eripit, atque jus ullos honores in republica conſequendi: factus inde Dictator, pro ſuo arbitratu omnia conſtituit, ac tribunitiam poteſtatem infringit, & quum civium Romanorum bona venderet, prædam ſe ſuam vendere pro concione dicebat: breviter, nemo illo invito, nec bona, nec patriam, nec vitam retinere poterat.

Livius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Livius Epit. 86, & 88. Cic. l. 2. Offic. Auguſt. de civit. Dei l. 3, cap. 28. Lucan. l. 2. Cic. 3, de legibus. 2. offic. Verrina 5. Agraria 1. Plutar. in Sylla: Appianus 1. civil. Oroſius l. 5, c. 21. Cicero pro Ligario: Sylla omnes quos oderat, morte mulctabat. Seneca de beneficiis l. 5, c. 10. L. Sylla patriam durioribus remediis, quam pericula erant, ſanavit.

In C. vero Marium odio tam acerbo fuit incitatus, ut ejus reliquias, ad Anienem fluvium ſitas, diſſipari juſſerit: ipſe autem primus è patriciis Corneliis igni voluit cremari, fortaſſe timens idem ſuo corpori poſſe accidere.

Cic. 2. de legibus. Plinius lib. 7. cap. 54. Quomodo Sylla in agro Cumano mortuus anno ætatis 60. & Romam perlatus cum magna pompa in campo Martio ſepultus ſit, præter cæteros Appianus l. 1. copioſe narrat. Meminit Livius Epit. 90.

Mario vim & virtutem & in iracundia perſeverantiam Cicero tribuit: Syllam vehementem, L. vero Cinnam vocat crudelem, Marium etiam appellat terrorem hoſtium, ſpem, ſubſidiumque patriæ.

Cic. Action. 5. in Verrem, ſeu de ſuppliciis. 3. de Natur. Deor. Pro Sextio. l. 3. de finibus, Syllam trium peſtiferorum vitiorum, luxuriæ, avaritiæ, & crudeli-

tatis magiſtrum vocat. Marium in oratione pro Sextio conſervatorem patriæ, 3. Catilina. cuſtodem urbis, pro C. Rabirio, patrem patriæ, parentem libertatis & reipubl. appellat. Lucan. l. 1. Pharat. Syllam ſcelerum magiſtrum nominat.

L. Sylla quatuor novas leges tulit, de falſo, de parricidio, de ſicariis, de injuriis.

Hottom. de legibus Romanis.

Ipſo Dictatore, M. Cicero natus annos XXVI, in forum prodiit, & pro S. Roſcio publicam cauſam dixit.

In hoc Gellius l. 5. c. 28. Quintilianus l. 12, c. 6. Aſconius & alii conſentiunt. Corradus Feneſtella errorem à Padiano notatum ſequi maluit.

Ante ipſum clariſſimi nominis oratores fuerunt Q. Catulus, C. Iulius, M. Antonius, L Craſſus; cujus quidem ætate lingua Latina ſuam quaſi maturitatem habuit, ut ait Cicero.

In Brut.

Fuit autem hæc Ciceronis ætas omnium eruditiſſima: nam ut tot, tamque præſtantes oratores omittam, Iureconſulti quoque fuerunt inſignes, & in his C. Aquilius Gallus, L. Lucilius Balbus, C. Iuventius, Sextus Papirius, auditores Q. Mutii Scævolæ pontificis, cui & Cicero dedit operam adoleſcens.

Pompon. tit. de origine juris. Plutarchus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

chus in Cicerone. Cicero l. 1 de legibus & in Bruto.

Æqualis autem prope Ciceronis erat P. Servius Sulpitius, qui ſuperiorum auditor, diſcipulos habuit, A. Offilium, P. Alphenum Varum, Caium, Titium Cæſium, duos Aufidios, C. Attejum Pacuvium, Flavium Priſcum Cinnam, P. Cæcilium.

De veterum Iuriſconſultorum vitis extant Bernhardi Rutili & Aymari Rivalii commentarii.

Floruit etiam cum Sulpitio C. Trebatius, cui diſcipulus fuit Antiſtius Labeo.

Sulpitium mortuum Cicero verbis ampliſſimis laudans, Omnes, ait, qui ex omni ætate in hac civitate intelligentiam Iuris habuerunt, ſi unum in locum conferantur, cum Servio Sulpitio non ſunt comparandi. Neque enim ille magis juriſconſultus, quam juſtitiæ fuit.

Cicero Philippica 9.

Ex proſcriptorum numero Q. Sertotius reſtabat, vir animi robore bellique ſcientia præclarus. Is in ulteriori Hiſpania graviſſimum bellum excitavit, & devictis aliquot ducibus populi Romani, complures urbes in ſuam poteſtatem redegerat.

Livius Epitome 90, & ſeqq. Florus l. 3, c. 22. Eutropius l. 6. Appianus l. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Plut. in Sert. & Pompeio. Oroſ. l. 5. c. 23.

Itaq; belli adminiſtratio tandem commiſſa fuit Cn. Pompeio: cumque varia fortuna ſæpe pugnatum eſſet, tandem inſidioſe fuit interfectus Sertorius, & Pompeius deinde decimo fere anno poſt inceptum bellum, Hiſpanias recipit.

Vell. l. 2. Florus l. 8. c. 22. Liv. Epit. 96. Vide literas Pompeii ad Senatum apud Saluſtium, item Ciceronem in Maniliana.

In hoc tempore Nicomedes, rex Bithyniæ, moriens, populum Romanum inſtituit hæredem: Mithridates autem Ponti rex, qui fœdus ante cum Sertorio fecerat, in illa Mariana & Syllana factione, occupata Bithynia, maximis viribus bellum reſtaurat.

Livius Epit. 93. Cicero pro Muræna Appian in Mithridatico. Florus l. 3. c. 5. Eutropius lib. 6. Cicero pro lege Manilia.

In eum miſſus eſt cum exercitu L. Lucullus, qui Coſ. equeſtribus præliis feliciter rem geſſit, ac deinde proconſul, cæſo exercitu, & erepta Bithynia, coëgit illum in Pontum retrocedere: Ibi quoque ingenti prælio victus Mithridates, ad Tigranem Armenię regem confugit. Lucullus vero perſequens & inſtans, utriuſque copias aliquot præliis conſcidit, & quo minus plane bellum conficeret, optatumque victoriæ fructum atque laudem reporta-

portaret, in cauſa fuerunt ſeditiones militares, callide à nonnullis excitatæ.

Livius Epitome 93,94,95.97. Dio lib. 35. Plinius de viris illuſt. Florus lib. 3. cap. 5. Eutropius l. 6. Appianus in Mithridatico. Vell. l. 2. Oroſius lib. 6. c. 2. & ſeqq. Cicero pro Archia.

Nam paulo poſt revocato Lucullo, belli adminiſtratio commiſſa fuit Cn. Pompeio: cujus quidem rei ſuaſor etiam fuerat M. Cicero, quum in Pompeji laudem luculentam haberet ad populum orationem.

Cic. pro lege Manilia Acad. quæſt. l. 4. Athenæus lib. 6. Livius Epit. 100. Dio l. 36. Appianus in Mithridatico. Plutarchus in Pompeio.

Lucullus, revocatus triumphavit nihilo ſecius & epulum ſplendidiſſimum populo Romano dedit: Relicta deinde Repub. domi vixit privatus in Philoſophiæ ſtudiis, & ampliſſimam inſtituit Bibliothecam, in victu quotidiano ſplendidus & magnificus, ut antea ſemper. Ejus Bibliothecæ meminit Cicero, ſeque eo venire ſolitum eſſe oſtendit, ut libros inde promeret.

Cic. 3. de fin. Plin. l. 18. c. 5. Lucullum ſenem triumphalem appellat. Velleius l. 2. Xerxen togatum.

Pompeius Mithridatem in fugam con-

jecit, longiſſimeque perſecutus eſt. Et Tigranem regem deditione cepit: quumque in ſuis caſtris illum ſupplicem abjectumque vidiſſet, erexit, ut ait Cicero, atque inſigne regium, quod ille de ſuo capite abjecerat, repoſuit, & imperatis certis rebus regnare juſſit.

Cicero pro Sextio. Plutarchus in Pompeio. Livius Epit. 101. *Florus lib.* 3, *c.* 6. *Eutropius lib.* 6. *Dio lib.* 36. *Valerius l.* 5, *cap.* 1. *Oroſius lib.* 6, *cap.* 3.

Mithridates tandem obſeſſus à filio ſuo Pharnace, mortem ſibi conſcivit ipſe.

Plinius de viris illuſtribus. Livius Epitome 101. *Dio lib.* 37. *Appianus in Mithridatico. Eutropius l.* 6. *Plin. l.* 23, *cap.* 5. *Florus lib.* 3, *c.* 5. *Valerius l.* 9. *c.* 2. *Oroſius l.* 6, *c.* 5.

Cn. Pompeio magnam authoritatem conciliaverat bellum illud, quod cum piratis geſſit: quod quidem fuit ante quàm in Mithridatem iret.

Bellum hoc à Saluſt. in Catilin. maritimum: à Cicerone ad Quirites poſt reditum, Piraticum nominatum deſcribit Dio l. 36. *Appianus in Mithridat. Plutarch. in Pompeio. Livius Epit.* 99, *lib.* 8, *cap.* 6. *Velleius lib.* 1. *Eutropius l.* 6. *Meminit Cicero pro lege Manil. Lucan. l.* 1. *Pharſal.*

Et victus cedat piratice laurea Gallis
Magne times.

Eo

Eo ſedato bello, mox aliud incendium civile exortum eſt, nam L. Catilina cum aliis multis in perniciem reipublicæ conjuraverat. Verùm ſingulari Ciceronis induſtria, qui tum conſul erat, patefacto ſcelere, pulſus urbe, cum copias in Hetruria & manus perditorum hominum coëgiſſet, à C. Antonio conſule, Ciceronis collega, prælio victus, occubuit.

Cicero in Catilinar. Livius Epit. 102. *Florus l.* 4, *c.* 1. *Velleius lib.* 2. *Appianus lib.*2. *de bello civili. Eutropius lib.* 6. *Saluſtius in Catilinaria. Dio lib.* 37. *Bellum Catilinarium luculenter deſcripſit Conſtantinus Felicius Durantius.*

Operam, quam tum Reipublicæ præſtitit, Cicero paſſim in ſuis ſcriptis prædicat, & non modo tunc viſas nocturno tempore faces, ardoremque cœli, fulminumque jactus, & terræ motus extitiſſe dicit, verum etiam illa prodigia, quæ L. Cotta & Torquato conſulibus, annis duobus ante ipſum conſulem acciderant, huc accommodat, quando plures in Capitolio turres percuſſæ, & ſimulachra Deorum depulſa, & ſtatuæ veterum hominum dejectæ, & legum æra liquefacta fuerunt, tactus etiam qui Romam urbem condidit, Romulus, parvus atque lactens, & uberibus lupinis inhians.

Eadem prodigia Cicero in ſecundo de

conſulatu, Vraniam Muſam narrantem fecit verſibus elegantiſſimis, qui extant libro 1. de Divinat. De iiſdem Obſequens.

Catilinæ naturam & ingenium Cicero deſcribens, nuſquam ait fuiſſe tale monſtrum in terris ullum, tam ex contrariis diverſiſque inter ſe repugnantibus naturæ ſtudiis cupiditatibuſque conflatum.

Cic. pro Cœlio. Libidinis ejus meminit Valerius lib. 5. cap. 1. Videatur Porcius Latro in declamatione ſua in Catilinam, Suidas in voce L. Sergius Catilina.

Cicerone Conſule, natus eſt C. Octavius, & Iudæa Romanis facta ſtipendiaria, cum Hieroſolymam Cn. Pompeius expugnaſſet.

Velleius l. 2. Sueton. in Auguſto. Gell. l. 15. c. 7. De Hieroſolyma expugnata à Pompeio legatur Ioſephus l. 14. c. 8. Eutropius l. 6. Oroſius lib. 6. c. 6. Tacitus hiſt. l. 5. Dio lib. 37. Auguſtinus de civitate Dei lib. 18. c. 45.

Quinto poſt anno, L. Piſone, A Gabinio, conſulibus, Helvetii ſedes mutarunt, & maximis cum copiis per Provinciam Gallicam conſtituerunt in reliquam Galliam penetrare, & ibi propter agri fertilitatem conſidere.

Livius Epitome 103, & ſeqq. Florus lib. 5. cap. 10. Strabo l. 4. Eutrop. lib. 6. Vell. l. 2. Caſar l. 1. de bello Gallico. Suetonius.

tonius in Iulio. Oroſius l. 6. c. 7, & ſeqq. Dio l. 38. Plutarchus in Cæſare.

Quo cognito, C. Iulius Cæſar, ſex annis natu minor Cicerone, collecto exercitu, quod ei provinciam ſenatus attribuiſſet, profectus illuc, & commiſſo prælio fudit hoſtem: poſt etiam Arioviſtum, Germanorum regem, qui Galliam Celticam, inprimis autem Heduos, populi Romani ſocios, oppreſſerat, non procul à Rheno debellavit, Veſontione, Sequanorum oppido profectus. Omnem deinde Galliam in ditionem populi Romani perduxit, ſimul trajecto mari, Britanniam devicit.

Contrarium Pompeius apud Lucanum lib. 2. de Cæſare aſſerit.

— Rheni gelidis quod fugit ab undis,
Oceanumque vocant incerti ſtagna profundi,
Tertia quæſitus oſtēdat terga Britannis.

Ex Britannia Cæſarem ad ſe dediſſe literas ait Cicero, Kalendis Septemb. quas ipſe poſt acceperit ad quartum kalend. Octobris. Cum in Galliam Cæſar iret, Cicero vexatus à P. Clodio tribuno plebis, in exilium diſceſſit, oratione prius habita ad populum, & equites, qua ſuos liberos atque familiam illis commendat.

Cic. ad Q. Fratrem, l. 3. epiſt. 1. Dio lib. 38, Velleius l. 2. Plutarchus in Cic.

Oratio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Oratio ad populum & equites habita, quæ ſub nomine Ciceronis extat, inelegans eſt, inconcinna, inſulſa atque inepta, denique vix Latina. Itaque qui eam Ciceroni adſcribunt, eadem opera regi opulento veſtem aliquam craſſo filo tritam ac laceram circumdant. Dionyſius Gothofredus.

Revocatus autem aliquot poſt menſibus à ſenatu, maxima cum populi gratulatione, alteram habuit orationem ad Quirites, qua gratias agit amicis.

Vide Ciceronis vitam à Franciſco Fabritio deſcriptam. Oratione in Lucium Piſonem, & de provinciis conſularibus.

Cauſam exilii poſt contulit in L. Piſonem, A. Gabinium, conſules, ab iiſque proditum ſeſe demonſtrat, habitis orationibus in utrumque, quarum in altera ſenatui ſuadet, ut provincias illis adimant, Syriam & Macedoniam; & ne C. Cæſarem, feliciſſime belligerantem in Gallis, revocent, ſed ut imperium ei proferant, quo plane bellum conficiat.

Piſonem & Gabinium Coſſ. ſuis coloribus multis in locis depinxit Cicero in Orat. ad Quirites poſt reditum: in Vatinium, de provinciis conſularibus, &c.

Interea Ptolomæus Auletes, Ægypti rex propter ignaviam & crudelitatem regno pulſus, Romam venit, & perſuaſus à Cn. Pompeio ſenatus, per A. Gabinium

nium

nium reſtituit illum, Archelao pulſo, qui de populi voluntate regnabat.

Liv. Epit. 105. Dio lib. 39. Strabo lib. 12. & 17. Plutarchus in Pompeio.

Gabinius fuit damnatus tandem, ut in ærarium inferret decem millia talenta, vel, ut quidam noſtri homines rationem putant, ſexagies centena millia, quod tantam ſummam à Ptolomæo accepiſſet.

Dio lib. 39. Valerius lib. 4. c. 2. Cicero pro C. Rabirio. Strabo lib. 17. Budæus de aſſe lib. 3. Matt. Hoſtius rei num. l. 2.

M. etiam Craſſus, cui Parthicum bellum fuit decretum, Euphrate tranſmiſſo, victus in colloquio, deinde perfide fuit interfectus.

Liv. Epiſt. 106. Dio l. 40. Iuſtin. l. 42. Velleius l. 2. Florus l. 3. c. 9. Eutropius l. 6. Oroſ. l. 6. c. 13. Appianus in Parthicis. Plinius libro 33, cap. 10. Plutarchus in Craſſo. Cicero 1, & 2 de divinatione. ad Att. l. 4. Epiſt. 12. Ovidius 6 Faſtor. Feſtus Rufus in compendio.

Hic eſt ille, qui dicere ſolebat, neminem eſſe divitem, niſi qui exercitum alere poſſet ſuis fructibus.

Cic. 1 offi. Vide Ciceronis paradox. ultimum. Item Dionem lib. 40. in hiſtoria Craſſi; Exercitus autem conſtat legionibus quatuor, teſte Paulo Manutio.

Per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Per hoc quoque tempus fuit occiſus à T. Annio Milone P. Clodius; Milonem Cicero defendit, Cn. Pompeio tertiùm conſule: ſed ille tamen juſſus eſt exulare.

Dio lib. 40, Aſconius Pædianus in argumento Milonianæ. Cicero ad Attic. lib. 9. epiſt. 18. Vell. lib. 2.

Confecto bello Gallico, quod fuit octavo circiter anno, bellum eſt natum civile C. Cæſaris, cum Cn. Pompeio genero. Cauſa erat belli, quod Cæſar à conſulatu repudiaretur, ni dimitteret prius copias, & provinciam traderet: illi verò perſuaſum erat, ſe ſalvum eſſe non poſſe, ſi ab exercitu recederet: ferebat tamen eam conditionem, ut tum ipſe, tum Pompejus traderent exercitus: cumque id repudiaretur, progreſſus incredili celeritate cum copiis, è Gallia venit in Italiam, & Flaminiam ingreſſus, oppida quam plurima, partim gratiâ, partim deditione, capit.

Cæſar lib. 1. de bello civili. De bello civili inter Pompeium & Cæſarem geſto legatur Livius Epit. 110. & ſeqq. Plutarchus in vitis. Dio. l. 41. Florus l. 4, c. 2. Eutropius l. 6. Oroſ. l. 6. cap. 15. App. de bello civili. Cæſar in commentariis de bello civili. Lucanus in Pharſalia. Cicero in Epiſtolis ad Atticum.

Ea re cognita, Pompeius & ambo con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ſules, C. Marcellus, L. Lentulus, Roma fugiunt, & Brunduſium Apuliæ oppidum maritimum petunt. Eò venit etiam Cæſar: ſed jam conſules trajecto mari Dyrrhachium iverant, neque multo poſt inſequitur eos Pompeius: & cum Cæſar tempore excluſus, quod claſſem idoneam non haberet, illum proſequi non poſſet, Romam venit, & convocato ſenatu, de injuriis queritur, ac ſimul pacis conditiones proponit: cumque remiſſius ageretur à ſenatu, Maſſiliam petit, quæ portas illi clauſit. Itaque comparata claſſe, terra marique illam obſidet, & relictis ibi legatis in Hiſpaniam proficiſcitur. Ibi Petreium & Afranium Pompejanos duces, totumque exercitum deditione tandem capit.

Cic. l. 16, Epiſtol. 11, ad famil. Ad Att. 9. Epiſt. 2. Cæſar l. 1. de bello civili Eutropius l. 6. Oroſ. l. 6, cap. 15.

Poſt Maſſiliam redit: quæ tum primum deſperatis rebus omnibus, in poteſtatem illius ſe permiſit, & abſens à M. Lepido prætore Dictator factus, Romam venit, comitia habet & conſul creatur cum P. Servitio Iſaurico. deinde rebus in urbe conſtitutis, in Græciam tranſmittit, ac tandem in Theſſalia Pompeium maximo prælio vincit, copiis multo ſuperiorem, & caſtris exuit.

Cæſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Caſ. l. 2. l. 3. Plutarchus in Bruto media æſtate hoc factum ſcribit.

Pompeius fugiens Ægyptum petit. Erat tum rex Ptolomæus Dionyſius, Ptolomæi Auletæ filius, quem expulſum regno Pompeius conſul per A. Gabinium reduxerat, ut ſupra diximus. Propter hoc beneficium ſperabat opem atque tutelam in ea regione: rex autem erat ætate puer, ejuſque familiares, vel quod fortunam Pompeii deſpicerent, vel quod motum aliquem metuerent, inſidioſe illum interficiunt. Cæſar fugientem perſecutus, Alexandriam pervenit cum tribus millibus hominum & ducentis, atque ibi primum de morte Pompeji cognoſcit.

Caſ. lib. 2, lib. 3 de bello civili. De Pompeji fuga & interitu Caſar lib. 3. Livius Epitom. 112. *Plutarchus in Pompeio, Appianus lib. 2. Dio l. 42. Vell. l. 2. Florus l. 4. c. 2. Eutropius l. 6. Oroſius lib. 6. cap. 15. Lucanus l. 8. Meminit Cicero 2 de Divinat. & l. 3 Tuſculan.*

Cic. Philippica 13, indicans de utroque, *Proximo bello*, inquit, *ſi aliquid de ſumma gravitate Pompeius; multum de cupiditate Caſar, dimiſiſſet, & pacem ſtabilem, & aliquam Rempub. nobis habere licuiſſet.*

Gerebat tunc bellum Ægypti rex cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ſorore Cleopatra. Cæſar itaque cum eſſet Alexandriæ, voluit de controverſiis jure potius apud ſe, quam armis inter ipſos diſceptari, eo quod conſul eſſet populi Romani, & quod ſuperioribus annis cum Ptolomæo, patre regis, lege & ſenatuſconſulto ſocietas facta erat. Hoc ipſum vero indigniſſime ferebant præfecti, querentes, majeſtatem regiam minui, quod ad dicendam cauſam evocaretur. Concitatis ergo animis, bellum adverſus Cæſarem moliuntur: ſed ille, poſt magna pericula victor, extincto rege, non quidem redegit Ægyptum in provinciæ formam, ſed Cleopatræ, ejuſque fratri minori regnum permiſit.

Dio 42. Cæſar lib. de bello civili. Plutarchus. Strabo lib. 17. Hirtius de bello Alexandrino. Oroſius l. 6, c. 16.

Inde profectus in Syriam, ac in Pontum, Pharnacem regem, Mithridatis filium, profligat; Cappadociam, Armeniam, Gallogræciam, Pontum & Bithyniam pacat.

Hirtius de bello Alexandrino. Livius Epit. 113. Dio l. 42. Oroſ. l. 6, c. 15. Eutropius l. 6. Suetonius in Iulio, cap. 35. Florus l. 4, cap. 2.

In Italiam ac Romam deinde reverſus, media poſt hyeme, & ad ſolſtitium hybernum, ex Lilybeo trajicit in Aphri-

cam, licet à ſummo aruſpice monitus eſſet, ne ante brumam tranſmitteret.

Cicero 2. de Divinat.

Eò confugerant à Pugna Pharſalica Scipio & Cato, M. Portii Catonis pronepos, magniſque contractis copiis, Iubam regem ſibi conſociaverant. Profectus igitur eò Cæſar ad internecionem omnes delevit.

Appian. l. 2. Dio lib. 43. Florus l. 4. c. 2. Hirtius de bello Africo. Suetonius in Iulio, cap. 35. Oroſius l. 6, c. 16. Eutropius lib. 6. Seneca l. 2. Epiſtolar.

Et Cato quidem, ne in illius poteſtatem veniret, Vticæ mortem ſibi conſcivit ipſe, quod quidem Cicero defendit, &, cui incredibilem quandam natura gravitatem dediſſet, ei potius hoc faciendum fuiſſe dicit, quam tyranni vultus aſpiciendus.

Cicero 1. Offic. De Catonis Vticenſis interitu legatur Liv. Epit. 114. Plutarchus in vita Catonis. Appianus l. 2 de bello civili. Hirtius lib. 5. Seneca Epiſt. 25. Valerius Maximus l. 3, c. 2. Florus l. 4, c. 2. Cic. 1 Offic. & 1 Tuſcul. 5. de finib. lib. 9. epiſt. ad Pætum. Lactantius lib. 3. c. 18. Gellius l. 13, c. 18. Dio l. 43. Horatius l. 1, Ode 12. lib. 2, Ode 1. Auguſtinus l 1 de civitate Dei, cap. 23. De illis autem, qui ſeipſos interficiunt, legatur Ci-

cero

cero Tuſculan. quæſt. lib. 1. & in ſomnio Scipionis. Ioſephus l. 3, c. 14 belli Iudaici. Auguſtinus de civitate Dei l. 1, cap. 12. Sextus Pompeius l. 3. de verborum ſignificationibus, in voce Carnificis.

Erat Stoicæ diſciplinæ Cato, & ſententias horridiores nonnunquam in ſenatu defendebat, tanquam in Platonis verſaretur politia, ſicut ait Cicero, non tanquam in Romuli fæce.

De Stoicis videatur Diogenes Laertius l. 7. Lib. 2 ad Attic. Epiſt. 1. De moribus Catònis videatur Lucanus lib. 2. Velleius l. 2. Saluſtius in Catilinaria. Auguſtinus l. 5, c. 52 civitatis Dei ſcribit, Catonem à Pompeio tanquam belli civilis hæredem relictum eſſe.

Romam poſtea Cæſar venit: cumque de Gallia, Ægypto, Ponto, & Aphrica triumphaſſet, adverſus Sextum Pompeium bellum ſuſcepit, in Hiſpaniam profectus, eumque debellavit.

Liv. Epit. 115. Dio. l. 43. Hirtius de bello Hiſpanienſi. Suetonius in Iulio, c. 35. Oroſius l. 6, c. 16. Eutropius l. 6.

Itaque devictis omnibus adverſariis, & longe lateque pacatis populis, in urbem redit anno quinto poſt inceptum bellum civile: & cum de Hiſpania triumphaſſet, Dictatoris quoque nomen atque poteſtatem ſibi delatam perpetuo ſumeret,

meret, ac ſenatum pro ſuo conſtitueret arbitratu, reliquos etiam honores ac munera publica prope ſolus elargiretur, ac quibus vellet diſtribueret, in odia plurimorum incurrit.

Mutato igitur Reipublicæ ſtatu, & ad unius principatum redacta ſumma rerum, conjurationes in eum factæ, tandem exarſerunt, & quinto poſt menſe, quam Romam veniſſet, in curia Pompeii fuit idibus Martiis interfectus, ab iis ipſis, quos recenti beneficio ſibi devinxerat, quibuſque ignoverat, quod bello Pompeiano contra ipſum militaſſent. Hi erant M. & D. Brutus, C. Caſſius, Cn. Domitius, R. Trebonius, Q. Tullius Cimber, duo Servilii, Caſca, Hala, & complures alii.

Plutarchus in Cæſare. Florus l.4, c.4. Suetonius in Iulio. Dio l.44. Oroſius l.6, c. 17. Zonaras tomo 2.

Ciceronem quoque M. Antonius, conſul, collega Cæſaris, ut conſcium cædis, ad ſenatum coarguit, quod interfecto Cæſare ſtatim cruentum alte extollens M. Brutus pugionem, ipſum nominatim exclamaſſet, atque ei recuperatam libertatem eſſet gratulatus.

Appianus lib. 2. Philippica 2.

Tradunt nonnulli, C. Cæſarem Græcis verbis affatum eſſe M. Brutum irruentem,

ruentem, & appellaſſe filium: id quomodo accipiant illi, neſcio. Hoc quidem ex Cicerone conſtat, Brutum annis quindecim fuiſſe natu minorem illo.

Suetonius in Iulio, cap. 28. Dio 44. Serviliam M. Bruti matrem à Cæſare unice dilectam, & ampliſſimis muneribus donatam, autor eſt Suetonius in Iulio cap. 50.

Leges aliquot tulit, partim conſul, partim dictator, quæ propter ipſum Iuliæ dicuntur; agraria, de judiciis, de vi, majeſtatis, repetundarum, de ſacerdotiis, de fœnore.

Vide Hotomannum.

Sunt aliæ quædam ejus nominis, verum ab Octavio latæ.

Clementiam Cæſari tribuunt omnes: Cicero etiam ingenium, acumen, rationem, memoriam, literaturam, cognitionem, diligentiam: ſed ejus dominatum ægerrime tulit, occulte tamen, & in quadam ad Atticum epiſtola, *Intelliges*, inquit, *id regnum vix ſemeſtre eſſe poſſe.*

Cic. Philipp. 2.

Fuit autem in hac tota cauſa Cicero valde lubricus & inconſtans. nam in bello ſecutus eſt partes atque caſtra Pompeii, licet ipſius animi dejectionem atque negligentiam reprehenderet: & in

epiſtolis ad amicos, C. Cæſarem belligerantem vocabat tyrannum atque monſtrum.

Ad Atticum l. 8, epiſt. 3, & 9. l. 7. Epiſt. 20. Sed hoc τέρας horribili vigilantia, celeritate, diligentia eſt. Item l. 7, Epiſt. 19. l. 10, Epiſt. 4 ad Attic.

Profligato autem & extincto Pompeio, cum Cæſar multis ignoſceret, ſtylum vertit, & tribus habitis orationibus, ad cœlum uſque laudibus eum efferebat: cumque fieri inſidias audiſſet, ſeque ſatis vixiſſe nonnunquam diceret, ille deprecatur, & orat ut hanc opinionem deponat: nam etſi gloria ſit cumulatiſſimus, ideoque ſibi quidem ſatis vixerit, non tamen ſatis vixiſſe Reipublicæ, quæ præſidio carere non poſſit ipſius atque tutela: de periculo non eſſe quod ſit ſollicitus: *Nam omnes*, inquit, *tibi non modo excubias, & cuſtodias, ſed etiam laterum noſtrorum oppoſitus & corporum pollicemur.*

Pro Marco Marcello.

A nece vero Cæſaris mirum in modum exultabat, & qui illum occidiſſent, eam gloriam conſecutos eſſe dicebat, quæ vix cœlo capi poſſe videretur.

Philippica 2. libro 9. Epiſtolarum ad familiares Epiſtola 28, cædem Cæſaris vocat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

vocat divinum in Rempublicam beneficium.

Hæc eſt igitur QVARTA & poſtrema MONARCHIA. Quo quidem in loco notandum eſt, quomodo ex minimis initiis paulatim ad ſummam potentiam creverit ea civitas, quæ à paſtoribus condita, domina tandem evaſit orbis terrarum.

De victoriis populi Romani ſic ſcribit Cicero lib. 5 in Verrem: Lugent omnes provinciæ: queruntur omnes populi: regna denique jam de noſtris cupiditatibus ac injuriis expoſtulant: locus intra Oceanum nullus eſt, neque tam longinquus, neque tam reconditus, quo non per hæc tempora noſtrorum hominum libido iniquitaſque pervaſerit.

Nunc deinceps breviter, quantum licebit, exponam, quemadmodum ab illo rerum faſtigio ſenſim poſtea declinarit ad interitum.

FINIS LIBRI PRIMI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

IOANNIS SLEIDANI,

De

QVATVOR SVMMIS IMPERIIS,

Liber II.

CÆſare interfecto, C. Octavius, qui Cæſaris ſororis erat nepos, traductis ad ſe legionibus, acerbiſſime perſecutus eſt illius percuſſores.

Dio l. 46. Livius Epit. 120. *Appianus de bello civili l. 3. Velleius l. 2. Suetonius.*

Et quum initio pro Republica videretur in M. Antonium arma ſumere, tandem partitus imperium cum illo & *M.* Lepido, Triumviratum inſtituit, in quo M. Cicero, qui vehementer Antonium oppugnaverat, trucidatus ab eo fuit, natus annos LXIII, cum ante annos octo mortem obiiſſet Q. Hortenſius totidem annis natu major illo, ſicut ſupra dictum eſt.

Appianus libro 4. *Eutropius l.* 7. *Oroſius l.* 6, *cap.* 18. *Philipp. Ciceronis. De morte Ciceronis tradit Appian l.* 4. *Livius Epit.* 120. *Florus l.* 4, *cap.* 5. *Plutarchus*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

in vita. Dio l. 47. Eutrop. l. 7. Velleius l. 2. Valerius l. 1, cap. 4. & l. 5, cap. 3.

Ciceronem plane fefellerunt ſua conſilia: cum enim à morte C. Cæſaris Rempub. perturbaret Antonius, C. Octavium, Cæſaris propinquum, viginti annorum adoleſcentem, miris laudibus ſenatui Cicero commendabat, & ſuadere cœpit, ut non habita illius ætatis ratione, crearetur conſul, adductis ex veteri memoria multis exemplis, quamobrem id fieri poſſet, refutatis etiam iis, quæ metuenda videbantur. fidem ſuam obligare ſe profitebatur ſenatui, ſemper illum talem fore civem, qualis tum eſſet, qualemque eum maxime velle & optare deberent. Sed poſt ab illo deſtitututus, in Antonii manus devenit.

Philippica 3.

M. Brutus etiam graviter eum reprehendit, quod illi ſic adularetur.

In lib. epiſtolar. ad Brutum Epiſt. 16. cui initium, Particulam.

Cæterum in æmulatione imperii, natis, uti fieri ſolet, offenſionibus, cum propter conjurationem in Octavium triumviratu jam antea motus eſſet, & relegatus M. Lepidus; bellum in Antonium alterum collegam ſuſcepit Octavius, & ipſum atque Cleopatram, de qua ſupra diximus, poſt Actiacam victoriam ex-

pugnavit ad Alexandriam, & ad mortem ſibi ipſis inferendam adegit, & Ægyptum populi Romani provinciam fecit.

Sextus Aurelius: Imperia difficile concordiam cuſtodiunt. Dio l. 49. Appianus lib. 5. Velleius lib. 2. Oroſius lib. 6, cap. 18. Suetonius in Auguſto cap. 6. Dio lib. 50. & 51. Florus lib. 4, cap. 11. Velleius lib. 2. Plutarchus. Eutropius lib. 7. Oroſius lib. 6, cap. 19. Virgilius lib. 8. Horatius in Epod. Ode 9. Propertius libro tertio, Elegia nona. Item libro 4, Elegia 6.

Tradunt authores, Ægypti fructus annuos fuiſſe, Ptolomæo Aulete regnante, duodecim millia quinquaginta talenta: hanc ſummam noſtri temporis viri docti redigunt ad ſeptuagies & quinquies centena coronatorum aureorum millia. Cum autem in populi Romani deditionem veniſſet, multo putant fuiſſe fructuoſiorem, propter Indiæ & Æthiopiæ commercia.

Strabo 17. ex Cicerone. Budæus de aſſe lib. 4. Matth. Hoſtius rei numm. lib. 7. At Diodorus Siculus, qui, ut ipſe teſtatur, eodem Ptolomæo regnante in Ægyptum ivit, longe à Cicerone diſſentit. reditum enim Ægypti fuiſſe dicit tantum IↃↃCIↃ *talentorum. Iſaacus Caſaubonus in commentario ad Strabonem.*

Devicto & ſublato Antonio ſolus per annos quadraginta quatuor Rempublicam geſſit Octavius, & ipſius imperii anno XXIX, conditi autem orbis ter millesimo nongenteſimo quarto, ſicut plerique numerant, natus eſt ſalvator noſter Ieſus Chriſtus, quum ante ſeptem annos Herodes, cognomento Magnus, templum Hieroſolymæ dirutum reædificaſſet magnificentiſſime.

Ioſephus Antiquitat. l. 16, c. 14. & de bello Iudaico l. 1, c. 10.

M. Antonius habebat in matrimonio C. Octavii ſororem, ſed amore captus Cleopatræ, cum Aſiam peragraret, illa deſerta duxit hanc uxorem, eaque res partim etiam belli cauſam dedit.

Dio libro 5.

Summus autem erat utriuſque luxus, deque conviviis illorum atque deliciis & voluptatibus, incredibilia fere prodiderunt authores: verum is quem dixi, fuit ipſorum exitus, vitæque finis.

Plutarchus in Anton. Plinius lib. 9, cap. 25. Macrob. l. 3, cap. 17.

M. Antonius erat M. Antonii, de quo ſupra dictum eſt, oratoris clariſſimi nepos.

C. Octavio regnante, populi Romani exercitus omnium primo bellum Germaniæ fecit in ipſorum finibus.

C. Iu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

C. Iulius Cæſar bis quidem profligavit Germanos, verum in Galliis, nempe Arioviſtum in Celtis, & deinde ad Moſæ confluentem atque Rheni: poſt eam victoriam extructo ponte Rhenum tranſit, ſed paucis diebus ibi commoratus, exercitum in Galliam reduxit, pontemque reſcidit.

Cæſar lib.1, & 4, de bello Gallico.

Biennio deinde poſt, rurſus ponte Rhenum tranſmiſit, paulo ſupra eum locum, quo antea exercitum traduxerat, ac tum plane conſtituit in Suevos proficiſci: verum per exploratores certior factus de rebus omnibus, & difficultatem veritus, inopiamque commeatus, in Galliam ſe recepit, partem aliquam pontis reſcidit, & in altera parte turrim atque caſtellum conſtituit, præſidiiſque firmavit, ne ſui reditus metum hoſtibus omnino tolleret.

Cæſ.l. 6 belli Gallici. Dio l.39, & 40. Plutarch.in Cæſare. Oroſius l.6, cap.9.

Et hæc quidem ſolum adverſum Germanos geſſit C. Cæſar, ſicut ipſe commemorat: Verum Octavius, per Tiberium atque Druſum fratres, bellum Rhœtis intulit atque Vindelicis, & ex Vbiis, populi Romani ſociis, eam Germaniæ partem, quæ Weſtphalia dicitur, invaſit, duce Quintilio Varo: ſed hunc

ad internecionem prope concidit Cheruſcorum dux Arminius, inter Amiſiam flumen & Luppiam. Ejus morte graviſſime perturbatum Vergilium, Horatius carmine pulcherrimo conſolatur.

Cæſar libro 4, & 6, de bello Gallico. Suetonius in Auguſto cap. 21, in Tiberio cap. 9. Florus lib. 4, cap. 12. Horatius l. 4, Ode 14. Cladis Varianæ hiſtoriam habent, Florus l. 4, cap. 12. Suetonius in Auguſto cap. 23. Velleius l. 2. Sex. Aurelius Victor. Dio l. 50. Tacitus Annal. l. 1. & l. de moribus German. Oroſius l. 6, cap. 21. Zonaras tomo 2. De loco editæ hujus ſtragis recentiores diſſentiunt. Otho Friſingenſis & Abbas Vrſpergenſis quinque hos ſequuntur. Picus in Stauroſticho, Nauclerus volum. 2. generat, 43, Huttenus, prope Auguſtam Vindelicorum pugnatum ſcribunt. Æneas Sylvius collocat pugnam ad Moguntiam. Mutius l. 3. prope Francofurtum Mœni. Aventinus prope Dusburgam commiſſum prælium affirmat l. 2. Veſtigia vero & monumenta indubitata in agro Lippienſis comitatus ſuperſunt.

Druſus in Germania periit, relictis filiis, Germanico, viro præſtantiſſimo, & Claudio.

Celebrat eum Horatius, ode doctiſſima, ſicut antea quoque diximus, & ſtirpem

ſtirpem ipſius refert, ad Claudium Neronem, qui conſul cum M. Livio Salinatore ſecundum, fratrem Annibalis Aſdrubalem, novas adducentem copias, ad Metaurum flumen concîdit.

Dio lib. 55. Sueton. in Tiber. cap. 8. Ovidius ad Liviam, libro 4, Ode 4.

Cantabros præterea domuit Auguſtus, & Aquitanos, & Pannonios, & Dalmatas, & Illyricos, & Salaſſios Alpium incolas.

Suetonius in Auguſto cap. 20. Dio lib. 54. Eutropius l. 7. Oroſius l.6, c.21.

De deponenda quidem Imperii mole dicitur cogitaſſe non ſemel, ſed cum invicem reputaret, ſe privatum non ſine periculo futurum, & illam arbitrio multorum temere committi, ſententiam mutavit.

Suetonius c. 28. Dio l. 52. Donatus in vita Virgilii. Zonaras tomo 2.

Regni ipſius anno XXXIII. Herodes Magnus, quem M. Antonius, & ipſe, tertio triumviratus anno, Iudææ regem conſtituerant, mortuus eſt: & octavo poſt anno, filius ejus atque ſucceſſor Archelaus, relegatus fuit in exilium, Viennam Galliæ oppidum.

Zonaras tomo 1. Ioſeph. Antiquitat. Iudaicar. l. 17, cap. 10, & 19. & de bello Iudaico lib. 2, cap. 6.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Ad provinciarum Imperii tutelam legiones aluiſſe ſcribitur Octavius quadraginta quatuor, & in Ægypto quidem ternas, in Hiſpania totidem, per Germaniam octonas. Quantus autem fuerit ejus rei ſumptus annuus, nonnulli rationem inierunt, & ad centies atque vicies centena coronatorum aureorum millia ponunt, ſic, ut in ſingulas legiones annua ducenta ſeptuaginta duo diſtribuant aureorum millia.

Oroſius l. 5, cap. 20. De legionibus Romanorum earumque ſtipendiis, conſule Dionem l. 55. Tacitum l. 4 Annalium. De ſtipendiis militum videatur Tacitus libro primo. Præter hos legatur Budæus de Aſſe lib. 3.

Legionem vero ſex millibus peditum cenſent, equitibus quingentis.

Vide Fl. Vegetium de re militari lib. 2, cap. 6. Modeſtium de vocabulis rei militaris. Iſidorum Etymolog. libro 9, cap. 3. Suidam in voce λεγεών.

In Octavio valde prædicatur ſtudium & liberalitas erga viros doctrina præſtantes. Erant tunc præcipui nominis poëtæ, Varius, Vergilius, Plotius, Valgius, Fuſcus, duo Viſci, Pollio, Meſalla, Bibuli, Servius, Furnius, Horatius, qui ſua ſcripta cupit illis probari, minime ſollicitus, quid alii ſentiant.

Horat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Horatius l. 1, Satyra 10.

Cæterum inde à M. Portio Catone & Aphricano majore, ad hoc uſque tempus perpetua quadam ſerie clariſſima Romæ fulſerunt ingenia: ſed hoc Auguſti ſeculum fere poſtremum eſt, quod nativum illum linguæ Latinæ ſuccum & ſanguinem incorruptum retinuit: Nam deinceps paulatim magis atque magis fuit ſermo vitiatus, donec in meram degeneravit barbariem, quæ ad hanc noſtram uſque memoriam adhæſit.

Lege Hadriani Cardinalis præfationem in librum de ſermone Latino.

Cordubæ natos poëtas pingue quoddam ſonare Tullius ait, & peregrinum; quid de illis iudicaturum fuiſſe putamus, qui centum & amplius poſt annis vixerunt, non Cordubæ nati ſolum & educati, ſed etiam Romæ.

Cicero pro Archia. Repetit hoc Seneca ſuaſoria ſexta.

Cæterum, Tiberius, Octavii Auguſti privignus & gener, & filius adoptivus, admodum invitus, ut quidem præ ſe ferebat, & vix tandem exoratus à ſupplice ſenatu, principatum ſuſcepit; & initio quidem nihil ſolus agebat, deque rebus omnibus, quæ alicujus eſſent momenti, cum ſenatu communicabat, ſed paulo poſt Reipublicæ cura plane

plane depoſita, totum ſe voluptatibus tradidit.

Tacit. 1. Annal. Sueton. in Tiberio c. 24, 30, & 41. & ſeqq. Eutropius l. 7. Tacitus Annal. 5. Dio l. 57.

Eo regnante, Armeniam Parthi occuparunt, Mœſiam Daci & Sarmatæ.

Sueton. cap. 41.

Galliam vaſtabant Germani: ſed his incommodis nihil ipſe movebatur.

Sextus Aurelius.

Ejus regni anno decimoquinto, Chriſtum ſervatorem noſtrũ eſſe crucifixum, nonnulli tradunt, & magni quidem in re Theologica viri, ſed eodem anno Lucas baptiſatum eſſe ſcribit à Ioanne.

Auguſtinus mortem Chriſti collocat in conſulatum Rubellii Gemini & Fuſii Gemini, de civit. Dei l. 8, c. 54. Idem ſentit Lactantius l. 4, c. 10. & Tertullianus contra Iudæos. Conſtat autem, hos 15 annos Tiberii magiſtratum obtinuiſſe. Vide præterea Alciatum l. 5, c. 11. parergon.

Floruerunt tunc M. Cocceius Nerva, pater & filius, Caſſius Longinus, Iureconſulti.

Tacit. Annal. l. 5. Suet. in Nerone c. 37.

Tiberii pater fuit Tiberius Nero, qui C. Cæſari bello militarat Alexandrino.

Sueton. cap. 4.

Succeſſit ei C. Cæſar Caligula, parentis

optimi Germanici peſſimus filius, & plane monſtrum. Viginti tribus illis annis, quibus præfuit, infinitam auri vim Tiberius collegiſſe ſcribitur, quam iſte primo ſtatim anno totam profudit.

Sueton. c. 39. in Caligula. De Caligula legatur Dio lib. 19. Eutropius l. 7. Aurelius. Oroſius l. 7, c. 5.

Ipſius regni anno ſecundo circiter, Herodes Antipa, Magni filius, interfector Ioannis Baptiſtæ, Lugdunum fuit miſſus in exilium, & ſucceſſorem habuit Herodem Agrippam, qui Iacobum Apoſtolum extinxit.

Ioſeph. l. 18, c. 14. & de bello Iudaico l. 2, c. 8. Euſeb. hiſt. Eccleſ. l. 2, c. 11. & l. 3, c. 4. Actorum 1. Ioſeph. l. 20, c. 19. Euſebius l. 2, c. 21. Nicephorus c. 38. l. 2.

Caligulæ necato, ſubrogatus eſt Claudius patruus. Is, ubi defeciſſet Britannia, profectus eo, & parte inſulæ in deditionem recepta, domum rediit.

Sueton. in Claudio c. 17. Dio lib. 60. Eutropius l. 7. Oroſius l. 7, c. 6.

Maxima fuit, eo regnante, paſſim inedia, quam ab Agabo prænuntiatam fuiſſe Lucas Euangeliſta commemorat.

Cap. 11. Actor. Meminit hujus fami Ioſeph. Antiq. l. 20. c. 2. Epiphanius hæreſ 48, & 66. Euſeb. hiſtor. Eccleſ. l. 2, c. 8 Oroſ. l. 7, c. 6. Ruffinus l. 2, c. 8. Xiphilin. in Claudio.

Claudi

Claudii ſucceſſor Nero Claudius non obſcure ſignificabat quandoque, ſe ſublaturum eſſe prorſus ordinem ſenatorium. Eo regnante, Britannia magnam cladem accepit, direptis ibi civibus atq; ſociis populi Romani. Legiones etiam ſub jugum miſſæ fuerunt in Armenia, & vix ægre retenta Syria: deinde Gallia defecit, authore Iulio Vindice, ejus provinciæ præfecto, poſt etiam Hiſpania, Duce Sergio Galba. Cumque de recuperandis amiſſis cogitaret, inque Galliam pararet profectionem, reliqui etiam exercitus, quos habebat paſſim in provinciis, rebellarunt.

Eutrop. l. 7. Feſt. Rufus. Suetonius in Nerone c. 40, 42, & 87. Videatur Tacitus Annal. l. 12, 14, 15, & 16. Dionis Epitome.

Quam fuerit immanis & efferata bellua, notum eſt ex hiſtoriis: itaque judicatus hoſtis à ſenatu, ſeipſum interfecit, adjuvante ſervulo.

Eutrop. l. 6. Aurel. Victor. Oroſ. l. 7. c. 7.

Florebant eo tempore præter Senecam Lucanus, Perſius, Silius Italicus, poëtæ: & hic quidem ultimo Neronis anno fuit conſul.

Lilius Gyraldus ex Tacito, Plin. ſecundus l. 3. Epiſt. 7. ad Caninium.

Ab eo tempore ſtatus reipubl. fuit eo redactus, ut penes exercitum atque legiones popul. Romani eſſet, creare Cæſarem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

rem; hunc ad modum factus eſt etiam Cæſar Veſpaſianus. Nam qui per Mœſiam erant & Pannoniam, & Iudæam & Syriam exercitus, ab A. Vitellio defecerunt, & in Veſpaſiani verba jurarunt.

Morem hunc ſub Pertinace increviſſe, Zoſimus l. 1. teſtatur. Tacit. Annal. l. 19. Eutrop. l. 7. Oroſ. l. 7, c. 8, & 9. Sueton. c. 8. Aurel. in Victore. Sueton. in Vitell. c. 15. in Veſp. c. 6.

Hic Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum, Thraciam, Ciliciam & Comagenem, populi Romani provincias fecit, & Hieroſolymam funditus delevit, adminiſtrante bellum Tito filio.

Tacitus l. 21. Ioſephus hiſtoria excidii Hieroſolym. Niceph. 1, 2. hiſtor. eccleſ. cap. 3, & ſeqq. Euſeb. l. 3, c. 5. & ſeqq. Lactant. l. 4, c. 21. Zonaras tomo 1.

Flavius Domitianus, cum Chattis, cum Dacis, cum Sarmatis bella geſſit, deque iis triumphavit.

Sueton. in Domit. c. 6. Aurel. Victor. Eutropius l. 7. Oroſ. l. 7, c. 10. Euſebius l. 3, c. 13. Xiphilinus.

Vixerunt tunc Statius, Iuvenalis, Martialis, Poëtæ.

Vlpius Trajanus à Nerva Cocceio adoptatus, ac deinde Cæſar factus, Dacos bis rebellantes domuit, ac Romanæ ditionis fecit, coloniaſque deduxit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Dio Caſsius. Dacicum bellum à Caninio poëta tentatum Plinius meminit l. 8. Epiſt. 4.

In Armeniam & Parthos cum exercitu profectus, deditione & gratia ſibi illos adjunxit, & Parthicus deinde vocatus eſt. Verum plerique omnes ab eo ſubjecti populi, rebellarunt tandem, pręcipue per Armeniam & Meſopotamiam. Parthi etiam regem ipſis datum ab illo, repudiarunt, cum in Italiam reverti cœpiſſet.

Eutrop. l. 8. Feſtus, Rufus. Dio Caſſius. Legatur Aurel. Victor. Oroſius l. 7, c. 12. Xiphilin. Zonaras tomo 2.

Ælius Adrianus Iudæam rebellantem domuit: ejus cauſa belli fuit, quod Hieroſolymæ, quam rurſus habitari permiſit, Iovi Olympio templum ædificaſſet, quam rem indigniſſime Iudæi ferebant.

Dio Caſsius in Adrian. Euſeb. l. 4, c. 2. & ſeqq. Niceph. l. 3, c. 22. & ſeqq. Oroſius l. 7, c. 3. Zonar. tom. 1.

Gallias, item Germaniā, & Britanniam, & Hiſpanias inviſit. Deinde Mauritaniā, & Parthos, & Aſiam, & Græciam, perq; Siciliam Romam rediit: Inde rurſus in Aphricam profectus, Romamq; reverſus, denuo Græciam, Aſiamq; petit; illinc in Arabiam contendit, & poſt in Ægyptum.

Ælius Spartianus in Hadriano, Feſt. Rufus. Videatur Aurel. Victor. Xiphilinus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Convocato ſenatu, commendavit eis Antonium Pium, qui poſt eum factus Cęſar, pacem coluit, deq; omnibus bene mereri ſtudens, exteros reges atq; populos literis & humanitate in officio continuit.

Dion Caſſius. Aurelius Victor, Eutrop. l. 8. Iulius Capitolinus. Oroſius l. 7, c. 14.

Ejus tempore Iureconſulti floruerunt, Alburnus Valens Tuſcianus, Vinidius Verus, Vipius Marcellus, Arrianus, Tertullianus, Salvius Iulianus, L. Volulius Metianus.

Capitolinus in Pio.

Antonio Pio ſucceſſit filius M. Antonius, cognomento Philoſophus, qui propinquum L. Aurelium Verum ſocium Imperii ſumpſit. Per eum feliciter geſſit Parthicum bellum: ipſe domi in urbe rempublicam curans: Deinde mortuo Vero, ſolus imperavit, & in Germanos bene rem geſſit: Marcomanos etiam oppreſſit & Sarmatas, & Vandalos & Quados, qui Pannonias invaſerant.

Iulius Capitolinus. Eutrop. l. 8. Feſtus Rufus. Quadi, Κάδοι, Germaniæ populi, Ptolemæo, Tacito, & aliis. Hos ipſos Auſtriacos quidam putant. Sileſios indigitat Dubravius. Aventinus Marchfelders Auſtriæ tractus populos vocat. Quadi quondam Helvetii dicti ſunt Eutropio. Zoſimus l. 3. Quados Saxonum partem facit, Die Guaden Sachſen.

Ple-

Plerique enim omnes populi, inde ab Illyrico uſq; in Galliam, eo tempore contra nomen Romanum conſpiraverant.

Oroſius l.7, c.15. Euſeb. hiſt. Eccleſ. l.5, c.5. Niceph. l.9, c. 12. Tertull. in Apologetico cap. 5.

Hujus laudatiſſimi principis filius flagitioſiſſimus, Commodus Antonius, per legatos devicit Mauros atq; Dacos, compoſuit Pannonias, Germaniam, Britanniam imperium ejus recuſantes; ipſe interim in omni genere turpitudinis & crudelitatis vitam degens.

Ælius Lamprid. Plura de eo Aurelius. Eutrop. l.8. Herodianus l. 1. Xiphilinus. Oroſius l. 7, c. 9.

Septimus Severus civile bellum geſſit cum Nigro, qui Aſiam, & cum Albino, qui Galliam ad defectionem ſollicitabat: cum Parthis feliciter pugnavit, Iudæos per Syriam debellavit. Perſarum regem Abagatum ſubegit, Arabas in deditionem accepit, Britanniam communivit, muro utrinque ad Oceanum ducto, per tranſverſam inſulam; & ſubactis populis, Britanniæ infeſtis, Eboraci vitam finiit.

Ælius Spartianus. Eutropius l.9. Aurelius Victor. Herodianus l.2. & 3. Oroſius l. 7, c. 17. Xiphilin. Feſtus Rufus.

Ejus filius Antonius Baſſianus Caracalla bellum intulit Parthis & Armeniis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Hic eſt, qui Papinianum, prætorii præfectum nolentem defendere parricidium, trucidari juſſit.

Spartianus de cauſa necis variat. Plura apud Xiphilinum, Eutrop. lib. 8. Sex. Aurelium Victorem, Herodian. l. 4. Feſtum Rufum.

Viguerunt hoc tempore complures Iureconſulti, plerique omnes Papiniani auditores, Tarruntius Paternus, Macer, Terentius Clemens, Menander, Archadius, Ruffinus, Papyrius Fronto, Anthius, Maximus, Hermogenianus, Africanus, Florentinus, Tryphoninus, Iuſtus Caliſtratus, Venuleius Celſus.

Lampridius in Severo.

Interfecto Caracalla ſucceſſit Macrinus, qui parum feliciter pugnans cum Artabano, Parthorum rege, quum legiones animadverteret ad Heliogabalum Baſſiani filium inclinare, pacem fecit.

Iulius Capitol. Herodianus l. 4, & 5. Eutropius l. 8. Oroſ. l. 7, c. 18. Aurelius Victor. Xiphilin.

Alexander Severus, fœdiſſimi hominis Heliogabali ſucceſſor, vir ſtrenuus, Artaxerxem Perſarum regem, ingenti prælio vicit, Meſopotamiam recuperavit, deperditam ab Heliogabalo: per legatos in Mauritania, in Illyrico, in Armenia feliciter belligeravit: in Germanos deinde profe-

profectus qui Galliam vaſtabant, à quibuſdam ſuis militibus interfectus eſt.

Lampridius in Alexandro. Herod. l. 6. Artaxerxem Oroſius, Eutrop. & Caßiodorus Xerxem nominant. Aurelius. Oroſ. lib. 7, c. 1. Eutrop. l. 8.

Huic erat familiaris admodum Vlpianus Iureconſultus, Papiniani diſcipulus. Vixerunt tunc etiam Paulus, & Pomponius, & Modeſtinus.

Eutrop. l. 8. Feſt. Rufus. Iulius Capitolinus. Lampridius in Alexandro.

Alexandrum excepit Maximius. Is totis viribus in Germaniam profectus, non ſolum Romano milite, ſed Mauris etiam, & Oſdroennis, & Parthis, quos Alexander habuerat, uſus eſt: Vicos Germaniæ longe lateque incendit, hoſtium vim magnam concidit, ac multo plures cepit, militemque reduxit opulentum. Germania pacata, Syrmium venit, & Sarmatis bellum inferre cogitabat: nec id modo, ſed etiam ipſius erat propoſiti, regiones illas omnes, quæ ſunt ſub ſeptentrionibus, ad Oceanum uſque, Romano ſubjicere Imperio; ſed offenſus crudelitate illius exercitus, Gordianum ſummæ rei præficit, eamque rem ſenatus, qui & ipſe Maximium oderat, habuit ratam, & illum reipublicæ hoſtem pronunciat. Hoc factum vindicaturus ille, habita concione

 ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ad exercitum, Romam contendit: quo cognito, ſenatus Pupienum & Balbinum Imperatores declarat: & Pupieno quidem belli tradit adminiſtrationem adverſus Maximinum, qui, Aquileiam obſidens, à ſuis militibus, una cum filio quieſcens in tabernaculo, fuit interfectus.

Capitolinus in Gordianis. Eutropius l. 6. Herodianus lib. 8. Oroſius libro ſeptimo, cap. 19. Aurelius Victor. Euſebius l. 6, c. 21. Nicephorus l. 5, c. 25. Zoſimus l. 1.

Poſt hæc Pupieno, & Balbino per ſeditionem militarem occiſis, quum biennio regnaſſent, ad Gordianum adoleſcentem rerum ſumma delata fuit.

Iulius Capitolinus in Balbino. Pupienum multi Maximum putant. Capitolinus. Eutropius l. 5. Zoſimus l. 1.

Is quarto ſui imperii anno, per Mœſiam atque Thraciam in Perſas profectus eſt, in iiſque locis populi Romani hoſtes profligavit: inde per Syriam venit Antiochiam, quæ tum à Perſis tenebatur: illic frequentibus præliis decertavit, & Saporem Perſarum regem ejecit ita quidem, ut Perſæ, qui jam prope formidabiles erant Italiæ, ſuos intra fines recipere ſeſe cogerentur. Sexto demum Imperii anno circumventus à Philippo, prætorii præfecto, qui milites ad ſeditionem concitaverat, interfectus eſt.

Capi-

Capitolinus in Gordianis. Zoſimus l. 1. Feſtus Rufus. Aurelius. Eutropius l. 9. Oroſ. l. 7, c. 19. Pomponius Lætus in compendio Rom. hiſt.

Idem fuit etiam exitus Philippi, qui contra Scythas, Romanorum ſociis ac municipiis inferentes bellum, legatos cum exercitu miſit.

Zoſimus l. 1. Aurelius. Eutrop. l. 9. Oroſ. l. 7, c. 20. Pomponius Lætus. Primus hic Chriſto fidem dedit: Euſebius l. 6. c. 27. Niceph. l. 9, c. 25.

Hic ſucceſſorem habuit Decium, qui à legionibus Illyricis factus Cæſar, aſſentiente poſtea ſenatu, primum Galliæ motus compoſuit. Deinde republica ſenatui commendata, profectionem una cum filio Imperii ſocio, de ſenatus voluntate ſuſcepit in Scythas, qui terra marique Thraciam & alia Imperii loca vaſtabant: & præliis aliquot victor, hoſte in anguſtias locorum redacto, plenam victoriam reportaſſet, niſi Gallus Hoſtilianus, extremæ Mœſiæ præfectus, conſilium illius ad hoſtem enunciaſſet: quo factum eſt, ut prælio commiſſo, pater & filius ex inſidiis circumventi interficerentur.

Zoſimus l. 1. Aurelius. Eutropius l. 9. Euſeb. Eccleſ. hiſt. 7, c. 1. Niceph. l. 5. c. 25. Pompon. Lætus.

Gallus deinde, Cæſar factus à legione

una

una & militum reliquiis, qui ſuperſtites erant, pacem cum Scythis fecit, populo Romano turpem & ignominioſam, quando tributum eis dependere promiſit, rem inauditam, & tanti nominis majeſtate prorſus indignam. Itaque ferociores facti Scythæ, rupto fœdere, populabantur Dardaniam, Thraciam, Theſſaliam, Macedoniam, nec id modo, ſed Aſiam quoque, vaſtatis & deletis quampluribus urbibus. Demum Scytharum exemplo multi alii facti ſunt Romanorum hoſtes, complures etiam rebellarunt. In Syriam penetrabant Parthi & Armeniam occupabant, fugato rege Tyridate.

Zoſimus l. 1. Pomponius Lætus.

Scythæ vero tam erant inſolentes, ut etiam Italiæ minarentur: & magna perfecturi videbantur: niſi Æmilianus, Mœſiæ præfectus, ad oram Sarmaticam, confirmato ſuo milite pollicitationibus, & ſpe præmiorum, illos fudiſſet, ac longiſſime perſecutus, ipſorum quoq; fines diripuiſſet. Hac de cauſa Cæſar fuit ſalutatus à milite: Gallus autem eo cognito, profectus, ut obſiſteret, una cum filio Voluſiano, imperii ſocio, fuit interfectus.

Pompon. Lætus. Eutrop. lib. 9. Oroſ. l. 7, c. 21. Aurelius Victor.

Hoc tempore Cyprianus floruit, Epiſcopus Carthaginenſis, cujus extant inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

alias multas, epiſtolæ quædam ad Lucium Epiſcopum Romanum, quem fratrem vocat & collegam: multo autem plures ad Cornelium, ubi conqueritur inter alia, de iis qui propter delicta condemnati ab Aphricanis Epiſcopis & ſacerdotio dejecti, Romam confugerant, amplioris cognitionis cauſa. Nam æquum eſſe dicit, ut quo loco crimen eſt admiſſum, ibi cauſa diſceptetur; ſingulis enim paſtoribus attributam eſſe proportionem gregis, de qua ſint rationem reddituri Domino: non ergo ſcindendam eſſe concordiam Epiſcoporum, neque deſpiciendum judicium eorum, qui per Aphricam de cauſa ſtatuiſſent.

Euſeb. lib. 7, c. 3. Niceph. l. 6, c. 7. 1 Tomo, Conc. pa. 3. 69. cum ſeqq. Epiſtola cujus initium eſt: Legi literas tuas pater, pag. 381. Vide in Epiſt. Cypriani l. 3, juxta editionem Pamelii.

Interim exercitus alter, qui in Alpibus erat, Valerianum, nobili genere natum, Cæſarem creat: quod cum Æmiliani milites audiſſent, ne turbis implicarentur, ſuum Cæſarem interficiunt, & ad Valeriani partes tranſeunt.

Pompon. Lætus. Eutropius l. 9. Aurelius, Oroſ. l. 7, c. 21. Zoſimus l. 1.

Æmilianus datis ad Senatum literis quum Imperator factus eſſet, promiſerat, ſe li-

ſe liberaturum Thraciam & Meſopotamiam ab hoſtibus, recuperaturum Armenias, & depulſurum undique hoſtes Romani nominis.

Pompon. Lætus.

Valerianus in bellum Perſicum profectus, culpa cujuſdam ſui ducis captus fuit à Sapore, Perſarum rege, quem vicini principes atq; populi confœderati hortabantur, fruſtra tamen, ut captivum dimitteret: hoc enim eſſe Romanorum fatum, ut victi multo fortius reſiſtant.

Trebellius Pollio in vita. Eutrop. l. 9. Feſt. Rufus. Aurel. Victor. Oroſ. l. 7, c. 22. Euſeb. lib. 9, c. 9. Niceph. lib. 6, cap. 10. Zoſim. lib. 1.

Capto Valeriano, ſucceſſit ejus filius Gallienus. Hic ſe totum voluptatibus dabat, neglecta republica, ſic quidem, ut milites, qui paſſim per provincias erant, novos Imperatores ſibi deligerent, per Galliam, Hiſpaniam, Pannonias, Illyricum, Ægyptum, Aphricam, cæteriſq; in locis, qui tamen omnes, partim civilibus inter ipſos diſſidiis oppreſſi fuerunt.

Trebell. Pollio. Videatur Pollionis hiſtoria de 30 Tyrannis, eorumq; mutuus lanienus.

Ipſo regnante, Gothi Thraciam occupant, Macedoniam vaſtant, Theſſalonicam obſident, Scythæ in Bithyniam & Cappadociam & Aſiam invadunt, & ab

Euxi-

Euxino Ponto in Iſtrum devecti, Romanorum municipiis vim faciunt.

Eutrop. l. 9. De Gallieno Aurelius Victor, Feſtus Rufus. Euſeb. l. 7. c. 18. Zoſim. l. 1.

Ejus vero tanta ſocordia fuit, ut, cum de provinciarum defectionibus, & publicis calamitatibus audiret, ridicule ſemper & contemptim reſponderet, quaſi reſpublica nihilominus conſiſtere, ſuamq; dignitatem retinere poſſet, nec ideo facta ſit ejus deterior conditio: contemptus igitur, tam domi quam foris, ob dedecoroſum vitę genus, reipublicę quamplurimos conciliavit hoſtes; ac Scythæ quidem, & Gothi, cumque his permixti quamplures alii populi, erant tum in armis, ac in perniciem populi Romani conjuraverant circiter CCCXX hominum millia; ſed hos omnes in Mœſia, multiſque aliis in locis, debellavit tandem Flavius Claudius, qui interfecto Gallieno ſucceſſerat, vir magnæ virtutis ac dignus longiori vita.

Trebell. Pollio in vita. Eutrop. lib. 9. Oroſius l. 7, c. 23.

Poſt Claudium fuit Aurelianus, quoniam ejus erat perſpecta virtus, quam regnante Claudio, multis in locis in hoſtem declaraverat. Is per Inſubriam bella geſſit, & cum Marcomanis conflixit, dubie quidem initio, & periculoſe, verum feliciter tandem, poſtquam illius mandatu,

libris

libris inſpectis Sibyllinis, religionem ſenatus procuraſſet: Romam inde profectus, & mulctatis nonnullis, ob ſeditionem excitatam ſe abſente, bellum ſuſcepit, ut, quæ ſunt ad orientem ſolem, & in Syria, provincias recuperaret: quas Zenobia, fortis & animoſa fœmina, ſuorum liberorum tutrix, obtinebat, ab Odenato conjuge ſibi relictas, qui Gallieno Cæſare, multa fortiter ac præclare iis in locis geſſerat.

Pomponius Lætus. Flav. Vopiſcus. Zoſimus l. 1. Eutrop. l. 9. Aurel. Victor. Feſt. Rufus. Pollio in vita 30. Tyrannorum. Oroſ. l. 7, c. 23. Procop. de bello Perſico l. 2.

Quacunque tranſiret Cæſar, hoſtes populi Romani fudit, in Illyrico, in Thracia, cæteriſque in locis, ac demum in hoſtilem regionem ubi veniſſet, poſt virium & periculi plenam dimicationem, vicit, ac reginam cepit, quæ Perſarum & Armeniorum auxiliis confiſa, fortiſſime pugnaverat. Ejus autem regionis, quam debellaverat, præcipua erat civitas Palmyra: cumque Cæſar ex Aſia rediiſſet in Europam, Palmyrani rebellarunt, occiſo duce, & militibus in præſidio collocatis. Reverſus igitur eo, captam urbem evertit, interfectis omnibus, ita quidem, ut nec ætati parceret ulli, neque ſexui.

Zoſimus l. 1. Palmyra Syriæ urbs olim Hadria-

Hadrianopolis vocata fuit, teſte Stephano. Syrorum quoque lingua Thadamus dicta fuit, ut tradit Baptiſta Egnatius.

Ægyptum deinde, quæ tum defecerat, recepit, & Gallias denuo Romanæ ditionis fecit: poſt Romæ triumphavit, inde per Illyricum profectus Perſis bellum indixit: ſed in itinere à ſuis familiaribus eſt interfectus.

Aurelius. Pomponius Lætus, Zoſimus lib. 1. hiſtoriæ novæ.

Ab ejus interitu fuit interregnum aliquandiu, quod poſt Romuli mortem acciderat nunquam. Tandem ſucceſſit Tacitus, qui paucorum menſium Imperator, nihil memorabile perfecit: hunc ſenatus oraverat, ne moriens liberos ſuos, verum aliquem ſpectatæ virtutis ac probitatis virum, Imperii ſucceſſorem faceret. Is fuit Probus, qui tam ab exercitu, quam à ſenatu confirmatus, Galliam recepit, & Francones Germanos, qui illam obtinebant, multis prælиis devicit.

Romanæ hiſtoriæ autores Francos, non Francones ſcribunt. Vopiſc. Aurelius, Eutrop. l. 9. Pompon. Lætus, Oroſ. l. 7. c. 27.

In Illyrico Sarmatas, aliaſque gentes concidit, & in itinere facto per Thraciam, barbaros populos, Romani nominis terrore, & rerum geſtarum magnitudine, ſibi devinctos reddidit: Aſiam pacavit,

& Parthorum regem ad petendam pa-cem ſola nominis ſui fama excitavit: pacem cum Perſis fecit, ac inde in Thraciam revertit, & exteros populos devictos in Romanum ſolum tranſtulit, ex quibus aliqui fidem ſervarunt: alii contra, quos tamen omnes magna ex parte poſt oppreſſit. Et cũ rebelliones per Galliam, Hiſpaniam, atq; Britanniam ſedaſſet, iter ingreſſus per Illyricum, ut Perſis bellum inferret, à ſuis inſidioſe fuit interfectus.

Zoſimus l. 1. Oroſ. l. 7, c. 14. Pomponius Lætus.

Florebat tum Reſpublica, longe lateque pacatis undiq; populis, ita quidem, ut Pro- bus aliquando diceret, brevi futurum, ut legionibus atq; præſidiis nihil eſſet opus: hoc illius dicto milites offenſi, judicabant, è medio tollendum eſſe.

Vopiſcus. Euſeb. hiſtor. Eccleſ. l. 7, c. 24.

Poſt eum ſubiit Carus, qui Sarmatas, morte Probi factos inſolentiores, & Italiæ minitantes, fregit, inque Perſas profiſciſcens, Meſopotamiam cepit, longiuſque profecturus, interiit.

Vide orationem Syneſii de regno ad Arcadium. Vopiſcus in vita Numeriani & Carini. Sextus Aurel. Eutrop. l. 9. Pompon. Lætus. Oroſius l. 7, c. 24. Feſtus Rufus.

Ex filiis natu minorem, Numerianum, militiæ ſecum habuit, alterum, Carinum,

Gal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Galliis præfecerat. Numerianus à ſocero ſuo fuit occiſus, in ejuſque locum venit Diocletianus: cum eo præliis aliquot conflixit Carinus, adipiſcendi imperii cauſa, ſed victus, occubuit. Diocletianus, propter naſcentes non in uno loco turbas ac ſeditiones, collegam ſibi ſumpſit Maximianum. Is Galliam communem pacavit, & Aphricam. Diocletianus autem Ægyptum, interfectis turbarum autoribus. Britanniam quoque decimo poſt anno, quam defecerat, & ut firmior eſſet Reipublicæ ſtatus, neve propter ſucceſſionem novi motus excitarentur, Galerium adoptavit, Maximianus autem Conſtantinum Chlorum.

Sextus Aurelius. Feſtus Rufus. Eutrop. l. 9. Oroſ. l. 7, c. 13.

Contra Narſem, Perſarum regem, miſſus à Diocletiano Galerius, infeliciter pugnavit, amiſſa majore parte exercitus, ſed juſſus redintegrare bellum, ingenti prælio ſuperavit hoſtem, & longius, quam quivis alius Imperator, excepto Traiano, iis locis progreſſus, capta Cteſiphonte, totam Aſſyriam domuit, & quinque trans Tigrim flumen provincias, quæ Trajano Cæſare defecerant, recepit.

Feſt. Rufus. Eutrop. Pomponius Lætus.

Per Aſiam rebus compoſitis, in Europam Diocletianus rediit, in qua pacati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

tum erant Scythæ, Sarmatæ, Alani, Baſtarnæ, Carpi, Catti, Quadi. Poſtea tum ipſe, tum Maximianus, abdicato magiſtratu, ſuos conſortes, de quibus ante diximus, Imperio præficiunt, Conſtantium quidem Galliis, Britanniæ, Hiſpaniis, Italiæ, Aphricæ; Galerium autem Illyrico, Græciæ & Aſiæ.

Oroſ. l. 7, c. 25. Eutropius in fine noni libri. Euſeb. l. 8, c. 26. Socrates l. 1, c. 1. Pomponius Lætus.

Hoc tempore Romæ fuit Epiſcopus, Marcellus, cujus extat decretum, Epiſcopis non licere convocare Synodum, abſque Romanæ ſedis authoritate, non licere item damnare ullum Epiſcopum, qui Romam provocarit.

Tom. 1 concil. p. 417, editionis Venetæ. Repetitur 2. quæſt. 6. ad Romanam Eccleſ. Diſt. 17. c. Synodum Epiſcoporum.

Erat hujus etiam, ſicut aliorum ante ipſum, afflicta tenuiſque fortuna, quum Cæſareum perſequeretur Maxentius. Itaque facile colligi poteſt, an in his anguſtiis atque latibulis tantum ille ſibi ſumpſerit, ut ejuſmodi faceret decreta.

Damaſus in vita Marcelli.

Conſtantino tandem Eboraci mortuo, Galerius adoptavit Severum & Maximianum.

Oroſ. l. 7, c. 5. Eutrop. l. 10. Sextus Aurel.

Inte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Interea milites prætoriani Maxentium Romæ ſalutant Cæſarem.

Eutropius l. 10. Aurelius Victor. Socrates l. 1, c. 1. Zoſimus l. 2. Pompon. Lætus.

Interfecto Severo, Maximianus Imperii collegam aſſumpſit Licinium.

Eutropius lib. 10. Socrates lib. 2, c. 1. Pomponius Lætus.

Inter hos magni fuerunt motus; ideoque nobiles Romani Conſtantinum Conſtantii filium in Galliis agentem, evocant, ut urbem à tyrannide Maxentii liberaret. Ille cum parte copiarum in Italiam profectus, commiſſo prælio, vincit, & tandem ad urbem Romam exercitum Maxentii plane concidit.

Eutrop. l. 10. Oroſ. l. 7, c. 28. Euſeb. hiſtor. Eccleſ. lib. 9, c. 8. & l. 1. de vita Conſtantini c. 32. Socrat. l. 1, c. 1. Zoſimus lib. 2. Pomponius Lætus. Meminit Prudentius Poeta.

Tandem etiam cum Licinio bella geſſit, qui prҿlio victus, & pleriſq; omnibus exoſus, à militibus demum fuit interfectus.

Sex. Aurel. Eutrop. l. 10. Oroſ. l. 7. cap. 28. Euſeb. in vita Conſtantini Magni lib. 2, c. 18. Niceph. l. 7, c. 45. Socrat. l. 1, c. 2. Zoſimus lib. 2.

Ejus belli cauſam fuiſſe nonnulli ſcribunt, quod Chriſtianæ profeſſionis homines acerbe Licinius perſequeretur,

cum quidem perſæpe rogatus eſſet, atque monitus à Conſtantino, ne faceret.

Euſeb. lib. 10, c. 8. Socrat. l. 1, c. 2. Sozomenus l. 1, c. 7. Niceph. l. 7, c. 44. Pompon. Lætus.

Nam inde à reſurrectione Chriſti ad hanc ætatem uſque per annos fere trecentos, qui Chriſtum profitebantur, varie fuerunt afflicti. Nam ut illa prætermittam, quæ ſacra ſcriptura de Stephano, de Iacobo, fratre Ioannis, de Petro captivo, ſed per angelum liberato, commemorat, ut Paulum quoq; taceam, qui & ipſe graviter Eccleſiam Dei perſecutus eſt, & poſtea converſus, nullum non periculorum genus adiit propter Chriſtum: Romani quoque Cæſares, horrendas & immanes excitarunt lanienas, Nero, Domitianus, Trajanus, Septimius Severus, Maximinus, Decius Valerianus, Aurelianus, Diocletianus, Maximianus.

Aug. de civit. Dei l. 8, c. 52. De his perſecutionibus vide ſcriptores Eccleſiaſticos, Euſebium Nicephorum, Severum Sulpit.

Rerum autem potitus Conſtantinus, & veram complexus religionem, portus extitit atque refugium Chriſtianis.

Quomodo Conſtantinus ad Chriſtianiſmum amplexandum adductus ſit, ſcribit Zoſimus l. 2. longe aliter ac Eccleſiaſtici ſcriptores rem explicant.

Tunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Tunc primum etiam Epiſcopi Romani cœperunt eſſe in tuto: nam huc uſque plerique omnes fuerunt affecti ſuppliciis. Numerantur autem inde à Petro, quem ipſi primum fuiſſe volunt, ad hoc uſque tempus, triginta tres. horum decreta ſunt in libros inſerta conciliorum: ſed ex iis pleraque tam ſunt levicula, tam nugatoria, tam aliena prorſus à ſacris literis, ut credibile ſit, ab aliis longo poſt tempore fuiſſe conficta. Sin autem vera ſunt, & ab illis emanarunt, tunc ſane, quod vaticinando Paulus dicebat, filium illum perditum, hominemque peccati, jam tum operari cœpiſſe myſterium iniquitatis, rectiſſime videtur ad hanc etiam partem accommodari poſſe.

Tomo 1. concil. 2 Theſſalonicenſ. 2.

Anacleto, qui ponitur quartus à Petro, tribuitur, & exſtat decretum, quo ſtatuit, Eccleſiam Romanã eſſe mandato, & inſtitutione Chriſti, caput aliarũ Eccleſiarum.

2 *Tomo concil. p. 306. Repetitur Diſt. 22. c. Sacroſancta. item Diſt. 1. c. In novo.*

Alteri poſt eum, Alexandro, decretum adſcribitur, quo mandat, ut aqua cum ſale conſecretur, ad expurgandum populum, & amoliendum inſidias Diaboli.

1 *Tomo Concil. pagina 316. epiſt. 1. ad omnes Orthod. Extat de conf. diſt. 3. cap. Aquam cum ſale.*

Quæſo quantum iſta differunt ab Apoſtolorum illa majeſtate, quantum autem à Ioannis Euangeliſtæ ſcriptis, qui prope ad hoc uſque tempus ætatem produxit?

Euſeb. lib. 4. De obitu Ioannis Euangeliſtæ nihil certi extat. Hieronymus breviter ait, Ioannem anno 68. poſt paſsionem Domini Epheſi mortuum. Suidas ad annum ætatis 120. perveniſſe refert.

Hæc duo poſui ſolum, ut de reliquis judicium fieri poſſit: nam fere ſunt ejuſdem generis, & ambitionem apertè præ ſe ferunt, & ut ſermo eſt illotus, ita quoque res ipſa nihil habet ſalis, quem in Eccleſiæ miniſtris Paulus requirit.

Ad Coloſſenſes 4.

Huc etiam pertinet Conſtantini Cæſaris edictum, quod ſuis libris inſeruerunt, ipſorum potentiæ videlicet fundamentum atque robur. Nam quæ ponitur ibi liberalitatis illius immenſæ cauſa & occaſio, falſi redargui poteſt ex hiſtoriis atque convinci.

Diſt. 96. Conſtantin. In vetuſtioribus exemplaribus Decretor. Gratiani non exſtat Donatio Conſtantini M. ut annotatur Centuria 4. Hiſtor. Eccleſ. Otto Friſing. l. 4. ſcribit, fuiſſe Gratiani tempore, qui donationem illam fictam aſſeverarent. Impugnarunt publicis ſcriptis hoc commentum Marſilius Patavinus, in libro ſuo, cui titulus,

tulus, Defenſor pacis: Nicolaus Cuſanus Cardinalis l. 3. c. 2. de concordia Catholica: Æneas Sylvius in ſuo Dialogo: Volaterranus: Laurentius Valla: Ludolfus de Babenberg, de jure regni Imperii Romani, c. 13. Ioannes de Pariſiis, tractatu de poteſtate regia & papali: Martinus Lutherus: Item Hottomannus in bruto fulmine: Theophilus Banoſius l. 10. de Politia civitatis Dei, c. 11. Defendunt hanc ementitam donationem Auguſtinus, Steuchus Eugubinus, duobus libris contra Vallam ſcriptis, & Boethius Epo. Friſius l. 2. Hercicarum quæſtionum. Ioannes Aventinus l. 5. Henrico IV. *imperante, fabulam donationis Conſtantinianæ primum excogitatam affirmat, quod ab illorum temporum ſtatu non alienum videtur.*

Deinde, ut maxime fuerit Cæſar profuſus, uni ſibi fortaſſe potuit hoc ipſo jus ſuum imminuere: ſucceſſoribus autem, æquali poteſtate præditis, & reipublicæ tutoribus, non potuit. Nam qui jus & imperii vectigalia deteriora facit, patriæ pater appellari non debet, ac par pari præſcribere non poteſt, aut præjudicare.

L. 4. de recep. arbit. Item in l. 58. D. de judic. & l. ille, 13. §. tempeſtivum, D. ad SC. Trebellian.

Conſtantini Cæſaris mandatu, Niceæ, urbe Bythiniæ, fuit indictum, & habitum

concilium longe frequentiſſimũ, in eoque dogma damnatum Arrii, qui Chriſtum negabat ejuſdem eſſe cũ patre ſubſtantiæ.

Euſebius de vita Conſtantini M. l. 3, c. 6, 7. Niceph. l. 8, c. 4, & ſeqq. Theodoretus l. 1, cap. 7, & ſeq. Socrat. lib. 1, c. 5. Sozom. l. 1, c. 16. Ruffin. l. 10, c. 2. Zonaras tomo 3. Oroſ. l. 7, c. 28.

Non ex Europa tantum & Aſia, ſed ex Ægypto etiam atque Lybia conveniſſe eo ſcribuntur Epiſcopi.

Hinc Auguſtinus libro de Baptiſmo, cap. 18, Nicenum Concilium, orbis terræ Concilium nominat.

Decretum inter alia fuit, ut per Ægyptum, Lybiam, Pentapolim, vetus conſuetudo ſervetur, nimirum, ut hi omnes Alexandrino ſubſint Epiſcopo, quum Romanus etiam Epiſcopus hunc morem uſurpet & retineat: Item ut Antiochiæ cæteriſque provinciis & Eccleſiis integra maneant ſua cuique privilegia.

Tomo 1. concil. cap. 6. Decret. concilii Niceni. pag. 485. item 568. & 578. Diſt. 65, cap. Mos antiquus.

Poſt hanc Synodum, Euſtathio quodam authore, natæ fuerunt opiniones pravæ, de vitando matrimonio, de novo & inuſitato genere veſtitus, de non edendis carnibus, de relinquendis poſſeſſionibus.

Athanaſ. orat. 1. contra Arrian. Baſilius.

lius. Epiſt. 74. Socrat. l. 2, c. 47. Niceph. l. 9, c. 16. Sozomenus l. 3, c. 13.

Cum ergo pleriq; conjuges divortium facerent, & ſervi relictis dominis, ad novum illum ac religioſum veſtitum, uti vocabant, confugerent: idem quoque facerent mulieres, deſertis maritis: cum ii, qui carnibus veſcebantur, item Eccleſiæ miniſtri, qui duxerant uxores, vulgo deſpicerentur, tanquam impuri, & ingrati Deo; Gangræ, oppido Paphlagoniæ, fuit habita Synodus, in eaque damnati, qui ſic docerent atque ſentirent.

Hujus concilii Canones Decretis Gratiani fere omnes inſerti ſunt, Diſt. 30, 31, & 42. Canones Concilii Gangrenſis exſtant XX. *tomo* I. *conciliorum, p. 609. ſubſcriſerunt Epiſcopi 16.*

Salutatus ampliſſime à ſenatu populoque Romano Conſtantinus, propter reſtitutam Reipublicæ pacem, ad externa bella totum ſeſe convertit, multiſq; præliis Gothos atq; Sarmatas vicit, Thraciam diripientes: deinde jam ætate gravis, bellum indixit Perſis, Meſopotamiam vaſtantibus, & in Aſiam ubi veniſſet cum exercitu, ſumpto pharmaco, valetudinis curandæ cauſa, vitam finiit, non abſque veneni ſuſpicione.

Feſt. Ruf. Euſeb. de vita Conſtant. l. 4. c. 56. Eutrop. l. 10. Sex. Aurel. Oroſ. l. 7, c. 28.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

c.28. Socrat. l.1,c.26. Sozom. l.2, c. 32. Niceph. l.8,c.54, & 55. Auguſt.l.5,c.22, de civit. Dei. Pompon. Lætus.

Hic ille eſt, qui cognomento dicitur Magnus,& qui Byzantium,urbem Thraciæ, ſuo de nomine vocavit, eo tranſlata ſed e regia.

Eutrop.l.10. Oroſ.l.3, c. 13.l.7, c.28. Socrat. l.1,c.12. Saxon. l.2,c.2. Auguſt. l.5, c.25, de civit. Dei. Zoſimus l. 2.

Cœpit autem regnare ad annum, à natali die Chriſti, circiter trecenteſimum duodecimum. Cometes inuſitatæ magnitudinis mortem ejus anteceſſiſſe dicitur.

Eutrop. lib. 10.

Tres reliquit filios, Conſtantinum, Conſtantium, Conſtantem: hos inter diviſum fuit imperii corpus: Conſtantino pars obtigit Alpium, Gallia, Hiſpania, Britannia, Orcades, Hibernia, Thyle: Conſtanti, Italia, Aphrica, cum Inſulis, Illyricum, Macedonia, Achaia, Peloponneſus, Græcia: Conſtantio Aſia & Thracia.

Aurelius Victor Euſebius lib.4, c.51, de vita Conſtantini Magni. Niceph. *lib.* 8, *c.54. Zoſimus lib. 2. Pomponius Lætus. Non ſatis autem convenit, diviſeritne Conſtantinus ipſe hæredibus imperium, an ipſi poſt ſorte id fecerint. Vives ad c. 25, l. 5, Auguſtini de civit. Dei.*

Conſtantinus ea diviſione non contentus,

tentus, bellum intulit fratri Conſtanti: jamque pervenerat Aquileiam: ibi congreſſus cum copiis Conſtantis, amiſſo exercitu, confoditur.

Eutropius lib. 10. Aurelius Victor. Oroſ. lib. 7, cap. 29. Socrat. lib. 2. cap. 3. Zoſimus lib. 2. Pompon. Lætus.

Conſtans qui interea cum Getis & Sarmatis in Dacia belligerabat, poſt eam victoriam, de qua diximus, in Italiam venit, & ſuperatis Alpibus in Galliam penetravit, & biennio ditionem omnem mortui fratris obtinuit: ſed paulo poſt inſidiis & fraude Magnentii fuit interfectus.

Aurel. Victor. Eutrop. l. 10. Oroſ. l. 7. c. 29. Socrat. l. 2, c. 20. Sozom. l. 4, c. 1. Niceph. l. 9, c. 29. Zoſim. l. 2. Pomp. Lætus.

Hunc Magnentium milites antea deliniti ac præmiis allecti, ſalutaverunt imperatorem.

Aurel. Victor. Eutropius l. 10. Oroſ. l. 7, c. 29. Socrat. l. 2, c. 10. Zoſimus per jocum imperatorem factum ſcribit, l. 2.

Ea re cognita, Conſtantinus, ex tribus fratribus adhuc ſuperſtes, relicto per Aſiam legato patruele & ſororio ſuo Gallo, magnis cum copiis in Italiam, ac inde in Galliam accedit, & hoſtem ingenti prælio vincit. Elapſus autem Magnentius, de pace legatos mittit, ſed rejectus à victore, denuo præliatur, & infeliciter

qui-

mari tior ſororis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

quidem: itaque Lugdunum fugiens, cum ſuos etiam comites inſidiari ſibi videret, nec, quo ſe reciperet, haberet, mortem ſibi conſcivit ipſe.

Sextus Aurelius. Eutrop. l. 10. Oroſ. l. 7, c. 29. Socrates l. 2, c. 27. Sozomenus l. 4, c. 6. Niceph. l. 9, c. 32. Zoſimus lib. 2. Pomponius Lætus. Athanaſius in Apologia ad Conſtantium Cæſarem ſcribit, Magnentium Iudam imitatum, eodem mortis genere ſibi ipſi carnificem factum. Aurelius gladio incubuiſſe refert.

Conſtantius deinde, Gallum patruelem, legatum ſuum per Aſiam, ut dictum eſt, abutentem imperio ac poteſtate, cum alia ratione ſanare non poſſet, interfici mandat: poſt in Aſiam redit, perfecturus bellum Perſicum, quod propter factionem Magnentii, ut ſupra diximus, intermiſerat.

Sextus Aurel. Eutrop. l. 10. Oroſ. l. 7, c. 29. Am. Marcellin. l. 14. Socrat. l. 2, c. 27. Sozom. l. 4, c. 6. & 5, c. 2. Niceph. l. 9, c. 8. Zoſ. l. 1. Pomp. Lætus.

Et quoniam ſub hoc ipſum tempus, Germani facta impreſſione, Galliam vaſtabant, alterum ſuum patruelem, Iulianum, Galli fratrem, adoptavit, & Galliæ tutelam illi commiſit.

Marcell. lib. 15. Sozom. lib. 5, c. 1. Zoſimus lib. 3.

Iulia-

Iulianus feliciter adminiſtratâ re, multiſque præliis victor, hoſtem trans Rhenum expulit, complures cepit, ac Romanos milites captivos liberavit, & ad Argentoratum hoſtilem exercitum fere totum concidit, ideoque ſalutatus eſt ab exercitu, non modo Cæſar, verum etiam Auguſtus; & diademate ornatus, licet invitus, ut præ ſe ferebat. Nam literis ad Conſtantium datis, invidiam facti conabatur à ſe derivare: ſed Conſtantius ea re plurimum offenſus, omiſſo Perſico bello, vicinisque populis liberaliter & amice compellatis, ut in fide perſiſterent, iter ingreſſus eſt, ut Iulianum ad officium reduceret: ſed in itinere, cum adhuc eſſet in Aſia, febri correptus, vitam finiit, Iuliano prius conſtituto ſucceſſore.

Socrat. l. 5, c. 1. Sex. Aurel. Zoſimus l. 3. Marcel. lib. 16, 20, & 21. Aurel. Vict. Eutrop. l. 10 Oroſ. l. 7, c. 29. Socr. l. 2, c. 37. Niceph. l. 9, c. ult. Theod. l. 3, c. 1. Soz. lib. 5, cap. 1.

Regnante Iuliano populi Romani hoſtes intra ſuos fines ſe continebant, nec ullus erat uſpiam motus.

Ammianus l. 25. Eutrop. l. 10. Feſt. Rufus. Aurel. Vict. Socrates l. 3, c. 18. Theodor. l. 3, c. 20. Sozom. lib. 6, cap. 1. Auguſt. de civit. Dei lib. 4, c. 29.

Ipſe contra Perſas profectus, & Aſſy-

riam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

riam populatus, exercitu hoſtili profligato, Cteſiphontem uſq; pervenit : tandem reducturus copias , à tergo invaditur ab hoſte: cumq; medius verſaretur inter ſuos milites, accepto vulnere, paulo poſt exceſſit è vita, Chriſtiani nominis hoſtis.

Quod Chriſtiani nominis hoſtis fuerit & perſecutor Iulianus , atteſtantur Socrates l. 3, c. 11. Theodoretus l. 3, c. 7. Sozom. l. 3. c. 1, 2. Niceph. l. 10, c. 21, 22, 23, &c. Auguſtinus l. 18, c 52. Pompon. Lætus.

Milites , amiſſo duce , cum in magnis verſarentur anguſtiis , Cæſarem faciunt Iovinianum.

Aurelius Victor. Eutropius l. 10. Oroſ. l. 7, c. 31. Ammianus lib. 25. Socrates l. 3, c. 19. Theodoretus l. 4, c. 1. Sozom. l. 6, c. 1. Niceph. l. 10, c. 38. Zoſ. l. 3. Pomp. Lætus.

Erat tum Epiſcopus Romanus Iulius, ejus nominis primus , cujus exſtant epiſtolæ ad Epiſcopos Orientales , in quibus non ſemel inculcat, ſibi ſoli, qui ſit primæ ſedis, ut ait, præſul, ſingulari quodam privilegio & ex præſcripto divino, jus competere convocandi Synodos generales.

Tom. 1. Concilior. pag. 610, & ſeqq. Epiſt. 1. quæ tamen cenſetur eſſe fictitia. Repetitur 3. q. 6. cap. Dudum à ſanctis.

Mirum autem videri poſſit, qua fronte iſtud ſcribat , aut alii jactent , quum & ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ante ipſum Conſtantinus Nicenum, & poſt ipſum annis omnino centum, Martianus Imperator Chalcedonenſe coëgerit concilium. Ad ſe quoque ſolum, ejus urbis antiſtitem, pertinere dicit, ut de cauſis Epiſcoporum, & id genus aliis gravioribus negotiis cognoſcat.

Epiſtola hæc Iulii ſuppoſititia eſt, ut ex Socrate lib. 2, c. 15. & Sozomeno l. 3, cap. 8. ubi literarum ſumma indicatur, quæ cum argumento fictitiæ hujus Epiſtolæ non congruit, liquet.

Hanc ejus arrogantiam Epiſcopi illi ferre non poterant, & Antiochiæ congregati, maſcule reſpondent, ſententiam ab ſe latam, retractari ab ipſo non oportere, quod eundem dignitatis gradum obtineant, quem ipſe: nam inde à ſuis finibus, Chriſti doctrinam, Apoſtolorum opera & miniſterio, Romam perveniſſe tandem: quod ſi pergat, & nova decreta faciat, non ſe parituros, & nihil ſibi fore commune cum ipſo; conſiliumq; capturos eſſe, quemadmodũ res ipſa poſtulabit.

Extat epiſtola hæc inter decreta Iulii Pontificis 1 tomo ciciliorum, pag. 621, editionis Venetæ; reſponſum Iulii ſubnexum eſt pag. 625.

In alia quoque Synodo ejus urbis, multo frequentiori, quam prius habita fuit, inter alia ſtatuunt, quod ſit Epiſcopi,

quod officium Metropolitani, ſi quando graviores cauſæ diſceptentur. Nam ſi diſſentiant Epiſcopi, jubent, ut Metropolitanus è finitima provincia quoſdam adhibeat judices, litemque definiat: ſin autem Epiſcopus aliquis de communi ſententia reliquorum Epiſcoporum ſit condemnatus ob crimen, firmum eſſe mandant judicium, neque retractandum ab alio. Decernunt etiam, ut bona ſacra diſpenſet fideliter, & elargiatur Epiſcopus in uſum pauperum, & ipſe quoque, ſi ſit opus, deſumat ex illis, quod erit neceſſarium ad tolerandam vitam, quum Paulus dicat, victu & amictu nos oportere eſſe contentos: quod ſi forſan in ſua, ſuorumque privata commoda facultates illas avertat Epiſcopus, & ſuis propinquis eorum adminiſtrationem committat, ſynodo coërcendum eſſe dicunt.

Tomo 1 concil. ſub tit. Concilium Antiochenum, pag. 640, Canone 14 & 15, p. 646 & 647. Canon. 25, pag. 650. 1 Tim. 6. 12. quæſt. 1 Epiſcopus Eccleſiaſtic. rerum.

Iovinianus, imminente hoſte, pacem demum fecit, ignominioſam reipublicæ: nam provincias illas quinque trans Tigrim, occupatas à Galerio, ſicut antea diximus, ac ſimul Meſopotamiæ partem reddidit: deinde pactus fuit, populum Romanum non eſſe laturum opem Ar-

meniæ

meniæ regi ſocio & amico. Progreſſus cum exercitu, ut domum rediret, in finibus Bithyniæ mortuus eſt.

Feſt. Rufus. Zoſimus l. 3. Agathias l. 4. Marcel. l. 25. Eutropius l. 10. Oroſius l. 7, c. 31. Socrates l. 3, c. 22. Theodor. l. 4, c. 4. Sozom. l. 6, c. 6. Auguſtin. de civitate Dei, l. 5, c. 25. Diacon. l. 11. Pompon. Lætus.

Ilico Cæſarem fecit exercitus Valentinianum; qui deinde, poſtquam Conſtantinopolim venit, imperii collegam ſibi ſumſit, fratrem ſuum Valentem, eique regiones illas commendans profectus in Germanos, Saxones Oceano vicinos domuit.

Sext. Aurel. Ammianus l. 26. Diac. l. 11. Oroſius l. 7, c. 32. Marcel. lib. 28. Diac. lib. 12.

In Galliam poſtquam venit, ira concitatus periiſſe fertur.

Aurel. Victor. Paulus Diaconus l. 12. Ammian. l. 30. Socrat. l. 3, c. 26. Sozom. l. 7, c. 36. Zoſim. l. 4. Pompon. Lætus.

Erat per id tempus in Aſia frater ipſius Valens, alter Cæſar, ut Parthos, Armeniam vaſtantes, & Perſarum regem rupto fœdere belligerantem, coërceret: ſed cum Huni, ſive Tartari & Scythæ, Pannoniam, Epirum, & Theſſaliam vaſtarent, in Europam rediit, & commiſſo prælio victus, ac in fuga vulneratus, in-

que tugurium quoddam delatus, immiſſo ab hoſtibus igne, conflagravit.

Diacon. l. 21. Poſ. l. 4. Oroſ. l. 7, c. 33. Qua ratione Valens interierit, incertum. Socrat. l. 5, c. 1. Alii igne ambuſtum ſcribunt, Diac. l. 12. Sozom. l. 6, c. ult. Theodoret. l 4, c. 36. Alii Imperatorio habitu mutato ſe in medium ſuorum peditum injeciſſe, ibique cecidiſſe & jacuiſſe incognitum, Socrat. l. 4, c. 31. Marcellinus l. 31.

Valentiniani Cæſaris atque Valentis edictum exſtat, quo mandatur, ut qui monaſticam vitam ſectantur, atque ſolitudinem, eaque ratione militiam & onera publica defugiunt, extrahantur è ſuis latibulis, & aut patriæ ſerviant, aut omnibus aliis commoditatibus careant, quæ poſt conferantur in eos, qui laborem & periculum pro Republica ſuſtinent.

Lib. 26, c. de Decurionibus. Vide Auguſtin. de civit. Dei l. 18, c. 52. & ibi Vivem. Exſtat hæc lex in Codice Theodoſiano, lib. 12, tit. 1. l. 26. Meminit etiam Paulus Diaconus l. 12. & Iornand. Gothus l. 1. Pertinet autem ad monachos Ægypti, quibus fuit Valens pertinaciter infenſus: Iac. Cuiacius annotavit. Conſule annotationes Alciati in l. 10 Codicis Iuſtiniani, §. In lege quidam ignaviæ. Vbi Bartoli erroneam interpretationem refellit: vide eundem Alciatum lib. 3 diſputation. c. 11.

Hoſtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Hoſtes deinde, circumſeſſa Conſtantinopoli, quum donis atque pecuniis eſſent ab imperatore placati, diſceſſerunt.

Ammianus l.31, & Socrates l.5, c.1. Barbaros à Saracenis precio conductis repulſos ſcribunt. Sozom l.7, cap.1. Paulus Diaconus lib.12. Pompon. Lætus.

Valentinianus Cæſar, pacata Saxonia, filium ſuum Gratianum cooptarat collegam.

Aurelius Victor. Diaconus l.12. Marcell. l.27. Socrates l.4, cap.10.

Cum ergo tam pater, quam patruus Valens mortem obiiſſent, Gratianus utrique ſuccedit, quumque variis turbarum fluctibus agitaretur reſpublica Theodoſium belli ducem inſignem allegit, & ad ſolem orientem miſit. Is ad Conſtantinopolim Hunnos fudit, atque Gothos Thraciæ finibus ejecit.

Aurel. Victor. Socrat. l.5, c.2. & Sozom. l.7, c.2. Diaconus l.12. Oroſ. l.7, c.34. Theodoretus l.5, c.5. Zoſimus l.4.

Gratianus deinde à quodam ſui belli duce, Maximo, affectante Imperium, per inſidias fuit in Galliis interfectus.

Aurelius Victor, Socrat. l.5, c.11. Sozom. l.7, c.13. Niceph. l.12, c.19 & 20. Oroſ. l.7, c.34. Zoſimus l.4. Diacon. l.12.

Præceptorem habuit in literis Auſonium Burdegalenſem, cujus exſtant poë-

mata quædam, eumque tandem ad conſularem dignitatem Romæ perduxit.

Exſtat Gratiarum actio Auſonii ad Gratianum Imperatorem pro conſulatu.

Eodem prope fato, filius ejus Valentinianus occubuit etiam, ſumma fraude ſui familiaris Arbogaſti.

De hoc legitur oratio funebris Ambroſii Epiſcopi Mediolanenſis. Aurelius Victor, Oroſ. l. 7, c. 35. Diaconus lib. 3. Socrat. l. 5, c. 24. Sozom. l. 7, c. 22. Niceph. l. 12, c. 38, 39. Hieron. in Epitaphio Nepotiani ſuffocatum & laqueo ſuſpenſum ſcribit. Fuit autem, Zoſimo teſte, Arbogaſtus ex Francis Germanis oriundus.

Sed non tulerunt impune percuſſores: nam cæſi poſtea fuerunt uterque à Theodoſio Cæſare, & Maximus quidem captus, Aquileiæ fuit interfectus, alter vero mortem ſibi conſcivit ipſe.

Auguſt. l. 46 de civitate Dei. De cade Maximi legatur Aurel. Victor. Oroſ. l. 7, c. 35. Diaconus lib. 13. Socrates l. 5. c. 14. Sozom. l. 7, c. 14. Theodoretus l. 5, c. 15. Niceph. l. 12, c. 21. Arbogaſti, quem Zoſimus & Suidas Francum, Diaconus è minoribus Galliis oriundum ſcribunt, interitum refert Aurelius Diaconus l. 13. Socrates lib. 5, c. 24. Thedoretus l. 5, c. 24. Sozom. l. 7, c. 24. Niceph. l. 12, c. 38, & 39. Claudianus in Paneg.

Deletis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Deletis ergo tyrannis, Theodoſius rerum potitus, Imperii ſocios conſtituit filios, Honorium & Arcadium: & quoniam ætate juniores erant, duces, ac velut moderatores illis attribuit, Arcadio Ruffinum, Honorio Stiliconem, neque multo poſt vitam finiit.

Pomp. Lætus c. ultimo. Theodoret. l. 5, c. 25. Sozom. l. 8, c. 28. Niceph. lib. 12, c. 50. Zoſimus l. 4.

Ipſo jubente, Conſtantinopoli fuit habita Synodus, damnatumque in ea Macedonii dogma, divinitatem Spiritui ſancto derogantis.

1 Tomo concil. pag. 727. Socrat. lib. 1, c. 8. Sozom. l. 7, c. 7, & 8. Auguſtinus de hæreſibus c. 52. Niceph. l. 12, c. 18. Diſt. 16, cap. Prima autem Synodus. Baſilius in expoſit. fidei Nicenæ, Macedonium Pneumatomachū propterea nominatum ſcribit.

Qui fuerunt ibi patres ad centum quinquaginta, ſicut traditur, inſtituerunt Epiſcopos, tum ibi, tum Antiochiæ, quam vocant ſeniorum & vere Catholicam Eccleſiam, tum Hieroſolymæ, quam Eccleſiarum omnium matrem eſſe dicunt: & hæc quidam acta ſua perſcribunt ad Damaſcum Epiſcopum Romanum, qui conatus fuerat eos evocare Romam.

Tomo 1 concil. p. 680. & ſeqq. Theodoretus l. 5, c. 8, & 9.

Damaſo fuit familiaris Hieronymus, quum eſſet juvenis. Ejus eſt dictum illud memorabile: Vbicunque Epiſcopus fuerit, ſive Romæ, ſive Eugubii, ſive Conſtantinopoli, ſive Regii, ſive Alexandriæ, ejuſdem meriti eſt atque ſacerdotium.

In epiſt. ad Euagrium 3. operum Hieronymi. Damaſus Hieronymi opera uſus eſt in ſcriptionibus Epiſtolarum Synodalium, ut Hieronymus ipſe ſcribit, epiſtola ad Euſtachium, item ad Gerontiam.

Theodoſius magna fuiſſe pietate fertur; & ab Epiſcopo Mediolanenſi Ambroſio reprehenſus, aditu que templi prohibitus, patienter tulit.

Theodoretus l.5, c.17. Niceph. lib. 12, c.40,41. Sozom.l.7,c.24. Auguſtin.l.5, c.26 de civit. Dei. Paulus Diacon. l.13. Zonaras tomo 3. Michael Glycas Annal. parte 4. De hoc Ambroſii facto, graviſſimum exſtat judicium Thomæ Eraſti medici excellentiſſimi, qui illud iniquum eſſe, nec unquam veris & juſtis rationibus excuſari poſſe, palam affirmat. Vide Rudolphum Hoſpinianum, lib. 2, cap. 1 de origine, uſu & abuſu templorum.

Arcadius ad orientem ſolem Conſtantinopoli præerat: Honorius autem Romæ: ſed Ruffinus, ut imperium ad ſe transferret, Gothorum Regem clam hortabatur, ut Arcadio bellum faceret:

intellecta perfidia, Ruffinus à militibus trucidatur.

Socrates lib. 6, c. 1. Sozomenus lib. 8, cap. 1. Nicephor. lib. 13, cap. 1. Zoſimus lib. 5. Diaconus lib. 13. cap. 1. Ruffinus fuit Gallus, teſte Suida, in voce Theodoſius.

Arcadium Cæſarem Innocentius, ejus nominis primus, Epiſcopus Romanus, excommunicavit, quod conſenſerat, ut Ioh. Chryſoſtomus ab Eccleſia ſua pelleretur, ſicut in jure Pontificio refertur.

Niceph. l. 13, c. 34. Diſt. 96, c. Duo ſunt quippe. Videatur Glycas Annal. parte 4.

Floruit tunc etiam Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus, qui concilio Carthaginenſi tertio interfuit & quarto: ubi decretum inter alia fuit:

Vt Epiſcopus non longe ab Eccleſia ſuum haberet hoſpitiolum.

Decret. Synodi Carthaginenſis quartæ, Canone 14. Tomo 1 concilior. pag. 759.

Item ut vilem ſupellectilem & menſam, & victum pauperem haberet, & fide vitæque integritate ſibi pararet authoritatem.

Diſt. 41, c. Epiſcopus vilem. Decretor. Synod. Carthag. Canone 15.

Vt rebus Eccleſiæ, tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.

Canone 13, pag. 760.

Auguſtino quoque ſcripſit Innocentius I, & Aurelio Carthaginenſi Epiſcopo, & cohortatus ad mutuas precationes, Germanos vocat & conſacerdotes.

Epiſt. 10 Innocentii I. Tomo conciliorum 1, pag. 780.

Ab Innocentio fuit Zoſimus, qui patrum & antiquitatis decreta laudans, ne Romanæ quidem ſedi, ſicut vocant, licere dicit, ut in iis aliquid mutet, aut contra ſtatuat.

L. 25, q. 1 contra ſtatuta.

Morem quoque ſui temporis inſectatur & corrigit, quod plerique nullis imbuti literis ad ſacerdotalem ordinem aſpirabant.

Diſt. 36. c. qui Eccleſiaſt. & Diſt. 59. c. qui Eccleſ. Epiſt. 1 ad Heſychium Salonitanum Epiſcop. pag. 810.

Zoſimum excepit Bonifacius primus. Erat tunc Carthagine concilium ſextum, valde frequens, cui Auguſtinus interfuit. Eò miſſis legatis, Bonifacius oſtendit, Synodum Nicenam ſedi Romanæ tribuiſſe jus illud, ut ad ipſam ex omnibus provinciis undique provocaretur: petit igitur à patribus, ut hoc ipſi quoque ſanciant & confirment. Reſpondent, nihil ejuſmodi fuiſſe Niceæ decretum, quod quidem ipſi ſciant; veruntamen ut certo res inveſtigari poſſet atque ſciri, placuit,

ab Alexandrina & Conſtantinopolitana Eccleſia petendum eſſe verum ejus Synodi exemplar. Eo tandem allato, deprehenſum eſt, plane contrarium fuiſſe ſtatutum, hoc videlicet, ut de ſuis cauſis quæque provincia cognoſceret, & ab Epiſcopis ad Synodum provinciæ, vel etiam ad Oecumenicum, ut vocant, concilium, provocaretur.

Tom. 1 concil. In actis concilii Carthag. ſexti, p. 818. Epiſtola hæc extat in Actis Concilii Aphricani, capitulo 101. pa. 841.

Erat tum Alexandrinus Epiſcopus, Cyrillus. Antequam exemplar veniret, mortuus erat Bonifacius; cumque ſucceſſor ejus Celeſtinus idem urgeret, reſponſum tulit juxta formam decreti.

Cap. 120, pag. 843. Cap. 105.

Mortuo Arcadio ſucceſſit filius Theodoſius II. quo regnante, & jubente, Epheſina fuit habita Synodus; in eaque damnatus Neſtorius, qui Chriſtum natum eſſe Deum ex Maria virgine negabat. Auguſtinus tunc è vita diſceſſit.

Socrat. l. 7, c. 32, & 33. Euagrius l. 1, c. 2, & ſeqq. Niceph. l. 14, c. 13. Auguſtinus obiit Hippone, anno Chriſti 440, ut ait Sigebertus in Chronico, vel 446, ut Beda: ſed 432 Diacon l. 14, ſive 433 Proſper in Chron. Liberatus Archidiaconus Carthaginenſis ſcribit cap. 5 ſui Breviarii,

Augu-

Auguſtinum ad hanc Synodum accerſitum, ſed morte præventum eſſe.

Ab altera parte Stilico, tutor Honorii, perfidioſe rem etiam egit, uti Ruffinus. Et cum in Gallia domicilium ſedemque Gothis tribuiſſet: commovit illos, ut in Italiam ingreſſi, duce Alarico Romam caperent, quod fuit anno conditæ urbis MCLXII, poſt Chriſtum vero natum CCCCXII.

Diaconus l. 13. Auguſtin l. 1, c. 1. de civitate Dei. Iornand. lib. 2. Sozom. l. 9, c. 9. Oroſ. l 7, c. 38. Paulus Æmilius l. 1. Michaël Ritius de regibus Hiſpaniæ lib. 1. Egnatius l. 1, Principum Romanorum.

Romæ paucis diebus Gothi commorati, cum Rhegium veniſſent populabundi, ac in Siciliam trajicerent, naufragium fecerunt, extincto etiam rege.

Cum deinde multa Stilico nequiter faceret, & inſidioſe, quo ſuum ad filium Eucherium Imperii ſummam transferret, intellecta fraude captus, & Honorii juſſu fuit interfectus.

Diacon. l. 13. Oroſ. l. 7, c. 38. Sozomenus l. 9, c. 4. Zoſimus l. 5.

Alarico rege mortuo, Gothi regem ſibi ſumſerunt Adolphum, ejus propinquum, eoque duce Romam redeunt, & quod reliquum erat abſumunt.

Procop. l. 1, de bello Vand. Diacon. l. 13.

Oroſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Oroſ. lib. 7, cap. 43. Iornandes. Valla. Adolphus hic Alarico affinis fuit, conjugis nempe frater, ut Zoſimus innuit. Diaconus Athaulphum, Oroſius Athalphum vocat.

Eo interfecto, regnavit Genſericus, & hoc ſublato, Wallis; cum quo Conſtantinus, Honorii per Gallias legatus, & ſororius, ac deinde imperii ſocius, amicitiam & fœdus iniit, conceſſà illi Aquitania, Galliæ parte, quam inhabitaret.

Oroſ. l. 7, c. ult. Diacon. l. 14. Iornandes l 2. Proſper in Chronicis.

Vexabant tum Britanniam Scoti & Picti, verum auxiliis, ab Honorio Cæſare miſſis, profligati fuerunt. Per Hiſpaniam quoque Wandali & Alani, Genſerico duce, graſſabantur.

Procopius de bello Vandalico l. 1. Paulus Diacon. l. 14. Sozomen. lib. 9, cap. 2. Blond. 2, decad. 1. Diacon. 14.

Honorio tandem Romæ mortuo ſucceſſit, ad occidentem ſolem atque Romæ, Valentinianus, ſororis filius: cum interim Theodoſius Arcadii filius, ut ſupra diximus, alteram mundi plagam Conſtantinopoli gubernaret.

Procop. l. 1, belli Vandal.

Ad hoc tempus Wandali & Alani diſſidiis & factionibus Romanorum ducum, qui per Aphricam erant, invitati, pene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

penetrarunt ex Hiſpaniis in Aphricam, ferroque regionem atque flamma vaſtabant. Ab ea clade pars quædam Aphricæ fuit illis ad habitandum attributa.

Procop. l. 1 *belli Vandal. Diacon. l.* 14. *Iornand. lib.* 2.

Gothi, qui Galliam Aquitaniam incolebant, Honorii Cæſaris voluntate atque permiſſu, ut paulo ante diximus, non contenti ſuis finibus, vim & injuriam inferebant vicinis, & Narbonem obſidione fatigabant: ſed miſſus eò cum copiis Litorius, oppidum obſidione liberavit, annonam intulit, & commiſſo prælio feliciter primò pugnabat, poſt autem toto fere exercitu deleto, captus eſt: tantaque fuit ea clades, ut populus Romanus pacem orare cogeretur.

Sigebert. Diaconus l. 14. *Iornand. l.* 2. *Proſper in Chronico.*

Wandalorum etiam rex Genſericus, pace violata, quam cum Romanis in Aphrica fecerat, ut antea diximus, Carthaginem ex improviſo capit, ac multa crudeliter ibi facit: quæ quidem civitas per annos quingentos octoginta quinque populi Romani tum fuerat.

Diaconus lib. 14. *Proſper in Chronico. Vrſpergenſis.*

Occupata Carthagine, in Siciliam trajicit, magniſq; cladibus eam afficit. Tum demum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

demum inſtructa claſſe Theodoſius Imperator bellum in Wandalos movebat: ſed cum eodem tempore Hunni Thraciã & Illyricum vaſtarent, exercitus è Sicilia fuit ad ea loca propugnanda revocatus.

Diaconus lib. 14.

Faciebant tunc denuo impreſſionem in Britanniam Picti, atque Scoti: cumque de Romanorum auxiliis Britanni deſperarent, ab Anglis, populo Saxoniæ opem petunt: Sed hi pulchritudine regionis allecti, quum paulatim majoribus copiis eò adnavigaſſent, maximam Inſulæ partem ſuæ ditionis fecerunt, Britannis oppreſſis.

Polydor. hiſt. Anglicæ lib. 3. *Beda l.* 1. *Anglic. hiſt. Buchanan. rerum Scot. l.* 8, *c.* 41. *Crantius Saxon. l.* 1, *c.* 18. *Georg. Livius in Chronico Angliæ Regum.*

Non multo poſt Conſtantinopoli mortuus eſt Theodoſius II. Eo regnante ſolis deliquium fuiſſe traditur, & apparuiſſe cometa, inde ab Idibus fere Iuliis ad menſem uſque Septembrem.

Diacon. lib. 14.

Theodoſio ad orientem ſolem ſucceſſit Martianus. De Genſerico, Wandalorum rege, ſupra diximus: cum eo pacem fecit Valentinianus, diviſa inter ipſos Aphrica.

Diac. l. 14. *Euagrius l.* 2, *c.* 1. *Niceph. l.* 15,

l. 15, c. 1. Diac. l. 15. Procop. l. 1, belli Vãd.

Circiter hoc tempus Attila, rex Hunnorum, qui Dacia & Pannonia occupata, vicinas regiones, Macedoniam, Myſiam, Thraciam crudeliſſime vaſtabat, ad occupandam Imperii Romani partem, quæ eſt ad occidentem ſolem, animum adjecit. Et quoniam ejus belli ſummam fore difficultatem videbat, ſiquidem Gothi, qui tum pacem cum Romanis colebant, ut ſupra dictũ eſt, auxilia Romanis ferrent: idcirco miſſis legatis amicitiam eorum atque fœdus expetebat: verum Aëtius Valentiniani Cæſaris legatus huic rei prævertit: & cum Theodorico Gothorum rege, firmato fœdere; totum ſe comparabat ad bellum.

Procop. l. 1, bell. Vandal. Diac. l. 15. Bonfin. l. 3. dec. 1. Blondus 1 decad. l. 2. Callimachus in Attila.

Attila nihilo ſecius progreditur: fit prælium longe maximum in campis Catalaunicis, quæ quidem Galliæ pars, propter ingentem planiciem, hodie vocatur Campania.

Iornandes lib. 2. Diac. l. 55. Iornandes campos Mauricios, Freculphus Mauriacos vocat.

Cecidiſſe in eo prælio feruntur CLXXX hominum millia: in his etiam Gothorum rex Theodoricus occubuit.

Diacon.

Diacon. l. 15. Iornandes l. 2. Gregorius Turonenſis l. 2, c. 7.

Victus autem Attila ſeipſum interficere cogitabat, ne vivus in poteſtatem hoſtis veniret: ſed cum Theodorici regis filius, Aëtii ducis conſilium ſecutus, cum ſuis copiis domum rediret, ut mortuo parenti ſuccederet, Attila colligendi ſui ſpacium adeptus, in Pannoniam redit, & novis collectis copiis, iræ plenus, Italiam ingreditur: Aquileiam urbem obſidione diuturna fatigatam demum expugnat, diripit, incendit: inde Concordiam, Patavium, Vincentiam, Veronam, Brixiam, Bergomum, Mediolanum, & Papiam capit: poſtea graſſatus per Flaminiam, caſtra tandem facit ad Mincii confluentem atque Padi. Quo quidem in loco, quum deliberaret, an Romam iturus eſſet cum exercitu, Leo venit ad ipſum, urbis Romæ Epiſcopus, ejus nominis primus, idque perfecit, ut, mutata voluntate, non ſolum non Romam peteret, verum etiam Italia omni relicta, rediret in Pannoniam, ubi non multo poſt vitam finiit.

Pompon. Lætus. Procop. l. 1, belli Vand. Diac. l. 15. Bonfinus dec. 1, l. 6. Olahus in Attila c. 15. De Attilæ interitu refert ex Priſco Hiſtorico Iornandes lib. 2. Iovius l. 1, Elogiorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Hic eſt Leo ille, cuius exſtant epiſtolæ complures ad Theodoſium II, & Martianum Imperatorem, in quibus partim excuſat, quamobrem ad concilia venire non poſſit ab illis indicta, & deprecatur ne moleſte ferant, quod legatos eò mittat: partim etiam orat, ut in Italia potius quam in Aſia concilii locum deſignent; ſed nihil impetravit.

Tomo 2 concilior. pag. 40, epiſtola Leonis Papæ 16. Epiſt. 9, ad Theodoſium, pag. 32. Vide epiſt. 23, 24, 31, &c. pag. 44, & ſeqq. 2 tomo concil.

Dum per Italiam ita ſæviret Attila, Venetorum urbs condita fuit, quando ex vicinis locis plerique potentiores in illa maris æſtuaria, & inſulas, tumuloſque, veluti in portum aliquem ſeſe receperunt.

Volater. l. 4, Geograph. Blondus Decad. 1, l. 3. Sabellicus de rebus Venetis, Decad. 1, l. 1. Antonius Bonfin. Decad. 1, l. 6.

Humile fuit igitur ac prope deſperatum & calamitoſum hujus urbis initium, & nunc in tantam, uti videmus, amplitudinem excrevit. Octoginta quinque numerantur illorum duces, ad hoc uſque tempus: ex iis primus fuit Paulus Anazatus, anno ſalutis ſeptuageſimo ſexto, quum ante ducentos quinquaginta duos annos urbs ædificari cœpta fuiſſet.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

In hiſtoria ducum Venetorum à Petro Marcello Veneto, Sylveſtro Gyrello, & Hieronymo Kelnero edita, hic dux vocatur Paulutius Anafeſtus, & initium imperii illius collocatur in annum 697, à Chriſto nato, quem faciunt urbis conditæ annum 282. De numero etiam variant, 4 enim & 80, uſque ad illud tempus, quo hæc à Sleidano ſcripta ſunt, Duces recenſent.

Interfecto poſtea Valentiniano, Wandalorum rex Genſericus, claſſe devectus in Italiam ex Aphrica, cum exercitu longe maximo, & adjutus à Mauris, Romam contendit, & urbem prope deſertam ab omnibus capit: ſed exoratus à Leone Epiſcopo, qui & Attilam placaverat, uti diximus, ab incendiis abſtinuit atque cæde.

Diac l. 15. Procop. de bello Vand. lib. 5. Iornandes. Euagrius l. 5, cap. 7. Vrſperg.

Direpta urbe, captivi maximo numero Carthaginem deportati ſunt. Hoſtes deinde Campaniam magnis calamitatibus afficiunt, Capuam, Nolam, Neapolim aliaſque civitates evertunt: ſuperſtites à cæde conjiciunt in catenas, & opibus Italiæ facti divites, in Aphricam revertuntur.

Diac. lib 15. Procop. de bello Vand. l. 1, Vrſperg.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Martianus ad Orientem ſolem Imperator, pacem coluit, natura quietus; ac dicere ſolebat: quamdiu pacate vivere liceret, non eſſe principi decorum, ut arma ſumat.

Pompon. Latus, Egnatius lib. 2, de Rom. Princip.

Ipſo regnante, & jubente, Chalcedone fuit coactum concilium ampliſſimum, & damnatus Eutyches, duas naturas in Chriſto confundens.

Euagrius l. 2, c. 2. Nicephor. l. 15, c. 2, 3, 4, &c. Diac. l. 15. Tom. 2, concil. p. 119.

Ibi decretum inter alia fuit, ne quis clericus, uti vocant, in duarum civitatum Eccleſiis recipiatur.

10. *Canone Decretorum concilii Chalcedonenſis, 2 Tomo concil. pag. 327. Exſtat. l. 21, q. 1. Clericum in duarum.*

Non erat nota tunc temporis illa, quæ dicitur, pluralitas beneficiorum, quæ nunc ſic inolevit, ut nihil ſit ea frequentius. Et noſtra quidem fere memoria, conſuetudo illa inter alias Eccleſiæ maculas obrepit, uni ut duos attribueret Pontifex Epiſcopatus. Quod ſi jam eum, qui ſuperiori proxima ætate fuit, hac in parte morem reſtitueret, officium ſuum faceret: ſed quoniam id ferre non poteſt, an putamus, unquam eſſe permiſſurum, ut juxta ſacras literas, & Apoſtolorum

atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

atque primi temporis decreta, res emendentur? Nimirum fruſtra laborant, qui facta Paparum ad antiquæ religionis rationem exquirunt.

Imperii anno ſeptimo, Martianus mortuus eſt, eique Leo ſucceſſit; Romæ autem, & ad ſolem occidentem, ubi Roma capta Genſericus in Aphricam reverti ſſet, Valentiniano ſucceſſit Avitus, deinde Majoranus, poſtea Severus, ab hoc Anthemius, poſt alii parum celebres, qui mutuis lanienis, & inſidiis interierunt, neque diu regnarunt, adeo quidem, ut jam altera pars Imperii Romani, verſus occidentem ſolem valde eſſet afflicta.

De his Diac. l. 15. Euagrius l. 2, c. 7, & 16. Iornandes l. 1. Procop. l. 1, belli Vand.

De Leone Cæſare nihil memorabile proditum eſt, niſi quod cum Gothis, Illyricum váſtantibus, amicitiam atque fœdus iniit.

Iornand. l. 2.

Extant ad ipſum quoque Leonis Epiſcopi Romani una & altera epiſtola. Succeſſorem habuit Zenonem Iſauricum.

Tomo 2 concil. Epiſt. 71, 72, 73, 76, &c. pag. 10, & ſeqq.

Inter eos qui Romæ præfuerunt, à morte Valentiniani, fuit etiam Auguſtulus quidam.

De Romuli, Oreſtis filio, cui Auguſtuli

cognomen fuit, ſcribit Procopius de bello Vandal. l. 1, de bello Gothico l. 1. Euagr. l. 2, c. 16. Iornandes l. 1. Pompon. Lætus.

Ad hoc tempus, Odoacer, cum ingenti manu Herulorum & Scirorum, ex Pannonia in Italiam invadit: Oreſtem, patricium Romanum, qui Papiam cum ſuis copiis ſeſe receperat, capit & occidit, oppidum diripit & incendit: progreſſus omnem regionem uſque Romam occupat. Auguſtulus animo fractus, Imperium ſponte deponit: Odoacer urbem ingreditur, & Italiæ regnum adeptus, per annos XIV, nullo reſiſtente præfuit.

Iornandes l. 2. Sigebertus. Procopius de bello Gothico l. 1. Leonh. Aretinus de bello Gothico lib. 1. Blondus decad. l. 2, c. 1. Bonfin. decad. 1, l. 7.

Tum demum Theodoricus Oſtrogothorum rex, miſſus à Zenone Imp. & Conſtantinopoli profectus, Gepidas & Bulgaros reſiſtentes vincit: deinde per Myſiam & Pannoniam iter faciens, in Italiam accedit, & non procul ab Aquileia caſtra ponit, quo poſtquam & Odoacer veniſſet, ſummis copiis dimicatur: victus Odoacer in fugam conjicitur: ſed recollectis copiis denuo præliatur non procul à Verona, iterumque victus, & quamplurimis deſideratis, qui partim in conflictu, partim in Atheſi flumine perierant,

ierant, Romam fugiens contendit. Illinc excluſus, vaſtato circum agro, Ravennam venit, ibi per triennium fere circumſeſſus; ac deditione tandem captus, interficitur.

Procop. belli Gothici l. 1. Iornand. l. 1, & 2. Aretinus l. 1.

Theodoricus, Odoacro ſublato, factus Italiæ dominus, Romam venit, ibique concilium habuit unum & alterum Epiſcoporum, quos ex diverſis Italiæ provinciis eò convocaverat, ut de Symmachi cauſa cognoſcerent Epiſcopi Romani, quem plerique repudiabant, ut indignum & vitio creatum.

Diac. lib. 11. Tomo 2 concil. pag. 472, & ſeqq. Centur. 6, Hiſtoriæ Magdeburg. c. 19, de Synodis.

Theodoricus hic fuit Arrianus, ut quidem Pontificiorum libri dicunt.

Ioan. I. Papa in Epiſtola ad Epiſcopos Italiæ, tomo concil. 2, pag. 534.

Eſt autem ille, qui cognomine dicitur Veronenſis, Theodorici illius, qui in prælio contra Hunnorum regem Attilam occubuit, ut ſupra dictum eſt, propinquus.

Odoacer erat Rugus, qui eſt ad mare Balthicum Germaniæ populus.

Corn. Tacitus in Germania; & in eum Althamerus. Godefridus Viterbien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ſis perperam Odoacrum Ruthenorum ducem nominat.

Theodoricus, muniendi ſui cauſa, Wandalorum, Viſigotorum, & Burgundiorum reges, per affinitatem ſibi conciliavit.

Procop. lib. 1, *belli Gothici. Iornandes l.* 2. *Friſingenſis l.* 5, *cap.* 1.

Dum hæc in Italia geruntur, magni fuerunt motus per Thraciam, Aphricam, Britanniam, in qua ſuperiores tandem exſtiterunt Saxones.

Zenoni, mortuo Conſtantinopoli, ſucceſſit Anaſtaſius. Is nonnullos fovebat, qui dogma probabant Eutychianum: ideoque diſſidium ei fit cum Epiſcopo Romano Gelaſio, qui literis prolixis eum dehortatur, ut quidem ipſorum habent libri, ne tutelam eorum ſuſcipiat: duo enim eſſe præcipue, quibus hic mundus gubernetur, ſacram Pontificum authoritatem, & poteſtatem regalem: & ſacerdotibus quidem eo plus oneris incumbere, quod aliorum etiam nomine, Deo ſint aliquando reddituri rationem: ipſum quidem civili præeſſe politiæ, ſed tamen ſubjici ſacrorum miniſtris, & ab eorum pendere judicio: cumque ſacerdotes legibus politicis obtemperent, æquum eſſe, ut ipſe viciſſim non recuſet ea, quæ rerum divinarum

antiſtites decernunt: & quum hic honos omnibus Eccleſiæ miniſtris debeat impendi, rem ipſam poſtulare, ut ei cum primis deferatur, quem & ſua voce Deus, Eccleſiæ deinde conſenſus toti ſacerdotũ ordini voluit præeſſe: deſiſtat igitur, & in hac vita deprecatorem ſe potius audiat, quam in altera ſentiat accuſatorem.

2 Tom. concil. Epiſtolæ initium: Famuli veſtræ pietatis. pag. 445. Diſt. 69, cap. Duo quippe.

Subjungitur poſtea decretum ejus de ſacris Bibliis, in eoq; ſedi Romanæ quam vocant, principatum, poſt Alexandriæ, tertium locum dat Antiochiæ.

Secundo tomo concil. In Decretis Gelaſii, titul. Ordo librorum veteris Teſtamenti, §. Poſt propheticas, pag. 460.

Regnante Anaſtaſio, turbæ fuerunt & bellici motus per Ciliciam, ſed ſedati, oppreſſo authore.

Paulus Diacon. l. 15. Pomp. Lætus. Author hujus ſeditionis fuit Vitalianus Thrax. qui juſſis populi Imperatori propter hæreſin Eutychianam rebellavit. Zonar. tom. 3.

Huni tum etiam vaſtabant Armeniam & Cappadociam, Getæ vero Macedoniam, Theſſaliam, Epirum: utroſque Cæſar coactus eſt præmiis & maximis jacturis placare.

Euagrius l. 3, c. 43. Niceph. l. 16, c. 38.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Hoc fere tempore, quod erat anno ſalutis quingenteſimo, rex Francorum Clodovetus, Chriſti religionem primus fuit amplexus, quum ſæpe multumque fuiſſet ab uxore, quæ familiæ Burgundicæ erat, ſollicitatus, ut id faceret, relictis Idolis atque ſuperſtitione.

Sigebert. Dia. l. 15. Gregorius Turonenſis lib. 2, c. 29, 30, 31. Adon Viennenſ. ætate 6. Robertus Gaguinus l. 1, c. 3. hiſt. Fran. Æmilius hiſt. Franc. l. 1. Michael Ritius de regibus Francorum lib. 1.

Concilium exſtat Aurelianenſe, triginta trium Epiſcoporum Gallorum, habitum, ipſo regnante, quo ſtatuitur inter alia, ſi raptor virginis confugerit ad templum, etiamſi vim puellæ fecerit, ne mortis adeat diſcrimen, ſed vel ſervili ſit conditione, vel ab ea ſeſe redimat.

Vincentius lib. 21, c. 23. Tom. 2. concilior. Canone 4. pag. 511. 26. quæſt. 1. De raptoribus autem.

Anaſtaſium, fulmine extinctum, vel, ut jus pontificium ait, emiſſis inteſtinis exanimatum, Iuſtinus excepit, obſcuro genere natus, & è ſubulco factus miles, ut ſcribitur.

Paulus Diacon. l. 15. Pompon. Lætus. Lapſus hic eſt memoria Sleidanus: nam capitulum, Anaſtaſius, Diſt. 19, quo hic locus reſpicit, loquitur de Anaſtaſio Papa,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

pa, qui Photinum & Acacium hæreticos fovit, & ob id divino judicio percuſſus creditur: nam ut gloſſa dicti capituli refert, dum aſſellaret, emiſit inteſtina.

Diſſidium huic erat cum Theodorico, Gothorum rege, Italiæ domino, propter diverſam religionem: ſed ab armis tamen temperatum fuit.

Mortuo deinde Theodorico ſucceſſit Alaricus, è filio nepos, magna Gothorum alacritate atque ſtudio.

Procop. de bello Gothico lib. 1. Iornandes lib. 2. Leon. Aretinus lib. 1.

Erat tum Epiſcopus Romæ, Ioannes, ejus nominis primus. hic à Theodorico rege, quem diximus, Conſtantinopolim fuit miſſus legatus cum aliis, & exceptus honorificentiſſime, ſicut ipſorum habent libri, non à populo tantum, ſed ab ipſo quoque Cæſare.

Niceph. l. 17, c. 9. Paulus Diacon. l. 15. 2 tom. concil. in vita Ioannis 1. pag. 532.

Nam ſumma lætitia fuiſſe dicunt affectos, quod beati Petri vicarium, uti loquuntur, nunc demum Græciæ contingeret videre, & ſuſcipere, quod inde à Conſtantini Magni tempore, & à Sylveſtro datum ipſis non fuiſſet. Illud autem de Sylveſtro mirum eſt cur dicant, cum Græciam non adierit; ut conſtat: nam tunc, cum inprimis oportuit & opus

erat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

erat, nimirum in Synodo Nicena, non ſe commovit, ſed legatos miſit eo Victorem atque Vincentium, & alteram ipſe poſt habuit Romæ, ſicuti tradunt, qua concilii Niceni decreta confirmat.

Sozom. lib. 1, c. 16. & alii. Sozom. Vitum & Vincentium legatos nominat.

Exſtat etiam Ioannis primi ad Epiſcopos Italiæ conſolatoria quædam Epiſtola, qua monet eos, quanquam rex Theodoricus, hæreſi pollutus Arriana, vaſtitatem ipſis & toti minaretur Italiæ, ne tamen ab inſtituto deſiſtant, ſed fortiter agant.

Epiſtola 2. Ioannis 1. Papæ, ad Epiſcopos Italiæ de Theodorico rege, 2. tom. concil. pag. 534.

Poſt Iuſtinum factus eſt Imperator Iuſtinianus, ſororis Iuſtini filius.

Diac. l. 16 Euagrius l. 4, c. 9. Niceph. l. 17, c. 17. Pompon. Lætus & alii.

Is ad reſtaurandam rempublicam animum adjecit, & initio quidem toti adminiſtrationi Beliſarium præfecit. Is Perſas egreſſos extra fines, ac Romanorum ditioni vim adferentes, magnis præliis vicit: Illyricum à Gepidis & Bulgaris vaſtatum liberat: Parthos belligerantes ad amicitiam adducit. Wandalorum maximas copias in Aphrica fundit: regem capit: Carthaginem recuperat: inde tranſgreſſus

greſſus in Siciliam, accepto nuncio de rebellione per Aphricam, eo reverſus feliciter rem gerit.

Diaconus l. 10. Procop. de bello Perſico lib. 1, & 2. Zonaras tomo 3.

Tunc demum in Italiam profectus, Neapolim occupat, diripit, Gothoſq; fundit, quorum rex tunc erat Theodatus.

Procop. de bello Gothico l. 1. Fuit hic Theodorici Veronenſis ex ſorore Amelfreda nepos, propter ingratitudinem autem erga Amaloſuntham à Gothis interemptus eſt, anno regni tertio. Apud Caßiodorum l. 10. Epiſt. 3. Theodobaldus nominatur, ibidem reperies ejus encomium.

Poſtea Romam venit, amanter ab omnibus exceptus & honorifice: illinc digreſſus, oppida paſſim & munitiones occupat, & in his Peruſiam: ibi congreſſus cum eo Vitiges, Gothorum rex, amiſſo exercitu, capitur, Conſtantinopolim ductus à Beliſario.

Diac. l. 16. Iornandes l. 1. Sigebertus. Blondus decad. 1, l. 5. Procop. l. 2.

Gothi redintegratis viribus, in regione Tranſpadana regem ſibi ſumunt Hildebrandum.

Pompon. Lætus Hildebrandum, Procop. Theutibaldum vocat. Sequitur eum Diaconus: Sigeberto Eldebades indigitatur.

Huic ſucceſſit unus & alter, ac deinde

Toti-

Totilas. Is, abſente Beliſario, per totam Italiam graſſatus, Romam obſeſſam capit, diripit, incendit.

Procop. lib. 3, belli Gothici. Euagrius l. 4, c. 20. Sabellicus. Enn. S. l. 3. Blondus decad. 1, lib. 6.

Itaque revocatus Beliſarius, confecto bello Parthorum, qui Syriam denuo vaſtabant, revertitur in Italiam, & urbem prope deſertam recreat. Inde cum hoſte congreſſus, feliciter præliatur, & annonæ cauſa, navigans in Siciliam, à Iuſtiniano revocatur: quæ quidem res occaſionem Totilæ præbuit, ut reſtauratis viribus Romam rediret.

Iornandes l. 1. Totilas Iornandi Badiula, ſeu potius Dadiula nominatur.

Cæſar deinde Narſetem Eunuchum Italico bello præficit, qui Gothos omni expulit Italia, quod eo facilius fuit, cum Totilam regem ex vulnere mortuum illi amiſiſſent.

Procop. de bello Gothico l. 3. Agathias in ſua hiſtoria Gothica. Pompon. Lætus.

Bellum illud Gothicum, in annos octodecim fuit productum.

Procop. l. 3. belli Gothici, Sabell. Ennead. 8. l. 4. Blondus Decad. 1, l. 7.

Iuſtinianus ergo, recuperata Italia & Aphrica, quum ex filia nepotem Iuſtinum imperii ſociũ aſſumpſiſſet, mortem obiit.

Sunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Sunt qui ſocordis ingenii principem & uxoris imperio Theodoræ ſubjectum fuiſſe tradunt.

Suidas literarum rudem fuiſſe ſcribit. Zonaras tomo 3. ſcribit, eum adeo immodico ædificandi ſtudio flagraſſe, ut & ſtipendia artium liberalium magiſtris jam olim conſtituta ſuſtulerit, ut haberet ſumptus, quos in ædificationes profunderet.

Erat apud eum in ſumma gratia Tribonianus Iureconſultus, qui veterum ſcriptis ac diſputationibus abolitis, legum centones ex illis collegit, & fragmenta nobis tantum reliquit, quæ nunc Pandectarum nomine cenſentur. Ejus autem operis quoſdam habuit adjutores, qui paſſim nominantur.

Idem poſtea fecit in principum reſcriptis atque legibus, quas tribus libris comprehenſas, Gregoriano, Hermogeniano, Theodoſiano, contraxit in unum volumen, & Iuſtinianeum Codicem vocat, uſus aliorum opera, quos in ejus libri præfatione Cæſar enumerat.

Sunt authores, qui Tribonianum fuiſſe hominem avatum, & pretio fixiſſe leges, ut ille ait, ac refixiſſe tradunt.

Procop. l. 1 de bello Perſico. Suidas in dictione Tribonianus. Alciatus l. 4, c. 7. Ægidius Porrinus Aromarrenſis in vita Iuſtiniani Imperatoris.

In eo, quem diximus Codice, quamplurimæ ſunt Iuſtiniani leges, quæ ſuperioribus derogant: acceſſit etiam opus peculiare Novellarum conſtitutionum, quod per omnia Iuſtiniani nomen atque titulum habet.

Eum, quem dixi, Beliſarium, quo duce tot tamque glorioſas conſecutus erat victorias, ignominioſiſſime tractavit Cæſar, & valde ſenem excœcavit etiam.

Tzetzes Chiliad. 4 variar. hiſt. Habet idem Petrus Crinitus l. 9, c. 6. de honeſta diſciplina, & Ioannes Iovianus Pontanus l. 2. de fortitudine domeſtica c. 8. Alciatus vero lib. 4. parergon c. 44. totum hoc falſum eſſe demonſtrare conatur. Virtutes Beliſarii commemorat Suidas, in voce Beliſarius. Origine Germanum fuiſſe, docet proœmium Ioan. Leoncl. in Zoſim.

Ipſo regnante, Conſtantinopoli fuerunt aliquot habitæ Synodi, quibus Menna præerat, ejus urbis Patriarcha, qui ſanctiſſimus & beatiſſimus vocatur, & Occumenicus, ut ipſorum habent libri.

Euagr. l. 4, c. 37. Niceph. l. 17, c. 27, & 28. Tomo 2. concilior. Synodo quinta Conſtantinop. Actione 2. facta à Menna Patriarcha Conſtantinop. & alii.

Initio codicis Epiſtola ponitur Cæſaris ad Ioannem Archiepiſcopum urbis Romæ, qua caput ipſum vocat omnium Eccle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Eccleſiarum, eique ſubjicit omnia. Porro quanquā homines docti commentitiam eſſe judicant, tamen, etiamſi vera eſſet, certum eſt, controverſiam illam duraſſe multis poſt annis, donec tandem Epiſcopi Romani, facultatibus amplificati, pervincerent, & in Eccleſiæ poſſeſſione ſibi conſtituerent arcem, quæ manibus hominum exædificata, ſeu favore principum, nunc titulum habet, quaſi divinitus eo ſit collocata.

Cod. l. 3. tit. 1. §. Reddentes honorem. De epiſtolis mutuis Iuſtiniani Imperatoris & Ioannis Papæ Romani dubitatum fuit omnibus temporibus: legatur Alciatus l. 5. par. c. 23. Cuiacius obſervat. 32, c. 26. Franciſcus Hotomannus l. obſervat. 7. c. 2.

Diximus antea, quemadmodum Auguſtini tempore ſextum fuit habitum Carthagine concilium, in eoque fraus deprehenſa Paparum, Bonifacii primi & Celeſtini, quando Niceæ conſtitutum fuiſſe dicebant, ut ad ipſos ex omnibus undique locis provocaretur. Iuſtiniani vero tempore Romæ erat Epiſcopus, Bonifacius II. Hujus exſtat epiſtola, qua graviter taxat Aurelium, qui ſuperiori concilio, Carthaginis fuerat Epiſcopus, eumque cum ſuis collegis impugnaſſe Romanam Eccleſiam ait, inſtigante Diabolo: ſimul Deo gratias agit, quod hujus

temporis Epiſcopus Eulalius, Aurelii ſucceſſor, cum Eccleſia Romana redierit in gratiam. Deinde ſcriptum Eulalii recitat, quo profitetur ille, ſe damnare ſuos majores & ſucceſſores, quicunque ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ privilegia labefactare conantur.

2 *Tomo concil. ad Eulalium Alexand. Epiſcop. pag. 544.*

Alter à Bonifacio, Agapetus, Anthemium Patriarcham Conſtantinopolitanum loco removit, negantem duas naturas in Chriſto: tulit hoc inprimis ægre Theodora, Cæſaris uxor; & Sylverium Agapeti ſucceſſorem monuit per Beliſarium, ut illum reſtitueret: cum etiam aliæ quædam criminationes accederent, Beliſarius eum loco dejicit, & in exilium mittit, ſubrogato Vigilio: ſed cum & iſte, Conſtantinopolim evocatus, Anthemium nollet revocare, conſimili pœna fuit mulctatus: unde ſatis apparet, quomodo in Cæſarum tunc poteſtate fuerint urbis Romæ Epiſcopi.

Niceph. l. 17, c. 9. Diacon. l. 16, 23, q. 4. Beliſarius. Euagrius l. 4, c. 18. Niceph. l. 17, c. 10, variat. Procopius Sylverium relegatum ſcribit propter ſuſpicionem defectionis ad Gothos, lib. 1. belli Gothici. Blondus lib. 7. decad. 1. Vigilium carceri incluſum, ſocios, partim relegatos, partim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

tim ad metalla damnatos, tandem tamen liberatos eſſe commemorat.

Iuſtino II. Cæſare renovatum eſt bellum Perſicum, quod cum primum feliciter gereretur, Cæſaris legatus, Archelaus, pacem denuo fecit.

Diacon. lib. 16. Euagrius l. 1, c. 7.

Narſes Cæſaris per Italiam legatus, expulſis Gothis & mortuo Totila, per annos XVI. obtinuit Italiam: poſt revocatus à Cæſare, quum parum lætas accepiſſet literas, & ingratitudinem in iis reprehenderet, non ſolum non revertit, verum etiam ulciſcendi ſui cauſa miſſis legatis, Longobardos, qui tunc in Pannonia conſederant, maximis propoſitis emolumentis, excitavit, ut, Pannonia relicta, in Italiam venirent, omnium regionum & pulcherrimam & fructuoſiſſimam. Itaqne partem illam Italiæ, quæ nomen ab ipſis ad hoc uſque tempus retinet, occuparunt.

Paulus Diacon. de geſtis Longob. l. 2, c. 5. Regino l. 1. Pomp. Lætus. Friſingenſ. l. 5, c. 5. Sigebertus Iovius l. 1. Elogiorum.

Iuſtinus hic per Italiam inſtituiſſe ſcribitur magiſtratum Exarchum: is erat tanquam Cæſaris vicarius atque legatus: Ravennæ potiſſimum habitabat, neglecta Roma: ſingulisque civitatibus & oppidis unum aliquem præficiebat.

Blondus l. 8. Decad. ultima. Primus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Exarchus nominatur Longinus Græcus: ſed Palmerius Patricium Romanum primum talem magiſtratum ſuſcepiſſe ſcribit. Duravit illa dignitas annis 166. ſive, ut alii volunt, 124. Blondus l. 10, Decad. 1.

Itali ſcriptores novum hoc inſtitutum, Romæ ac Italiæ fuiſſe tradunt exitiale. Narſes deinde Romæ mortuus eſt.

Narſetem in exilio defunctum commemorant omnes, mortui vero corpus in loculo plumbeo cum omnibus ejus opibus Conſtantinopolim portatum ſcribit Paulus Diaconus lib. 2. de geſtis Longobard. cap. 11. Idem eodem libro, cap. 3, pietatem ejus prædicat, ſicut Euagrius etiam lib. 4, c. 24. Suidas ingenium & corporis habitum deſcribit.

Iuſtini ſucceſſor fuit Tiberius jam ante cooptatus, & Imperii factus collega. Is contra Perſas bis feliciter pugnavit: pacem cum Longobardis fecit, qui tum, inde à Samnitibus, ad Alpes uſque regnabant, excepta tantum urbe Roma, quam ubi graviter obſediſſent aliquandiu, vi tempeſtatis & imbrium coacti, tandem caſtra moverunt.

Diacon. l. 17. Euagrius l. 5, c. 14. Niceph. l. 18, c. 2, & 3. Pomponius Lætus.

Tiberii gener, Mauritius, factus Cæſar, per legatos præliis aliquot fudit Perſas, ac demum pacem cum iis fecit: revocato

exer-

exercitu Scythas expulit è Myſia: Longobardos per Italiam repreſſit: Hunnos è Pannonia ejecit. propter avaritiam exoſus militi, coactus eſt, orta ſeditione, profugere Chalcedonem. ibi tandem cum uxore, & liberis, omnique ſtirpe fuit interfectus à Phoca Centurione, qui per ſeditionem deinde ſalutatus eſt imperator.

Diac. lib. 17. Niceph. l. 18, c. 6, 7, & 8. Pomp. Lætus. Niceph. l. 18, c. 40.

Mauritio regnante, cometa ſenis menſibus apparuiſſe: Tunc etiam natus eſſe traditur Mahometus, de quo paulo poſt dicetur.

Niceph. l. 18, c. 35. Diac. l. 7. Palmerius in Chronico. Blondus l. 6. decadis 1.

Eo tempore Conſtantinopolitanus Epiſcopus Ioannes, univerſalem ſe vocabat Patriarcham: Pelagius vero ſecundus, Epiſcopus Romanus, vehementer obſtitit, ejuſque decreta pronunciavit irrita.

Ioannes hic à vitæ ſobrietate jejunator nominatur l. 17, c. 36. & l. 18, c. 34. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Nicephori: primatum ſibi arrogavit in Concilio Conſtantinopolitano, teſte Gregorio Magno l. 4. indictione 13. Epiſt. 36. ſed Pelagius Epiſcopus Romanus miſſo Creta caſſavit, ibidem epiſt. 37. Vide 2 tomo conciliorum, epiſtola prima Pelagii ſecundi Papæ, pag. 842.

Qui ſucceſſit huic, Gregorius primus, graviter hoc ipſum in illo reprehendit, & in concilio Chalcedonenſi titulum hunc atque honorem ſuis majoribus attributum quidem fuiſſe, verum ex ipſis neminem uſurpaſſe dicit.

Gregorius l. 4. indictione 13. epiſt. 36, & 38. item l. 7. indictione 1. epiſt. 30.

Datis etiam literis ad Mauritium Imperatorem, hortatur ut illum coerceat: nam ad ipſius authoritatem hoc quoque pertinere, quam ille, dum talem ſibi poteſtatem ſumit, multum imminuat.

Gregorius l. 4. indictione 13. epiſt. 32.

Alter autem poſt Gregorium Bonifacius III, à Phoca ſcribitur obtinuiſſe primatum, divulgatis in eam rem edictis atque diplomatis.

Blondus Decad. 1. l. 9, Adon Viennenſis ætate 6. Beda de ratione temporum, Regino Frumienſis l. 1. Friſingenſis l. 5, c. 8. Vrſpergenſis. Platina in vita Bonifacii tertii.

Phoca rerum potiunte, Perſæ magnis incommodis Rempublicam affecerunt, occupata Meſopotamia & Aſſyria; & nemine reſiſtente, in Aſiam uſque progreſſi. tanta erat principis ignavia. ſed & Germania, Gallia, Hiſpania, bonaque pars Italiæ defecerunt. Ægyptum vaſtabant Saraceni: ſic ille, propter crudelitatem & negle-

neglectam Rempublicam, occiſus, Heraclium habuit ſucceſſorem.

Diacon. lib. 17. Zonar. tomo 3. Beda de ratione temporum, Niceph. lib. 18. cap. 56. Pomp. Lætus.

Tunc iterum Perſæ longiſſime progreſſi ex Ægypto, Aphricam invadunt, & ſuæ ditionis efficiunt. Europam varie lacerabant Scythæ: profectus tandum in Aſiam Heraclius, cum pacem impetrare non poſſet, parum etiam honeſtis nomini Romano propoſitis conditionibus, pene coactus decertavit cum Perſis, qui jam Iudæam vaſtabant, eoſque uno aut altero prælio fudit: inde Tigrim flumen tranſgreſſus, & Perſiam longe lateque populatus, amicitia demum inita cum Perſarum regis filio Sirocho, qui necato parente, regnum invaſerat, Aphricam, Ægyptum, & quicquid omnino Perſæ occupaverant, recepit, pactumque fuit, ut Perſicam ditionem à Romana ſepararet Tigris.

Pomp. Lætus. Sigebertus.

Ad hoc tempus, Saraceni, Heraclio militantes, quum ſtipendiis fraudarentur, maxima multitudine deficiunt, & Mahometo duce, per Syriam graſſati, Damaſcum occupant, Ægyptum vaſtant, Arabiam ſubigunt, & in Perſas quoque feliciter præliantur.

Diac. lib. 18. Sigebertus. De Saracenorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

norum origine, incrementis & imperio, videatur Cœlius Auguſtinus Curio lib. de hiſtoria Saracenorum. item Wolfgangus Drechſlerus in compendio hiſtoriæ Saracenicæ.

Fuit Mahometus obſcuro genere natus, verum aſtutus & audax, poſt etiam locupletatus matrimonio: cumque propter animi promptitudinem authoritate valeret, novum doctrinæ genus, rationi valde jucundum, ſed magna ſui parte ridiculum & ineptum propoſuit, quo ſic animos hominum magis atque magis devinciret, & regnum ſibi firmius conſtitueret: & quanquam initio facile potuiſſet hoc incendium reſtingui; tamen quia neglectum fuit, brevi tempore crevit in immenſum: ab eoque tempore, magis atque magis populi Romani majeſtas & Imperium, ad orientem ſolem, interiit, deficientibus aliis provinciis atque populis.

Liber de generatione Mahometi, & Chronicon Saracen. Zonaras tomo 3. Chalcocondiles lib. 3.

Heraclio regnante, quartum fuit concilium Toletanum.

Tomo 2. concil. pag. 63. Ioannes Magnus hiſtoria Gothica lib. 16, pa. 17.

Et quia per Hiſpaniam plerique ſacerdotes, precationem, quam Chriſtus ipſe

nos

nos docuit, non quotidie, ſed eo die ſolum orabant, quem Dominicum vocamus, decretum inter alia fuit, ut id corrigeretur: item ut Apocalypſis Ioannis Euangeliſtæ, ſicut ajunt, à Paſchate doceretur in templis, ad uſque Pentecoſten.

Canone 9. pag. 70. & Canone 16.

Regnabant tunc in Hiſpaniis Gothi, cumque dominationis externæ, ſicut fieri ſolet, Hiſpani pertæſi, res novas captarent, gravi pœna Synodus edicit, ne qua conjuratio fiat in Gothicam gentem, utq; mortuo rege, primores totius gentis atq; ſacerdotes communi conſilio ſucceſſorem conſtituant. Idem poſt in aliquot ipſorum conventibus repetitum.

Concilii 5. Canone 3, & 4. & Concilii 6, Canone 7, 18, & 74. pag. 76.

Prohibetur etiam, ne per quadrageſimæ tempus, uti vocant, Hebræum illud Alleluia cantetur in templis: nam eſſe mœſtitiæ tempus illud, non lætitiæ.

Concilii quarti Canone 10. pag. 70.

Heraclio ſucceſſit Conſtans, è filio Conſtantino nepos: hic infeliciſſime mari pugnavit cum Saracenis, qui victoria potiti, Rhodum occuparunt, longius haud dubie progreſſuri, niſi factiones inter ipſos ortæ, biennii inducias à Romanis impetraſſent. eo dato reſpirandi ſpacio, Cæſar cum exercitu tranſmiſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

in Italiam, quo ab hoſtibus eam liberaret, ut quidem jactabat: cumque Tarentum eſſet delatus, Luceriam & alia quædam Apuliæ loca, ditionis Longobardorum, expugnat & evertit. In itinere, cum Neapolim iret, poſtremum agmen cæſum fuit à Longobardis.

Diacon. lib. 8. Zonaras tomo 3. Regin. l. 1. Paulus Diaconus de geſtis Longobard. lib. 1. cap. 10.

Romam placide ingreſſus, omnibus tandem ornamentis eam ſpoliat, & paucis diebus ibi commoratus, in Siciliam trajicit.

Regin. lib. 8. Sigebertus. Sabellicus Ennead. 8. lib. 9.

Ibi demum in balneo fuit interfectus: cumque poſt ejus mortem de ſucceſſione eſſent nata diſſidia, Saraceni nacti eam occaſionem, magna cum claſſe ingrediuntur Siciliam, vaſtam edunt hominum ſtragem, Syracuſas capiunt, & prædam omnem Conſtantis ablatam ex urbe Roma ſecum aſportant.

Diacon. Zonaras tom. 3. Regin. l. 1. Blondus Decad. 1. l. 9. Nauclerus generat. 23. Diacon. l. 5, c. 13. de geſtis Longobardorum.

Conſtanti ſucceſſit Conſtantinus quartus, vulgo dictus Barbatus: hic per annos aliquot cum Saracenis congreſſus, tandem eos fudit, ita quidem, ut pacem illi pete-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

peterent, & inducias armorum annos xxx, ſimulque vectigal annuum paciſcerentur: ea re commoti, qui erant ad occidentem ſolem, populi Romani hoſtes, pacem quoque petebant.

Diaconus lib. 9. Zonaras tom. 3. Sigebert. De tributo conſentiunt Zonaras & Diaconus. de equis & ſervis variant. hic enim quinquaginta, ille octonos tantum nominat.

Bulgari autem ſuis finibus egreſſi, Thraciam vaſtabant: cum his tandem pacificatum eſt, & conceſſa illis utraque Myſia: tametſi poſtea, cum ignaviam Romanorum deprehenderent, violata pace, rurſus evolarunt: & imperii vires attenuabant.

Diacon lib. 19. Zonar. tomo 3. Sigebert. Aventinus l. 3. annal. Boiorum.

Hic Cæſar omnium primus conſtituiſſe traditur, ut, quem clerus populuſque Romanus cum exercitu creaſſet civitatis Epiſcopum, is plenam obtineret poteſtatem. nam ad hoc uſque tempus, Epiſcopi Romani dignitas, vel à Cæſaris, vel ab ejus per Italiam vicarii confirmatione pendebat.

Sabellic. Ennead. 8. lib. 6. Blondus Decad. 1. lib. 6. Platina in vita Bened. Polydorus Virgilius lib. 4. cap. 10. hanc legem ſcribit haud diu ſervatam eſſe.

Exſtat ad Conſtantinum, Papæ Leonis II. epiſtola prolixa, qua damnat omnis generis hæreticos, & ipſum propter ſtudium ac patrocinium religionis, & liberalitatem atque munificentiam ſummis laudibus extollit, & Eccleſiam, quæ talem ſit nacta propugnatorem, plane triumphare dicit.

Tomo 3. concil. initium Epiſtol. 1. Regi regum, p. 171. Diac. lib. 19. Zonar. tom. 3.

Eo regnante, Synodus fuit ſexta Conſtantinopoli, centum quinquaginta Epiſcoporum.

De numero Patrum, qui ad hanc Synodum convenerunt, variant authores. Regino l. 1. & Beda de ratione temporum numerant 150. Diac. l. 19. Ivo in Chronicis, Simoneta l. 1, c. 46. nominant 280. in catalogo ſubſcriptorum exſtant 162. Chronicon Martini trecentos minus uno habet.

In ea ſub finem ipſum fit mentio canonum, qui dicuntur Apoſtolorum, ſed obſcuris verbis.

Tomo 3. concil. in Decretis Synodi 6 Conſtant. titulo de Canone Apoſt. p. 393.

Gratianus autem contrarias opiniones recenſet; nam dicit eſſe, qui conſcriptos ab hæreticis, & ab Eccleſia veteri repudiatos, affirment, & inter Apocrypha numerent. Zepherinus autem Epiſcopus Romanus, ordine decimus ſextus, approbaſſe

baſſe illos dicitur, & poſt eum, iſta, quam dixi, Synodus, quam Iuſtiniani II tempore, qui filius erat Conſtantini quarti, tradunt abſolutam fuiſſe. Breviter, incertis rationibus omnia fluctuant. Sed & de numero Canonum non convenit: alii namque L, alii LX, ponunt: alii LXXXIIII: & eo quidem numero exſtant: unde facile conjici poteſt, paulatim additos fuiſſe plures, & uno poſtea nomine comprehenſos, cum à diverſis emanaſſent.

Fr. Sixtus Senenſis in Bibliotheca ſanctâ lib. 2, de canonibus apoſtolicis ſic ſcribit: Iſidorus tantum 50 recenſet, Sexta Synodus canone 2 probat 85. tametſi non ſint niſi 84. Sed duodecimus latinus eſt in codice græco in duos diviſus. Zepherinus quingentis annis quinta Synodo prior, ſexaginta tantum canones admittit. Leo nonus, trecentis & quinquaginta annis poſterior, ſexta Synodo ad Michaelem patriarcham totidem enumerat. Hæc Fr. Sixtus. Pro horum canonum defenſione luculentum librum edidit Franciſcus Turrianus Ieſuita.

Tunc etiam Archiepiſcopus Ravennas Epiſcopo Romano ſe ſubjeciſſe fertur, quum antea, maxime vero poſt eo tranſlatum Exarchatum, nihil Romano concede ret.

Sigeb.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Sigeb. Eccleſia Ravennas à Romana multis ab annis ſegregata, Allocephalos dicta eſt, ut Platina in vita Dom. 1. Papæ Rom. Theodorus autem Epiſcopus Ravennas ſedem ſuam Romano Epiſcopo ſubjecit. Occaſionem explicat Blondus decad. 1. lib. 9. Sabellicus. Enn. ad S. lib. 7.

Conſtantino ſucceſſit Iuſtinianus filius: is per ætatem & imperitiam male rempublicam gerebat, & violata pace, quam ejus pater cum Saracenis fecerat & Bulgaris, eo demum redactus eſt, ut pacem ab utriſque cogeretur ipſe petere. Tandem ob crudelitatem ejectus, & præciſis naribus relegatus, Leontium habuit ſucceſſorem, qui propter affectati Imperii ſuſpicionem per biennium fuerat captivus.

Zonaras tom. 3. Sigebert. Diacon. l. 9.

In his motibus Aphricam invadunt Saraceni: ſed biennio poſt illinc ejecti fuerunt, commiſſo prælio.

Diacon. lib. 20. Zonaras tomo 3.

Milites Romani præſidio in Aphrica relicti, quum lente & ignave omnia adminiſtrarentur à Cæſare, veriti ne à Saracenis, quorum tunc erat ingens potentia, rurſus ejicerentur, Tiberium quendam faciunt imperatorem. Is cum copiis profectus Conſtantinopolim, & urbe potitus, Leontium capit, naribus truncat, in cate-

catenas conjicit, & per Italiam novum conſtituit Exarchum.

Zonaras tomo 3. Tiberio huic Abſimaro nomen fuit, quod repudiavit: ut Diaconus l. 20, & poſt eum Egnatius ſcribit.

Et cum ad hunc modum tumultuoſe omnia fierent, Saraceni tempus idoneum nacti, maximiſque cum copiis ex Ægypto profecti, Aphricam rurſus occupant, & Libyam & Hiſpaniam prope totam.

Blondus decadis 1 lib. 20.

Is, quem ſupra dixi, Iuſtinianus, à Leontio Imperatore ejectus & relegatus, Trebellii Bulgariæ regis auxilio Conſtantinopolim tandem occupat, & Leontium Tiberiumque captos interfecit: per annos deinde ſex crudeliter imperavit, ingratus etiam in Trebellium regem: tandem commiſſo prælio cum Philippico Bardane, ad quem exercitus defecerat, occubuit tum ipſe, tum filius Tiberius.

Diac. l. 20. Sigebertus. Suidas in voce Bulgari, Terbelin vocat. Zonaras tomo 3.

Philippicum Conſtantius Pontifex ob diverſam religionem, pronunciat ſchiſmaticum, tandem à ſuis exoculatus Cæſar, Anaſtaſium II habuit ſucceſſorem.

Regino l. 1. Sigebertus. Anaſtaſius hic alio nomine Artemius appellatus fuit. Diaconus l. 20. Zonaras tomo 3.

Is claſſem inſignem miſit Rhodum,

belli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

belligerandi cauſa cum Saracenis, eique bello quendam ordinis Eccleſiaſtici virum præfecit: ſed cum ei parere milites recuſarent, orta ſeditione, factus eſt imperator quidam obſcuri generis Theodoſius, qui mutata navigatione Conſtantinopolim venit, urbem occupat, & Anaſtaſium, prælio victum, ſacris addicit: ſed non multo poſt ejectus à Leone, copiarum præfecto, vitamque monaſticam fuit amplexus.

Diac. lib. 20. Zonar. tomo 3. Regino lib. 1. Friſingenſis l. 5, c. 17.

Ad hoc tempus, quod erat anno ſalutis ſeptingenteſimo decimo ſeptimo, Mauritani totis viribus irruunt in Hiſpaniam, & ſuæ ditionis illam faciunt, Roderico Hiſpaniarum rege, quem etiam Gothi elegerant.

Blondus Decad. 1, lib. 10. Ioan. Gothus l. 16, c. 27. ad annum 714. refert.

Leone regnante, Saraceni, vaſtata Thracia, Conſtantinopolim per triennium obſident terra marique, tandem peſtilentia prope conſumpti, domum redire coacti ſunt.

Diacon. l. 21. Zonar. concil. 3. Friſingenſis lib. 5, c. 18. Sabellicus Ennead. 8. lib. 7. Blondus decad. 1, l. 10.

Erat Leo valde infeſtus Epiſcopo Romano, Gregorio II, ſuoque per Italiam

Vica-

Vicario, ſive Exarcho, mandaverat, ut illum, quocunque modo, tolleret è medio: Papam vero defendebant Longobardi, non quidem illius charitate quadam, ſed ut in eo diſſidio ſuos ipſi fines amplificarent: nam Exarchatus oppida multa per hanc occaſionem occuparunt.

Paulus Diac. l. 21. Sigebert. Blondus decad. 1. lib. 10.

Hujus Gregorii quædam exſtant epiſtolę ad clerum & plebem Thuringiæ, monentes, ut in cognitione Dei magis atque magis proficiant: Item ad Saxones, graviter eos deterrentes ab Idolorum cultu: Bonifacio quodam fuit uſus in his rebus adminiſtro, quem in Germaniam emiſerat.

Tom. 3: concil. p. 413. edit. Venetæ. Ibid. p 414. Bonifacius hic, Wunneſridus antea vocatus, natione fuit Anglus, Cridioduni in patria Devonienſi natus, Balæus. Iacobus Curio Londæ natum aſſerit, & Munzerus in Chronographia affirmat, eum Ricardi regis Anglorum fuiſſe fratrem.

Leo Cæſar ſtatuas omnes, & divorum imagines è templis ejicit, Papæ quoque mandat, ut idem faciat; ille vero, non modo non morem gerit, ſed illi, in ſuo propoſito perſeveranti, graves pœnas denunciat.

Diacon. l. 6, c. 40. de geſt. Longob. Friſingenſis l. 5, c. 18.

N Leoni

Leoni ſucceſſit filius Conſtantinus ejus nominis quintus, cognomento Copronymus, ejuſdem cum patre religionis. Hic magna cum claſſe profectus in Saracenos, ut Alexandriam Ægypti recuperaret, accepto nuntio de ſeditione, dominatu, & Artabaſto, novo Imperatore electo, Conſtantinopolim revertit, urbem vi capit, & Artabaſtum exoculat.

Diac. l. 22. Sigebert. Zonar. tomo 3. Blondus Decad. 1. l. 10.

Huic etiam, ſicut parenti Leoni, grave fuit cum Epiſcopo Romano Gregorio III, diſſidium: qui ſubinde miſſis internunciis, eum excommunicabat, & cum in vincula conjicerentur nuncii, collecta Synodo, decretum fecit, ut, qui poſt hac divorum imagines demolirentur, aut contumelioſe tractarent, ab Eccleſiæ conſortio plane rejicerentur, deinde omni ſtudio & opera ſtatuas in variis templis erexit, & magnifice, quantum potuit, exornabat.

Tom. 3. concil. in hiſt. Gregor. III, p. 418.

A Gregorio III, fuit Zacharias. Hujus exſtat ad Epiſcopum quendam Bonifacium epiſtola, qui per Germaniam erat, ille ipſe, ut apparet, cujus opera fuit uſus Gregorius II, ut paulo ſupra diximus. Ejus poſtulatis reſpondet Zacharias, & permittit, ut Merſeburgi, Bambergæ, Erphurdiæ

phurdiç ſintEpiſcopatus. Concedit etiam, ut ad Carlomannum, Caroli Martelli filium, qui in aliqua urbe regni Francorum petebat haberi Synodum, proficiſcatur, & Eccleſiæ mores diligenter reformet, inprimis autem ab ordine ſacerdotali removeat adulteros, & eos, qui plures habent uxores; cum enim poſt ſuſceptum miniſterium ſacrum, ne unam quidem uxorem habere, vel attrectare liceat, multo minus, ut eodem tempore plures quis habeat, licere: nam quod Paulus ait, ut Epiſcopus ſit unius vir uxoris, intelligendum eſſe non de præſenti, ſed de præterito tempore, ne videlicet plures habuerit, quam unam uxorem, is qui cupit in ſacerdotum ordinem cooptari.

Tom. 3. concil. Epiſt. ult. ad Bonifac. Epiſcop. pag. 435. 1 Tim. 3.

Huic Epiſtolæ ſubjungitur Carlomanni, qui ſe Francorum ducem vocat, edictum, quo ſtatuit, ut ipſo præſente quotannis habeatur Synodus: adulteros autem ſacerdotes & ſcortatores loco ſuo moveri jubet: venationibus etiam & aucupiis illis interdicit, neve mulierem ullam domi foveant mandat: ſed de uxoribus verbum nullum.

Tom. 3. concil. p. 437. Habet hoc edictum Aventinus l. 3. Annalium Boiorum.

Ab hoc tempore Aiſtulphus, Longo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

bardorum rex, tributum annuum à Romanis petebat, gravia minatus, niſi dependerent.

Diac. l. 22. Sigebert. Viterbienſis parte Chronici 17. Blondus Decad. 1. lib. 10.

Qui tum erat Epiſcopus urbis Romæ, Stephanus, ejus nominis ſecundus, cum blanditiis atque donis hominem placare non poſſet, Conſtantinum Cæſarem de auxiliis interpellat, cumque nihil ab eo præſidii veniret, Pipinum, nuper factum Francorum regem, ut infra dicemus, orat, ut opem ferat.

Diac. lib. 22. Friſingenſis l. 5, c. 25. Vrſpergenſis.

Is cum copiis in Italiam profectus, Papiam obſidet, & illum ad pacis conditiones adigit: cum autem domum revertiſſet, hoſtis ferocior factus iterum arma movet. Qua re denuo ſolicitatus, in Italiam Pipinus venit: tunc demum Aiſtulphus exarchatum Pipino tradit: qua quidem in regione hæ ſunt urbes primi nominis, Ravenna, Favemia, Cæſena, Forum Livii, Forum populi, Bononia, Rhegia, Parma, Placentia.

Regino l. 2. Friſing. l. 5, c. 25. Vrſpergenſis. Sabellicus. Enn. S. lib. 1. Balæus centuria 2, c. 5. Adon. ætate 6.

Regionem hanc omnem Pontificis fidei Pipinus permiſiſſe fertur, quum Cæſar antea

antea rogaſſet, ut eam ſibi reſtitueret, quod eſſet Imperii, non Eccleſię Romanę.

Regino l. 2. Blondus Decad. l. 1. Antonius titulo 14. c. 1, parag. 3. Æmil. 2.

Conſtantino ſucceſſit filius Leo IV. Is unicam ſuſcepit profectionem in Syriam: repulſus domum rediit, neque multo poſt mortuus eſt, ejuſdem cum patre religionis, filio relicto Conſtantino ſexto. Sed cum is per ætatem regere non poſſet, mater ejus Irene rempublicam gerebat: ille autem grandior factus, dejecta matre, cœpit inſolenter admodum & acerbe regnare; cumq; idcirco conjurationes in ipſum fierent, inter alios mulctavit etiam Nicephorum patruum, & exoculavit.

Diac. lib. 5.

Tandem & ipſe fuit exoculatus, conſilio matris, & aliquando poſt luctu mortuus eſt. itaque rerum ſumma redit ad Irenem matrem, quæ quarto demum anno ſui imperii dejecta inque exilium relegata, ſucceſſorem habuit eum, quem diximus Nicephorum.

Diaconus lib. 21. Zonaras tomo 3. Friſing. l. 5, c. 28.

Interea dum ita Conſtantinopoli tumultuoſe res aguntur, celebris erat Caroli, regis Francorum fama. Nam is Aquitanico bello confecto, rogatus ab Adriano Epiſcopo Romano, cum exercitu venit

in Italiam: & ſicut ipſius parens Pipinus Aiſtulphum regem Longobardorum oppreſſerat, ut ſupra dictum eſt; ita hic Aiſtulphi ſucceſſorem Deſiderium, gravem Italiæ & Adriano primo, poſt longam obſidionem cepit, ejuſq; filium Adalgiſiũ regno dejecit, & omni expulit Italia.

Regino lib. 3. Eginhard. Sigebertus. Gaguinus lib. 4. c. 1. Æmilius Veronenſis rerum Franc. lib. 2.

Nam Cæſares Romani, quoniam & longius aberant, Conſtantinopoli videlicet, inde à tempore Conſtantini Magni, & quia non ſolum externis bellis, verum etiam domeſticis & civilibus erant impediti diſſidiis, Italiam fere negligebant, aut certe non poterant idoneè tueri, præſertim Longobardis ibi graſſantibus: deinde, ex ipſis pleriq; diſſidebant etiam graviter à Romanis Epiſcopis, ut ante diximus, & ipſorum odio non admodum movebantur illis Longobardorum ſucceſſibus. Hac de cauſa Pontifices externam defenſionem circumſpiciebant: & quia tum temporis nulla erat illuſtrior, aut potentior familia, quam Franciæ regum, propter magnitudinem rerum geſtarum, idcirco ad eam, velut ad portum aliquem, rebus turbulentis, confugiebant.

Hunc etiam ad modum Adriano mortuo, cui ſucceſſit Leo tertius, quum graves

ves haberet Romæ adverſarios, Carolum, Pipini filium, implorabat: qui, cum ad urbem quarto veniſſet, à Pontifice ſimul & omni populo ſalutatus eſt Imperator. quod quidem accidit, quo tempore Conſtantinopoli fervebant omnia factionibus, ita quidem, ut etiam tempus ipſum, & reipublicæ ſtatus, huic mutationi videretur cauſam & occaſionem præbere.

Diacon. lib. 24. Sigebertus. Sabellicus Ennead. 8. l. 9. Blond. Decadis 1. l. 2.

Sic igitur occidentis Imperium ad Germanos devenit: nam Germanos fuiſſe Pipinum atque Carolum, dubitari non poteſt. Fuit hoc poſt natum Chriſtum anno octingenteſimo primo.

Cæterum inde à Nicephoro, Imperatores Orientis continuis fere bellis agitati fuerunt. Nam initio Bulgari ſæpe cum illis conflixerunt: deinde Saraceni ex Aphrica profecti, Cretam inſulam, poſt quoque Siciliam occuparunt, & Aſiam longe lateque vaſtarunt: poſtremo etiam Turcæ, Scythiæ populus.

A Nicephoro autem uſque ad Conſtantinum Palæologum poſtremum, circiter quinquaginta numerantur Imperatores Græci, & in his aliquot fœminæ: ex ipſis plerique fuerunt ignavi.

De his legatur Zonaras tomo 1. Nicetas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Choniates. Niceph. Gregorius. Chalcondiles, & alii.

Et Conſtantino Monomacho regnante, qui vigeſimus eſt à Nicephoro, Turcæ, ab humili origine paulatim progreſſi, longius Aſiam vaſtare cœperunt, & auctis quotidie viribus, monarchiam demum conſtituerunt, non quidem novam aut quintam aliquam, ſed ex ea natam imperii Romani parte, quæ fuit ad ſolem orientem.

Zonaras 1. tomo. Baptiſt. Egnatius lib. 2. princip. Rom.

Ejus autem Monarchiæ princeps fuit Ottomannus ad annum Chriſti circiter MCCC.

Chalcon. l. 1. de reb. Turcicis. Matthias Mechovius in Sarmatia Aſiatica, c. 15.

Mahometus deinde, ejus nominis ſecundus, proavus Solymani, qui nunc rerum potitur, capta Conſtantinopoli, & Conſtantino Palæologo Cæſare, quem diximus, interfecto cum omni familia, nomen & ſucceſſionem Imperatorum noſtræ religionis iis in locis funditus delevit.

Chalcond l. 8. Sabell. bel. Ennead. 10. l. 6.

Tenent autem Turcæ ad hoc uſq; tempus, Aſiam, Syriam, Ægyptum, Meſopotamiam, Iudæam, Rhodum, Græciam omnem, Thraciam, Bulgariam, Macedoniam, Illyricum, utramque Myſiam, & nuper

nuper alteram fere Pannoniam, & Aphricæ partem aliquam.

De primatu dimicarunt olim inter ſe vehementer Eccleſiæ, Hieroſolymitana, Antiochena, Conſtantinopolitana, Romana, & hæ quidem duæ potiſſimum, uti ſupra docuimus: Turca vero litem diremit, & ſic omnia tribus illis locis conturbavit, nullum ut exiſtat Eccleſiæ vel Chriſtiani cœtus veſtigium. Ejus autem, quæ ſupereſt, Eccleſiæ, quæque ſublatis æmulis nunc ſola triumphat, cujuſmodi ſit facies, qui ſtatus, res ipſa declarat.

Poſtquam ergo demonſtravimus, quemadmodum Imperii Romani pars altera corporis, orientem ſolem ſpectans, omnino concidit, & in alienam poteſtatem devenit; reliquum eſt, ut quemadmodum & ea pars, quæ pertinet ad occidentem ſolem, protſus interierit, & novos adepta ſit dominos, breviter explicemus.

Hic autem obiter conſiderandum eſt, quomodo mirabili quodam fortunæ ludibrio à Romanis illis atque priſcis familiis auguſtum illud imperii decus & faſtigium ad exteros delatum ſit, & quidem aliquot, pudendæ conditionis homines. Nam ex iis quidam fuerunt Hiſpani: nonnullis Pannonia, Dacia, Dardania, Dalmatia, Gallia, Thracia, Cappadocia dedit originem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Imprimis autem obſervari debet, quam fuerit anceps & miſera Imperatorum conditio: nam ipſorum dignitas omnis atq; ſalus erat, non in ſenatus aut populi, ſed in legionum atque militum poteſtate; ſic, ut permirum videri poſſit, ullos fuiſſe, qui munus hoc tam periculoſum & injuriis opportunum ſuſciperent. Etenim inde à C. Cæſare, qui ſpectante ſenatu concidit, ad Carolum uſque Magnum, circiter triginta fuerunt ex iis interfecti, quatuor vero ſibi mortem ipſi conſciverunt. Semper aliquid erat, quod in ipſis deſiderarent milites: neque bonos magis quam improbos ferre poterant, & ad minimam occaſionem, concitata turba, jugulabant eos, quos etiam invitos ad culmen illud honoris pertraxerant, ſicut Aëtio Pertinaci conſtat accidiſſe. Cæſarem metuebat ſenatus: ipſe vero Cæſar ab impuri militis voluntate propemodum atque nutu pendebat.

Aurel. Victor. Herod. lib. 2. De hac Romani imperii infelicitate ſic ſcribit Eraſmus Rotterodamus præfatione in Suetonium Tranquillum: O miſerum ac deplorandum illorum temporum ſtatum! Oppreſſa Senatus auctoritate, oppreſſis legibus, oppreſſa populi Romani libertate, ſic creato principi ſerviebat orbis, princeps ipſe ſerviebat iis, qualem nemo vir probus domi vel.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

mi vellet habere ſervum. Imperatorem timebat Senatus. Imperator ſceleſtam illam militum multitudinem formidabat. Imperator leges dabat regibus: at huic leges dabant cõducti milites. Summa rerũ orbis ab armata paucorum temeritate pendebat.

Hos autem ſpiritus, inde poſt C. Cæſaris mortem ſibi ſumpſerant, præſertim legiones veteranæ, quibus per Galliam, Hiſpaniam, Aphricam ille fuerat uſus: & Cicero hoc ipſum deplorans, fortes illæ quidem ſunt, inquit, ſed propter memoriam rerum, quas geſſerunt pro populi Romani libertate & dignitate reipublicæ, nimis feroces, & ad ſuam vim omnia noſtra conſilia revocantes.

Philip. 10.

FINIS LIBRI SECVNDI.

IOANNIS SLEIDANI,

De

QUATUOR SUMMIS IMPERIIS

Liber III.

ANtequam de Carolo Magno loquamur, ad quem diximus Imperium Occidentis eſſe delatũ, explicanda ſunt quædam de Germanis, à quibus originem ille deducit.

Origo

Origo Caroli Magni ad Francos antiquiſſimos Germaniæ populos refertur à Gotfrido Viterbienſi : Ludolpho de Bamberg, libro de Iure regni c. 3. Iacobo Winphelingio rerum German. c. 22. Hieronymo Gebuſtero de libertate Germanica cap. 6. Ægidio Tſchudo in deſcriptione Rhetiæ Alpinæ c. 36. Franciſco Irenico exegeſeos l. 3, c. 18. Verum Ioan. Bodinus, Germanici nominis hoſtis, Carolum natione Gallum, in Gallia natum, lingua quoq;, moribus & institutis Gallorum una cum ſuis majoribus educatum ſcribit, in methodo hiſtorica cap. 7.

Et primo quidem certo conſtat, Germanos perſæpe tranſiiſſe Rhenum, & in Gallias penetraſſe, ut ibi propter agri bonitatem conſiderent.

Nam Theutoni in provinciam Galliam invaſerunt, & à C. Mario conſule fuerunt profligati.

Florus l. 3, c. 3. Vell. l. 2. Oroſius l. 5, c. 6. Eutrop. lib. 5.

Deinde cum Atverni & Hedui, Galliæ populi, de principatu contenderent, Germani mercede conducti ab Arvernis & Sequanis, primo quidem non ita magnis copiis eo venerunt: paulatim vero ſic augeſcebant, ut Arioviſto rege, bonam ejus agri partem occuparent. Eos autem C. Cæſar prælio ſuperavit, & aliquot poſt annis,

annis, cum bellum gereret in Eburones, Galliæ populum, Germani denuo Rhenum trajecerunt, ut exercitum Romanum oppugnarent: ſed ad Moſæ confluentem atque Rheni fuerunt ab illo conciſi.

Cæſar de bello Gallico l. 1. Hubert. Thomas Leodius de Tung. & Eburon. Cæſar. l. 4.

Multis deinde poſt annis intra ſuos fines ſe continebant, eo quod Romani Cæſares bellum ipſis inferrent: ſed tamen quoties tempus aliquod idoneum eſſent adepti, non deerant ſuis ipſi commodis, & Galliam perpetuo vaſtabant. Hunc ad modum, Gallieno Cæſare, homine ignavo & voluptuario, impreſſionem fecerunt, & paulatim eo potentiæ creverunt, ut Probus Cæſar, quartus à Gallieno, vix magna difficultate illos rejiceret.

Trebell. Pollio. & Sex. Aurel. Flavius Vopiſc. in Probo. Eutrop. l. 9. Zoſim. l. 1.

Iulianus etiam, Conſtantii Cæſaris legatus bella cum illis geſſit: poſt hæc, Honorio Cæſare, Gothi in Galliam irruperunt, iiſque Cæſar, diverſis bellis occupatus, Aquitaniam conceſſit inhabitandam.

Zoſ. lib. 3.

Ab altera parte Francones Germani, per Belgicam irruptione facta, Treviris, Menapiis, Eburonibus, Morinis, Nerviis, Ambianis, Bellovacis, Sueſſionibus oppreſſis, in ea parte Galliæ conſiderunt,

quæ

quæ nomen ad hoc uſque tempus retinet, & Francia dicitur, cujus quidem regionis caput Lutetia, nec procul illinc oppidum Sandeniſium, Franciæ regum ſepulturæ poſtea conſecratum eſt in hodiernum uſque diem.

Paulus Diac. l. 14. Quos Sleidanus Francones nominat, antiqui Romanæ hiſtoriæ ſcriptores, ut & recentes, Francos indigetant. Fl. Vopiſc. Aureliano & Proculo. Zoſim. l. 1. Ammianus Marcellin. l. 15, 27, & 30. Aurelius Victor. Eutrop. l. 2. & alii.

Ad eum modum amplificati, quum antea bonam Germaniæ partem poſſiderent, omnem videlicet regionem illam, quę eſt ad Mœnum flumen atq; Rhenum, facile non ſolum defendebant illatum bellum, ſed etiam aliis inferebant, labante indies magis imperio Romano, per Aſiam & Aphricam. Longobardis etiam Italiam vaſtantibus, admodum ſuos fines per Galliam extenderunt: & quum ordine multi ipſorum reges ibi dominarentur, tandem ad Pipinum etiam ejuſque filium Carolum, regni ſumma devenit.

Pipini pater, Carolus Martellus, non quidem ipſe rex, verum ex proceribus unus, & Palatii præfectus, vel, ut loquuntur, Major domus, Bavaros & Suevos devicit.

Sigebert. Friſing. lib. 5, c. 10. De Majore

jore domus videatur Francogallia Fr. Hottomanni cap. 12. Nominatur ibi Palatii magiſter, & dignitas ei tribuitur eadem, quæ fuit præfecti prætorii apud Romanos, qui alio nomine aulæ præfectus vocabatur. Sunt & alia nomina, quæ Majoribus domus tribuuntur, ut præfecti aulæ, comites Palatii: quin etiam aliquot poſt ſæculis, Seneſchalli Franciæ appellati ſunt. Exſtat de Majoribus domus fragmentum editum à P. Pithæo in Annalibus Francicis. De bellis autem Pipini in Germania geſtis, videatur Viterbienſis parte Chron. 17. Gaguinus l. 3, c. 4. Aventinus Annal. Bojor. l. 3.

Nam ſicut Annalium ſcriptores Galliæ tradunt, aliquot nunc annis, præter titulum atque nomen, nihil reges habebant, ſed omnis authoritas erat & ſumma rerum penes præfectum regiæ domus. Etenim à ſuperiorum regum virtute prorſus iſti degeneraverant, & voluptatibus dediti, nullam reipublicæ curam ſuſcipiebant. Itaque præfectus Palatii magiſtratum gerebat: & quo major erat ignavia regis, eo plus potentiam iſte ſuam augebat.

Eginhard. in vita Caroli Magni. Sigebert.

Hac demum occaſione Pipinus, qui Childerico regnante, præfectus erat, quum apud Pontificem Zachariam res in diſceptationem veniſſet, ut ajunt, regnum obtinuit.

Egin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Eginhard. Regino l. 2. Sigebert. Viterbienſ. parte 27 Chronici.

Hujus rei mentio fit in decreto, quod vocant, Gratiani, quod nimirum Papæ liceat regibus abrogare principatum, ſed ejus loci titulus & inſcriptio falſa eſt. Quum enim duo ſint Anaſtaſii Cæſares, neutri poteſt attribui. nam prior ducentis & amplius, alter vero triginta ſeptem annis ante regnavit, quam iſtud accideret: deinde poſteriori ætate nullus fuit Papa Gelaſius.

In recenti juris Canonici editione, auſpicio Gregorii 13 adornata, capitulum hoc non Papæ Gelaſio, ut eſt in vulgatis codicibus, ſed Gregorio Papæ adſcribitur. Is eſt hujus nominis ſeptimus, qui in epiſtola ad Hermanum Metenſem epiſcopum iſta ſcripſiſſe memoratur.

Admonendi cauſa lectores hoc addendum putavi, quo pontificiorum ſcripta prudenter evolvant atq; caute. Nec enim uno loco deprehenditur, id eos agere potiſſimum, ut ſuis legibus opinionem vetuſtatis addant, quo plus habeant ponderis & authoritatis.

Regino lib. 2.

Pipinus, præterquam quod Longobardos per Italiam compreſſit, rogatu Pontificis, ut ſupra dictum eſt, bellum quoque geſſit in Saxones, & deinde cum Aquitanis,

nis, eorumque ducem captum interfecit: cumque non multo poſt è vita migraſſet, ac illi ſubinde rebellarent, Carolus filius, rex, utrumque bellum vix tandem ingenti labore perfecit.

Gaguin. lib. 3, c. 4.

Cum Saxonibus enim totos annos 33, belligeravit: eoque durante bello confecit & alia: nam & Bavariam, Taſſilone duce rebellantem, ſuæ ditionis fecit, & bis contra Longobardos profectus, & in Campaniam uſque progreſſus, omnem Italiam domuit & legibus conſtituit.

Eginhard. Regin. lib. 2. Sigebertus. Gaguinus l. 4, c. 1. Vrſpergenſis.

Illas etiam Galliæ civitates, quæ ſunt ad Oceanum, & à C. Cęſare vocantur Armoricæ, nunc autem minoris Britanniæ nomine cenſentur, ad officiũ redegit, quum ſtipendium annuum Franciæ regibus debitum, nollent amplius dependere.

Eginh. Cæſar belli Gall. l. 5. Gag. l. 4, c. 2. Ioan. Leland. Armoria idem ſignificare dicit, quod ſupra mare in ipſa Britan. lingua. Repetit hoc Guil. Camdenus in Britannia.

In Hiſpaniam quoque profectus cum exercitu feliciter quidem rem geſſit, adverſum Saracenos: rediens autem in ſaltibus Pyrenæis per inſidias graviſſime cæſus fuit à Vaſconibus, Aquitaniæ populo; ſed & Hunos, qui Pannoniam tunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

tenebant, octavo demum anno vicit, & per legatos Bohemiam quoque placavit.

Ioannes Turpin. Eginhard. Antonius titul. 14. c. 2, §. 5. Gaguinus l. 4, c. 1.

Poſtremum vero bellum fuit adverſus Danos, ſive Nordmanos, qui maritimam oram Germaniæ Galliæque magna claſſe vaſtabant. *Eginhard.*

His tantis rebus geſtis, effectum eſt, ut Magnus diceretur.

Nithard. Hiſtor. l. 1, Gaguinus l. 4, c. 1.

Cum enim Francorum reges antea ſolum tenerent eam Germanię partem, quæ eſt inter Saxoniam & Danubium, interque Rhenum & Salam, ad hæc, Sueviam atque Bavariam: ipſe totam Saxoniam adjecit, deinde utramq; Pannoniam, Daciam, Iſtriam, Hiberniam & mediterraneam Dalmatiæ partem: cumque item Francorum reges per Galliam tenerent eam partem, quæ eſt inter Rhenum & Ligerim, inter Oceanum & mare Balearicum, ipſe omnem Aquitaniam totumque jugum Pyrenæi montis, ad Iberum uſque flumen, &, quod primo loco dictum oportuit, Italiam totam inde ab Alpibus ad extremam uſque Calabriam adjecit: & poſtea quartò Romam profectus, à Leone tertio & ab omni populo Romano ſalutatus eſt Imperator Auguſtus, cum jam annos regnaſſet XXXIII.

Aven-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Aventinus lib. 4. Eginhardus. Regino lib. 2. Sigebertus. Gaguinus lib. 4, c. 1. Platina in Leone 3. Sabell. Ennead. 9, l. 9. Blondus decad. 2. lib. 1.

Romanum igitur Imperium, quod eſt ad occidentem ſolem, varie dilaceratum, præſertim ab eo tempore, poſtquam Cæſares domicilium atque ſedem Conſtantinopoli ſibi delegerunt, ut ex iis quæ ſupra commemoravimus, apparet, à Carolo Cæſare redintegratum eſt, ac veluti novum corpus colorem atque ſpeciem reſumpſit, tot, tantiſque provinciis ad unius principatum redactis.

Nicephorus, alter ad orientem ſolem Cæſar, factum iſtud indigne quidem tulit, ſed humanitate modeſtiaque ſua Carolus eum delinivit, & miſſis donis amicitiam uterque coluerunt, & utriuſque Imperii conſtituti fuerunt certi limites.

Sigebert. Aventinus lib. 4.

Præter alios conventus, concilium habuit etiam Rhemenſe, in quo decretum fuit inter alia multa, ut Epiſcopi ſacram ſcripturam diligenter evolvant, & Dei verbum annuncient.

3. *Tom. concil. pag. 700. Capitulo 14. decretorum hujus Synodi, pag. 701.*

Moguntiæ quoque Synodus fuit, anno priuſquam è vita decederet, & ſuperioribus annis alia, Turoni, Cabillone, Arela-

tæ, de emendatione Eccleſiarum, uti tradunt, qui per id tempus vixerunt.

3 Tom. concil. pag. 693. De Turonenſi Synodo videatur tomus tertius concilior. p. 682. De Cabilonenſi ibidem p. 686. De Arelatenſi videatur p. 679. Legatur etiam vita Caroli Magni edita à Petro Pithæo, & auctor Annalium Francicorum. Meminit Sigebertus & Gaguinus l. 4, c. 1.

Ludouico deinde filio regni & imperii hærede deſignato, mortuus eſt Aquiſgrani, quod eſt Galliæ Belgicæ oppidum, ſeptuaginta natus annos, poſt Chriſti natalem, anno octingenteſimo decimo quarto, quum per annos fere XIV Cæſar fuiſſet, Germanorum omnium primus ad eam evectus dignitatem.

Eginhard. Friſingenſ. l. 5, c. 31. Carolo ætatis annos aßignant LXXII *Eginhard. Gaguinus & alii: author Annalium Francicorum* LXXI *adſcribit.*

Ipſo regnante, per Italiam, Germaniam, Galliam, XXI. tantum erant civitates, uti vocant, Metropolitanæ, Roma, Ravenna, Mediolanum, Forum Iulii, Gradus, Colonia, Moguntia, Saliſburgum, Treveris, Rotomagus, Senones, Veſuntio, Lugdunum, Rhemi, Arelatum, Vienna, Tarenteſia, Ebrodunum, Burdegala, Tarones, Bituriges.

Eginhard. in vita Caroli Magni. Sigebert.

bert. Metropolis ex μήτηρ & πόλις, id eſt, matrix & urbs, juncto nomine dicitur ea civitas, unde Colonia deducta eſt. Vip. l. 4. §. 4. D. de officio proconſulis Epheſum Metropolim appellati: Iſiodorus τοῦ μέτρου, id eſt, menſura, fictum vocabulum tradit, quod & Diſtinct. 21. aſſeritur, ſed falſo. Denique Metropolis ad extremum dictæ ſunt matres urbium ſive capita provinciæ, ut l. 1, 6. de Metrop. Berytho, & apud Solinum & Marcell.

Ejus parens Pipinus, exarchatum Longobardis ereptum, Epiſcopi Romani fidei commiſerat, ut ſupra diximus, quemadmodum quidem memoriæ proditum eſt: ipſe vero plane illis dediſſe eum fertur, quod tamen in dubium à multis vocatur. *Regino l. 2.*

Qui fuit ei familiaris, & ſcriba juratus, Eginhardus, divi Petri, quam vocant Eccleſiam Romæ, præ cæteris ei valde caram fuiſſe, magnamque vim auri, argenti, gemmarum, illuc deportatam, & plurima pontificibus ab eo munera eſſe miſſa ſcribit: nam hoc illum inprimis egiſſe diligenter, ut ipſius opera ſtudioque urbs Roma veteri polleret authoritate, & ſancti Petri Eccleſia, non ſolum ipſius eſſet incolumis tutaque patrocinio, ſed etiam opibus inter alias maxime floreret. Hæc ille duntaxat: quod vero tot tamque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

potentes urbes dederit, quæ ditionis erant imperii, ne verbum quidem: imo, quum à quarta in Italiam profectione, factus eſſet Cæſar, urbis Romæ & pontificis, & totius Italiæ, non publicas tantum, ſed Eccleſiaſticas etiam res & privatas ordinaſſe ſcribitur.

Eginhardus vel Einardus, ſcriptor vitæ Caroli Magni, ejuſdem Imperatoris, non Cancellarius tantum, ut Tritheimius, verum etiam gener fuiſſe ſcribitur. Videatur Iacobus Curio libro 2, Chronolog. item Iuſtus Reuberus initio Tomi ſui hiſtoriarum Germanic.

Etenim, cum nondum eſſet Cæſar, ſed Franciæ tantum rex, debellato Longobardorum rege, Deſiderio, ſicut diximus, Romam venit, & concilium habuit, in eoque, ſicut ipſorum libri dicunt, Adrianus primus totaq; Synodus, eligendi pontifices & ordinandi ſedem, ut vocant, Apoſtolicam, & Epiſcopos confirmandi jus atque poteſtatem ei conceſſit.

Sigebert. Diſt. 36. c. Hadrianus Papa. Blondus Decad. 2. lib. 1. Gaguinus l. 4, c. 1. Aventinus Annal. l. 4.

Multas Carolo tribuit & principe viro dignas virtutes Eginhardus, temperantiam, modeſtiam, frugalitatem, ſtudium religionis, doctrinam, eloquentiam, & non Latinæ tantum, ſed & Græcæ linguæ

guæ cognitionem: adhæc, ſummam curam ac diligentiam in educandis, & ad eaſdem res inſtituendis liberis.

Pariſinam quoq; traditur Academiam inſtituiſſe, tum ſua ſponte, tum Albini præceptoris impulſu, quem habuit in diſcendis artibus magiſtrum, ſicut Eginhardus dicit.

Vincentius in Speculo hiſtoriali l. 24. Sabellicus Ennead. 8, l. 9. Gaguinus l. 4, c. 1. Iacobus Middendorpius l. 2. Academ. orbis Chriſtiani. Curio l. 2, Chronol.

Menſibus etiam nomina Germanica dedit & ventis duodecim, quibus etiamnum utimur: quum ante id tempus, ut idem ſcriptor ait, Francones partim Latinis, partim uterentur barbaris.

Eginhard. Sigebertus. Vrſpergenſis. Albertus Stadenſis.

Hucuſque veluti præfatus de Germanis, deque Carolo, paucis percurram deinceps, & oſtendam, quemadmodum hæc ipſa imperii Romani pars, quæ eſt ad occidentem ſolem, à Carolo vix demum reſtituta & recollecta, rurſus interiit, & in varias diviſa provincias facta ſit multorum ditionis, qui veluti peculium ſuum, illas poſſident, nec fontem ipſum, unde manarunt, agnoſcunt; ita quidem, ut illud auguſtum, & tantopere celebratum Imperii Romani faſtigium, nihil aliud ſit

 hodier-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

hodierno die, quam tenuis quædam magni corporis umbra, poſtquam ex tam immenſa mole redactum eſt ad unicam Europæ particulam, Germaniam. Poſtremo, quemadmodum hanc Imperiorum viciſſitudinem & occaſum Romanæ Monarchiæ Daniel prænunciaverit, breviter exponam.

Ludovicus ergo, Caroli filius, alter Imperator Germanus, cum Cæſare Græco Leone Armenio renovavit amicitiam: cumque ipſius regni anno tertio mortuus eſſet Leo Papa: ſucceſſor Stephanus quartus in Galliam profectus, Rhemis eum conſecravit.

Annales Gallici mathematico auctore Sigebert. Friſingenſ. lib. 5, c. 32. Viterbienſ. par. 17. Chron.

Hunc excepit Paſchalis: & quia Cæſaris authoritas non intervenerat, ille per legatos diligenter atque ſollicite factum purgans, pontificatum ſibi prorſus invito dicebat eſſe obtruſum.

Annales Gallici. Annon. l. 4, c. 103. Gaguinus l. 4, c. 2. Æmilius l. 3. vita Ludovici edita à P. Pithæo.

Libri Pontificii habent, Ludovicum Cæſarem Paſchali, cæteriſque poſt eum, & confirmaſſe poſſeſſionem bonorum, & electionem permiſiſſe liberam, ut, quem omnes Romani judicaſſent eo munere dignum,

dignum, is pro Pontifice haberetur. Quantum fidei ſit ejuſmodi ſcriptis tribuendú, non video: ſic enim inter ſe diſſident, ſic nullo ſunt ordine perſcripta, ut, quid ſequendum ſit, intelligi non poſſit.

Diſt. 63. cap. Ego Ludovicus. Carolus Molinæus ICtus Bibliothecarium Pontificum Romanorum fautorem & domeſticum hujus capituli auctorem eſſe, & ob id tanquam homini ſuſpecto minime credendum, ſcribit.

Filios Ludovicus habuit tres: Lotharium, imperii & regni conſortem allegit: Carolum, qui Pipino fratri mortuo ſucceſſit, Aquitaniæ: Ludovicum Bavariæ præfecit.

Regino l. 2. Annales Gallici: Viterbienſis. Æmilius l. 3. Blondus l. 3. decad. 2.

Conjuratione facta, captus à filiis & regno privatus, Compenii oppido Sueſſionum, ad monaſticum vitæ genus fuit detruſus.

Hiſtoria hujus exauctorationis peculiari ſcripto expoſita eſt, quod Petrus Pithæus edidit. Videatur etiam Theaganus Chorepiſcopus Trevirenſis libro de geſtis Ludovici Imp. Item vita Ludovici incerto auctore, edita ab eodem Pithæo. Meminit Gaguinus l. 4, c. 2. & ſeqq.

Galliæ ſcriptores Annalium tradunt, proceres Eccleſiaſticos, quorum ille fa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ſtum atque luxum coërcere volebat, habitis Aquiſgrani comitiis, hanc ei concitaſſe turbam, & filios, ut facinus tam impium auderent, impuliſſe.

Annales Gallici. Sigebert. Faſtus ſacerdotum coërciti meminit Gaguinus l. 4, c. 2. videatur 3. tomo conciliorum Synodus Aquiſgranenſis pag. 820. Dejectionis vero longe aliam cauſam, uxoris videlicet incontinentiam atque efferatam libidinem Regino l. 2. adfert. idem habet Viterbienſis, de quibus tamen criminibus ſeſe publice purgavit, teſte Nichardo, lib. 2.

Liberatus autem ſexto poſt menſe, maximo populi deſiderio, regnum & omnia recuperavit.

Annales Gallici lib. 4, c. 2.

Quia locus ita fert, notandum hic eſt obiter, multa fuiſſe per Galliam habita concilia nationis. Nam proximum ab illo, quod diximus, Aquenſi, Troiæ fuit, oppido Campaniæ: Deinde Rhemis, Gergoviæ, Turoni, Digeone, Lutetiæ, Lugduni, Viennæ, Avenione, Avarici, Aureliæ, & quidem iiſdem in locis, plura.

Vide Ioan. Marii Belgæ librum de ſchiſmat. & conciliis, parte 2, c. 5. & ſeqq.

Cum enim ſtatus rerum ita poſceret, ipſi reges ordinem Eccleſiaſticum cæteroſque proceres convocabant, ut publicis incommodis mederentur.

Can-

Contrarium fieri oportere docet Gratianus Diſt. 16, c. Synodum, c. Regula veſtra, c. Nec licuit, c. Multis denuo, c. Concilia ſacerdotum. Legatur Bellarminus tomo 1. parte 1. libro 1. capite 12. de conciliis.

Ad hunc modum, Ludovicus XII, qui cum Iulio II, graves exercuit inimicitias, Turoni concilium habuit atque Lugduni, ſalutis anno MDX & XI.

Hubertus Vell. appendice ad Gaguinum c. 4. Ioan. Marius de ſchiſmat. & concil. parte 2, c. 25.

Nunc ad inſtitutum. Ludovico mortuò, Metique ſepulto, ſucceſſit Lotharius, cui bellum fuit cum fratribus, quo demum ſedato, & nova facta diviſione, Ludovico Germania ceſſit, Galliæque pars, inde à Moſa uſque ad Rhenum: Carolo autem obvenit Gallia, inde ab Oceano Britannico & Pyrenæo ſaltu uſque ad Moſam. Lotharius, præterquam quod Cæſar eſſet, Italiam & Narbonenſem quoque provinciam obtinuit.

Gaguin. l. 5, c. 1. Regino l. 2. Sigebert. De diſſenſionibus filiorum Ludovici Pii, exſtant l. 3. Nichardi Angilberti F. Caroli Magni ex Bertha filia nepotis. Videatur etiam Friſing. l. 5, c. 5. Helmoldus l. 1, c. 4.

Ei ſucceſſit filius Ludovicus ſecundus, qui Saracenos in Italiam irruentes repreſſit.

Regi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Regino l. 2. Sigebert.

Eo regnante, Papa fuit inter alios Adrianus II. non quidem aſſentiente Cæſare, ſicut ipſorum habent libri, creatus à nobilitate Romana, civibus atque clero, quem vocant. Nam licet eſſent in urbe Cæſaris legati, tamen ad electionem vocati non fuerunt: cumque graviter id & moleſte ferrent, reſponſum eis fuit, nullo hoc factum eſſe Cæſaris contemptu, ſed cautione quadam in poſterum, ne videlicet, quum eſt creandus Papa, mos ille, Cæſaris exſpectandi legatos, tanquam neceſſarius inoleſcat. Eo reſponſo non ſolum illos fuiſſe placatos, verum etiam officii cauſa demiſſe pontificem ſalutaſſe tradunt.

Diſt. 63. cum Hadrianus. Hoc moliti ſunt Romani Pontifices, ut principes omnes jure in eligendis Epiſcopis privarent, quemadmodum Synodus octava Conſtantinopolitana ſub hoc Adriano habita, id teſtatur, canone 22. tomo 4. concil. p. 9.

Hic autem videre licet mirabilem quandam in ipſorum ſcriptis varietatem & inconſtantiam. Etenim, ſi Ludovicus primus liberam eis electionem conceſſit, uti ferunt, & paulo ſupra dictum eſt, cur ejus nepos Ludovicus II. injuriam ſibi factam eſſe putabat? Sed quoquo modo res habeat, titulus quidem ejus decreti, quod

quod eſt in centonibus Gratiani, manifeſte falſus eſt. Nam Gregorio quarto tribuitur, cum is viginti duobus annis è vita deceſſerit ante, quam Adrianus II. fieret Pontifex. An hiſtoriam ſcripſit mortuus eorum, quæ poſt acciderent?

Diſt. 63. cap. Ego Ludovicus.

Ante Adrianum proximus fuit Nicolaus primus, cujus exſtat ad Michaëlem Imperatorem Græcum epiſtola valde prolixa, de ſua in omnes Eccleſias poteſtate. Nam Conſtantinopoli fuit ab Epiſcopatu remotus Ignatius, & inſtitutus Photius, inconſulto Epiſcopo Romano: ſed & ejectæ ſtatuæ. Clamat ergo contra, quam vehementiſſime poteſt: exſtant etiam ejus decreta plurima, plena majeſtatis Papalis.

3 Tom. concil. p. 906. Zonar. tom. 3. Decreta hujus Nicolai Pontificis ex Gratiano collecta ſunt, & in 20. titulos diſpertita à Ioanne Cochlæo.

Carolus Galliæ rex, ut ſupra diximus, magna celeritate proficiſcitur in Italiam, reſiſtente licet altero fratre natu majore Ludovico Germaniæ rege, & à Ioanne octavo Romano pontifice conſecratur.

Friſing. lib. 6, c. 6. Gaguinus l. 5. c. 1.

Secundo profectus in Italiam rogatu Pontificis, ut Saracenis, qui Campaniam rurſus invaſerant, reſiſteret, Mantuę mortuus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Regino l. 2. Carolus veneno à Sedechia Iudæo propinato, interemptus eſt. Regino. Sigebertus. Gaguinus l. 5, c. 1.

Ludovicum filium habuit ſucceſſorem, cognomine Balbum: ſed is per biennium modo præfuit.

Sigebert. Gaguinus l. 5, c. 1.

Ab eo imperii Romani ſumma venit ad Carolum Craſſum, Ludovici Germaniæ regis filium, qui duobus, quos habebat, fratribus mortuis, Germaniam omnem & Italiam & Galliam obtinuit, & Saracenos Italiam vexantes profligavit, & belligeratus aliquandiu cum Nordmannis, inferioris Germaniæ populo, Galliam Belgicam vexantibus, eam Galliæ partem illis demum conceſſit, quæ nomen illorum ad hoc uſque tempus retinet.

Regin. l. 2. Friſing. l. 5, c. 8. Prodoardus in Chronico. Sigebertus. Gaguinus l. 5, c. 4. Sunt autem Nordmanni iidem cum Danis, ut ex Adamo Bremenſi Albertus Stadenſis refert. Heymoldus l. 1, c. 2. ex Danis Senonibus & Norveis collectam fuiſſe multitudinem, ſcribit.

Poſt hunc fuit Arnolphus, Cæſar, fratris filius, egregius princeps. In Italiam profectus, ut Formoſum Pontificem Romanum ab adverſariis liberaret, Romam capit, & in ſeditionis authores vindicat.

Regin. l. 2, Liviprandus Ticinenſis l. 1. c. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

c. 8. Friſingenſis l. 6, c. 13. Viterbienſis.

Ipſo rerum potiunte, Hungari ex Scythia pulſi, in Pannoniam ruunt, & Ludovico III. Arnolphi filio, Cæſare, in Germaniam progreſſi, & non procul à Læcho flumine, inſigni victoria potiti, Bavariam, Sueviam, Franciam, Saxoniam, cædibus, rapinis & incendiis vaſtant.

Liviprand. l. 1, c. 5. & l. 2, c. 1, 2. Regino lib. 2. Sigebert. Regino l. 2. Urſperg.

Arnolpho Cæſare, Triburiæ, quod fuit ad Mœni ripam oppidum aliquando, concilium eſt habitum XXII. Epiſcoporum Germaniæ, & inter alia multa decretum, ut ſepulturam mortuorum nemo vendat, & ne quis laicus, uti vocant, in templo ſepeliatur.

4 Tom. concil. p. 26. Regino l. 2, 13. quæſt. 20. in Eccleſ. Canone 16, & 17. p. 12.

Ad hoc tempus magnum exarſit incendium per Italiam. Berengarius enim & alii quidam Longobardiæ proceres, multis ornati beneficiis à Carolo Calvo, conjurarunt adverſus Galliam, quo tempore Carolus Craſſus imperabat: ſed cum fruſtra molirentnr, ad Italiam animum adjiciunt, & inter ſe diu multumque conflictati, ſicut fieri ſolet, magnis cladibus illam afficiunt.

Liviprandus l. 1, c. 6. Regino l. 2. Sigebertus. Blondus decad. 2. l. 2.

Tan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Tandem Berengarius victor, Italiæ regnum obtinuit, & Ludovicum Cæſarem, eo cum exercitu profectum, ubi cepiſſet, exoculaſſe ſcribitur.

Friſing. l.6, c.14. Ludovicus hic excæcatus à Berengario, non Arnolphi Imperatoris filius & ſucceſſor fuit: ſed Boſorius Burgundiæ regis, ex Hermingarda filia Ludovici II. Imperatoris nepos, qui invitatus in Italiam, & contra juramentum agens, hoſti tandem proditur, & Veronæ crudelibus ſuppliciis excarnificatur, Regino libro ſecundo. Sigebertus.

Hoc etiam tempore, ne quid omnino calamitatis deeſſet, Saraceni, Aphri & Hungari immaniſſime vaſtant Italiam.

Livipran. l.2, c.12. Sigebert. Antonius ſecunda parte hiſtoriar. tit. 15, c.16.

Cumque ſub Berengariis, Hugone, Rudolpho, Lothario, Alberto, & quibuſdam aliis, tam eſſet funeſtus & miſerabilis pulcherrimæ regionis ſtatus, atque in his turbis mortem obiiſſet Ludovicus Cæſar: Germani, Saxones præſertim atque Francones, Cæſarem ſalutabant Othonem, Saxonum & Thuringorum principem: ſed is ætate gravis, author ipſis fuit, ut Conrandum Franconię ducem ſumerent, qui Cæſar factus, pleraque omnia faciebat de conſilio Othonis: ac deinde Othone mortuo, cum & ipſe graviter ægrotaret,

ret, convocatis ex nobilitate primis, orabat, ut Othonis filium Henricum, tunc abſentem, pro Cæſare agnoſcerent. Is eſt Henricus vulgo dictus Auceps.

Widechin. lib. 1. Dith. l. 1. Livipran. lib. 1, c. 7. Sigebert. Auceps nomen unde factum indicat Viterbienſis.

Itaque videmus, quemadmodum à Francis & à Caroli familia ſplendor & dignitas imperatoria pervenerit ad domum Saxonicam.

Roſuita in Panegyrico.

Hi duo Cæſares, Conradus & Henricus, ab Epiſcopo Romano non fuerunt conſecrati, ſicut vocant, ideoque prætermittuntur à nonnullis: & Henricus quidem oblatam à Papa conſecrandi ceremoniam neglexiſſe fertur, quod bonorum virorum judiciis atque ſuffragiis contentum ſeſe diceret.

Crantius l. 3, c. 4. Saxon. Widechin. 1.

Aliquanto poſt Arnolphus Malus, Bavariæ dux, rei ſummam ad ſe traducere cogitabat, & collectis utrimque copiis, cum ad Ratiſbonam eſſent ambo exercitus expediti, Cæſar illum ad privatum colloquium evocat, & commemorans, quemadmodum à pleriſq; Germaniæ populis eſſet creatus Cęſar, dehortatus etiam, ne tot hominum millia, in quibus pleriq; eſſent innocentes & ignari cauſæ belli,

velit periclitari, flexit ejus animum, atque ita diſceſſum eſt ab armis.

Widechin. lib. 1. Livipran. l. 2, c. 7. Friſingenſis l. 6, c. 16. Urſpergenſis.

Burchardus etiam Sueviæ dux rebellarat, ſed territus potentia Cæſaris, in deditionem venit.

Hungari Saxoniam denuo vaſtabant: capto autem ipſorum duce, novem annorum pacti ſunt inducias.

Widech. l. 1. Regino l. 2. Sigebertus.

Cæſar deinde ad militiam inſtituto ſuo populo, Dalmatas debellat, Pragam urbem, & Wenceſlaum Bohemorum ducem capit, & vectigalem ſibi facit Bohemiam: Hungaros finitis induciis denuo in Saxoniam irruentes, maximo prælio vincit, & tributum, quod illis pendebant Saxones, in egenos diſtribuit.

Liviprandus l. 2, c. 9. Sigebertus.

Erat ejus conſilii, proficiſci Romam, ſed valetudine impeditus, filium ſuum natu majorem Othonem, imperii deſignat hæredem. Is cum Bohemis, qui tum rebellabant, multis annis belligeravit: Hungaros etiam, cum apud Vangiones trajecto Rheno Franconiam eſſent ingreſſi, Saxoniam inde populaturi, cædit atque fugat: Burgundiam ſibi ſubjugat: in Italiam deinde profectus magno cum exercitu, & debellatis Berengariis, alteram uxorem ibi ducit Adelheydam. *Livi-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Liviprandus l. 4, c. 7, & l. 6, c. 6. Sigebertus. Widechindus l. 3. Dithmarus Merſeburgenſis l. 2. Roſuitha in panegyrico, Regino l. 2. Friſingenſis l. 6, c. 19.

Id ægre ferens Luitholdus filius, inſidias illi ſtruit, & paſſim multos habuit conſilii ſui adjutores, ac in his Conradum Sueviæ ducem, ſororium ſuum: verum obſeſſus à patre Ratiſbonæ, & in anguſtias redactus, veniam ſupplex petit, & impetrat.

Widech. in l. 2. Regino l. 2.

Poſt hæc, Hungari, vaſtata Gallia, majore, quam unquam antea, multitudine in Germaniam irrumpunt, & prope Vindelicorum Auguſtam, in ea planitie, quæ nomen habet à Læcho flumine, caſtra faciunt. Eo Cæſar profectus cum Saxonibus, Francis, Suevis, Bavaris, Bohemis, poſt ancipitem multamque pugnam, ad internecionem prope cecîdit hoſtem, aliquot ipſorum regulis in crucem actis.

Widech. lib. 3. Dith. l. 2. Bonſinius decadis 1, l. 10.

In Saxoniam reverſus, ac rebus ibi conſtitutis, in Italiam denuo ſuſcepit iter: ſed ante profectionem Othonem filium ſuum imperii collegam deſignavit.

Dith. l. 2. Liviprand. l. 6, c. 6. & ſeqq.

Vbi tandem Romam venit, concilium habuit, eique præfuit, & Ioannem XII,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

propter crimina loco removit, & Leonem, ejus nominis octavum inſtituit.

Roſ. Bitha in Panegyric. Lith. lib. 2. Regino l. 2. Sigebertus. Friſingenſis lib.6, cap. 13.

Ejus exſtant inſertum juri pontificio decretum, ubi Adriani primi exemplo conferre ſe dicit Othoni Cæſari, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum, eligendi Papam, ordinandi ſedem Apoſtolicam, & Epiſcopos confirmandi facultatem: ſimul graviſſimam pœnam iis conſtituit, qui non exſpectata Cęſaris approbatione, conſecrant Epiſcopos. En alterum decretum, ſuperioribus aliquot contrarium.

Diſt. 63. cap. in Synodo congregata. Mendacem oportet eſſe memorem.

Subjungitur poſt formula jusjurandi, quo Ioanni Papæ ferunt Othonem imperatorem ſeſe devinxiſſe: verum, quis ille fuerit Ioannes, & quotus ejus nominis, quotus etiam Otho, non additur. Sed profecto mirum eſt, res tam arduas tantique momenti tam eſſe negligenter conſcriptas. Quod ſi primus Otho ſic juravit, eſt, quod ei ſtatim poſſet objici. Quum enim in ea quam diximus, formula juret inter alia, fore, ut nullum Papæ creet vitæ periculum, nec honorem etiam atque dignitatem abroget, quomodo conſiſtet, quando Ioannem, ſicut diximus,

loco dejecit, & alterum inſtituit? conciliet iſta qui poteſt.

Diſt. 63, c. 34. Tibi Domino Ioanni.

Otho propter motus, iterum in Italiam contendit, & rebus compoſitis domum revertens ad initium Maji mortuus eſt, & Magdeburgi ſepultus, anno ſalutis nongenteſimo ſeptuageſimo quarto. Propter rerum geſtarum amplitudinem & præſtantem virtutem vocatur Magnus.

Widech. l. 3. Dith. cap. 2. Helmoldus Buzovienſis l. 1, c. 6.

Othoni ſecundo rebellabat Henricus Bavariæ dux, verum armis fuit ad officium adductus.

Sigebertus.

Erat tum Galliæ rex Lotharius: fratrem hujus Carolum, Lotharingiæ ducem Cæſar conſtituit, ea lege, ut eſſet Imperii beneficiarius. Nam provinciam hanc à Carolo Simplici, Galliæ rege, Cæſar Henricus obtinuerat, ut tradunt Annales, & ad poſteros ordine tranſmiſit.

Sigebert. Reginonis continuator.

Hoc ipſum autem ægre ferens Lotharius, collecto repente exercitu Aquiſgrani celeriter accurrit, & inopinantem Cæſarem fere oppreſſerat. Cæſar eam contumeliam ulturus, cogit manus, & Lutetiam uſque progreſſus, magna & illata, & accepta clade, pacem demum fecit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Dithmarus l. 3. Sigebert. Wilhelmus Nangius in Chronico ſuo ad annum 977. Gaguinus l. 5, c. 6.

Domum reverſus & inde Romam profectus, Græcis, qui Calabriam & Apuliam tenebant, bellum fecit: ſed amiſſo exercitu, per mare fugiens, & interceptus à piratis, cum non agnoſceretur, depenſa pecunia dimiſſus eſt: ac Romam ubi revertit, cum reliquis copiarum Beneventum obſidet, capit, incendit, neque multo poſt in prælio cum Græcis & Saracenis, telo ſauciatus, deceſſit è vita, Romæ ſepultus.

Sigebert. Dith. lib. 3. Viterbienſis parte Chron. 17. hunc Bythonem Sanguinarium appellatum ſcribit, ſicut & aliis Pallida mors Saracenorum, dictus eſt.

Ei ſurrogatur voluntate procerum. Otho filius, inauguratus Aquiſgrani. Papam ille conſtituit Brunonem, hominem Germanum, Gregorium quintum. Creſcentius autem Conſul Romanus, Ioannem Epiſcopum Placentinum obduxit illi adverſarium: ubi Romam ergo Cæſar venit, Creſcentium ſocioſque gravi & ignominioſo ſupplicio afficit. Ioannem autem, ejus nominis XVII, oculis privat.

Dith. lib. 4. Lambertus Schafnaburgenſis. Sigebertus.

Et, quia propter ſucceſſionem Imperii perpetuæ erant turbæ, conſtituit, adjutore

ponti-

pontifice, ut certi Germaniæ principes viri jus & poteſtatem deinceps haberent eligendi Cæſares: ne quis videlicet dignitatem illam, velut hæreditariam poſthac invaderet: decretum hoc incidit in annum poſt Chriſti natalem circiter milleſimum.

Martinus Polonus in Chronicis. Leopoldus de Babenberg, de juribus regni & imperii, c. 2. Rodolphus de Columna, de tranſlatione imperii, Marſilius Patavinus de tranſlatione imperii. c. 11. Nicolaus Cuſanus de concordantia catholica, l. 3, c. 4. Antonius hiſt. part. 2. titul. 16, cap. 4. Platina in vita Gregorii. aliique infiniti. Verum ab iſtis diſſentiunt Aventinus l. 5. Annalium Boiorum, Iacobus Curio lib. 2. rerum Chronolog. Onuphrius lib. 4. de Comitiis imperatoriis, Caſpar Peucerus l. 4. Chronici.

Regnabat tum in Galliis Robertus, vir pacis amans & literarum. Annales eum celebrant, quod templa multa conſtruxerit & magnifice dotarit, quodque Romam adierit religionis cauſa.

Gaguin. l. 5, c. 9. Roberti Galliarum regis inſignis pietas: quippe, qui aliquot ſacra cantica, quorum adhuc in Eccleſia uſus eſt, conſcripſit. Ut: Spiritus ſancti adſit nobis gratia. Item de nativitate Chriſti: Iudæa & Ieruſalem. Item de S. Petro, Cornelius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Centurio : Item Collecta de martyribus.: Concede nobis Domine. Legatur Helgundus Floriacenſis in vita Roberti regis.

Poloniæ duci, Boleſlao regiam dignitatem Otho Cæſar & immunitatem tribuit, ut ipſorum habent Annales. Eſt igitur hoc illius regni principium.

Mechovius in Chronico Polon. Martinus Cramerus l. 3. Hiſtor. Polon. Curaus Annal. Sileſiæ parte 1. Crant. Saxoniæ l. 4, c. 33. His fide dignis ſcriptoribus contradicens Bodinus l. 1, c. 9. Reipubl. impudenter ſcribit: Polonos ſceptra regia ſibi ab Imperatoribus German. oblata recuſaſſe.

Ex Italia domum rediens Otho, in itinere mortuus eſt.

Dithmarus lib. 4. Hermannus Contractus. Propter ſingularem prudentiam & ingenium excellens, Mirabilia mundi nominatus eſt, teſte Viterbienſi.

Poſt eum fuit Cæſar Henricus, ejus nominis ſecundus, Bavariæ dux, Othonis Magni, Saxonum ducis atque Cæſaris propinquus.

Dith. lib. 5. Viterbienſis.

Is pacatis in Germania rebus, & adverſariis partim humanitate ſumma deductis ad amicitiam, partim debellatis, Italiam acceſſit, & Saracenis ereptam Apuliam Imperio reſtituit.

Dith. l. 6. Hermannus Contractus.

Conſe-

Conſecratus deinde à Benedicto VIII. miſſo exercitu in Germaniam, ipſe per Sequanos profectus, in colloquium venit cum Roberto Gallorum rege, firmata utrinque amicitia.

Sigebertus. Hedio parte 3. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 9, c. 3. eos de Eccleſiæ ſtatu corrigendo, quidve cum Romano præſule acturi eſſent, cum Patavi conveniſſent, conſilia contuliſſe ſcribit.

Fuit hic Eccleſiaſticis admodum gratus Cæſar, quod plurima in ipſos beneficia conferret.

Urſpergenſis. Hinc ab Helmoldo lib. 1, c. 16. Pii cognomento ornatur: Hartman. Schedel in Chronico Humilem vocat.

Henrico mortuo, cum inter principes Electores non conveniret, interregnum fuit aliquandiu: demum ſucceſſit Franconiæ dux, Conradus. Is Hungariæ regem Stephanum ad pacis conditiones adegit, & compoſitis Germaniæ rebus, in Italiam, ubi ad defectionem plerique ſpectabant, contendit.

Urſpergenſis.

Et primo quidem Mediolanum obſidet, poſtea Romam profectus, & à Ioanne XXIII. conſecratus, acclamante populo, ſalutatur Auguſtus. Mulctatis demum iis, qui res novas moliebantur, Italiam pacavit, & in Germaniam reverſus, cum

denuo per Italiam novi motus orirentur, profectus illuc, in conjurationis authores animadvertit: in his erat Archiepiſcopus Mediolani. nec prius conquievit, quam omnia ſuæ ditionis feciſſet.

Viterbienſis. Sigebertus. Urſpergenſis.

His rebus perfectis, domum reverſus, Trajecti, quod eſt ad Batavorum fines oppidum, mortuus eſt.

Friſing. lib. 6, cap. 31.

Succeſſorem habuit de principum voluntate filium Henricum, ejus nominis tertium, qui Bohemos rebellantes domuit, & vectigales fecit.

Friſing. lib. 6, c. 32. Viterbienſis 17. parte Chronici.

Hungariæ regem Petrum, à ſuis ejectum, aliquoties reſtituit, totamq; regionem pacavit, etſi non ſine magna ſuorum cæde.

Sigebertus. Schafnaburgenſis. Urſpergenſis. Contractus. Michael Ritius de regibus Hungariæ l. 2. Bonfin. decad. 2, l. 2.

Romæ tum erant permagni tumultus, quia de pontificatu tres contendebant, & malis artibus omnia tentabant: Benedictus IX. Sylveſter III. Gregorius VI. Ejus rei cauſa Cæſar eo profectus, & per obſidionem urbe capta, conventus agit, & Bambergenſem Epiſcopum Suitgerum conſtituit Papam: qui mutato nomine

dictus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

dictus eſt Clemens ſecundus, à quo deinde fuit ipſe conſecratus.

Friſingenſis lib. 6, c. 32, & 33. Viterbienſis. Sigebertus. Schafnaburgenſis. Urſpergenſis. Contractus. Sabellicus l. 2. Enneadis 9. hos Pontifices tria rerum monſtra appellat.

Tunc cives denuo jurarunt in creando Papa, nihil, niſi de Cæſaris arbitrio ſeſe facturos. Pacata iterum Italia, cum in Germaniam veniſſet Cæſar, mortuus eſt Clemens Pontifex, & Bambergæ ſepultus. Quo cognito, Cæſar Bopponem, Friſingenſem Epiſcopum, illis conſtituit Papam. Is eſt Damaſus II. Cumque & hic non amplius viginti tres dies præfuiſſet, mortuo ſuffectus eſt, mandato Cæſaris, Tullenſis Epiſcopus, Leo IX.

Sigebertus. Platina in vita Clementis II. Boppo hic Ottoni Friſingenſi eſt Patriarcha Aquileienſis l. 6, c. 33. H. Contractus Brixienſem Epiſcopum vocat.

Hujus exſtat pars quædam epiſtolæ, qua dicit, Epiſcopo, Preſbytero, Diacono non licere cauſa religionis uxorem deſerere, ſed æquum eſſe, ut, quæ neceſſaria ſunt ad tolerandam vitam, ei ſubminiſtret: veruntamen, ut cum ea det operam liberis, minime licere; quum Paulus dicat, ſibi quoque liberum eſſe non minus quam reliquis Apoſtolis, uxorem circumduce-

ducere: quod quidẽ ille ſic interpretatur, Apoſtolis ideo fuiſſe præſto ſemper uxores, ut ab iis, quos Chriſti religionem atque fidem mariti docebant, una cum ipſis alerentur, non autem ut conjugii munus exercerent, & in complexum venirent: nam idcirco Paulum circumducendi verbo, non amplectendi voluiſſe uti.

Contra epiſtolam Nicetæ Abbatis. Diſt. 41. cap. omnino. 1 Corinth. 3. De Niceta, ejuſque contra Romanos ſcriptis, videatur Sigebertus Gemblacenſis ad annum Chriſti 1504. Martinus Chemnitius parte 3. concilii Tridentini, eum non Græcæ, ſed Latinæ Eccleſiæ membrum fuiſſe autumat, licet Græcus natione fuerit.

Anno ſupra milleſimum quinquageſimo, Roma Leo profectus, concilium habuit Epiſcoporum XLII. Moguntiæ, præſide Cæſare.

Friſingenſis l. 6, c. 33. Schafnaburgenſis. Hermannus Contractus. Vrſpergenſis. Crantius Saxon. l. 4, c. 34.

Triennio poſt mortuus, Eiſtetenſem Epiſcopum, Gebehardum, ita volente Cæſare, ſucceſſorem habuit. Is fuit Victor II.

Vrſpergenſis. Lambertus. Schafnaburgenſis. continuator Contracti.

Cæſar in Italiam profectus, ac ibi rebus compoſitis, in Germaniã reverſus, cumq;

Galia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Galliarum rege Henrico, ejus nominis primo, collocutus, in Saxonia mortem obiit, ſepultus autem Spiræ. Morienti aderat Papa, multique alii proceres.

Lambertus. Schafnab.

Erat ei filius Henricus, adoleſcentulus admodum, ſed jam antea deſignatus Cæſar: adminiſtratio autem penes matrem erat, & Epiſcopum Auguſtanum.

Friſing. l. 6, c. 24. Schafnaburgenſis. Sigebertus.

Non multo poſt moritur etiam Victor II. Papa, quum paulo amplius biennio præfuiſſet: ei ſucceſſit Fridericus, è familia Lotharingica, dictus Stephanus IX. Eo paucis poſt menſibus extincto Florentiæ, Benedictus quidam, auxilio ſuorum, inconſulto Cæſare, Papatum invaſit, ejus nominis decimus. Romani hoc factum minime probant, ſuique purgandi cauſa miſſis ad Cæſarem legatis, quam ipſius parenti fidem præſtitiſſent, eandem ei quoq; deferunt, & ut legitimum aliquem Pontificem conſtituat, orant. Itaque dejecto Benedicto, Florentinum Epiſcopum Gerhardum Cæſar illis tribuit, qui fuit Nicolaus II.

Schafnaburg. continuator Contracti. Autor vitæ Henric. 4.

Rempublicam geri per fœminam, Cæſaris matrem, ut ſupra dictum eſt, Germaniæ

maniæ principes moleſte ferebant: quapropter inventa ratio fuit, ut ab illa diſtraheretur filius: quo facto, rei ſumma penes Moguntinum & Colonienſem Archiepiſcopum in primis erat. Ab his nonnunquam adhibitus Bremenſis Archiepiſcopus Adelbertus, mire gratioſus regi adoleſcenti fuit: cumque ſolus illum poſſideret, bona ſacra ſibi ſuiſque diſtribuit, Abbatias inprimis; &, ut minori flagraret invidia, Cæſari perſuaſit, ut aliis etiam principibus illas conferret.

Schafnab. Urſpergenſ.

Interea Nicolaus II, moritur, cui Parmenſem Epiſcopum Cæſar ſubſtituit: & quia ſenatui Romano nihil communicaverat, ideoque ad turbam res ſpectabat, Lucenſis Epiſcopus fuit electus, Alexander II. Dimicatum quidem fuit inter eos acerrime, ſed Alexander tamen, ſuperior armis, rem obtinuit.

Friſingenſis l. 6, c. 34. Sigebertus.

Bremenſis Archiepiſcopus, quum ſolus adminiſtraret apud Cæſarem omnia, collegas in ſe concitavit Epiſcopos, ab iiſque demum fuit ejectus: & quanquam loco deinde reſtitutus fuit, tamen non diu ſupervixit, & Cæſar neceſſitate coactus, quum de Reipublicæ ſtatu plerique omnes quererentur, Colonienſem Archiepiſcopum, Annoné, ut procurationem ſuſcipe-

ciperet, orabat. Is autem quum inſolenter & inique multa fieri videret, excuſans ætatem & valetudinem, munus ei poſtea reſignat.

Schafnab. Adamus Bremenſis l. 4. Bremenſis hic Archiepiſcopus Adelbertus fuit, non, ut quidam volunt, ex Bavaris oriundus, ſed Friderici Saxoniæ Palatini F. de bonis primi, Wetinenſis familiæ, nepos: princeps magnificus, & ad ſumma natus, ad quæ contendenti mirabilis fortunæ viciſſitudo objecta eſt. Vide Adamum Bremenſem canonicum, Eccleſiaſticæ hiſtoriæ lib. 4. Albertum Stadenſem, & Albert. Crantzium in Metropoli.

Tunc vero Cæſar XXII. annorum adoleſcens, natura proclivis ad vitia, magis etiam laſcivire cœpit: & quum uxorem Bertham alioqui non amaret, multas fovebat concubinas: deinde paſſim in Saxonia caſtellis excitatis, in ſervitutem eos redigere cogitabat, neque ſuos adminiſtros, qui libidinoſe multa facerent & inſolenter, coërcebat.

Urſpergenſis. Bertha uxor Henrici IV. *nominatur à Viterbienſi Othonis Italiæ Marchionis filia.*

Saxones igitur, tam proceres, quam Epiſcopi, ſancito fœdere, de vindicanda libertate, arma capiunt, quæ vix tandem poſt multam interceſſionem depo-

ſuerunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ſuerunt, cum poſtulatis eorum ille ſatiſfeciſſet, fuga nocturna vix elapſus.

Schafnaburgenſis. Autor vitæ Henrici, Helmoldus l. 1, c. 27. & ſeqq.

Alexandro II. mortuo, Romani proceres, inconſulto Cæſare, ſubſtituerunt Hildebrandum, qui Gregorius dicitur, ejus nominis ſeptimus. Eo cognito, Cæſar per legatos cum illis expoſtulat: ſimul Papam, ut ſibi de eo ſatisfaciat, monet. Ille, ſe invitum, nihilque tale cogitantem, ad munus hoc eſſe pertractum, nec inaugurari voluiſſe reſpondet ante, quam ipſe, cæterique Germaniæ principes electionem approbaſſent. Ita Cæſarem placavit, & ipſius voluntate poſtea fuit confirmatus.

Friſing. l. 6, c. 34. Platina. Schafnaburgenſis.

Miſſis deinde legatis in Germaniam, Epiſcopis aliquot, Synodum per illos habere volebat: Epiſcopi vero noſtrates illud recuſabant, quod contra morem & nationis privilegium eſſe dicerent. Cum hoc non ſuccederet, conciliis aliquot habitis per Italiam, decernit, ne ſacrificì habeant uxores, verum ut eas ab ſe dimittant, aut loco decedant. Hoc ſuum decretum in Germaniam emiſſum ad Epiſcopos, urgebat omnino ſanciri, conſtituta pœno; clerus autem, uti vocant, & ſa-

& ſacrificorum turba ſtrenue reclamabat, hæreticum vocans, qui tam impium dogma proponeret: Chriſti dictum videlicet eſſe, quod non omnes verbum iſtud capiant: Pauli dictum eſſe, ut, qui non continent, uxorem ducant: iſtum autem, poſthabito Chriſti verbo, & contempta Pauli authoritate, velle homines cogere, ut legitimum & à Deo ſancitum uſum matrimonii, projiciant, & turpiſſimis flammis urantur, & in manifeſta flagitia ruant: ſe potius ab Eccleſiæ miniſterio diſceſſuros, quam à matrimonio.

Schafn. Sigebert. Mat. 19. 1 Cor. 7.

Cum ille nihilo ſecius, identidem miſſis internunciis, rem urgeret, & acriter inſtaret, Moguntinus Epiſcopus ei morem gerere cogitabat, & primo quidem leniter ſuos monebat: poſt autem Erphurdiæ habito concilio, plane rem conficere volebat: ſed parum abfuit, quin impetu facto, trucidaretur.

Schafnab. Nauclerus volum. 2. gener. 36. Carolus Sigon. l. 6 de regno Italiæ.

Interea Cæſar, ut anni ſuperioris ignominiam ulciſceretur, quando circumſeſſus à Saxonibus, fuga ſibi ſalutem nocturno tempore quæſierat, arma parat, &, rupta pace, quam anno ſuperiori fecerat, quantas omnino poteſt, copias colligit, & menſe Iulio Saxones, qui cre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

bris legatis pacem fruſtra ſollicitarant, aggreſſus, ingenti prælio vincit, non abſque magna clade ſuorum, deſideratis ex prima nobilitate non paucis.

A victoria progreſſus, longe lateque ſines eorum populatur, & per internuncios, ut ſeſe dedant, hortatur, à ſua benignitate ſperare omnia jubet: ſed id fruſtra fuit, tametſi pauci quidam obtemperarunt. Saxonicum bellum gubernabant inprimis Halberſtatenſis Epiſcopus, Bucco, & Bavariæ dux Otho, profligatus à Cæſare.

Schafnab.

Moguntinus iterum ſollicitatus à Gregorio VII, concilium alterum habet, deque cleri cœlibatu denuo proponit: ſed eodem modo fuit exceptus ut nuper, inque magno verſabatur vitæ diſcrimine: quare cogitationem hanc omnem ſibi deponendam eſſe judicabat.

Schafnab. Nauclerus.

Saxonibus profligatis, exercitum Cæſar dimiſerat, & principes auxiliares: verum ea lege tamen, ut ad XI Kalendas Novembris iterum ſibi præſto eſſent armati. Cum is dies veniſſet, aderant plerique, & in his Epiſcopi multi, ſed non eo numero, quo prius. Ibi denuo Saxones de pace legatos mittunt, poſitis caſtris apud Northuſium. Cæſar hanc unam

unam eſſe pacis rationem oſtendit, ſi ſeſe dedant: & quanquam illi quidvis facturi potius viderentur, quam hoc ipſum, tamen, cum interceſſores & legati à Cæſare miſſi viri principes ampliſſime illis pollicerentur, fore nimirum, ut neque libertatis, neque bonorum facerent ullam jacturam, aſſenſerunt tandem, inque poteſtatem ejus venerunt Magdeburgenſis, Halberſtatenſis Epiſcopi, Bavariæ dux Otho, Saxoniæ dux Magnus, Fridericus comes Palatinus: deinde ex reliqua nobilitate quamplurimi.

Helmoldus l. 1. c. 27.

Cæſar initio quidem cuſtodias illis poſuit non illiberales, verum poſtea diſcedens à pactis, in diverſa loca juſſit eos deportari: Bavariæ vero ducem Othonem deinde non ſolum liberavit, ſed perfamiliarem etiam habuit, reliquos autem, neque miſſos fecit, & ipſorum bona dedit aliis diripienda: deinde novis caſtellis atque propugnaculis extructis, omnino cervicibus imminebat & libertati Saxonum: toti vero adminiſtrationi per ſuam abſentiam præfecit Othonem Bavarum, qui genus ducebat è Saxonia;

Bambergenſibus deinde conſtituit Epiſcopum, & Colonienſibus; & Fuldenſibus Abbatem.

Delatus autem jampridem ad Papam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

fuit, hoc nomine potiſſimum, quod præfecturas Eccleſiaſticis divenderet: itaque per legatos pontifex eum citat, ut intra certum diem Romæ ſit præſto, cauſamque dicat: ille autem Wormatiæ conventus agit Epiſcoporum & Abbatum: ibi decernitur, quia malis artibus ad pontificatum ille veniſſet, removendum eſſe loco: ſimulque per legatos hoc Romam nunciatur: ſed Pontifex nihil eo commotus, & illum excommunicat, & Moguntinum, & Trajectenſem, & Bambergenſem Epiſcopos, inprimis, cum antea quoſdam ejus familiares excommunicaſſet, quorum conſiliis putabat eum ad ejuſmodi res impelli.

Sigeb. Marian. Scotus l. 3, ætate 6. Apud Sigonium de regno Italiæ l. 9. exſtat fulmen Pontificium in Henricum Imperat. vibratum, plenum arrogantia & impietate. De hac excommunicatione ſic loquitur Otho Friſingenſis Epiſcopus: Lego & relego Romanorum regum & Imperatorum geſta, & nuſquam invenio quenquam eorum, ante hunc à Romano pontifice excommunicatum vel regno privatum. l. 6. Chronici cap. 35.

Porro, Germaniæ principes aliquot vehementer offenſi moribus ingenioque Cæſaris, præſertim, quod præter datam fidem Saxones odio tam obſtinato perſequere-

querer, conjurant in illum, eoque magis, quod ei ſacris eſſet interdictum: ideoque captivos deditos, quorum ipſi cuſtodiam haberent ab Cæſare demandatam, dimittunt, quod nulla fide ſe putarent ei devinctos.

Avent. lib. 5.

Eodem tempore, quidam ex nobilitate per Saxoniam, concitatis aliis, & in ſuas partes adductis, caſtella paſſim exſtructa partim vi, & imperio, partim deditione capiunt, & præſidiarios dimittunt incolumes, jurejurando prius obſtrictos, ne poſt in Saxonia militarent.

Eo cognito, Cæſar, aſtuto quodam conſilio, reliquos principes captivos ultro dimittit, ut in Saxoniam reverſi, fidelem operam ei præſtarent in plectendis rebellibus: nec enim alia ratione facilius ad optatum finem ſe poſſe pervenire videbat, quam ſi factiones inter ipſos excitaret, & alteros ab alteris divelleret: ſed non reſpondit eventus: nam domum illi reverſi, quod perſpectum haberent ejus ingenium, conjunctis animis & viribus, pro communi libertate ſibi pugnandum judicabant: idem quoque dux Otho fecit, illo deſerto: cumque bonæ ſpei plenus per Bohemiam Cęſar in agrum Miſenum irruiſſet, Bohemicis copiis adjutus, certior fact⁹ de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

concordia Saxonum, & exercitu jam inſtructo, rebus deſperatis abiit.

Tunc demum Germaniæ principes conſtituta die, maximo numero conveniunt: venit etiam eo legatus Papæ, & cauſis explicatis, hortatur eos, ut alterum crearent, quod illi ſua ſponte facturi erant alioqui. Nam inde à teneris annis repetita Cæſaris vita, labem & dedecus & opprobrium imperii illum eſſe demonſtrant: & quia graviſſimis cladibus rempublicam affecerit, abrogandum ei magiſtratum eſſe decernunt. In his anguſtiis ille poſitus, deprecari cœpit per legatos, atque ſupplicare. Poſt multam actionem hæc ei conditio proponitur: Iudicio ſe ſiſtat, & cognitioni ſubjiciat Papæ, quem Auguſtam evocaturi ſint ad Kal. Februarias: abſolutionem impetret illius ante diem anniverſarium excommunicationis: niſi faciat, tota cauſa ceciderit: copias dimittat: Spiræ privatus interim vivat parva cum familia: publicam rem nullam gerat, neque faſces, vel imperii ſibi ſumat inſignia, donec legitime ſit deciſa controverſia. Recipit ille conditionem, & Spiræ dum eſſet, conſilium init adeundæ Italiæ; quo Papam ſibi mature placaret.

Ingreſſus iter cum uxore & filiolo, per Burgundiam atque Sabaudiam, hyeme acer-

acerrima, non ſine ſumma difficultate vitæque periculo, vix tandem in Italiam deſcendit, amanter exceptus à magnatibus & Epiſcopis ejus regionis, quod animo in Pontificem irato illum eò veniſſe putarent.

Pontifex interim, Germaniæ principum rogatu, ſuſceperat iter, & progreſſus aliquouſque de Cæſaris adventu cognoſcit. Itaque ſubſiſtit, ut ejus rei cauſam intelligat.

Cæſar deinde, miſſa legatione ſplendida, & in hac fœminis aliquot illuſtribus, quas inter una ferebatur obſequentior eſſe Papæ, de abſolutione pontificem orat: gravate quidem ille primo, neque ſibi licere quicquam in eo facere dicebat, niſi coram adſint accuſatores: poſt multam actionem expugnatus demum precibus non abnuit.

Schafnab. Bertholdus Conſtantienſis.

Cæſar autem, antequam in illius conſpectum veniret, totum triduum permanſit in arcis, ubi pontifex erat, area & veſtibulo, tenui ſimplicique cultu, depoſitis regiis inſignibus, nudis pedibus, & ad veſperam uſque jejunus. Quarto demum die admiſſus eſt: ibi tum has ei leges Papa proponit: ſiſtat cognitioni ſuæ, reſpondeat accuſationibus principum, convictus ab imperio decedat, neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

vindictam ullo tempore moliatur: interea vivat privatus: neque publico nomine aliquid gerat: fidem etiam & jusjurandum ſuis remittat: cõſiliarios & familiares ab ſe removeat: ſi quid contra faciat, nullum fore, quod nunc ei detur beneficium, & principibus futurum eſſe liberum, ut mox alium ſibi deligant. Has leges ubi probaſſet ille, Papa miſſificat: & ut de criminibus intentatis ſeſe purgaret, panem azymum, quem corpus domini vocant, ſumit, magnis imprecationibus caput ſalutemq; ſuam devovens, niſi conficta ſint ab adverſariis omnia: deinde Cæſarem, ſi principum criminationes objectas eſſe falſas, & injuriam ſibi fieri putet, hortatur, ut idem ipſe faciat, & alteram cõſecrati panis particulam ſumat: cum autem ille excuſaret, neque ſe commode jam hoc poſſe facere doceret, nihil amplius urgebat Papa, ſed exceptum convivio perhumaniter dimiſit.

Benno Cardinalis in vita Gregorii VII. Vrſpergenſis. Bertoldus Conſtantienſis.

Ea re cognita, proceres Italiæ vehementer offenſi fuerunt, quod tam fœde, tamq; indigne ſe ſubmiſiſſet illi, qui peſſimis artibus Papatum invaſiſſet, qui cædibus & adulteriis omnia polluiſſet: in ipſo, qui juſtitiæ ſit patronus, & ara præſidiumque legum, omnem ſeſe ſpem ha-

buiſſe collocatam, & non ſolum excommunicationem contemſiſſe, verum etiam in ejus gratiam acres cum Papa exercuiſſe inimicitias: nunc vero ipſum turpiſſimo plane ad omnem poſteritatem exemplo, gravem hanc, & indelebilem imperio maculam inuſſiſſe, cumque publico, tam Eccleſiæ, quam reipublicæ hoſte, in gratiam rediiſſe. Hæc, & id genus alia multa jactabant, deque filiolo Cæſaris eligendo, Romamque traducendo, & dejiciendo pontifice cogitabant.

Schnafnab.

Cæſar, eo cognito, nulla ſe ratione melius poſſe placare illos videbat, quam ſi à pactione diſcederet, & ipſis conjungeretur. Quod cum faceret, pontificis conſilia plane turbavit, ſic ut ille ſuſceptum in Gernaniam iter omittere cogeretur.

Quod ergo proximum erat, Germaniæ principibus, quid actum eſſet, per legatos nunciat, utque reipublicæ provideant, hortatur. Fuit hoc anno ſupra milleſimum ſeptuageſimo ſeptimo.

Vrſperg. Bertholdus Conſtantienſis.

Principes ergo Rudolphum, Sueviæ ducem, creant Cæſarem: eum conſecrat Moguntinus: In Germaniam autem revertens Henricus colligit copias: idem facit Rudolphus, qui Saxonum auxiliis potiſſimum nitebatur, & tertio conflictu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

graviter vulneratus, non multo poſt è vita deceſſit.

Sigebert. Autor vitæ Henrici IV. Friſingenſis l. 6, c. 35. & de geſtis Friderici l. 1, c. 28, & 29. Bertholdus Conſtantienſis.

Henricus ab ea victoria conventus agit Brixiæ, fit decretum ab Epiſcopis, qui aderant, tam Italis, quam Germanis, Gregorium non eſſe legitimum urbis Romæ Epiſcopum. Itaque ſurrogatur in ejus locum Archiepiſcopus Ravennas, Victor III. Eo facto decreto, Cæſar Romam contendit, Gregorium obſidet, fuga tandem dilapſum. Victorem III confirmat, ab eoque conſecratur.

Friſing. de geſtis Friderici l. 1, c. 1. Vrſperg. Guiliel. Tyrius l. 1, c. 14, & 15. Æmilius l. 4. Blond. decad. 2, l. 4. Helmoldus hiſtoriæ Slavicæ l. 1, c. 30. Marianus Scotus l. 3, ætate 6.

Gregorio mortuo, qui fuit alter ab eo pontifex, Vrbanus II, Gergoviæ, Avernorum oppido, Claremontium vulgo vocant, ubi conventus erat multorum procerum, Philippo, ejus nominis primo in Galliis regnante, bellum Saracenicum perſuadet. cujus deinde fuit imperator Godefridus Bulionius, qui feliciter multa geſſit, ac Hieroſolymam recuperavit.

Gaguin. l. 5, c. 1. Bellum hoc ſacrum deſcripſerunt præter Guilielmum Tyri Archiepi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

chiepiſcopum, autor Chronici Hieroſolymitani à Reineccio editi, Fucherius Carnotenſis Balduini regis capellanus, Robertus Monachus, Benedictus de Accoltis.

Vrbani ſucceſſor, Paſchalis II, infeſtus quoque Cæſari fuit. Profecturus igitur ejus rei cauſa in Italiam, filium ſibi ſucceſſorem Cæſar deſignat.

Helmoldus l. 1, c. 32.

Is autem exſtimulatus ab aliis, & oblitus officii, quod natura nobis inſitum eſt, in ſummas anguſtias parentem conjecit, & abdicare ſe magiſtratu coegit, quum & Papam & pleroſque Germaniæ principes haberet ſui conſilii factique ſocios. Itaque Cæſar factus eſt, ejus nominis quartus, patre Leodii poſt mortuo in ærumnis.

Vrſpergenſis. Friſing. l. 7, c. 12. Viterbienſ. De hoc Imp. Henrico IV, ſic ſcribit Vincentius in ſpeculo hiſtoriali lib. 26, c. 117. Henricus ore facundus fuit, acer ingenio, eleemoſynis largus. Sexagies & bis acie collata dimicavit.

Aliquot poſt annis Italiam invadit, ingenti cum exercitu, ut diſſidium, quod erat inter rempublicam imperii & pontificatum, componeret, & ferro patefacta ſibi via, Romam demum venit.

Friſing. l. 7, c. 14.

Cæterum, inde à Conſtantino, Cæſa-

res

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

res conferebant honores ac dignitates eccleſiaſticas: id autem ægre tandem tulerunt pontifices opibus amplificati, quaſi rem indignam, eaque de cauſa ſimultates omnes inter ipſos exarſerunt.

Hic ergo Cæſar, quum jus atque poteſtatem ſuam urgeret, magnus eſt Romæ natus tumultus, ita quidem, ut excitatus noctu Cæſar, ſubvenire ſuis, qui paſſim cædebantur in urbe, cogeretur. Profligatis autem factioſis, Paſchalem II capit, neque prius, quam ſibi factum eſſet ſatis, dimiſit, ſancito fœdere: ſed reverſo in Germaniam Cæſare, Pontifex à pacto diſcedit, quod ſanctiſſimis verbis juraverat, & Cæſarem excommunicat. Ea res multos Germaniæ principes ad rebellionem commovit, & in his præcipue Moguntinum.

Friſing. l. 7, c. 12. Helmoldus l. 1, c. 40. Urſpergenſ. Sigebert. Viterbienſ. parte Chronici 17. Livius lib. 30. Nihil in ſpeciem fallacius eſt, quam prava religio. Ubi Deorum numen prætenditur ſceleribus, ſubit animum timor, ne fraudibus humanis vindicandis divini juris aliquid immiſtum violemus. Q. Curtius l. 4. Nulla res efficacius multitudinem regit, quam ſuperſtitio: alioquin impotens, ſæva, mutabilis, ubi vana religione cœpta eſt, melius vatibus, quam ducibus ſuis paret.

Cæſar

Cæſar in Italiam profectus, legatos ad Pontificem mittit de pace, ſed inter agendum moritur Pontifex: ei ſuccedit Gelaſius II. Cæſar, quod de electione non eſſet interpellatus, Romam venit, & alium conſtituit: Gelaſius ejectus, Cæſaré & Papam ab eo conſtitutum excommunicat: cumque per Germaniam ejus legati defectionem ſuaderent, ac principes idcirco conveniſſent, domum redire Cæſar coactus eſt: ſed interea mortuo Gelaſio, Romani Calixtum II eligunt. Is loco deturbat eum, quem odio Gelaſii Cæſar creaverat, & intercedentibus nonnullis, cum Cæſare tranſigit.

Helmoldus l.1, c.14. Sigebert. continuator. Viturbienſ. part. 17. Quibus conditionibus tranſactum ſit, explicat Friſing. l.7, c.16. Crantius Saxoniæ l.5, c.42. Sigon. de regno Ital. l.10. Platin. in Calixto.

Henrico V ſuccedit Lotharius, ejus nominis tertius, è Saxoniæ ducum familia. Hunc Sueviæ dux Conradus oppugnabat, indigne ferens, ad Saxones rediiſſe rerum ſummam, & in Italiam profectus, occupandi regni cauſa, cum interim Lotharius Germaniam teneret, deſtitutus auxiliis, domum rediit, pacemque cum Cæſare fecit.

Vrſperg. Albert. Abbas Stadienſ.

Erat tum Romæ Pontifex Innocentius

tius II. Huic adverſabatur Anacletus, & quoniam ampla natus erat familia, cedere fuit coactus Innocentius. verum implorato Cæſaris auxilio, reſtitutus eſt.

Friſing. l.7, c.18.

In Germaniam reverſus, & ibi rebus compoſitis, in Italiam redit Cæſar ingenti cum exercitu: civitates aliquot rebellantes domat, & in his Anconam atque Spoletum: Siciliæ regem Rogerium ex Apulia atque Campania profligat, & inde à Carolo Magno vix alius majora per Italiam egiſſe fertur.

Friſing. l.7, c.19, & 20. Ritius de regibus Siciliæ l. 1. Friſingenſis l. 7, c. 25. Vrſpergenſis, Helmoldus 1, c.55.

In lucem quoque tunc revocatum fuiſſe traditur, bellorum tempeſtatibus oppreſſum jus civile, quod Iuſtiniani Cæſaris mandatu conſutum eſſe diximus.

Vrſpergenſis. Aventinus l.6. Sigonius de regno Italiæ l. 11. Theodorus Bibliander in Chronologia.

Succeſſorem habuit Conradum Sueviæ ducem. Bavariæ dux tum erat Henricus, cognomento Superbus, & idem Saxoniæ dux per matrimonium, quod Lotharii Cæſaris eſſet gener. Is imperium affectans, & multa molitus in Cæſarem, proſcriptus fuit, ejuſque poſſeſſiones aliis conceſſæ. Henricus autem

recu-

recuperata Saxonia, cum in Bavariam contenderet, mortuus eſt relicto filio: in cujus gratiam Saxones rebellabant Cæſari, nec id modo, verum etiam Vuelpho, Henrici mortui frater, armis ſibi vendicabat Bavariam, ejecto Lupoldo, cui Cæſar eam provinciam dederat.

Friſing. l. 7, c. 33, & 25. Ludolphus hic Auſtriæ dux fuit, S. Leopoldi filius. Aventinus l. 6.

Paulo ante diximus, quemadmodum regem Siciliæ Rogerium Cæſar ejecerit: cum autem ad hunc modum tumultuaretur Germania, Rogerius occaſionem nactus, invaſit Siciliam, & Cæſaris præfectum exturbat: deinde Vuelphonem magnis inſtigat pollicitationibus, ut pergat faceſſere negotium Cæſari: facit idem Hungariæ rex & ipſe metuens.

Vrſperg. Viterbienſis. Bonfin. decad. 2, l. 6. Geyſa ſecundus Vngariæ rex, Geyſæ Magni pronepos, Borychum, vel, ut alii vocant, Broycum filium Calomani regis, ex adulterio natum, regno ejecit, ob id ei Imperator offenſus erat. Ritius l. 2, de regibus Hungariæ. Aventinus l. 6.

Tandem profectus in Saracenos, & amiſſo exercitu, domum reverſus, cum in Italiam proficiſci cogitaret, rebus omnibus inſtructis, Bambergæ mortuus eſt.

Æmil. l. 5. Aventin. l. 6. Friſing. de geſtis Frid. l. 2, c. 1.

Suc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Succeſſit ei fratris filius Fridericus Æ-nobarbus Sueviæ dux, ejus nominis primus, heroici vir ingenii.

Friſing. l. 2, c. 11. Otho de S. Blaſio, l. 6, c 7. Vrſpergenſis.

In initio regni principes Germaniæ pacavit, & diſſidium illud, quod erat in Saxonia Bavariaque, ſuſtulit, poſt magno cum exercitu Italiam adit: Veronenſes, à quibus erat contemptus, mulctat, & exempli cauſa primis aliquot laqueo gulam frangit. Circa Placentiam excubias ſibi fieri jubet, à principibus omnibus, imperii beneficiariis: Mediolanum obſidet, Aſtam diruit, Dertonem complanat.

Gunth. Ligurini 3. Friſingenſis de geſtis Friderici l. 16. 17, 18, 19, & 20.

Romam profectus conſecratur ab Adriano IV, cives tumultuantes opprimit: Spoletum evertit, vaſtamque cædem facit: Longobardos domat, & ſuperatis inſidiis, quas Veronenſes ei collocaverant, in Germaniam redit: Palatinum principem, qui ſe abſente turbas excitaverat, ignominioſe mulctat: Bohemiæ ducem conſtituit regem.

Friſing. l. 2, c. 22, 23, & 25. Duo in hoc § notanda veniunt. Primo ignominioſa Palatini mulctatio, quæ fuit geſtatio canum, priſcis Germanis uſitata. Meminit ejus,

ejus Widechindus monachus lib. 2. Otho Friſing. de geſtis Friderici Imp. l. 2, c. 28. Guntherus Ligurini l. 5. Arnoldus Lubecenſis continuator Helmoldi l. 7, c. 2. Duodechin. ad annum 1155. Crantz. Saxon. l. 3, c. 15. Erudite autem hunc morem expreßit G. Sabinus in Cæſaribus ſuis, tetraſticho :

Mos erat antiquis qui publica commoda (pacis,
Cæſare, turbaſſet, bella gerente foris,
Totius imperii reus, inſpectante ſenatu,
Vt canis impoſitũ corpore ferret onus.

Secundo notetur creatio ducis Bohemiæ in regem. Facta eſt illa hac lege, ne dignitas iſta ad poſteros transiret, ſed ei honori ſucceſſor exhæres foret. Aventinus.

Interea Mediolanenſes multa ſuperbe faciebant in vicinos, & Dertonam à Cæſare dirutam reſtaurabant. Itaque cum ingenti exercitu reverſus, Mediolanum expugnat, adjutus à Cremonenſibus, à Papianis, & Novarianis : capta urbe, parcitum eſt multitudini, principum Germaniæ interceſſu, quibus illi ſupplicaverant. Longobardia tota in ſuam poteſtatem redacta, legibuſque conſtituta civitate, diſcedit ad alios ibi populos.

Friſing, l. 1, c. 30. Radevicus l. 1, c. 32. iiſque ad 43. Otho de S. Blaſio c. 11.

Poſt ejus abitum illi rebellant, leges præfixas contemnunt, munitiones ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

eo factas demoliuntur. Rurſus igitur eò profectus, agrum totum populatur, & quicquid ipſorum ditionis erat, evertit.

Radevicus l.2, c.21, & ſeqq.

Interea graves fiunt adverſus illum per Italiam conſpirationes: in his etiam erat is, quem diximus Adrianus Papa, qui cum plane ſtatuiſſet eum excommunicare, mortuus eſt. *Vrſpergenſis.*

In Italiam tertio profectus Cæſar, Mediolanum funditus evertit, rebellionis authores capite mulctat, reliquam multitudinem in exilium ire cogit, & Romam obſidens, magnam exercitus partem ex morbi contagione deſideravit. Soluta igitur obſidione, & per Hetruriam collocatis præſidiis, Spoleti, Anconæ, Ravennæ conſtitutis pro ſuo arbitratu, qui rempublicam gererent, in Germaniam redit.

Otho de S. Blaſio c. 16. Vrſpergenſ.

Adriano Pontifice mortuo, duo de principatu contendebant, abſente Cæſare, Victor & Alexander III. In Victorem Cæſar quidem magis inclinabat: ſed Alexander competitorem, poſt etiam, augeſcente diſſidio, Cæſarem excommunicat.

R*adevic. l. 2, cap. 43. Otho de S. Blaſio c. 13. Mutius l. 18. Ioan. Marius de ſchiſmatibus & conciliis parte 3, c. 11.*

Eam

Eam occaſionem conſpicati Mediolanenſes, rebellionem faciunt, Cæſariſque præfectos multis Italiæ locis ejiciunt, quoſdam etiam laqueo ſuſpendunt. Regreſſus igitur in Italiam, dubio Marte cum illis confligit: pontifex belli ſocius profugit Venetias.

Sabell. Enn. 9, l. 5. Naucl. generat. 41, volum. 2.

Facta demum pace per inducias, in Aſiam profectus adverſus Chriſtianæ religionis hoſtes, & oppreſſus impetu fluminis, in quod lavandi cauſa ſeſe demiſerat, periit.

Arnoldus Abbas Lubecenſis Helmoldi continuator nominat fluvium hunc Saleph, aliis Serra dicitur. Hieron. Mercurialis l. 4 variar. lection. Cydnum Ciliciæ flumen eſſe cenſet, & citato Galeno ex lib. de cauſis procatarcticis, Alexandrum Magnum æſtivo tempore, dum ſe in eodem flumine lavaſſet, convulſione ac tremore torporeve captum fuiſſe ſcribit. Nicetas Choniates l. 2 de rebus Iſaacii Angeli.

Succeſſor ei fuit filius Henricus, ejus nominis ſextus. Is mortuo Siciliæ rege, Gulielmo, Rogerii filio, quum in Italiam ſecundo veniſſet, Apulia & Calabria devictis, Neapoli quoque capta, Siciliam domat, magnis ibi relictis præſidiis propter mobile gentis ingenium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Otho de S. Blaſio cap. 39, & 40, Vrſpergenſis.

Deinde Ravennæ & Anconæ, perque Apuliam & Hetruriam, optimates conſtituit: cum deinde filium ſuum Fridericum, adhuc infantem, imperii ſucceſſorem deſignaſſet, de voluntate Germaniæ Principum, in Siciliam profectus, vitam finiit.

Otho cap. 43, & 45. Vrſpergenſis.

Et quoniam ætate puer erat Fridericus filius, ut dictum eſt, plerique omnes Philippum, ejus patruum, ſuſcipiendum judicabant: ſed vehementiſſime Romanus pontifex obſtabat, Innocentius III.

Otho de S. Blaſio c. 16, & 48. Vrſperg.

Diviſis autem principum animis, cum hi Philippum, alii vero Saxoniæ ducem Othonem, crearent, magnus ex ea re motus fuit exortus, præſertim, ad oram Rheni. Philippus vero, partim armis, partim humanitate ſumma deduxit adverſarios ad officium: ac deinde pacem cum pontifice quoque fecit, quem expertus erat infeſtiſſimum.

Otho cap. 45.

Occiſus deinde in cubiculo, ſucceſſorem habuit eum, de quo diximus, Othonem Saxoniæ ducem, qui in pontificis odium incurrit, quem prius habuerat amiciſſimum. Tandem etiam excommunicatus

nicatus eſt ab illo, ideoque habitis comitiis, principes electores à pontifice ſollicitati, ut alium crearent, Henrici VI filium, Siciliæ regem Fridericum, cui fidem dederant adhuc infanti, ut paulo ſupra diximus, evocant è Sicilia.

Otho de S. Blaſio c.50. Arnold. Lubecenſis l.7, c.14. Vrſpergenſis.

Occurrit quidem illi Cæſar Otho cum exercitu ad Rhenum, ut tranſitu prohiberet: ſed ejectus, & in Saxoniam reverſus, mœrore, ut creditur, interiit.

Mutius l. 19.

Atque ita Fridericus eſt factus Cæſar, ejus nominis II. Friderici Ænobarbi Cæſaris è filio nepos. *Mutius l.20.*

Innocentius III, de quo dictū eſt ante, concilium habuit Romæ, quod Lateranenſe vocant: ibi decretum inter alia fuit: Vt Chriſma ſimul & Euchariſtia, quam dicunt hoſtiam, ſub clavi ſerventur.

Tomo 4 concil. p.11. Vrſpergenſis. Decretorum concilii Lateranenſis c.20.

Vt quotannis privata fiat confeſſio peccatorum. *Cap. 21.*

Vt electio, facta per civilem magiſtratum in ſacris beneficiis, vim nullam habeat. *cap. 25.*

Ne, qui ſunt ordinis Eccleſiaſtici, fidelitatem iis, qui laici dicuntur, ſine cauſa promittant. *cap. 43.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Ne conſtitutiones principum Eccleſiis præjudicent. *cap.* 44.

Vt ab omni contributione ſint immunes Eccleſiaſtici. *cap.* 46.

Ne tributa ſolvantur ante decumas. *cap.* 54.

Ne divorum reliquiæ monſtrentur extra capſulam. *cap.* 62.

Ad hæc grave tum erat inter Græcos atque Latinos diſſidium : nam ſuper quibus aris Latini miſſicaſſent, eos contrectare Græci nolebant, niſi prius laviſſent eas & expiaſſent: deinde baptiſatos à Latinis, rebaptiſabant. Fit ergo decretum, ut ad eccleſiam Romanam matrem ſuam revertantur, quo ſcilicet ovile ſit unum & unus paſtor: niſi pareant, excommunicati priventur ordine.

Tomo 4 concil. p. 214. *cap.*4. *Repetitur* 3. *Decretal. tit. De baptiſmo & ejus effectu c. 6.*

Romam profectus Fridericus, ab Honorio III conſecratur. Qui paſſim erant per Italiam rebelles, domat, quoſdam autem proſcribit. Ex iis nonnulli Romam confugiunt, & pontificis opem implorant. Ea res maximi diſſidii dedit occaſionem : nam ſuos adverſarios habere portum ibi atque domicilium, Cæſar moleſtiſſime tulit.

Gliſcente odio, filium ſuum Henricũ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

de conſilio principum, deſignat imperii ſucceſſorem, & principes Cremonam evocat ad conventum: ſed cum aditu prohiberentur, factione pontificis & Longobardorum, in Apuliam Cæſar revertit, & aliquanto poſt moritur pontifex, eique ſuccedit Gregorius IX, qui Cæſarem excommunicat, quod profectionem in Turcas, cui ſe voto adſtrinxiſſet, non ſuſciperet. *Vrſpergenſis.*

Cæſar deprecatus offenſionem, ſeſeque purgans, cum nihil proficeret, Romam petit, pontificem dejicit, ejuſque ſocios graviter mulctat, & altero indicto Ravennæ conventu, impeditur à pontifice profugo, qui paſſim ei multos excitaverat adverſarios.

Mortua demum uxore, Cæſar, ut promiſſa præſtaret, ac Reip. conſuleret, profectionem in Aſiam ſuſcipit: per ipſius abſentiam vero, pontifex bellum facit, & Apuliam occupat. Re feliciter geſta, multiſque locis recuperatis, & in his Hieroſolymâ, certior factus de Italiæ ſtatu Cæſar, pactuſque cum hoſte X annorum inducias, redit cum exercitu, ſuaque facile recuperat. Pontifex novo fœdere ſe communit Italiæ procerum, quos Cæſar mulctaverat, ac deinde rurſus eum excommunicat, quod cum hoſte pepigiſſet.

Vrſpergenſis. Iohan. Caſpianus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Cæſar, quietis amans, per legatos agit de pace, quam vix demum impetravit, ac in Germaniam idcirco redit. Pontifex autem, cum naturam mutare non poſſet, vaſtato Viterbio, Cæſarem rurſus excommunicat. Ea re commotus vehementiſſime Cæſar, fremens & iratus in Italiam redit: per Hetruriam, per Vmbriam, per Longobardiam, per oram Paduanam, mulctat omnes rebelles: pontifex idcirco ingeminat excommunicationem, & Venetos fœdere ſibi conjungit. Cæſar per Italiam graſſatus, & pleriſque omnibus ad officium reductis, Romam obſidet, neque multo poſt moritur Gregorius pontifex, cum Ravennam ſuos evocaſſet ad concilium, quo tamen illi, viis omnibus obſeſſis à Cæſare, pervenire non poterant: quidã etiam capti fuerunt.

Mutius l. 20. Caſpianus.

Hic ille eſt, qui decretales uti vocant, Epiſtolas conſarcinavit, magnam juris pontificii partem, plurimis onuſtam commentariis. Qua quidem in re mirum videri poſſit, eſſe homines, qui tantum elaborare velint, ut ea quæ parum apte, perperam etiam & minus prudenter atque pie, ſed & ridicule dicta ſunt, tanquam oraculum aliquod mordicus arripiant, & in iis interpretandis, enucleandis, veſtiendis, omnem operam & ætatem conſu-

conſumant, quaſi eo conducti eſſent, ut alienam ſtultitiam & errorem, vigiliis & labore ſuo maximo defendant, & in alterius impudentia, ſui pudoris exiſtimationem amittant.

Illud quod Gratiani decretum vocant, diverſis locis habet inter alia:

Sequendam eſſe regulam Eccleſiæ Romanæ, quæ ſit beati Petri ſedes.

Diſt. 19. cap. 4. Enimvero.

Non licere concilium habere, niſi permittente Romano pontifice.

Diſt. 17, cap. 1. Synodum, & cap. 4. Nec licuit. Item c. 5. Multis denuo.

Leges Eccleſiæ Romanæ ſervandas eſſe, tanquam ipſius Petri voce pronunciatas.

Diſt. 19. cap. 2. Sic omnes.

Quod Eccleſia Romana jugum imponit, etiamſi tolerabile non ſit, eſſe perferendum.

Diſt. 19. c. 3. In memoriam.

Eccleſiæ miniſtros debere caſtitatem promittere, ne videlicet ducant uxores.

Diſt. 31. c. 2. Sacerdotibus. Item c. 7. Si laicus, & c. 10. Lex continentiæ.

Ei, qui non habet uxorem, licere concubinam habere.

Diſt. 43. c. 4. Is qui non habet. Item cap. 5. Chriſtiano.

Papam in ſuo munere negligentem & remiſſum nocere quidem, tum ſibi, tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

aliis, veruntamen à nemine poſſe judicari, quod omnes ipſe judicat.

Diſt. 40. c. 6. Si Papa.

Imperatorem debere ſubeſſe Papæ, non præeſſe.

Diſt. 96. cap. 11. Si Imperator. Item cap. 12. Nunquam de Pontificibus.

Reliquos omnes mortales ab hominibus judicari; Papam vero, Petri ſucceſſorem, à ſolo Deo.

9. q. 3. c. 13. Nemo judicabit. Item cap. 14. Aliorum hominum, & c. 15. Facta ſubditorum.

Papæ licere populum eximere à fide & jurejurando, quo principi ſuo tenentur.

15. q. 6. c. 3. Alitus item.

In Gregorii decretalibus epiſtolis, & Sexto Bonifacii & Clementinis, & Extravagantibus, uti vocant, eſt inter cætera:

Decretis conciliorum authoritatem Papæ non ſubjici.

Decretal. Gregor. lib. 1. tit. 6. c. 4. Significaſti, §. Ajunt in conciliis.

Pontificis eſſe, Cæſarem electum approbare, vel minus idoneum rejicere.

Decret. l. 1. tit. 6. c. 43. Venerabilem.

Duo præeſſe mundo luminaria magna, ſolem atque lunam: ſolis loco Papam eſſe, Cæſarem vero lunæ.

Decret. l. 1. tit. 33. c. 6. Solitæ.

De adulterio & aliis criminibus, quod mino-

minora ſint, Epiſcopis licere cum iis, qui deliquerunt, agere remiſſius.

Decret. l. 2. tit. 1. c. 4. At ſi clerici, §. De adulteris vero.

De Eccleſiæ Romanæ privilegiis Papam ſolum cognoſcere.

Decret. l. 2. tit. 1. c. 12. Cum veniſſent.

Excommunicatorum oſſa jam ſepulta debere exhumari & projici.

Decret. l. 3. tit. 18. c. 12. Sacris, & l. 5. tit. 33. c. 5. Adhac.

Papæ licere Imperatorem removere loco & magiſtratu.

Sexto Decret. l. 2. tit. 14. Ad Apoſtolicæ.

Cæſarem teneri, ut fidem & fidelitatem pontifici præſtet per jusjurandum.

Clement. l. 2. tit. 9. cap. Vnico.

Eccleſiaſticos oportere ſolutos eſſe ac liberos ab omni ſumptu, moleſtia, munere.

Decret. l. 3. tit. 49. c. 7. Adverſus.

Poſt mortem poſſe aliquem declarari hæreticum, ejuſque bona publicari.

Decret. lib. 5. tit. 7. cap. 10. Vergentis. Item 24. q. 2. c. 6. Sane profertur.

Filios hæreticorum ad præfecturam ullam civilem aut ſacrā non debere admitti.

Sext. Decret. l. 5. tit. 2. c. 15. Statutum.

Ad ſalutem eſſe neceſſarium, ut omnes homines Pontifici Romano ſubſint.

Extravag. comm. lib. 1. tit. 8. de majori & obed. cap. Vnam ſanctam.

Hæc

Hæc paucula, ex ingenti acervo deſumpta, cujuſmodi ſint, nemo ſanæ mentis eſt, qui non videat.

Lex eſt, ut eam definiunt homines doctiſſimi, ratio ſumma inſita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda ſunt, prohibetque contraria : Lex autem omnis ad communem utilitatem referri, & legislator ſic erga multitudinem atque rempublicam affectus eſſe debet, ut pater ſuos erga liberos : quid autem in iis, quæ dicta ſunt, ſimile apparet? Ea vero non excuſare tantum, ſed etiam veſtire, & ornare, & illuſtrare novis commentationibus, & quidvis dicere potius, quam pati dignitatem illorum imminui, quæſo, cujus hoc eſt impudentiæ? ne quid gravius dicam.

Si faſtus & avaritia, & dominandi cupiditas, & literarum inſcitia perſuaſit illis, ut ejuſmodi facerent decreta, ſi ſententiis ipſi variant, nec alii volunt aliorum adſtringi legibus, quod pari ſint poteſtate præditi, quæſo, cur te maceras, ut diſtorta & repugnantia componas & concilies?

Cic. 1. de legibus. Cic. 2. de legibus.

Omitto pelagus illud, aut ſentinam verius, eam videlicet juris papiſtici partem, quæ beneficiorum, uti vocant, & bonorum ſacrorum nundinationem continet. Quis enim fraudes atque technas enumerare poſſit? ne ipſi quidem, qui plurimis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

annis in eo mercaturę genere verſati ſunt, ſatis etiam omneis intelligunt aut norunt, quando novæ ſemper excogitantur: ſed hoc argumentum & tempus aliud, & librum ſingularem poſcit: nunc ad propoſitum redamus.

In dec. l. 3. tit. 5. de præbend. & dignitat.

Vt Fridericus Cæſar, ita Galliæ quoque rex Ludovicus, ejus nominis nonus, in Syriam & Ægyptum cum exercitu penetravit: & poſt in obſidione Tunetæ urbis vitam finiit, anno ſalutis MCCLXX.

Gaguinus l. 7, c. 2. Aurelius l. 7.

Eo regnante, Guilielmus, Epiſcopus Pariſinus, quæſtionem propoſuit de beneficiis Eccleſiaſticis; re palam diſceptata, vicit ea ſententia, non eſſe fas cuiquam habere plus uno: ſed ejuſmodi decreta, ſatis eſt recitaſſe tantum atque ſcripſiſſe.

Ioan. Itali in Chronic. Franciæ. Henricus Pantaleon in Chronologia Eccleſiæ. Chronicon Flandriæ l. 8. Guilielmus Epiſcopus Pariſinus ſcripſit librum de pluralitate beneficiorum, teſte Ioanne Trithemio de ſcriptoribus Eccleſiaſt.

Gregorio ſucceſſit Innocentius IIII. ad quem velut hæreditaria ſucceſſione, venit odium Cæſaris. Itaque Lugduni indicto concilio, Cæſarem evocat, non venientem excommunicat, dignitate privat, hortatus Germaniæ principes, ut alium eligant: &

hoc

hoc ejus decretum eſt, inter alia, typis excuſum, quemadmodum & Cæſaris quædam exſtant ad diverſos reges epiſtolæ, quibus & pontificum iniquitatem, & ſuam prolixe demonſtrat innocentiam.

4 *Tom. Concil. Æmil. l. 7. Vide Matthæi Paris monachi Albanenſis hiſtoriam majorem pag.* 648.

Decreverat Cæſar proficiſci Lugdunum, & periclitari fortunam: ſed orta denuo rebellione per Italiam, vires omnes eo convertit, & cum minus feliciter res gereretur, in Apuliam reverſus cœpit languere, ac demum mortuus eſt.

Mutius lib. 20.

Alii periiſſe veneno, alii ſtrangulatum fuiſſe dicunt à filio ſuo notho, Manfredo: qui Italiam poſt invaſit.

Michaël Ritius l. 2. de regibus Siciliæ. Mutius l. 20. Crantzius Saxon. l. 8,. c. 6. Sigon. de regno Italiæ lib. 18.

Erat tunc magni nominis Azo juriſconſultus, quem deinde ſecuta fuit ingens illa ſcriptorum turba, qui violato Iuſtiniani Cæſaris edicto, gravi quidem illo atque ſevero, mundum referſerunt innumerabilibus libris, unde nunc petenda ſunt ea, quæ veteres illi copioſiſſime doctiſſimeque tractarant.

Nam aliorum alii ſcrinia compilant: neque ſcribendi finis eſt ullus aut modus,

& opi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

& opinionibus contrariis? omnia redundant, ut proprie locum hic habeat, quod ſenex ille dicit, quum treis de jure conſuluiſſet: *Feciſtis probe, incertior multo ſum, quam dudum.*

Alciat. Parerg. lib. 10, c. 25. l. 1. §. Noſtram. C. de veter. jureconſult. Horat. lib. 1. Sat. 1. Terent. Phorm. Act. 2. Scen. 4. Ter. Eun. Act. 5. Scen. 6.

Omitto technas, quæ plures quotidie excogitantur. Plane enim hic accidit, quod Comicus inquit: *Ut in aſtu veniat, aliud ex alio malum.* Præclare multa legibus eſſe conſtituta, ſed ea Iureconſultorum ingeniis pleraque corrumpi, Cicero queritur, atque depravari: qui ſi nunc viveret, & pyramides illas librorum & praxin noſtram, & ſacrarium illud legum, tam fœde pollutum, miſereque contaminatum eſſe videret? Quanquam ſane, ſicut alias artes omnes in lucem Deus hac noſtra memoria reduxit, ita quoq; multos excitavit, qui bonarum literarum inſtructi præſidio, non pœnitendam operam in hac etiam parte collocant, ut rem videlicet pulcherrimam, hominumque ſocietati plane neceſſariam, imo donum cœleſte, depromptum & hauſtum ex mediis Philoſophiæ fontibus, nitori ſuo reſtituant & æquitati. Qui quidem ipſorum conatus, non modo laudatio-

nem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

nem, ſed remunerationem quoque meretur.

Cic. 1. de leg. Cic. 2. de legibus.

Ab ejus morte per annos XXII. fere fuit interregnum, quum ſubinde alii & alii eligerentur, qui tamen in ea temporum perturbatione ſummam rei non tenebant.

Egnatius 18. annos interregni nominat. Friderico 2. Imper. extincto ſucceſſit Conradus Imp. ejus nominis quartus, cui oppoſitus eſt Wilhelmus comes Hollandiæ. Illo autem extincto, & hoc in Friſia cæſo, à Septemviris de electione diſcordantibus, creati ſunt duo Cæſares, Richardus princeps Cornubiæ Anglus, & Alphonſus rex Caſtellæ. Neuter tamen horum imperio diu præfuit: nam Alphonſus ſponte abdicavit, Richardus pecuniis exhauſtis in Angliam rediit.

Interea regnum Neapolitanum à familia Friderici Cæſaris in poteſtatem Gallorum devenit, ac poſt etiam Sicilia. Nam Gallicis armis tum nitebantur pontifices: quanquam deinde graviſſima bella ſuper his regnis orta ſunt inter Arragoniam & Andegavenſem Gallicam familiam: Verum hæc non ſunt hujus loci.

Michaël Ritius lib. 3. de regibus Sicil. & Neap.

Cum in eo ſtatu fluctuaſſet tot annis Reſpu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Reſpublica, ſicut dictum eſt, Rudolphus Habſburgius creatur Cæſar: Is initio regni motus, qui paſſim erant per Germaniam, componit: inde conventibus aliquot actis, Bohemiæ regem Ottacarum rebellantem invadit, & ad pacis conditiones cogit, quas tamen ille, ſuæ conjugis impulſu, non multo poſt violat, & in Auſtria ſecundo congreſſus in prælio interficitur.

Albert. Argent. Æneas Sylvius hiſtoria Bohem. c. 27. Mutius l. 21. Cuſpinian.

Rudolphum adjuvabat Vngariæ rex, Ladiſlaus Chunus.

Mutius l. 21. Bonfin. decad. 2. l. 8.

Pace demum facta cum Bohemis per matrimonia, Cæſar filio ſuo Alberto Auſtriam dedit, quam multis annis Bohemiæ rex poſſederat.

Ioan. Cuſpinian.

Impeditus autem variis Germaniæ negotiis, non eſt in Italiam profectus: quanquam alioqui non multum huc inclinabat: & per jocum fertur narraſſe fabulam aliquando de vulpe, quæ leonem ſimulate ægrotantem, quodam in ſpecu non adibat, quod veſtigiis aliorum animantium terreretur, ex quibus nulla rediiſſent. Præfectum tamen in Italia conſtituit, ac velut imperii vicarium: deinde Flaminiam & Exarchatum, de quo non

ſemel diximus. Eccleſiæ Romanæ confirmaſſe traditur, quum tenuis admodum fructus ex iis locis ad ipſum rediret.

Refert hunc apologum Plato in Alcibiade priore, & Horat. l.1. Epiſt. 1. Exarchatum Pontifici conceſſit Rudolphus Imp. ea conditione, ut Pontifex ſuis impenſis & ſumptu exercitus contra infideles & Barbaros in Aſia & Africa alat, quemadmodum in ſcripto ſuo contra Iulium Pontificem edito Maximilianus Imperator demonſtravit, Aventinus lib. 7. Quas vero civitates complexus ſit Exarchatus, docet Sigonius de regno Italiæ lib. 3.

Perpetuis enim ſimultatibus & Paparum inimicitiis defatigati Cæſares facti ſunt paulatim remiſſiores. Nec enim prius acquieverunt pontifices, quam illos extra fines Italiæ ſubmoviſſent, & quia regum Galliæ præſidiis fere nitebantur, ac per Epiſcopos Germaniæ factionem alebant, effecerunt tandem, quod pridem animo concupiverant.

Hic vero memoria repetendum eſt, quæ facta ſit rerum viciſſitudo, quando illi qui beneficio Cæſarum incolumes fuerunt, vitamque tolerarunt, & locum ſuum atque dignitatem retinuerunt, amplificati bonis illorum atque munificentia, dominatum ſibi ſumpſerunt in eos, & patrimonio quoque fraudarunt. Non ſolum

ejuſque familiæ
lum enim Italiæ bonam P ertus demum
pant, ſed Siciliæ quoque reges a ſt, quum
polis arcte ſibi devinxerunt. Nam ſcepiſ-
tributum illis annuum dependunt, & cum
gnitatem imperatoriam ſuſcipere prohibentur, niſi permiſſu illorum; & quum in poſſeſſionem ab iis mittuntur, hoc ipſum jurant inter alia.

Bergomenſis l. 13. Æmil l. 7. Michaël Ritius l. 2. de reg. Sicil. Blond. l. 8. dec. 2. Crantz. metrop. l. 8, c. 30. Meminit Sleidanus commentar. lib. 1. & Brutum fulmen, auctore F. Hottomanno, ut volunt.

In Rudolphi tempus incidit illa memorabilis Gallorum clades per Siciliam. Quum enim inſulam hanc tenerent, & more militari multa facerent inſolenter atque libidinoſe, per occultam conjurationem, dato ſigno, paſſim trucidati fuerunt omnes, cum ad preces veſpertinas campanæ impellerentur. Facinus hoc vulgo vocant veſperas Siculas: Fuit hoc anno MCCLXXXI. die Paſchatis.

Paulus Æmilius hiſtor. Franc. lib. 7. Tilius in Chronico Franc. Thomas Fazellus rerum Sicular. Decad. 2. lib. 8. Michael Ritius de Regibus Siciliæ.

Accepta pecunia, Rudolphus Italiæ civitates multas, quæ ditiones erant imperii, liberas & immunes fecit, Bononienſes, Florentinos, Genuates, Lucenſes, & alios.

Vita Henrici VII. *deſcripta eſt à Conrado Vicerio, Secretario regio.*

Primum ergo per Longobardiam præfectos conſtituit oppidis ac municipiis, & jurejurando ſibi populos adſtringit: deinde Mediolani commoratus aliquandiu, fruſtra conatus eas, de quibus modo dixi, factiones conciliare: cumque ejus urbis præfectus Turrianus, illum ex improviſo cogitaret opprimere, patefacta conjuratione, & repulſis adverſariis, Vicecomiti præfecturam urbis committit.

*Albert. Argent. Mutius l.*23. *Paulus Iov. l.*2. *de vita Vicecomitum Mediolan.*

Quæ ſunt ejus regionis urbes, omnes illius fidei ſe permittebant atque poteſtati: ſola Brixia rebellabat, quam longa captam obſidione, mœnibus nudavit. Inde per Genuam profectus, & Piſis facto itinere, Romam venit, coronatus ab aliquot Cardinalibus, quoniam Pontifex Romanus Clemens, urbe relicta, migraverat in Galliam, & Avenione habitabat.

*Platin. Crantz. Saxon. l.*9, *c.* 3. *&* 4.

Quum ab eo jusjurandum exigerent Cardinales, quod pontifici præſtandum eſſe dicerent, ille recuſabat, neque tale voluit eſſe quo Papæ devinciretur. Ea re cognita pontifex, augendæ potentiæ cauſa, formulam illam generalem jurisjurandi latiſſime poſt explicavit, & reliquis decre-

tis,

tis, quæ nunc exſtant, inſeruit. Nam ipſe quoq; leges multas compoſuit, quę nomẽ ab eo retinent, & Clementinæ dicuntur.

Lib. 2. tit. 9. c. unico, Clement.

Ad hoc tempus, illi, qui Templarii vocantur, quorum ingentes erant opes, eodem impetu, diverſis locis trucidati fuerunt, & extincti. Galliæ rex Philippus Pulcher, magnam facultatum ipſorum partem, permiſſu Pontificis occupavit. Damnatum deinde fuit nomen eorum atque memoria: & in concilio Viennenſi, quod per Galliam erat, ipſorum poſſeſſiones attributæ fuerunt iis, qui Rhodii dicuntur equites.

Faſciculus temporum, Albertus Argentinenſis. P. Æmilius l. 8. Gaguinus l. 7, c. 5. Huld. Mutius Chronico German. l. 22. Nauclerus volum. 2. generat. 44. Tilius in Chronico reg. Franc. Crantzius Metropol. l. 9, c. 6. Rudolphus Hoſpinianus de origine monachatus l. 5, c. 18.

Hoc etiam tempore, & Papæ Clementis authoritate, fuit Aurelianenſis Academia inſtituta.

Middendorp. l. 2. Acad. orb. Chriſt. Tilius in Chronico regum Francorum.

Mortuo tandem Henrico non abſque graviſſima veneni ſuſpicione, ſepultoque Piſis, acerrimæ contentiones ortæ ſunt in Germania ſuper electione.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Sabellicus Ennead. l.8. Michaël Ritius l. 3. de regibus Siciliæ. Aventinus l. 7.

Nam de principatu contendebant Fridericus Auſtriæ dux, Alberti Cæſaris filius, & Ludovicus, Bavariæ dux: Ludovicum Aquiſgrani, Moguntinus Epiſcopus: Fridericum vero Bonnæ, Colonienſis inaugurabat: Ioannes autem XXII. Pontifex Romanus utrumque ſalutabat Cæſarem: in Fridericum tamen propenſior. Quæ quidem res magis etiam ſimultatem incendit. Collectis utrimque copiis, magna vi dimicatur ad Eſlingam, Sueviæ oppidum, ſed æquo fere Marte: deinde rurſus majori impetu in Bavaria: quo quidem in prælio captus eſt Fridericus, bona ſuorum militum parte deſiderata. Dimiſſus tandem, domumque reverſus, aliquot poſt annis moritur.

Albertus Argentin. Mutius lib. 24. Aventinus l. 7. Ioannes Cuſpinianus.

Ludovicus ergo rerum potitus, Italiam cum exercitu petit, quamvis invito pontifice: muncipiis & oppidis paſſim conſtituit præfectos: deinde Mediolani coronatur ab Archiepiſcopo, & miſſis Avenionem legatis ad Papam, ſemel atque iterum, de ſolenni inauguratione, cum non impetraret, Romam proficiſcitur, ubi Mediolani res conſtituiſſet. Magna cum gratulatione exceptus Romæ, coronatus

natus eſt, ab uno & altero Cardinali. Cumque pontifex ingeminaret excommunicationem, ille de conſilio procerum, Papam alterum creat. Ad hunc modum flagrabat odium inter eos longe vehementiſſimum, & intercedebant graviſſimæ utrimque criminationes.

Alb. A. Æmil. l. 8. Ioan. Cuſpinian.

Annales Galliæ tradunt, Carolum Pulchrum, regem, Philippi filium, omnium primum Ioanni Papæ decumas in Galliis permiſiſſe bonorum ſacrorum, & prædam inter ipſos fuiſſe diviſam, pontificem autem hoc ſollicitaſſe potiſſimum, ut in Cæſarem ei pecunia ſuppeteret.

Cuſpin. Æmil. lib. 8. Tilius in Chronico Franciæ regum.

In Germaniam reverſo Cæſare, moritur Papa: ſucceſſor ejus Benedictꝰ XII. Cæſarē & ipſe excōmunicat, & dignitate privat.

Francofurtum ergo convocatis principibus, gravi habita oratione, Cæſar de Pontificum injuriis queritur, fidei ſuæ rationem exponit, vetuſtas imperii leges profert & explicat: ſimul oſtendit, quam nihil ad Epiſcopum Romanum pertineat imperii res publica: nam qui de voluntate principum ſit electus, eum eſſe revera Cæſarem, etiamſi nullus interveniat pontificis vel aſſenſus, vel conſenſus, vel conſecratio: totum enim iſtud quandam eſſe

ceremoniam, quæ paulatim irrepſerit, & nunc nimium aucta ſit, non abſque magno imperii tum dedecore, tum detrimento.

Mutius lib. 22. Avent. 8. Crantzius Saxoniæ l. 9, c. 15.

Mortuo demum Benedicto, ſuccedit Clemens VI, qui longe fuit omnium violentiſſimus, & conditiones proponit vehementer ignominoſas, iiſque repudiatis, acerbior multo factus, graviſſime monet principes, ut alterum eligant, ejuſque rei tempus etiam præfinit: niſi faciant, ſe daturum operam, ne diutius Eccleſia patrono careat & advocato. Fluctuante ad hunc modum Republica, quum interea mortem obiret Ludovicus, eligitur Bohemiæ rex Carolus, Ioannis filius, Henrici VII. nepos.

Albert. Argent. H. Mut. l. 22.

Paulo ante hoc tempus maximi belli nata fuit inter Gallos & Anglos occaſio. Cum enim Carolus Pulcher Galliæ rex, non relictis liberis maribus, è vita diſcederet, quod fuit anno MCCCXXVII. Eduardus Angliæ rex, ejus nominis tertius, quod eſſet Caroli ſororis Iſabellæ filius, regnum ſibi deberi contendebat: proceres autem Galliæ, qui dicuntur Pares, ad Philippum Valeſium, mortui regis Caroli patruelem, rei ſummam deferunt, excluſo non ſolum Eduar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Eduardo, ſororis filio, ſed etiam regis filia poſthuma, quod ejus regni hæreditatem ad filias minime pertinere dicerent. Hinc bellum graviſſimum, quod ne nunc quidem eſt conſopitum.

Polyb. rerum Ang. l. 15. Gaguin. l. 8. c. 2. Georg. Lilius in Chronic. regum Angl. Bellum hoc ingens & atrox ab anno Chriſti 1335. uſque ad annum 1400. perdurans, Froſſardus copioſe perſecutus eſt. Sleidanus eandem hiſtoriam ex Froſſardo breviter & dilucide peculiari libro explicavit. Excluſit autem Eduardum Anglum à regno Galliæ lex illa, quæ exſtat libro leg. Salicæ tit. 62. §. 6. editionis Ioannis Heroldi.

Carolus ejus nominis quartus, Cæſar, initium habuit regni turbulentum. Delata fuit etiam ſumma rerum Eduardo Angliæ regi, verum is impeditus bello Gallico, recuſaſſe traditur.

Huld. Mutius l. 25. Aventin. 8. Iacob. Meterus in Annal. Fland. l. 12. ſcribūnt, nominatum à Ludovico Imp. vicarium S. R. Imperii Eduardum Angliæ regem. deinde ab Elector. ad Imper. vocatum, quod tamen non accepit, omnia interim Reipub. ſtudia pollicitus.

Poſt varias deinde ſimultates in Germania ſedatas, Carolus in Italiam proficiſcitur, deque conſenſu Papæ Innocentii VI. qui in Galliis erat, Romæ coronatus ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

ab aliquot Cardinalibus, ea lege, ne vel in Italia diutius hæreret, Mediolanum redit, & familiæ Vicecomitum, qui tunc Mediolani multum poterant, conceſſit, ut per Longobardiam eſſent Cæſaris perpetui vicarii: cujus quidem beneficii cauſa ingentem pecuniæ vim ab illis accepit, nec ab iis modo, verum ab aliis etiam populis, quibus aliquid eſſet largitus. Quæ ſane res imperii vires, ea quidem in regione, plurimum enervavit.

Argentinenſis. Lege hic Fr. Petrarchæ epiſtolam ad Nerium Forolivienſem Cæſaris notarium. Iovius l. 8. de vita Vicecomitum Mediol. Atque hinc eſt, quod Maximilianus 1. *Imperator de Carolo* 4. *dixiſſe ſcribitur: Eo peſtilentiorem peſtem nunquam alias Germaniæ contigiſſe. Refertur à Iacobo Spigelio in commentario ad* 5. *librum Guntheri Ligurini. Videatur præterea Theodoricus de Niem, qui Carolum* IV. *l.*2,*c.*25. *de ſchiſmate, Diſsipatorem imperii: in Nemore Vnionis, tractatu* 6. *alterum M. Craſſum, item Vitricum imperii nominat. Idem Carolum cum Wenceſlao imperium totum affirmat vendituros, modo emptorem habuiſſent. Conſule Crantzium Saxon. l.* 10, *c.* 3, *&* 4.

Ex Italia poſtquam rediit, conventum egit principum, & decretum illud imperii fecit, quod *Bullam auream* vulgo vocant:

cant : poſtremo filium ſuum Wenceſſaum, Imperii ſucceſſorem deſignavit, quod magnis largitionibus vix tandem obtinuiſſe ſcribitur, neque multo poſt mortuus eſt.

Alb. Argentinen. Philipp. Bergomenſ. Æneas Sylvius hiſt. Bohemic. c. 33. Egnatius, Crantzius Saxon. l. 9, c. 39. & l. 18, c. 3. Ioan. Dubravius, hiſtor. Bohem. l. 22.

Ipſo Rempubl. gerente, Galliæ rex Ioannes, Philippi Valeſii filius, commiſſo prælio cum Anglis, qui tunc bonam Aquitaniæ partem, & urbem Burdegalam tenebant, captus non procul à Pictavio fuit, cum natu minimo Philippo, qui poſtea Burgundiæ dux fuit, cognomento Fortis, vel Audax. In eo prælio ex prima nobilitate complures occubuerunt. Annalium ſcriptores tradunt, Anglos fuiſſe non ſupra ſeptem millia, quum Galli maximis copiis eo veniſſent, ad ſexaginta circiter millia: fuit hoc anno MCCCLVI. duodecimo Calendas Octobris. Deductus in Angliam rex captivus, anno ſeptimo poſt vitam ibi finiit.

Æmil. lib. 9. Robert. Gaguin. lib. 9, cap. 1. Lilius in hiſtoria Anglica. Ritius lib. 3. de regibus Francorum.

Wenceſlaus natura & educatione, & vitæ genere admodum vitioſus, ut quidem de illo proditú eſt literis, plane Rem-

publi-

publicam neglexit. Accepta pecunia, Ioannem Galeatium, ex Vicecomitum familia, Mediolani ducem & Inſubriæ conſtituit, hominem avarum & crudelem.

Æneas Sylvius Hiſtor. Boh. c. 54. Accuſatur hoc nomine ab Electoribus imperii in diplomate quod exſtat, editum opera Chriſtiani Vrſtiſii, tomo 2. hiſtor. German. p. 108. Videatur etiam Theod. à Niem, de ſchiſmate lib. 2, c. 25. & Nemus Vnionis tractatu 6. item Ioannes Dubravius l. 23.

Eo regnante, Iagello, dux Lituaniæ, poſt mortem Ludovici regis, creatur Poloniæ rex de voluntate procerum, ejus, qui nunc ibi rerum potitur, Sigiſmundi II, proavus, tunc primum ſacro fonte initiatus, vocatus Vladiſlaus.

Matthias Mechovius c. 2. Sarmatiæ Europeæ. Curæus parte 1. Annal. Sleſiæ, Martinus Cromerus l. 14, & 15. de rebus Polonicis, Avent. l. 8. Alex. Gaguin. in ſcriptione Lithuaniæ.

Vngariæ rex autem Sigiſmundus, prælio victus fuit à Bajazete Turcarum Imperatore, ad Nicopolim, tertio kalendas Octobris.

Chalcocondyles lib. 2. rerum Turcicarum. Bonfin. Decad. 3, l. 2.

Galliæ rex Carolus, ejus nominis ſextus, inſignem equitatum auxilio miſerat in Vngariam, ductore Ioanne, Philippi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Audacis Burgundiæ ducis filio: qui captus eo prælio fuit, & adductus ad Turcam, in maximo verſabatur vitæ diſcrimine, quod tamen evaſit. Id autem ſic accidiſſe ferunt Galliæ ſcriptores Annalium: Erat Bajazeti familiaris quidam Phyſiognomus, ex eorum grege, qui ſe profitentur hominum mores naturaſque ex corpore, oculis, vultu, fronte pernoſcere: is contemplatus captivum, author Imperatori atque ſuaſor erat, ut eum dimitteret incolumem: fore enim, ut domum reverſus, maximum excitaret incendium, quo bona pars eſſet Europæ, vel orbis Chriſtiani conflagratura. Sic ille perſuaſus, hominem dimittit, & reliquos ex nobilitate captivos, ubi precium perſolviſſent liberationis ad ducenta coronatorum aureorum millia.

Robertus Gaguin. l. 9, c. 3. Vide Iacobi Meteri Annal. Flandricos lib. 14. *ubi nonnihil ab hac narratione variat.*

Cum in Galliam rediiſſet ille, ſimultatem cœpit exercere cum Ludovico, Aureliano duce, fratre regis. Nam is per valetudinem regis prope deploratam, volebat rempubl. gerere, quod proximus eſſet agnatus: Burgundus vero, quod & patruelis eſſet regis, & ætate præcederet, mortuo jam patre Philippo, ſibi potius deberi contendebat adminiſtrationem.

Auge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Augeſcente igitur indies magis atq; magis offenſione, dux Aureliæ tandem, nocturno tempore, Lutetiæ fuit interfectus, à cœna domum rediens. Erant autem à duce Burgundiæ ſubmiſſi percuſſores, quod nec ipſe poſtea diffitebatur, & factum etiam defendebat. Fuit hoc anno MCCCCVII, nono kalendas Decembris.

Gaguin. l.9, c.3. Æmil. lib.10. Michael Ritius l.3, de regibus Franciæ. Commentar. Pii Papæ 2, l 6, pag. 273.

Anno duodecimo poſt, quum pacificandi cauſa dux Burgundiæ veniſſet ad locum conſtitutum, perfide circumventus à quibuſdam Aureliani ducis mortui familiaribus, qui conjuraverant in ejus caput, fuit interfectus, præſente Carolo Delphino, regis filio, quii diſceptation cauſæ præerat.

Æmil. l.10. Tilius in Chron. Franciæ. Ritius de regib. Francor. Comm. Pii P. 2, l.6, pag. 280. Annales Flandriæ l.15.

Hoc illud eſt ſeminarium belli, quod inde ab eo tempore inter familias illas duas, ad hanc noſtram ætatem uſque ſubinde revireſcit.

Cum propter ignaviam contemptus eſſet Wenceſlaus, principes ei magiſtratum abrogant, & Bavariæ ducem Robertum Palatinum eligunt.

Æneas Sylvius hiſt. Boh. c. 34. Mutius

tius lib 26. Ioann. Cuſpinianus: Egnatius.

Is ad emendandum ea, quæ Wenceſlaus peccaſſet, animum ſtatim adjecit, neque ratum habere voluit, quod ille Ioanni Galeatio conceſſerat, & Inſubriam denuo cogitabat in ditionem Imperii redigere: cumque propter hanc, & id genus alias cauſas in Italiam contenderet, impeditus fuit, & repulſus ab eo, quem diximus, Galeatio.

Avent. l. 9. Egnatius. Cuſpinianus. Iovius l. 13, de vita Vicecomit. Mediolan. Aventinus l. 7.

Valde tum erat turbulentus Italiæ ſtatus, Caroli Wenceſlai potiſſimum culpa, qui nimium iis populis indulſerat. Nam, præter Galeatium nuper factum Mediolani ducem, Veneti etiam & Florentini, & Genuates bellum faciebant vicinis, totumque jus in armis poſitum erat atque potentia.

Pomp. Mela l. 3. Germani jus habent in viribus. Ammian. Marcellinus l 17. Barbaris eſſe omne jus in viribus conſuevit.

Deinde per diuturnam abſentiam pontificum, frequentes Romæ fuerant natæ, ac plenæ periculi ſimultates. Mediolani dux Galeatius bellum tunc inferebat etiam Florentinis, qui ſui ulciſcendi cauſa Cæſarem magnis pollicitationibus in Italiam rurſus evocarunt: cumq; Patavium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

veniſſet Cæſar voluntate Venetorum, qui & ipſi Galeatium oderant, nec apparatum videret ampliſſimis reſpondere promiſſis, in Germaniam revertit, Italiæ depoſita omni cura, quæ poſt inteſtinis malis gravius etiam labefactata fuit.

H. Mutius lib. 26. Iovius l. 11, de vita & rebus geſtis Vicecomitum Mediolan.

Roberto ſucceſſit Sigiſmundus Wenceſlai frater, Hungariæ ac deinde Bohemiæ quoque rex.

Ioh. Cuſpinianus. Æneas Sylvius hiſtoria Bohemica c. 39.

Ad hoc tempus tres erant Pontifices, Iohannes XXIII, Gregorius XII, Benedictus XIII. Ita quidem, ut horum factionibus prope omnes Europæ provinciæ dividerentur. Nam inde ab Innocentio III, ſicut ipſorum habent libri, per annos ducentos nullum fuerat concilium publicum, & corruptiſſimus erat ordinis Eccleſiaſtici ſtatus, quũ inexhauſta quædam vitiorum & morborum colluvies inundaſſet, ac fere medicinam reſpueret.

Ioann. Marius de ſchiſ. & conciliis parte 3, c. 13.

Fuit enim interea Bonifacius VIII, qui ſibi papalem ſimul & imperatoriam dignitatem arrogabat: poſt, alter ab eo, Clemens V Burdegalenſis, rogatu Philippi Pulchri, Galliæ regis, urbe Roma deſerta,

ſerta, curiam tranſtulit in Gallias: ab ejus vero morte, quum Cardinales graviter diſſiderent inter ſe, per annos aliquot fuit interregnum, & Lugduni tandem creatus eſt Papa, Iohannes XXII, Cadurcus.

Crantz. Saxon. l. 10, c. 36. Aventinus l. 7. Gaguin. l. 7, c. 5. Alber. Argent.

Qui fuit ab hoc Papa V, Gregorius, ejus nominis XI, quum in Galliis Romana curia per annos jam LXXI conſediſſet, Romam revertit: ſed eo mortuo, de papatu certabant Vrbanus VI, Neapolitanus, & Clemens VI, Sabaudus: quorum ille quidem Italorum: hic vero Gallorum præſidio nitebatur: ille Romæ commoratus, hic autem Avenione: cumque vitam hi finiiſſent, illi, quos diximus, tres in eorum locum, diverſis factionibus electi fuerunt, eratq; tum papatus triceps.

Sabellic. Ennead. 9, l. 8. Theodor. Niemus libro de ſchiſmate.

Deplorabant tunc ſtatum Eccleſiæ multi doctrina præſtantes viri, tam Itali, quam Galli, ſatis acriter inſectati temporis illius corruptelam atque mores, quantum quidem in illis tenebris videre licuit.

Vide catalogum teſtium veritatis à Matth. Flacio editum.

Ex iis Petrarcha, quum hærerent Avenione Pontifices, atque Cardinales, urbem illam vocabat meretricem Babylonicam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Petrarcha in epiſtolis ſine titulo, Babyloniam, quintum Labyrinthum, ſcelerum & dedecorum ſentinam, larvarum ac lemurum domum appellat.

Ejus ergo diſſidii componendi cauſa, concilium in Germania cogitur Conſtantiæ, de cujus arbitrio tribus illis abrogatur magiſtratus, & eligitur Martinus V. Hoc in concilio propter dogma, fuerunt exuſti Iohannes Huſſus, & Hieronymus Pragenſis, tametſi fide publica Cæſaris eo veniſſent.

Tom. 4 concil. p. 248. Æneas Sylvius hiſtor. Bohem. c. 36. H. Mutius l. 27. Ioh. Dubravius l. 24. Vide acta hujus concilii integro volumine comprehenſa.

Sigiſmundus Cæſar admodum laudatur, quod tunc reip. cauſa pleroſque omnes Chriſtiani nominis reges adiit, hortatus illos, ut in commune conſulerent.

Mutius l. 27. Egnatius. Cuſpinianus.

Rebus igitur in Germania compoſitis, in Italiam venit: gerebant tunc bellum terra marique Veneti & Florentini cum Philippo Mario, Ioannis Galeatii filio, Mediolani duce.

Iovius l. 12 de vita Vicecom. Mediolan.

Romam deinde profectus, à Pontifice Eugenio IV, conſecratus eſt, inde Baſileam rediit, ubi tum alterum erat coactum concilium,

Mutius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Mutius l. 27. Hujus Synodi hiſtoriam 2 libris complexus eſt Æneas Sylvius, quos poſtea pontificatum adeptus, abolere conatus eſt. Vide tomo 4 concil. pag. 414.

Hic ſucceſſorem habuit Albertum, Auſtriæ ducem, Hungariæ Bohemiæque regem, qui civilibus & Turcicis bellis impeditus, in Italiam non venit.

Æneas Sylvius hiſt. Boh. c. 55.

Hoc circiter tempore, rurſus excitata fuerunt ingenia, quæ bonas artes, linguas atque literas excolere cœperunt, in Italia quidem primo, quum Græcorum illi ſtudiis adjuvarentur, poſt etiam apud Germanos, Gallos, alioſque populos: & cum typographicum inventum accederet, maximaſque commoditates adferret, incredibile eſt quam felix & optata fuerit progreſſio.

Ars Typographica ab homine Germano, in media Germania inventa & excogitata eſt anno Chriſti 1440, ut Polydorus Virgilius lib. 2, c. 7 de rerum inventione. S. Munſter, Fr. Philelphus, Philippus Beroaldus aliique plurimi atteſtantur. Verum patrum memoria, referente Conrado Peutingero, in ſermonibus convivalibus, Pomponius Lætus eam laudē noſtris præripere voluit, ſcribens ad Auguſtinum Maphurum: Imprimendi facultas, multis ſeculis intermiſſa, paulo ante revocata

 eſt.

eſt. Iovius enim hiſt. l. 14, in regione Sinarum libros ante multos annos impreſſos exſtare ait. Iohan. Conſalvus Mendoza l. 3, cap. 16. de regno Chinæ, ſcribit artem Typographicam 500 annis antequam ad Germanos veniret ejus loci in uſu fuiſſe. Videatur etiam Ioh. Petrus Maffeus hiſtor. Indic. l. 6. Hadrianus Iunius in Batavia c. 17. artis hujus inventionem civi cuidam Harlemenſi attribuit.

Nunc enim perpetuis ab illo tempore ſtudiis, eo deventum eſt, ut cum eruditiſſimis olim ſeculis hæc ætas noſtra conferri poſſit, & hoc nomine ſic inprimis beata, quod optimarum artium & linguarum ſcientiam, vera ſui cognitione Deus illuſtravit etiam, quum veteres illi tantis literarum præſidiis inſtructi, homines eloquentiſſimi, profundis eſſent immerſi tenebris, & ſummum illud bonum, de quo tam multa ſcripſerunt, fruſtra inveſtigarent.

Alberto ſucceſſit Fridericus III, Auſtriæ dux, qui Romam placide profectus, & conſecratus à Pontifice Nicolao V, domum rediit, nec in Italia quicquam movit.

Hulder. Mutius l. 29. Iohan. Cuſpinianus. Egnatius.

Regni ipſius anno quarto, Vladiſlaus, Vladiſlai filius, Poloniæ ſimul & Vnga-

Vngariæ rex, quum Eugenii Pontificis impulſu violaſſet inducias, ab Amurathe ſecundo ejus nominis, Turcarum Imperatore, prælio victus ad Varnam, ſeu Dionyſiopolim, undecima die Novembris occubuit.

Chalcoc. l. 6, & 7. Bonfin. Decad. 3, l. 6. Mutius lib. 28. Iovius 2. Elogiorum ſub effigie Iuliani Cæſarini Cardinalis. De hac clade Varnenſi exſtant duo libri Callimachi Experientis copioſe & erudite ſcripti.

Nono poſt anno, Conſtantinopolim vi cepit Mahometus, Amurathi filius, quam ejus hæredes jam per annos centum & tres occupant, conſtituta ſede regia.

De expugnatione Conſtantinopolis, quæ incidit in annum Chriſti 1453. exſtat liber Leonardi Chienſis Epiſcopi Mitylenæi & Godefridi Langi. Videantur præterea Chalcocondiles l. 8. Continuator Michaëlis Glycæ: Commentar. Pii Papæ 2, l. 1, p. 8. Crantzius Saxon. l. 11, c. 33. Chriſtophorus Richerius de rebus Turcicis l. 4. Notetur autem, urbem hanc à Conſtantino Magno, Helenæ filio, reſtauratam; ſub Conſtantino Palæologo, itidem Helenæ filio, à Turcis occupatam eſſe. Recte itaque dixit Iornandes l. 1. In eis ſæpe regna deſinunt, à quorum nominibus inchoant.

Vladiſlao ſucceſſit, in Polonia quidem, Caſimirus frater, in Vngaria vero Ladiſlaus, Alberti ſecundi Cæſaris filius poſthumus.

Succeſſorem Cæſar Fridericus habuit filium Maximilianum.

Ioh. Cuſpinianus.

Paulo ſub mortem Friderici, Ferdinandus, rex Hiſpaniæ, pulſis Barbaris, Beticam, quæ Granatæ regnum vulgo dicitur, ſuis finibus adjunxit.

Michaël Ritius l. 3 de reg. Hiſpan. Legatur hiſtoria Magni Conſalvæ tribus libris à Paulo Iovio deſcripta. Item liber de expugnatione Granatæ.

Maximilianus, inter alia multa, cum Venetis quoque bella geſſit.

Hunc ſecutus eſt Carolus, è filio Philippo nepos, Cæſar, ejus nominis quintus longe potentiſſimus, qui rerum hodie potitur.

De hujus Imp. rebus geſtis ſcripſerunt Guicciardinus, Ioan. Sleidanus, Iovius, Surius, aliique plurimi.

Ex iis igitur, quæ commemoravimus, liquido apparet, quomodo Romanum imperium, quo nullum fuit, nec erit potentius, prope ſit omnino diſſipatum. Nam per Aſiam ne veſtigium quidem, aut latum unguem, ſicut proverbio dicitur, habemus: occupant omnia Turcæ, Scythæ

Scythæ, & alii noſtræ religionis hoſtes: Aphricam totam amiſimus, niſi quantum ſuperioribus annis à Carolo V Cæſ. recuperatum eſt, quando Ænobarbo, Turcico legato, Tunetam ademit, glorioſam adeptus victoriam, & regem ibi conſtituit, ipſi vectigalem, & anno xv poſt, Aphricam urbem oppugnatione cepit.

Sleid. comm. l. 9. Ibidem l. 22. Bellum Tunetanum Iohan. Eutropius deſcripſit. Africæ (quam Mahadiam à Mauris dici Fazellus tradit) expugnatio à Chriſtophoro Claudio Stella expoſita eſt. Ea quomodo rurſus amiſſa ſit, exponit Ioh. Leunclavius in continuatione Annalium Turcicorum à ſe editorum.

Avulſa eſt Luſitania, Hiſpania, Gallia, Britannia, Dania, Sarmatia, Pannonia, Illyricum, Græcia tota, cum vicinis regionibus: adhæc Sicilia, Sardinia, Corſica, Baleares inſulæ, Allobroges: quæ quidem provinciæ ſuos habent dominos, qui plenam in omnibus poteſtatem obtinent, & ad imperii rationes ne tantillum quidem conferunt.

Videamus nunc Italiam, priſcum & avitum ac primum Romani imperii patrimonium; hæc ipſa vero, quid nobiſcum habet commune? Calabriam, Apuliam, Campaniam, Neapolim, avita ſucceſſione tenent Hiſpaniarum reges.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Vrbem Romam, Cæſarum domicilium atque ſedem, agrum Picenum & Flaminiam, & Hetruriæ partem occupant Romani Pontifices, qui non modo non agnoſcunt imperium, ſed Cæſares etiam imperiique præfectos tenent ſibi devinctos.

Quæ ſunt iis locis potentiores civitates, aut ſuos habent regulos, aut factionibus indulgent, nihilque plane ad nos pertinent.

Iam Veneti, quam poſſident egregias non ſolum urbes & municipia, verum etiam provincias, ipſi interim liberrimi, & ab Imperio Romano plane ſejuncti.

Inſubria vero, quæ vulgo Longobardia dicitur, aliquanto quidem propius ad nos pertinet, ſed & ipſa fluctuat, nec certum ullum emolumentum ad nos illinc redit. Poſtquam enim noſtri quidam Cæſares, ut ſupra dictum eſt, primo Vicecomites, ut vocant, ac deinde duces ibi conſtituerunt, quam miſere dilacerata fuit, & quam nihil ab eo tempore nobis contulit! ortis enim bellis, cum noſtri Cæſares eam negligerent, ejectis Vicecomitibus, occupavit illam Sfortiarum familia, quam deinde Galliæ reges Ludovicus XII, & Franciſcus primus ejecerunt: & hic

quidem per annos ſex regionem illam tenuit, donec Carolus V Cæſar eam recuperavit.

Arnoldus Feronius l. 9. de geſtis Gallorum, Tilius in Chronico Francorum.

Ex omni igitur Italia nihil fructus ad imperium redit: nam neque noſtris conventibus interſunt, nec ad publicos uſus atque neceſſitates aliquid contribuunt, niſi quantum vel ſua ſponte, vel alioquin in gratiam Cæſaris faciunt.

Sola ſupereſt Germania, quæ ſemper adverſata Romanorum Imperio, & ſubinde rebellans, ut è ſuperioribus conſtat, tandem à Carolo Magno, Cæſare, collecta fuit, & in unum redacta corpus: ac deinde, quum eligendi Cæſaris poteſtas ad Septem-viros delata fuiſſet, ut ſupra demonſtravimus, facta eſt Cæſarum domicilium atque ſedes.

Atque hic tamen conſiderandum eſt etiam, quam ægre potuit coaleſcere hoc ipſum quantulumcunque corpuſculum Imperii, conflatum in Germania. Quæ enim non diſſidia fuerunt apud nos, & bella civilia?

Totum igitur illud, quod hodie imperii nomine cenſetur, intra Germaniæ fines includitur, nam foris & extra limites illos, nihil ſupereſt. Quanquam & intra ipſos fines tam modice circumſcriptos

vide-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

videmus, quemadmodum non pauci tergiverſantur, & ſe ſuaque, quantum poſſunt, ab imperii ditione ſubducunt: ut interim de vicinis regibus & aliis nihil dicam, qui ab hoc ipſo tam tenui & exſangui corpuſculo, quod vix oſſibus hæret, decerpunt & avellunt quotidie, quantum poſſunt, & ſuæ ditionis efficere conantur, quod erat Reipublicæ.

Vt autem ad finem aliquando perveniamus, Danielem de his rebus omnibus vaticinantem, paucis accommodemus. De ſtatua, quam per ſomnium Nabuchodonoſor vidit, ſupra diximus: huc poſtea recurremus, nunc alia loca videamus.

Zonaras tomo 3.

Capite VII. deſcribit quatuor animalia, quæ per ſomnium ipſe vidit ex Oceano prodire, leonem, urſum, pantheram: quartum & poſtremum ait fuiſſe terrificum & horrendum aſpectu.

Leo denotat regnum Aſſyrium: alæ duæ quas illi tribuit, ſunt duo veluti membra illius imperii, Babylonia & Aſſyria.

Per urſum ſignificatur regnum Perſicum, à quo fuit devictum Babylonicum: tres coſtæ, quas inter alios dentes in illius ore fuiſſe ſcribit, ſunt tres præcipui reges hujus Monarchiæ, Cyrus, Darius, Artaxerxes, qui præ cæteris claruerunt, & multam carnem ederunt, ut inquit, hoc

eſt

eſt, complures populos ſuæ ditioni conjunxerunt. Panthera eſt Alexandri Magni, ſeu Græcorum imperium: quatuor illius alæ & capita ſunt quatuor regna, quæ poſt Alexandri mortem ex illa Monarchia prodierunt.

Quartum & poſtremum animal, eſt imperium Romanum: decem cornua, ſunt ejus membra, ſeu partes, cujuſmodi ſunt Syria, Ægyptus, Aſia, Græcia, Africa, Hiſpania, Gallia, Italia, Germania, Britannia: nam illi hæc omnia tenuerunt.

Iam inter decem iſta cornua, naſcitur & prodit cornu quoddam parvulum, quod de decem illis cornibus tria revellit: iſtud denotat regnum Mahometicum ſive Turcicum, quod ex humili initio natum in Romana Monarchia, tres præcipuas partes illius occupavit: Ægyptum, Aſiam, Græciam: deinde, cornu iſtud parvulum habet oculos, & eſt contumelioſum adverſus Deum.

Mahometus enim novum doctrinæ genus propoſuit, ſuis valde gratum, & quod prudentiæ ſpeciem aliquam haberet: hi ſunt oculi, ſed revera Deum afficit contumelia. Nam Prophetarum & Apoſtolorum ſcripta plane delevit, & Chriſti beneficium nullum agnoſcit, imo convitiis exagitat omnem de Chriſto doctrinam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Ad hæc parvulum illud cornu bella gerit cum ſanctis, & vehementer illos affligit, ut inquit, donec judicium fecerit antiquus ille, cujus nec initium eſt, neq; finis.

Ex quo quidem clare perſpicitur in hoc ipſo imperio finem eſſe habiturum hoc mundi curriculum, nec ullum præterea futurum: ſed abolitis omnibus mundi principatibus, venturum eſſe perpetuum illud regnum, cujus autor & dux erit Chriſtus.

Capite octavo Daniel deſcribit arietem & hircum, hoc autem angelus ipſe poſt interpretatur aperte, & arietem bicornem dicit eſſe Medorum atque Perſarum reges: hircum vero, Græcorum imperium, & cornu illud magnum in ipſius fronte, ſignificare primum ejus imperii regem: quod autem eo cornu confracto, quatuor alia cornua ſuccedant, notari dicit, quod ex illo Imperio quatuor ſint oritura regna, ſed robore & potentia minime conferenda cum primo illo rege.

Videamus ergo, quam proprie & certo depinxerit Daniel Alexandrum Magnum, ducentis annis & amplius ante, quam ille regnaret. fore enim dicit, ut hircus terram non tangat, hoc eſt, ut maxima celeritate bella ſua conficiat, & ut ab ipſius impetu nemo poſſit arietem liberare. Nam duodecim annis tantum regnavit Alexander,

tamque brevi ſpacio temporis, Aſiam prope totam ſibi ſubjecit, ut ſupra docuimus, ac licet incredibilis eſſet Perſarum atque Medorum potentia, tamen tribus prœliis ordine victus ab illo Darius, vitam ſimul & imperium amiſit.

Tradunt nonnulli, quum Hieroſolymam veniſſet Alexander, ſummum ſacerdotem ei recitaſſe Danielis locum iſtum: quo quidem vehementer ille fuerit exhilaratus.

Ioſeph. antiquit. Iudaic. lib. 11, c. 8. Zonar. tom. 3.

Deinde, quod ex quatuor iſtis cornibus oriturum ſit aliud, initio quidem parvum, ſed poſtea valde potens, quod graviſſime ſit afflicturum loca ſacroſancta: hoc ipſo prænunciari dicit acerbiſſimas perſecutiones, quas Iudæi ſint paſſuri à poſteritate Alexandri Magni, à regibus Ægypti atque Syriæ, quas inter media eſt Iudæa. Nam cornu iſtud ex quatuor illis cornibus ortum, experti ſunt Iudæi, Antiochum videlicet Epiphanem, Syriæ regem, crudeliſſimum vaſtatorem.

Huc etiam applicandum eſt caput XI. in quo rurſus de Alexandro Magno loquitur, ejuſque ſucceſſoribus, adeo quidem copioſe atque proprie, ut non vaticinium, ſed hiſtoria quædam eſſe videatur.

Nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Nunc tandem ad ſtatuam Nabuchodonoſoris veniamus, de qua priori libro per occaſionem diximus. Interpretationem autem ipſius de tribus primis Imperiis, quoniam & perſpicua eſt, & temporibus ipſis comprobata, non repetam. de quarto ſolum aliquid dicemus, quoniam ad nos proprie pertinet, qui in eo verſamur, & à Daniele deſcribitur accuratius: ferreum eſſe futurum dicit, quod reliqua omnia imperia comminuet, ſibique ſubjiciet. Ad demonſtrandum iſtud, non opus eſt multis verbis: res enim ipſa loquitur, & ex hiſtoria rerum, quas enumeravimus, liquido conſtat.

Daniel. 2. *Ioſeph. antiquit. Iudaic. lib.* 10. *cap.* 12.

Pedes autem illius, ac digiti pedum partim ſunt ferrei, partim fictiles è teſta. Sicut humani corporis pes finditur in digitos, ita Romanum imperium, ubi conſtiterit aliquandiu firmum & innixum cruribus ferreis, ac totū terrarum orbem in ambitu ſuo complexum fuerit, deſinet in digitos, & corporis illa moles diſſolvetur. Hoc ipſum etiam conſtat accidiſſe: nec opus eſt explicatione. quid enim magis hodie diſſolutum eſt, quam imperii illius ampliſſimi corpus?

Et quanquam ita ſe res habet, tamen quia planta pedis eſt ferrea, ut inquit, ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

nebit firmamentum ejus, neque prorſus confringi poterit, ſed reliquiæ, nomen atque dignitas durabunt, donec Chriſtus adventu ſuo rebus omnibus humanis finem imponet. Quin ad ſummam tenuitatem redactum ſit, dubitari non poteſt, ac luce meridiana clarius eſt.

Arbor illa procera concidit, ſed hæret adhuc atq; conſiſtit illius radix, non quidem ſucculenta, ſic, ut propagari poſſit atque augeſcere, verum exſucca prorſus & arida: ſed tamen hanc radicem ac plantam ferreæ naturæ, nulla vis humana funditus revellet, ſed hærebit infixa ſolo, quoad iſta rerum omnium fabrica deſtruetur.

Sumus & hoc experti: nam tenuem hanc & anguſtam Imperii poſſeſſionem, multi ſæpe conati ſunt evertere: pontifices quoque Romani, ac poſtremo etiam Turcæ. Qui licet magna perfecerint, & majora ſibi fortaſſe pollicentur, non conflabunt ejuſmodi molem, quæ cum Romana potentia conferri poſſit, neque ſeminarium imperii, quod reliquum eſt, licet aridum & flaccidum, evertent: nec enim quinta conſtitui poteſt Monarchia.

Germania quidem ſola titulum ac poſſeſſionem habet imperii, ſed ſi vires conjungat & animos, vim omnem externam

facile depellat, ſicut non uno poteſt documento probari.

Paucis abhinc annis ingentes fecerunt progreſſus, & ſuperato Boſphoro Thracio, longe lateque ſunt per Europam graſſati Turcæ; ſuam nunc ditionem plane conjunctam habent atque finitimam Germaniæ, quæ ſane maximo videtur expoſita periculo, ſicut etiam Italia propter vicinitatem: ſed ſi Danielem propius intueamur, ſperare licet, vim atque potentiam illorum in ſummo nunc gradu conſiſtere. Nam tria ſolum cornua Daniel eis attribuit, ut ſupra diximus: & illa quidem nunc obtinent, initio domini rerum facti per Aſiam, deinde per Græciam & Ægyptum. Ac Græciæ quidem appellatione comprehendi poteſt, quicquid eſt in eo tractu regionum, prope ad Illyricum uſque.

Et quanquam hoc tempore non modicam Vngariæ partem occupant, & tametſi fieri poteſt, ut Germaniam, aut alias vicinas regiones divexent: tamen, quoniam & certos intra limites illorum ditio conſiſtere debet, & Romanæ potentiæ minime poterit conferri, ſicut jam demonſtravimus, credibile eſt, has provincias non eſſe venturas in illorum ditionem, ſicut tres illæ ſunt hodierno die, Græcia, Ægyptus, Aſia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Bellum facturi ſunt ſanctis, & in Chriſtianæ profeſſionis homines immanitate ſumma graſſabuntur, & durabit hic illorum furor ad finem uſque mundi, ſicut Daniel clare teſtatur.

Atque hæc eſt ejus vaticinii cauſa præcipua, quo videlicet de poſtremi temporis ærumnis atque miſeriis præmoniti & certiores facti, non deſpondeamus animum, ſed liberationem exſpectemus per adventum Chriſti ſervatoris noſtri, qui ſtatim has afflictiones, ut inquit, excipiet, ac in firmam & tranquillam ſtationem ſuos tranſportabit, & lacrymas ab oculis eorum abſterget.

Quædam loca Danielis ad Iudęos proprie pertinent, quibus & liberatio promittitur captivitatis, & Meſſias ille, promiſſus patribus, intra certum ac ibi notatum & expreſſum tempus denunciatur eſſe venturus: reliqua autem vaticinia ad omnium poſtremam mundi ætatem pertinent, & ad eos, qui tunc vivent, quum & parvulum illud cornu, Mahometi poſteritas, bellum geret cum ſanctis, & quum revelatus atque dejectus fuerit homo ille peccator & ſceleroſus, qui ſedet in templo Dei, ſeipſum oſtentans, ac ſi Deus eſſet: nam & hujus tyrannidem Daniel præſignificavit, ut Paulus in ſuis epiſtolis diſerte interpretatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Dan. 9. 2 Theſſal. 2.

Satanas, quem hujus mundi principem vocat ipſe Chriſtus, quum ſemper alias, tum in ultima mundi deficientis ætate longe vehementiſſime tumultuabitur, & omnis iracundiæ laxabit atque furoris habenas, & adverſarios excitabit Chriſto, qui non modo vi armorum ſæviant, verum etiam in fraudem & errorem abducant homines falſa doctrina, ſic quidem, ut ipſorum laqueos vix evaſuri ſint etiam electi.

Ioan. 12, 14. & 16. Matt. 24. Marc. 13.

Nimirum, hoc illud eſt tempus, quod capite XII. Daniel ſignificat, adeo prorſus afflictum & calamitoſum, ut nec ſimile fuerit unquam, neque futurum ſit. Nihil enim læti nobis pollicetur, ſed graviſſimas perſecutiones denunciat, quando calamitates illas, de quibus loquitur, duraturas eſſe dicit, dum perficiatur diſperſio manus populi ſancti.

Vexabitur ergo populus Dei paſſim per orbem terrarum, & affligentur pii diverſis locis, quandiu terrarum orbis conſiſtet. Quod quidem prophetæ, vel potius, angeli teſtimonium ſpem nobis omnem præſcindit conciliationis & aggregationis. Nam de diſperſione & diſſipatione perpetua loquitur, & natis propter doctrinam ac religionem diſſidiis, tunc demum

demum finem ſtatuit, quum ipſe Chriſtus apparebit. Verum ut conſoletur & erigat & ſuſtentet eos, qui tunc vivent, mox ab iſtis ærumnis mortuorum reſurrectionem ponit: quam ut lætam experiamur atque ſalutarem, magnis precibus orandus eſt Deus.

Quantum vero Danieli ſit tribuendum, teſtatur ipſe Chriſtus, qui locum ex eo deſumptum pro concione refert, & auditoribus commendat.

Cum ergo ſint affictiſſima hæc noſtra tempora, ſtudioſe cognoſcendus eſt hic vates, qui nobis in hoc mundi poſtremo curriculo poſitis concionatur; ac diligenter introſpiciendus, ut in his præſentibus malis, & adverſum imminentes fluctus atque tempeſtates, vera nos & certa conſolatione, tanquam vallo quodam & aggere præmuniamus.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

INDEX PROPRIORVM NOMINVM,

Quæ in hoc libello continentur.

A.

Abagatus Perſarum rex. 119
Abraham. 10
Accius Poëta. 76
Achas rex Iuda. 15
Achæi populus Græciæ. 72
Achaia. ibid. provincia fit. 116
Actiaca victoria. 105
Adalgiſius rex Longobardorum. 198
Adelbertus, Bremenſis Archiepiſcop. 238
Adolphus Cæſar. 276
Adolphus rex Gothorum. 156
Adramelech filius Senacherib. 17
Adrianus I Papa. 198
Adrianus II Papa. 220, 221
Adrianus IV Papa. 256
Ægyptus Romanorum provincia. 106
Ægypti fructus annui. ibid.
Ælius Adrianus Cæſar. 117
Æmilianus Cæſar. 124
Æſchines. 50
Aëtius Valentiniani legatus. 160
Ænobarbus legatus Turcicus. 321
Æneas. 41
Æqui. 53
Ætoli. 65
Afranius dux. 95
Afranius poëta. 76
Africa. 72
Africanus jureconſultus. 120
Agabus. 114
Agapetus Epiſcopus Romanus. 178
Agrigentini. 71

Ariſtul.

Ariſtulphus Longobardorum rex. 195, 196
Alaricus Gothorum rex. 156, 171
Alani. 157
Albertus Cæſar. 276
Albertus II Cæſar. 317
Albinus. 119
Albinus præceptor Caroli M. 215
Alburnus Valens, jureconſultus. 118
Alcadas rex Babyloniæ. 12
Alcibiades. 31
Alexander Macedo. 33, & inde.
Alexandri proceres. 38
Alexander Severus, Cæſar. 120
Alexandri Pontificis decretum. 135
Alexander II Papa. 238
Alexander III Papa. 258
Allobroges populi Galliæ. 76
Ambiani. 205
Ambroſius Epiſc. Mediolanenſis. 152
Amiſia flumen. 109
Amurathes Turcarum Imp. 295
Anacleti decretum. 135
Anaſtaſius Imp. 168
Anaſtaſius II Imp. 191
Anaxagoras. 29
Angli, populus Saxoniæ. 159
Annibal. 56, 59, 61, 62
Annibal moritur. 66
Anno, Archiepiſcopus Colonienſis. 238
Anthemius Cæſar. 165
Anthemius, Patriarcha Conſtantinopolitanus. 178.
Anthius jureconſultus. 120
Antigonus rex Aſiæ minoris. 39
Antiochenæ Synodi decretum. 145
Antiochus Syriæ rex. 63
Antiochus Epiphanes. 67
Antipater. 39
Antiſthenes. 49
Antiſtius Labeo jureconſultus. 85
Antonius Baſſianus Caracalla, Cæſar. 119
Antonius Pius Cæſar. 118
Aphrica. 72
Aphrica urbs. 297
Appius Claudius Decem-vir. 44
Appius Claudius cœcus. 51
Aquæ Sextiæ. 79
Aquisgranum. 212
Aquitani. 110
Aquitania. 158, 205
Aralius rex Babylon. 11

Aratus Sicyonius. 32
Arbaces Medorum præfectus. 14, 15
Arbogaſtus. 150
Arcadius Imperator. 151
Archadius jureconſultus. 120
Archelaus rex Ægypti. 93
Archelaus filius Herodis Magni. 100
Archidamus rex Lacedæmoniorum. 29
Archimedes. 58
Archimedis ſepulchrum. 58
Arethuſa fons. 59
Argentoratum. 243
Ariobarzanes Cappadociæ rex. 80
Arioviſtus Germanorum rex. 91, 204
Ariſtides. 32
Ariſtippus. 49
Ariſtomenes Meſſenius. 32
Ariſtonicus. 74
Ariſtophanes. 29
Ariſtoteles Alexandri Magni præceptor. 37, 49
Arius rex Babyloniæ. 11
Arii hæreſis damnata. 138
Armatrites rex Babyloniæ. 12
Arminius Cheruſcorum dux. 109
Armoricæ urbes. 209
Arnolphus Malus, Bavariæ dux. 225
Arnolphus Cæſar. 222
Arrianus jureconſultus. 118
Artabanus Parthorum rex. 120
Artabaſtus. 194
Artaxerxes Perſarum rex. 120
Artaxerxes Longimanus. 30
Artaxerxes Mnemon. 33
Arverni populi. 76, 204
Aſcatades rex Babyloniæ. 13
Aſdrubal. 60
Aſſarado filius Sennacherib. 17
Aſſur rex Babyloniæ. 9, 22
Aſſyrium regnum. 9
Aſta diruta. 256
Aſtyages, alias Aſſuerus, rex Medorum. 23
Athenienſium claſsis in Sicilia. 30, 31, 32
Athenienſium prælium ad Marathonem. 26
Athenienſium prælium ad Salaminem. 27
Attalus Pergami rex. 64. 74
Attila rex Hunnorum. 160, 161
Attilius Calatinus. 55
Aufidii duo jureconſulti. 85
Auguſtulus. 165
Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus. 153, 155
Avitus Cæſar. 165

Aulus Gabinius. 90, 92, 93
A. Offilius jureconſultus. 85
A. Vitellius. 116
Aurea bulla. 285
Aurelianenſe concilium. 170
Aurelianenſis academia. 279
Aurelianus Imperator. 127
Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus. 154, 177
Auſonius Burdegalenſis poëta. 149
Azo jureconſultus. 270

B.

BAbel urbs & turris. 7, 8
Babylon capta. 23
Bactriani populi. 11
Bajazetes Turcarum Imperator. 286
Balbinus Imp. 122
Baleares inſulæ. 297
Baleus rex Babylon, Xerxes cognominatus. 12
Baleus alter rex Babylon. 12
Balticum mare. 167
Balthaſar rex Babylon poſtremus. 22, 23
Bambergenſis Epiſcopatus. 194
Baſilienſe concilium. 292
Baſtarnæ, populus. 232
Bavari. 206
Beliſarius. 172, & ſeqq.
Bellovaci. 205
Bellum Catilinarium. 79
Bellum civile Cæſaris & Pompeii. 84
Bellum Iugurthinum. 78
Bellum Piraticum. 78
Bellum Punicum primum. 53, 55
Bellum Punicum ſecundum. 56
Bellum Punicum tertium. 69, 70
Belochus Babyloniæ præfectus, rex Babylonii factus. 14, 15
Belochus X, rex Babylonis. 12
Benedictus VIII, Papa. 233
Benedictus IX, Papa. 234
Benedictus X, Papa. 237
Benedictus XII, Papa. 281
Benedictus XIII, Papa. 290
Beneficiorum pluralitas. 164
Benmerodach. 17
Berengarius. 223
Beroſus. 13
Bertha uxor Henr. Imp. 239
Betica vulgo regnum Granatæ. 295

Bibliotheca Lucii Luculli. 87
Bibuli poetæ. 111
Bochus rex Mauritaniæ. 78
Bohemiæ dux fit rex. 256
Boii. 56
Boleſlaus, rex Poloniæ. 232
Bonifacii ſextus Decretalium liber. 277
Bonifacius I, Epiſcopus Romanus. 154
Bonifacius II, Epiſcopus Romanus. 177
Bonifacius III, Epiſcopus Romanus. 182
Bonifacius VIII, Papa. 276
Bonifacius Germanus. 193
Bononia. 195
Britannia Romanis ſubjecta. 91
Britannia deficit. 114
Britannia minor. 209
Britanni oppreſſi ab Anglis. 159
Brixiæ conventus. 250
Brunduſium. 95
Bruno fit Papa. 230
Bucco Halberſtadenſis Epiſcopus. 242
Bulgari. 166, 172, 187
Burchardus Sueviæ Dux. 226
Byzantium. 28, 116

C.

CÆcilius Poëta. 76
Cæleſtinus V Pontifex. 277
Cæſena. 196
Cajus jureconſultus. 85
C. Antonius collega Ciceronis. 89
C. Aquilius Gallus jureconſultus. 84
C. Atteius Pacuvius jureconſultus. 85
C. Cæſar Caligula Germanici filius. 113
C. Caſſius. 100
C. Claudius Nero. 61, 110
C. Duilius. 55
C. Fabricius Luſcinus. 52, 55
C. Fulvius. 74
C. Iul. Cæſar 91. interfectus. 100
C. Gracchus. 76, 77
C. Iulius orator. 84
C. Iuventius jureconſultus. ibid.
C. Lælius Aphricanus. 76
C. Marcellus conſul. 95
C. Marius. 78, 80, 82, 204
C. Martius Rutilius. 47
C. Octavii natalis. 90
C. Octavius nepos Cæſaris. 104
C. Popilius Lænas. 67
C. Servilius Hala. 45

C. Tre-

C. Trebatius jureconſultus. 85
C. Trebonius. 100
Calanus Indus. 35
Caliſthenes. 50
Calixtus II Papa. 253
Cambyſes. 25
Campania. 59, 160
Campi Catalaunici. 160
Cannenſis pugna. 57
Cantabri. 110
Canones Apoſtolorum. 188
Capitolium. 46
Captivitas Babylonica. 18, 22. ſoluta. 25
Capua. 60
Carinus. 130
Carlomanni ducis Francorum edictum. 195
Carolus rex Francorum. 197
Carolus magnus ſalutatus Cæſar. 199
Carolus Craſſus, Cæſar. 222
Carolus IV Cæſar. 283
Carolus Martellus. 206
Carolus Pulcher, Galliæ rex. 281, & ſeq.
Carolus Simplex, Galliæ rex. 229
Carolus VI, Galliæ rex. 287
Carolus V Cæſar. 396, & ſeq.
Carthaginenſe concilium tertium & quartum, 153.
Carthaginenſe concilium ſextum. 154, 177
Carthago deleta. 70
Carthago capta à Vandalis. 158
Carthago Roma vetuſtior. 53, 71
Carus Imperator. 130
Caſca. 100
Caſimirus rex Poloniæ. 296
Caſpii populi. 11
Caſſander Macedonum rex. 39
Caſſius Longinus. 113
Catalaunici campi. 160
Catilinæ ingenium. 90
Cato Vticenſis. 98, 99
Caudinæ Furcæ. 49
Celeſtinus Papa. 155
Chalcedonenſe concilium. 145, 164
Chaldæi. 7
Chaldæum ſeu Babylonicum regnum 8
Chatti. 116
Childericus rex Francorum. 207
Chriſtus natus. 107
Chriſtus crucifixus. 113
Cicero. 87, 89, 90, & ſeq.
Ciceronis exilium. 91. mors. 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Cimbri. 78
Cimon. 32
Cinna Iureconſultus. 75
Circumciſio. 10
Civitates Metropolitanæ per Italiam, Germaniam & Galliam. 212
Claudius Cæſar. 114
Claudius Druſi filius. 109
Clemens II, Papa. 235
Clemens V, Papa. 278
Clemens VI, Papa. 282
Clementinæ leges. 266, 279
Cleopatra. 97, 105, 107
Cleopatræ obitus. 105, & ſeqq.
Clodoverus rex Francorum. 170
Cn. Domitius. 100
Cn. & P. Scipiones Aphricani. 55
Cn. Papyrius Carbo. 82
Cn. Pompejus M. 86, 87, & ſeqq.
Cn. Octavius. 81
Codex Iuſtinianeus. 175
Codrus. 32
Cœlibatus ſacerdotum. 139, 240
Comagene. 116
Commodus Antonius. 119
Compenium oppidum. 217
Conon. 32
Conradus Cæſar. 224
Conradus II, Cæſar. 233
Conradus III, Cæſar. 254
Conſtans Conſtantini M. F. 140, 141
Conſtans Imperator. 185
Conſtantinus Magnus Imperator. 131, 132, 133, 134, 139.
Conſtantinus Conſtantini filius. 140, 141
Conſtantinus IV, Barbatus Imperat. 186
Conſtantinopolitana Synodus ſexta. 188
Conſtantinus pontifex Romanus. 191
Conſtantinus V Imp. cognomento Copronym. 194
Conſtantinus Monomachus. 200
Conſtantinus VI, Imp. 197
Conſtantinus Palæologus. 199
Conſtantius. 143
Conſtantius Chlorus. 231, 232
Conſtantienſe concilium. 292
Conſtantinopolitana Synodus. 151
Conſtantinopolis capta à Turcis. 295
Cordubenſes Poëta. 112
Corinthus deleta. 72
Coriolanus exul. 28
Cornelius Epiſcopus Romanus. 125

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Corſica. 55
Creſcentius conſul Romanus. 230
Crœſus rex Lydiæ. 24
Cteſiphon. 131
Curia Pompeii. 100
Cyprianus Epiſcopus Carthaginenſis. 124
Cyprus. 28
Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus. 155
Cyrus Darii filius, minor. 33
Cyrus rex Perſarum, ſecundæ Monarchiæ conditor. 24

D.

Daci. 113, 116, 119
Dalmatæ. 100
Dalmatia ſubacta. 69
Damaſus Epiſcopus Romanus. 151
Damaſus II. Papa. 235
Damocles paraſitus. 50
Dani. 210
Daniel. 19
Darius filius Hyſtaſpis. 26, 27
Darius Medus Aſtyagis filius, ab aliis Cyaxares nominatus. 23
Darius Nothus. 30
Darius rex Perſarum poſtremus. 33, 34
Darii luxus. 38
David rex Iſrael. 11
Decemviri. 44
Decius Imperator. 123
Decius Iunius Brutus. 73
Decretales Epiſtolæ. 264
Decumæ ſacrorum provinciæ Galliæ, Pontifici conceſſæ. 281
Deliquium Solis. 159
Demochares. 50
Demoſthenes. 49
Deſiderius Longobardorum rex. 198, 214
Dicæarchus. 49
Diluvium. 6
Diocletianus Imperator. 151
Dionyſius Syracuſanorum tyrannus. 50
Dionyſiopolis. 295
Diſsidium Græcorum & Latinorum. 262
Diſsidium inter Gallos & Anglos. 282
Donatio Conſtantini. 136
Druſus. 168, 169

E.

E Barones. 205
Eduardus 3. Angliæ rex. 283
Egin-

Eginhardus ſcriba Caroli Magni. 213
Electio Cæſarum inſtituta. 231
Ennii nativitas. 56
Ennii mors. 69
Epheſina Synodus. 155
Epaminondas. 32
Epiſcopi officium. 145
Erphurdiæ Epiſcopatus. 194
Eſaias. 16
Eucherius Stiliconis filius. 156
Eugenius IV, Papa. 292
Eulalius, Epiſcopus Carthaginenſis. 178
Euſtathii hæreſis. 138
Evilmerodach filius Nabuchodonoſoris. 22
Eutyches. 164
Exarchatus. 179
Exarchatus oppida pontifici cedunt. 196
Explicatio vaticinii Danielis de quatuor animalibus. 300
Extravagantes. 266
Ezechias rex Iuda. 16

F.

Fabia gens. 44
Fabius Maximus. 55, 76
Faliſci. 53, 55
Favemia. 196
Ferdinandus rex Hiſpaniæ. 296
Fl. Claudius Imperator. 127
Fl. Domitianus. 116
Flavius Priſcus, jureconſultus. 85
Florentius jureconſultus. 120
Formoſus pontifex Romanus. 222
Forum Iulii. 212
Forum Livii. 196
Forum populi. ibid.
Francia. 206
Franciſcus rex Galliæ. 298
Francones Germani. 129, 205
Frideric. Lotharingius creatur Papa. 237
Fridericus comes Palatinus. 243
Fridericus Ænobarbus Cæſar. 256
Fridericus II, Cæſar. 260
Fridericus III, Auſtriacus Cæſar. 294
Fridericus Auſtriæ dux. 280
Furcæ Caudinæ. 49
Furnius Poëta. 111
Fuſcus Poëta. ibid.

Gal-

G.

Galeatius Dux Mediolani. 289
Galerius Imp. 131
Galli. 56, 275
Galli Senones. 45, 48
Gallia Belgica. 212, 222
Gallia Celtica. 91
Gallia Romanis ſubjecta. 91. defecit. 115
Gallicæ nationis concilia. 218
Gallienus Imp. 126, 205
Gallus Hoſtilianus Imp. 123
Gallus legatus Conſtantii. 142
Gangræ Synodus. 139
Gelaſius Epiſcopus Romanus. 168
Gelaſius II. Papa. 253
Genſericus Vandalorum rex. 163
Genſericus rex Gothorum. 157
Gepidæ. 166, 172
Gergoviæ concilium. 216
Germani. 108, 113, 142, 204, 205
Germanicus Druſi filius. 109
Germania Cæſarum domicilium. 299
Getæ. 169
Gibellini. 277
Godefridus Bulionius. 250
Gordianus Imperator. 121, 122
Gorgias. 49
Gothi. 126, 149, 156, 158, 185
Gothi Romam capiunt. 156
Gradus urbs. 212
Granatæ regnum. 296
Gratianus. 188
Gratianus Imperator. 149
Gratiani decretum. 208, 265
Græcorum Imper. tertia monarchia. 35
Gregorius I. Epiſcopus Romanus. 182
Gregorius II. Papa. 192
Gregorius III. Papa. 194
Gregorius IV. Papa. 221
Gregorius V. Papa. 230
Gregorius VI. Papa. 234
Gregorius VII. Papa. 242
Gregorius IX. Papa. 263
Gregorius XI. Papa. 291
Gregorius XII. Papa. 290
Gregorianus Codex. 175
Guelphi & Gibellini. 277
Guilelmus, Epiſcopus Pariſienſis. 269
Guilelmus rex Siciliæ. 259

Hala,

Hala. 100
Hannibal vide Annibal.
Hanno. 65
Hedui. 91, 204
Heliogabalus. 120
Helleſpontus. 27
Helvetii. 90
Henricus Superbus Bavariæ dux. 254
Henricus I. Galliæ rex. 237
Henricus Auceps, Cæſar. 225
Henricus II. Cæſar. 232
Henricus III. Cæſar. 234
Henricus IV. 237. ſeqq.
Henricus V. Cæſar. 251, 253
Henricus VI. Cæſar. 259
Henricus VII. Cæſar. 277
Heraclides. 49
Heraclius Imperator. 183
Hermogenianus jureconſultus. 120
Hermogenianus codex. 175
Hermocrates Syracuſanus. 31
Herodes Agrippa. 114
Herodes Antipa. ibid.
Herodes Magnus. 107, 110
Herodotus. 28
Heruli. 166
Hetruria. 79
Hetruſci. 53
Hieremias. 18
Hieronymus. 152
Hieronymus Pragenſis. 292
Hieroſolyma capta à Nabuchodonoſore. 18
Hieroſolyma reædificata. 25
Hieroſolyma expugnata à Pompejo. 90
Hieroſolyma deleta à Veſpaſiano. 116
Hildebrandus rex Gothorum. 173
Hippias. 49
Homerus. 36, 41
Honorius Imp. 151
Honotius III, Papa. 262
Horatius Poëta. 111
Hoſeas rex Iſrael. 16
Huni. 147, 149, 159, 169
Hungari irruunt in Pannoniam. 223
Hugo Italiæ rex. 224
Hyperides. 49
Hyſtaſpes. 26

I.

Iacob Patriarcha. 10
Iacobi Apoſtoli mors. 114
Iagello, rex Poloniæ, vocatus Vladiſlaus. 310

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Ianiculum.
Iechonias rex Iuda. 81
Ieſu Chriſti nativitas. 18
Ieſus Chtiſtus crucifixus. 107
Ignatius Conſtantinopolitanus Epiſcopus. 113
Illyrii. 221
Illyrii domiti ab Auguſto. 56, 110
Imperium Rom. quomodo diſsipat. 296, & ſeqq. 100
Imperium ſeu Monarchia Chaldæorum.
Innocentius I, Epiſc. Romanus. 8
Innocentius II, Papa. 153, 154
Innocentius III, Papa. 254
Innocentius IV, Papa. 260
Innocentius VI, Papa. 269
Inſubres. 283
Inſubria, vulgo Longobardia. 56
Interregnum. 298
Iojachim rex Iuda. 129, 233, 291
Ioannis Baptiſtæ mors. 18
Ioannes rex Bohemiæ. 114
Ioannes Epiſc. Placentinus. 277
Ioannes Philippi Audacis Burgund. ducis filius. 230
Ioan. Philippi Valeſii filius rex Galliæ. 287
Ioannes Euangeliſta. 285
Ioannes Chryſoſtomus. 136
Ioannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus. 153
Ioannes Galeatius, dux Mediolani creatus. 181
Ioannes I. Epiſcopus Romanus. 289
Ioannes VIII. Papa. 171
Ioannes XII. Papa. 221
Ioannes XVII. Papa. 227
Ioannes X II. Papa. 230
Ioannes XXIII. Papa. 280, 291
Ioannes Huſſus. 233
Iovinianus Imperator. 292
Iovis Olympii templum Hieroſolymis. 146
Irene Imperatrix. 117
Iſaac. 197
Iſabella regina Angliæ. 10
Iſocrates. 282
Iſraëlitici populi migratio ex Ægypto. 49
Iſraëlitarum ſervitus in Ægypto. 10
Italia. 10
Iuba rex Mauritaniæ. 297, &c.
Iudæa Romanis tributaria. 98
Iudices Iſraëlitarum. 90
Iugurtha Numidiæ rex. 11
Iulianus Imperator. 78
Iulii I. pontificis Epiſtolæ. 142, 143
Iulius II. pontifex. 144
Iulius Vindex. 219
115

X Iudæa

Iudæa Romanis tributaria. 90
Iudices Iſraëlitarum. 11
Iugurtha Numidiæ rex. 78
Iulianus Imperator. 142, 143
Iulii I. pontificis Epiſtolæ. 144
Iulius II. pontifex. 219
Iulius Vindex. 115
Iupiter Belus. 9
Iuſtinianus Imperator. 172, ſeqq.
Iuſtinianeus Codex. 175
Iuſtinianus II. Imperator. 190
Iuſtinus I. Imperator. 170
Iuſtinus II. Imperator. 174, 179
Iuſtus Calliſtratus jureconſultus. 120
Iuvenalis poëta. 116

L.

Labaſſardach rex Babyloniæ. 22
Lacedæmoniorum fœdus cum rege Perſarum. 32
Lacedæmonii Græcorum potentiſſimi. 27
Ladiſlaus Chunus Vngariæ rex. 273
Ladiſlaus Alberti Cæſaris F. 296
Lamech. 6
Laomedon. 38
Langobardi. 179
Langobardia. 257, 298
Lateranenſe concilium. 261
Latini. 53
Latium. 41
Leges Gracchorum. 66
Leges ex Græcia Romam allatæ. 44
Leges Iulii Cæſaris. 101
Leges Octavii. ibid.
Leges Syllæ. 84
Legiones veteranæ. 203
Legiones Imperii Romani. 111
Leo Armenius, Cæſar Græcus. 216
Leo I. Imperator. 165
Leo II. Imperator. 188
Leo IV. Imperator. 197
Leonis I. Epiſcopi Romani epiſtolæ. 162
Leonis II. Epiſtolæ. 188
Leo III. Papa. 198
Leonis VIII. Papæ decretum. 228
Leo IX. Papa. 235
Leonidas. 32
Leontini. 31
Leontius Imperator. 190
Leoſthenes. 32
Leotychidas. ibid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Lex Agraria. 76
Libri conciliorum. 135
Licinius, Cæſar. 133
Licinius poëta. 76
Ligures. 56
Linguarum conturbatio. 8
Litorius. 158
Loechus fl. 223, 227
Lotharingia. 229
Lotharius Galliæ rex. ibid.
Lotharius Cæſar. 217, 219
Lotharius III. Cæſar. 253
Lucani populus Italiæ. 79
Lucania. 52
Lucanus poëta. 115
Lucilius poëta. 76
Lucius Epiſcopus Romanus. 125
L. Æmylius Paulus. 68
L. Aurelius Verus. 118
L. Calphurnius Beſtia. 78
L. Catilina. 89
L. Cornelius Cinna. 81
L. Cornelius Scipio. 55
L. Cornelius Scipio Aſiaticus. 65
L. Craſſus Orator. 84
L. Iunius Brutus. 43
L. Lentulus. 95
L. Lucilius Balbus, jureconſultus. 84
L. Lucullus. 86
L. Mummius. 72
L. Papyrius Curſor. 47, 48
L. Piſo. 90, 92
L. Quintus Cincinnatus. 45
L. Sylla. 80, 82, ſeqq.
L. Virginius. 44
L. Voluſius Metianus juriſconſ. 118
L. Volumnius. 47
Luceria. 186
Ludovicus Germaniæ rex. 212
Ludovicus Cæſar Caroli M. filius. 212, & 216
Ludovicus II. Cæſar. 219
Ludovicus III. Cæſar, Balbus. 222
Ludovicus IV. Cæſar. 280
Ludovicus IX. Galliæ rex. 269
Ludovicus XII. Galliæ rex. 219
Ludovicus dux Aurelianenſis. 287
Lugdunenſe concilium. 269
Luitholdus Othonis Cæſaris filius. 227
Luppia flumen. 109
Lupoldus Bavariæ dux. 255
Luſitania. 63, 73

Lutetia. 205
Lyſias. 49, 70
Lyſimachus. 39
Lyſippus. 36

M.

MAcedonia provincia facta. 68
Macedonii hæreſis. 151
Macer jureconſultus. 120
Macrinus Cæſar. 120
Magnentius. 141
Magnus dux Saxoniæ. 243
Magogum regnum. 9
Mahometi nativitas. 181
Mahometus. 184
Mahometus Amurathis filius, Turcarum Imperator. 295
Mahometus II. 200
Majorianus Imperator. 165
Major domus idem qui præfectus Palatii. 206
Mamelus rex Babylon. 13
Mamitus rex Babyloniæ. 13
Manahes rex Iſrael. 15
Mantaleus rex Babyloniæ. 13
Mancinus. 73
Manfredus Frid. II filius nothus. 270
Manius Curius Dentatus. 52, 55
Manius Glabrio. 63
Marcellus. 55
Marcellus Epiſcopus Romanus. 132
Marcomani. 118, 127
M. & D. Brutus. 100
M. Antonius orator. 84
M. Antonius collega Cæſaris. 100, 105, 107
M. Antonii oratoris obitus. 81
M. Antonius Philoſophus Cæſar. 118
M. Attilius Regulus. 53
M. Claudius Marcellus. 58
M. Cocceius Nerva. 113
M. Cornelius Cethegus. 70
M. Craſſus. 93
M. Furius Camillus. 45
M. Fulvius Nobilior. 65
M. Glabrio. 63
M. Lepidus Prætor. 95, 104, 105
M. Livius Salinator. 61
M. Manlius. 46
M. Perpenna. 75
M. Portius Cato. 33, 56, 99
M. Tullii Ciceronis natales. 78
M. Valerius Corvinus. 47

Marrucini populus Italiæ. 79
Marſi populus Italiæ. ibid.
Martialis. 116
Martianus Cæſar. 159, 164
Martinus V Papa. 292
Maſaniſſa Numidiæ rex. 69
Maſsilia obſeſſa à Cæſare. 95
Mauritius Cæſar. 180
Mauritani. 192
Maximianus Cæſar. 131, 132
Maxentius Cæſar. 332, 133
Maximilianus Cæſar. 296
Maximinus Cæſar. 121
Maximus jureconſultus. 120
Mediolanum evertitur. 257
Medum regnum. 9
Menander jureconſultus. 120
Menapii. 205
Menna Patriarcha Conſtantinopol. 176
Merodach Babyloniæ præfectus. 17
Merſeburgenſis Epiſcopatus. 194
Meſſala poëta. 111
Metaurus flumen. 61, 110
Methuſalah. 6
Metropolitanæ civitates. 212
Metropolitani Epiſcopi officium. 146
Michael Imperator Græcus. 221
Miltiades. 26, 32
Minturnæ. 80
Mithridates. 80, 86, 87, 88
Moabitarum reges. 19
Modeſtinus jureconſultus. 120
Moguntina Synodus. 211
Monarchia I. 21
Monarchia II. 24
Monarchia III. 35
Monarchia IV. 39, 103
Mœſia. 122
Morini. 205
Moſa fluvius. 108, 205, 219
Moſcum regnum. 9
Moſes. 10
Myſia. 185

N.

Nabuchodonoſor. 17, 18, 21
Nabuchodonoſoris potentia. 29
Nabuchodonoſoris ſomnium. 19
Nabuchodonoſoris ſuperbiæ exemplum. 21
Nevius poëta. 66
Narſes rex Perſarum. 131

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Narſes Eunuchus. 174, 179
Neapolitanum regnum cedit Gallis. 272
Nero Claudius Cæſar. 115
Nerva Cocceius. 116
Nervii. 205
Neſtorii hæreſis. 155
Nicenum concilium. 137
Nicephorus Imperator. 197, 199, 211
Nicias. 31
Nicolai I. Papæ ad Michaelem Imperat. Græcum Epiſtola. 221
Nicolaus II. Papa. 237
Nicolaus V. Papa. 294
Nicomedes Bithyniæ rex. 80, 86
Nicopolis. 286
Niger. 119
Nimrod Nohæ pronepos. Primus rex Babyloniorum, Robuſtus Venator, Saturnus ab aliis nuncupatus. 7, 8
Ninive urbs. 9
Ninus. 9
Noha 6, 7. moritur. 10
Nordmanni. 210
Novellæ conſtitutiones. 176
Numantia deleta. 73
Numerianus. 130

O.

OCeanus Britannicus. 219
Ochus. 33
Occidentes imperium ad Germanos tranſlat. 199
Odenatus rex Syriæ. 128
Odoacer. 166
Oreſtes, Patricius Romanus. 166
Otho Cæſar. 224
Otho II. Cæſar. 226, & ſeqq.
Otho III. Cæſar. 227
Otho IV. Imperator. 261
Otho, Saxoniæ princeps. 224
Otho Bavariæ dux. 243
Ottocarus Bohemia rex. 273
Ottomannus Turcicæ Monarchia princeps. 200

P.

PAcuvius poëta. 76
Palatinus princeps ignominioſe mulctatur. 256
Palmyra. 128
Pandectæ. 175
Pannonii. 110
Papatus triceps. 291
Papinianus trucidatus. 120

Papyrius Fronto jureconſultus. ibid.
Pares regni Galliæ. 282
Pariſina Academia. 215
Parma. 196
Parthi. 113, 117, 124
Parthicum bellum. 93, 118
Paſchalis Papa. 216
Paſchalis II Papa. 251
Paulus jureconſultus. 121
Paulus Anazatus. 162
Pauſanias Lacedæmoniorum dux. 28, 32
Pelagius II Epiſcopus Romanus. 181
Peligni populus Italiæ. 79
Peloponneſiacum bellum. 29, 30, 31
Pentapolis. 138
Pelaſium. 18
Pericles. 29, 32
Perſeus Macedonum rex. 68
Perſarum regum ſplendor. 38
Perſicum imperium. 15, 16. deletum. 34
Perſæ. 139, 143, 172, 182
Perſius poëta. 115
Petrarcha. 291
Petreius. 95
Petrus Hungariæ rex. 234
Petrus Apoſtolus. 134
Phalaris tyrannus. 71
Phalerius Demetrius. 50
Pharnaces Mithridatis filius. 97
Philippicus Bardanes Imperator. 191
Philippus Imperator. 122
Philippus Cæſar. 260
Philippus fortis Burgundiæ dux. 285
Philippus pater Caroli Quinti. 296
Philippus Macedonum rex. 63, 68
Philippus I. Galliæ rex. 250
Philippus Pulcher Galliæ rex. 276, 279
Philippus Valeſius. 282
Philippus Marius Mediolanenſis. 292
Philopœmen. 32
Phocas Imperator. 181
Photius Conſtantinopol. Epiſcopus. 221
Phrygia. 80
Phul Aſſur, cognomento Tiglath-Pileſſer. 15
Picentes populus Italiæ. 79
Picti populi. 157, 159
Pipinus. 196
Piſiſtratus. 42
Placentia. 195
Plato. 49
Plautus. 66

Plotius poëta. 111
Polydorus Spartanus. 32
Polemo. 49
Polonici regni initium. 232
Pollio poëta. 111
Pomponius IC. 121
Pontificia ſedes Avenionem tranſlata. 278
Primatus pontificis Romani. 182
Probus Imperator. 129
Prodicus. 49
Prodigia Romæ. 89
Protagoras. ibid.
Pruſias Bithyniæ rex. 66
Ptolomæus Auletes Ægypti rex. 92
Ptolomæus Dionyſius rex Ægypti. 96
Ptolomæus Epiphanes. 64
Ptolomæi Philadelphi laus. 40
Ptolomæus Philometor. 67
P. Alphenus Varus jureconſultus. 85
P. Cæcilius jureconſultus. ibid.
P. Clodius. 91. occiſus. 94
P. Decius Mus. 47
P. Cornelius Scipio moritur. 65
P. Cornelius Scipio, P. filius. 57, 61
P. Cornelius Naſica. 69
P. Philo. 47
P. Scipio Aphricanus. 55, 65
P. Scipio Aphricanus oppreſſus. 75
P. Scipio Æmilianus. 70
P. Servilius Iſauricus. 95
P. Servius Sulpitius. 80, 85
Pupienus & Balbinus Imperatores. 122
Pyrenæus mons. 210
Pyrenæus ſaltus. 209
Pyrrhus Epirotarum rex. 51
Pythagoras. 42
Python. 39

Q.

Q Vadi. 118
Quintilius Varus. 108
Q. Cæcilius Metellus. 78
Quintus Catulus Orator. 81, 84
Quintus Fabius Maximus. 56, 61
Quinti Hortenſii natales. 78
Q. Hortenſii mors. 104
Quintus Luctatius Catulus. 55
Quintus Mutius Scævola. 84
Quintus Sertorius. 85
Quintus Tullius Cimber. 100

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

R.

RAvenna urbs. 167, 195, 212
Ravennas epiſcopus. 189
Reductio populi Iudaici ex captivitate Babylonica. 25
Reges Romanorum. 42
Rhegia. 196
Rhemenſe concilium. 211
Rheti. 108
Rhenus fl. 108, 204, 205
Rhodus. 116, 185
Rhodii equites. 279
Robertus Galliæ rex. 231, 233
Robertus Cæſar Palatinus. 288
Rodoricus Hiſpaniarum rex. 192
Rogerius Siciliæ rex. 254
Romanum imperium quarta Monarchia. 39, 103
Romanorum legati in Græciam. 44
Romanorum reges. 42
Romanorum conſules. ibid.
Romanorum Decemviri. 44
Romæ urbis initium. 40
Roma capta. 156, 163
Roma ſpoliata. 163, 186
Romulus. 41
Rudolphus Habſpurgius Cæſar. 273
Rudolphus Sueviæ dux. 249
Ruffinus. 151, 152
Ruffinus IC. 120
Ruteni populi. 76

S.

SAbatius Sagarum rex. 9
Saguntum. 56
Salaſſii. 110
Salmanaſſer. 16
Salvius Iulianus IC. 118
Samariæ expugnatio. 16
Samnites. 49, 53, 79
Sandeniſium. 206
Sapores rex Perſarum. 122, 126
Saraceni. 182, 183, 190, 192, 224
Saraſar filius Senacherib. 17
Sardanapalus rex Babyloniæ. 14, 15
Sardinia. 55
Sarmatæ. 113, 116, 158, 129
Saul rex Iſraël. 11
Saxones. 147, 168, 208
Saxonicum bellum. 208

Sciri. 166
Scoti. 157, 159
Scythæ. 123, 126, 147, 183
Seleucus rex Syriæ. 39
Semiramis. 11
Sennacherib. 16
Seneca. 115
Septemviri Germaniæ. 299
Septimius Severus Cæſar. 119
Sergius Galba. 115
Servius poëta. 111
Servius Tullus. 42
Servorum tumultus in Sicilia. 74
Seſtus oppidum. 27
Severus. 132, 165
Sextus Papyrius IC. 84
Sextus Pompeius. 99
Sextus Roſcius. 74
Siciliæ latitudo. 33
Siciliæ reges pontif. ſunt devincti. 275
Sigiſmundus Cæſar. 290
Silius Italicus. 115
Silveſter Epiſcopus Roman. 171
Silveſter III Papa. 234
Sirochus Perſarum rex. 183
Socrates. 49
Solon. 42
Solymanus Turcarum Imper. 200
Sophocles poeta Tragicus. 29
Sparetus rex Babyloniæ. 13
Spenſippus. 49
Sphærus rex Babyloniæ. 13
Sp. Manlius. 45
Sp. Poſthumius Albinus. 49
Statius. 116
Stephanus martyr. 134
Stephanus Hungariæ rex. 233
Stephanus II. Papa. 196
Stephanus IV. Papa. 216
Stephanus IX. Papa. 237
Stilico. 151, 156
Strato. 49
Sueſſiones. 205
Suevi. 108, 206
Sylverius Epiſcopus Romanus. 178
Symmachus Epiſcopus Romanus. 167
Syracuſarum deſcriptio. 59
Syracuſæ expugnatæ. 58, 186
Syracuſani. 31
Syracuſani portus deſcriptio. 32

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

T.

TAcitus Imperator. 129
Tarpeium Saxum. 46
Tarquinius Collatinus. 42
Tarquinius Superbus. 43
Tarruntius Paternus, jureconſultus. 120
Taſſilo dux Bavariæ. 209
Tartari. 147
Taurus mons. 65
Taurus Phalaridis. 71
Tertullianus IC. 118
Templarii trucidantur. 279
Terentius Clemens IC. 120
Terentius. 76
Thebæ. 34
Themiſtocles. 28, 30, 32
Theodatus rex Gothorum. 173
Theodora Iuſtiniani uxor. 175, 178
Theodoricus Gothorum rex. 160
Theodoricus Oſtrogothorum rex. 166, 167, 171
Theodoſius Imperator. 149, 151
Theodoſius Arcadii filius Imper. 155
Theodoſius III. Imperator. 192
Theodoſianus codex. 175
Theophraſtus. 49
Theutoni. 78, 204
Thucydides. 29
Thuringi. 193
Tiberius Cæſar. 112
Tiberius Nero, pater Tiberii Cæſaris. 113
Tiberius II. Imperator. 180
Tiberius III. Imperator. 190
Tiberius Gracchus. 76, 77
Ticinum. 56
Tiglat-Pileſſer. 15
Tigris Rom. imperii limes. 183
Tigranes Armeniæ rex. 86
Tiſſaphernes. 32
Titius Cæſius jureconſultus. 85
Titus & Tiberius filii L. Iunii Bruti. 43
Titus Veſpaſianus. 116
T. Annius Milo. 94
T. Manlius Torquatus. 47
T. Quintus Flaminius. 63
T. Sempronius Longus. 56
T. Veturius Calvinus. 49
Toletanum concilium 4. 184
Totilas Gothorum rex. 174
Trajectum oppidum. 234
Traſimenus lacus. 56

Tre-

Treſimenus lacus. 56
Trebellius Bulgariæ rex. 191
Trebia flumen. 56
Treviri. 205, 212
Tribonianus jureconſultus. 175
Triburiæ concilium. 223
Tribuni militum Romæ. 45
Triumviratus Romæ. 104
Tryphonius jureconſultus. 120
Troja oppid. Campaniæ. 216
Trojanum bellum. 41
Tuneta. 297
Turcæ & Turcicum regnum. 199, 200
Turrianus præfectus Mediolani. 278
Turonenſe concilium. 211
Tuſcianus jureconſultus. 118
Typographicæ artis inventio. 293
Tyridates Armeniorum rex. 124

V.

VAlens Imperator. 147
Valentinianus Imperator. 147
Valentinianus Honorii ſororis F. Imperat. 157
Valentiniani atque Valentis edictum. 148
Valentinianus Gratiani filius. 150
Valerianus Imperator. 125
Valgius poëta. 111
Vandali. 118
Varius poëta. 111
Varna. 295
Vaſcones. 209
Vbii. 108
Vejentes. 53
Venetorum urbs condita. 162
Venetorum potentia. 298
Venuleus Celſus jureconſultus. 120
Veſontio. 91, 212
Veſpaſianus Cæſar. 116
Veſperæ Siculæ. 275
Veſtini populi. 79
Vicecomites Mediolanenſes. 284
Victor legatus pontificis Romani. 172
Victor II. Papa. 236
Victor III. Papa. 250
Vienna Galliæ oppidum. 110
Viennenſe concilium. 279
Vigilius Epiſcopus Romanus. 178
Vincentius Pontificis legatus. 172
Vindelici. 108
Vinidius Verus jureconſultus. 118
Vlpius Marcellus. ibid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Virgilius. 117
Viriatus. 73
Viſci duo poëtæ. 112
Viterbium vaſtatum. 264
Vitiges Gothorum rex. 173
Vladiſlaus Poloniæ & Vngariæ rex. 294
Vlpianus Papiniani diſcipulus. 121
Vlpius Marcellus jureconſultus. 121
Vlpius Trajanus Cæſar. 116
Vmbri populus Italiæ. 79
Volſcorum bellum in Romanos. 28
Voluſianus Cæſar. 124
Vrbanus II, Papa. 250
Vrbanus VI, Papa. 291

VV.

WAllis rex Gothorum. 157
VVandali. 157
VVelpho Dux Bavariæ. 255
VVenceſlaus Cæſar. 285, 288
VVeſtphalia. 108
VVormatiæ conventus. 244

X.

XAntippus. 32
Xenocrates Philoſophus. 37, 49
Xenophon. 33, 50
Xerxes quid? 12
Xerxes filius Darii. 27, 30

Z.

ZAcharias papa. 194
Zameis rex Babyloniæ. 11
Zedechias rex Iuda. 18
Zeno Iſauricus Imperator. 165
Zenobia. 128
Zopyrus. 26
Zozimus Epiſcopus Romanus. 154

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 2